

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 425
Παρασκευή
29 Δεκεμβρίου 1989
Δρχ. 150

Η ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΑΡΚΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ, ΠΡΑΓΑ, ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ, ΒΕΡΟΛΙΝΟ

- Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΟΝ ΠΑΝΑΜΑ • ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΣΣΟ ΒΑΣΙΛΕΥΕΙ Ο «ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ» • ΑΚΕΛ: ΖΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ • ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ
- ΛΟΥΒΑΡΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΣΗ • ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ • ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΠΟΥΣΤΟΣ ΝΤΟΜΕΚ
ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ • ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΕΣ
ΖΑΝ ΖΕΝΕ • ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ...
ΖΑΝ ΖΕΝΕ • ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ
ΑΛΜΠΕΡΤΟ ΤΖΑΚΟΜΕΤΤΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ • ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΗΣ • ΠΑΡΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ
ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΨΑΣΚΗΣ • Η ΤΑΦΗ
ΜΑΡΙΑ ΚΥΡΤΖΑΚΗ • ΗΜΕΡΙΑ ΝΥΧΤΑ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΤΙΛΗΣ • ΓΡΑΦΕΩΣ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ

ΔΟΚΙΜΙΑ-ΜΕΛΕΤΕΣ

ΝΑΝΟΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΗΣ • ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ • ΑΝ ΤΟΠΑΙΡΝΕΣ, ΟΜΩΣ,
ΔΙΚΕ ΜΟΥ ΤΡΕΛΟ...
ΘΟΔΩΡΟΣ • ΕΝΑΣ ΓΛΥΠΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ
ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ • ΟΙ ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΧΡ. ΗΡ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ • Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΚΩΜΩΔΙΩΝ
ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ ΣΕ ΚΟΜΙΚΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ • ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ
ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ • Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΡΟΝΗΣΗΣ

ΚΛΑΣΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ

ΧΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΥΧΤΕΣ • Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΑΓΔΑΤΗΣ
Λ. ΦΡΑΝΚ ΜΠΑΟΥΜ • Η ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΟΖ
ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΚΟΥΕΪ • Ο ΓΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ
Χ.Κ. ΑΝΤΕΡΣΕΝ • ΤΟ ΜΟΛΥΒΕΝΙΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΚΙ
Α.ΤΖ. ΚΡΟΝΙΝ • ΤΑ ΑΓΟΥΡΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΟΦ • Η ΚΑΦΕΤΟΥΛΑ

ΤΟ ΚΕΝΟ ΤΟΥ ΣΦΥΡΟΔΡΕΠΑΝΟΥ

ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ επαναστατών, διαδηλωτών, στρατιωτών κρεμασμένη σε τανκς και σε μπαλκόνια, η ρουμανική σημαία, τραυματισμένη κατάστημα, επιδεικνύει με περηφάνεια τη χαίνουσα πληγή της, την εύγλωττη απουσία του σφυροδρέπανου. Με την ίδια μανία που το 1974 εμείς ξυλώναμε τους φοίνικες της χούντας αντιμετώπισαν και οι Ρουμάνοι το σύμβολο των απανταχού κομμουνιστών, το σύμβολο της ταξικής συμμαχίας εργατών-αγροτών που υιοθέτησε η οκτωβριανή επανάσταση. Η καταστροφή της τυραννίας, απαιτεί και την εξαφάνιση των συμβόλων της.

ΑΞΙΖΕ ίσως καλύτερη μοίρα τούτο το μπολσεβίκικο σύμβολο που επικάθησε στην παραδοσιακή αριστερή, επαναστατική, σοσιαλδημοκρατική κόκκινη σημαία. Έκατομμύρια άνθρωποι πίστεψαν σ' αυτό, έδωσαν τη ζωή τους, φυλακίστηκαν εξορίστηκαν, πολέμησαν κάτω από το σφυροδρέπανο. Έγινε το σύμβολο της απελευθέρωσης για τους καταφρονεμένους, το σύμβολο του νέου κόσμου για τους επαναστάτες. Σηματοδότησε τον μέγιστο εχθρό, το μεγάλο κακό για το άλλο στρατόπεδο, τις δυνάμεις της δεξιάς και της συντήρησης. Εβδομήντα χρόνια μετά την εμφάνισή του, οι επαναστάτες καταργούν το σφυροδρέπανο: έχει καταντήσει σύμβολο δικτατορικό.

Η ΤΡΙΧΡΩΜΗ σημαία, η «τρικολόρε» της γαλλικής επανάστασης παίρνει εκδίκηση, αποκτά ξανά πλήρη τα δικαιώματά της. Μετά διακόσια χρόνια οι ιδέες της απαιτούν ακόμη την εφαρμογή τους, αυτές που

εμφανίστηκαν σαν ριζοσπαστική συνέχισή της το 1917 ηττώνται κατά κράτος σε όλη την Ευρώπη. Άραγε η ιστορία τέλειωσε το 1789 ή έχουμε νέα αιτήματα για να αγωνιστούμε;

ΤΟ ΚΕΝΟ δεν περιορίζεται στις σημαίες. Σηματοδοτεί ένα τεράστιο ιδεολογικό και πολιτικό κενό που κάποιος θα προσπαθήσουν να το καλύψουν: η πολιτική, όπως και η φύση, αποστρέφεται το κενό. Η κομμουνιστική Αριστερά στη χώρα μας, που κυριαρχεί μέσα στον Συνασπισμό και τον καθορίζει, απειλείται με συρρίκνωση αν δεν αντιδράσει αμέσως. Το παράδειγμα του Ιταλικού ΚΚ που ξεκίνησε διαδικασίες αλλαγής του τίτλου πριν ακόμη τη σφαγή της Ρουμανίας δηλώνει πολλά. Οι Έλληνες κομμουνιστές είτε στο ΚΚΕ βρίσκονται, είτε στην ΕΑΡ θα τολμήσουν να πάρουν αντίστοιχες πρωτοβουλίες; Ή θα περιοριστούν να δηλώσουν πως «δεν ήξεραν», «δεν είχαν καταλάβει», «όλα θα διορθωθούν».

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ αντιδράσεις είναι τουλάχιστον απογοητευτικές. Μισές αλήθειες, μισές κουβέντες, άμυνες συλλογικές και ατομικές που καμιά σχέση δεν έχουν με τον άνεμο της αλλαγής που σαρώνει την Κεντρική Ευρώπη: είναι σίγουρο πως οι ελληνικές κομματικές ηγεσίες εκεί δεν θα είχαν επιζηήσει, χρειάζονται άραγε κι εδώ «επαναστάσεις» ή «εξεγέρσεις» μέσα στα κόμματα για να γίνουν οι αναγκαίες αλλαγές; Ή μήπως οι στρατηγέτες του Συνασπισμού έχουν έτσι ή αλλιώς αποδεχθεί το ρόλο του «κολασούζου» του ΠΑΣΟΚ κι αδιαφορούν για το ποσοστό που θα συγκεντρώσουν; Η Αριστερά, ο Συνασπισμός πρέπει να συντομότερο να ξαναδούν τα θέματα της ηγεσίας, των αρχών, της πολιτικής. Αλλιώς, το κενό του σφυροδρέπανου θα το καλύψουν ο ήλιος του ΠΑΣΟΚ και το ουράνιο τόξο της Νέας Δημοκρατίας.

αντι

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

• Περίοδος Β'
• Χρόνος 16ος
• Τεύχος 425
Παρασκευή 29 Δεκεμβρίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300
72.32.819 - 72.48.240
FAX: 72.26.107 - TELEX: 214179 ANTI

Ποιός διαστρεβλώνει τι; _____	34
Κ.Β. _____	
Η εισβολή των ΗΠΑ στον Παναμά _____	38
ΛΗΔΑ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ _____	
Το τείχος της Λευκωσίας _____	40
Λ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ _____	
ΑΚΕΛ: Ζει στο παρελθόν _____	41
ΡΕΠΟΡΤΕΡ _____	
Ο Λούβαρης στο προσκήνιο, η κάθαρση στις καλένδες _____	48
Η Ιστορία μιας προβληματικής _____	50
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΣΑΜΟΥΕΛ ΜΠΕΚΕΤ _____	57

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ _____	
Η Ρουμανία και εμείς _____	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ _____	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ _____	
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ _____	9
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ _____	10
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ _____	52
ΒΙΒΛΙΟ _____	60
ΔΙΑΛΟΓΟΣ _____	64

Χ.Γ.Π. _____	
Η εξέγερση ενός λαού _____	12
Το χρονικό της πτώσης _____	14
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ _____	
Το τέλος μιας αυταπάτης _____	15
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ _____	
1989: Η χρονιά που άλλαξε η «άλλη» Ευρώπη _____	16
Χ.Γ.Π. _____	
Η μετονομασία του ανύπαρκτου σοσιαλισμού _____	20
Οδοιπορικό σε Βουδαπέστη, Βερολίνο και Πράγα _____	
Τ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ _____	
Ανατολική Γερμανία: Φθινοπωρινή καταιγίδα _____	26
Χ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ _____	
Στον Περισσό ο «σοσιαλισμός» βασιλεύει _____	30
ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ _____	

ΠΟΛΙΤΙΚΟ 15ημερο

Η Ρουμανία κι εμείς

Η ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ — όπως αποκλήθηκε— σφράγισε το 1989 που φεύγει... Και ο τύραννος —ο Νικολάε Τσαουσεσκου— πλήρωσε για τα φρικιαστικά εγκλήματά του. Η σχετική διαδικασία ήταν «*συνοπτική*». Και ορισμένες κυβερνήσεις —η αμερικανική, η βρετανική, η ολλανδική ακόμα και η «Διεθνής Αμνηστία»— διαμαρτυρήθηκαν γι' αυτό. Έπρεπε —είπαν— να είχαν τηρηθεί όλες οι νόμιμες διαδικασίες... Ποια «*νομιμότητα*», όμως, διαθέτει η τυραννία; Ποιες «*διαδικασίες*» τηρούσαν ο τύραννος και οι πραιτωριανοί του όταν, επί 24 ολόκληρα χρόνια, δυνάστευαν, μάτωναν και θανάτωναν έναν λαό;

ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχει καταργηθεί η ποινή του θανάτου... Αλλά όταν κατηγορείσαι για γενοκτονία 60.000 συμπατριωτών σου όταν έχεις λαφυραγωγήσει ένα δισεκατομμύριο δολάρια από τον εθνικό πλούτο της πατρίδας σου, όταν —και μετά την εξέγερση ενός βασανισμένου λαού— στέλνεις τους πραιτωριανούς σου να εισβάλουν στα νοσοκομεία και να δολοφονούν ακόμα και τραυματίες, όταν το τελευταίο «έργο» της ζωής σου είναι οι ομαδικοί τάφοι και τα άταφα πτώματα που στοιβάζονταν μέσα σε στάδια όταν... όταν... —τότε, η εκτέλεση «*δια τουφεκισμού*» είναι, θα έλεγε κανείς, μια αναπόδραστη ποινή. (Στην αρχαία Ελλάδα, υπήρχε και ο θάνατος «*επί ασπαλάθων*»,

για ορισμένους «*διαπρεπείς*» — στην κακουργία τους— τυράννους).

Η ΑΝΑΦΟΡΑ στη διαμαρτυρία αυτή, είναι ασφαλώς μια λεπτομέρεια. Δεν παύει, όμως να εκφράζει την ανησυχία, και αγωνία, ορισμένων δυτικών κυβερνήσεων για τις συγκλονιστικές αλλαγές που σημειώνονται σήμερα σε ολόκληρη την ανατολική Ευρώπη —Ρουμανία, Ανατολική Γερμανία, Τσεχοσλοβακία, Βουλγαρία, Πολωνία, αλλά και στην ίδια τη Σοβιετική Ένωση. Οι αλλαγές αυτές —επισημαίνουν ορισμένοι επιτελείς στην Ουάσινγκτον ή στις Βρυξέλλες— είναι ευπρόσδεκτες, υπό τον όρο ότι παραμένουν «*υπό έλεγχο*», ότι δεν ανατρέπουν αυτό που οι ίδιοι αποκαλούν «*σταθερότητα*» (stability). Σημασία δεν έχει ποιος ασκεί τον έλεγχο αυτό, αν το «*πάνω χέρι*», στις κυβερνήσεις των χωρών αυτών (που είναι κατά κανόνα συμμαχικές) το έχουν οι σοσιαλδημοκράτες, οι φιλελεύθεροι ή οι κομμουνιστές. Σημασία έχει «*να μη ξεφύγει η κατάσταση*» και να μην πάρει τη μορφή «*λαϊκής εξέγερσης*». Το οδόφραγμα δύσκολο το χειραγωγείς.

ΑΥΤΗ η εμμονή στη «*σταθερότητα*» καθορίζει και τη στάση των Δυτικών απέναντι στις ραγδαίες αλλαγές της ανατολικής Ευρώπης. Οι Δυτικοί έχουν λόγους, βέβαια, να αισθάνονται ευτυχείς από την κατάρρευση των τειχών ή από την εξασθένηση του Συμφώνου της Βαρσοβίας (αν έχει ακόμα ειδική βαρύτητα η αντιπαλότητα των δυο συνασπισμών), από τις νέες αγορές που ανοίγονται στις χώρες αυτές, κοντολογίς από την προσέγγιση Ανατολής-Δύσης. Από την άλλη, όμως, κατανοούν ότι δεν υπάρχει χώρα, στον κόσμο που, στο όνομα της «*φιλελευθεροποίησης*» της, θα δεχόταν την αυτοδιάλυσή της. Πολύ περισσότερο, όταν η χώρα αυτή είναι η Σοβιετική Ένωση. Κατά συνέπεια: Η Δύση δεν θα πρέπει —αυτό, τουλάχιστον, δηλώνουν οι εγκυρότεροι αναλυτές της— να ενθαρρύνει αποσχιστικές τάσεις είτε στις Βαλτικές χώρες, είτε στην Αρμενία, είτε (προκειμένου περί Γιουγκοσλαβίας) στη Σλοβενία ή στην Κροατία... Και αν είναι δύσκολο να ελέγχεις το οδόφραγμα, εξί-

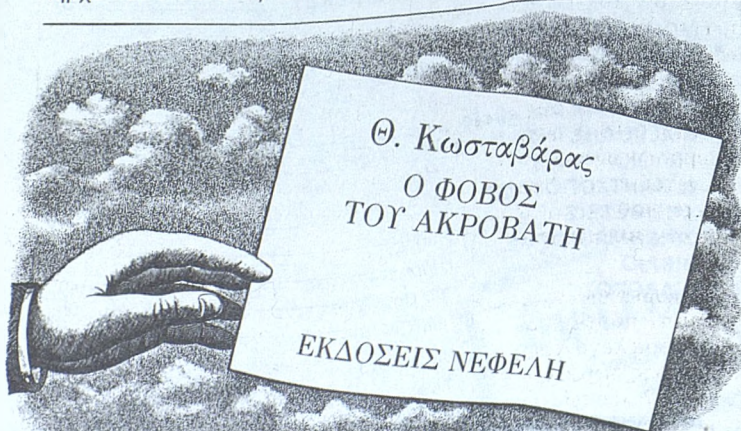
σου δύσκολο είναι να ελέγχεις ένα εθνικιστικό κίνημα που «*δεν ξέρεις πού μπορεί να σε βγάλει*».

(Και μια και ο λόγος περί «*εθνικισμού*», ίσως θα πρέπει να καταγράψει κανείς την «*ανησυχία*» που συνέχει ορισμένους κύκλους του Στάιτ Ντηπάρτμεντ αναφορικά με την πορεία των ελληνοβουλγαρικών σχέσεων. Οι κύκλοι αυτοί «*φοβούνται*» —και τούς φόβους τους αυτούς διαβίβασαν και στην ελληνική κυβέρνηση— μήπως η αλλαγή ηγεσίας στη Βουλγαρία οδηγήσει στην αναβίωση του παλαιού βουλγαρικού αιτήματος για «*έξοδο στο Αιγαίο*». Μέχρι στιγμής, κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά αν οι αμερικανικές αυτές «*ανησυχίες*» διαπλέκονται με το θέμα των βάσεων (με την έννοια ότι ο «*από βορρά κίνδυνος*» παραμένει...) ή αντλούν υπόσταση από κάποια πιθανολόγηση ενδεχομένων).

ΚΑΤΑ τα άλλα η περεστρόικα —σε πείσμα των δυσχερειών— προχωρεί. Και ο Μιχαήλ Γκορμπατσώφ δεν είναι μόνο ο «*άνθρωπος της χρονιάς*», αλλά ο «*άνθρωπος της δεκαετίας*» (Man of the Decade) —κατά το αμερικανικό περιοδικό «*Τάιμ*». Το ίδιο αυτό περιοδικό γράφει ότι η δεκαετία σήμανε την κατάρρευση των (όπου γης) τειχών, το τέρμα του ψυχρού πολέμου και τη γέννηση επαναστάσεων, μέσα σε μια διάσταση ηλεκτρονική.

Μετά την κατάρρευση των τειχών — τι;

ΟΠΩΣ ΑΝΑΜΕΝΟΤΑΝ, η κατάρρευση των τειχών, η εξέγερση του ρουμάνικου λαού, τα συνθήματα που ακούστηκαν στην Πράγα ή στο Βουκουρέστι «*Ποτέ πια σοσιαλισμός*» ή «*Ποτέ πια λαϊκή δημοκρατία*», κ.ά., έθεσαν με νέα επιτακτικότητα τα ερωτήματα που άρχισαν να διατυπώνονται από την επομένη κιόλας που η πολωνική «*Αλληλεγγύη*» έγινε κυβέρνηση ή από την επομένη της πτώσης του Χόνεκερ ή του Ζίβκωφ ή του Κάνταρ: Πού οδεύει η Αριστερά; Κατέρρευσε μόνο το μοντέλο του «*υπαρκτού σοσιαλισμού*», μόνον η σταλινική σοβαρότητα ή μήπως, μαζί με τα τείχη, κατέρρευσαν και τα «*ιδεώδη*» του σοσιαλισμού;

Ραφαέλ Μπιγεντού

ΟΙ ΝΥΧΤΕΣ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΟΜΟΡΦΕΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΣΑΣ

*

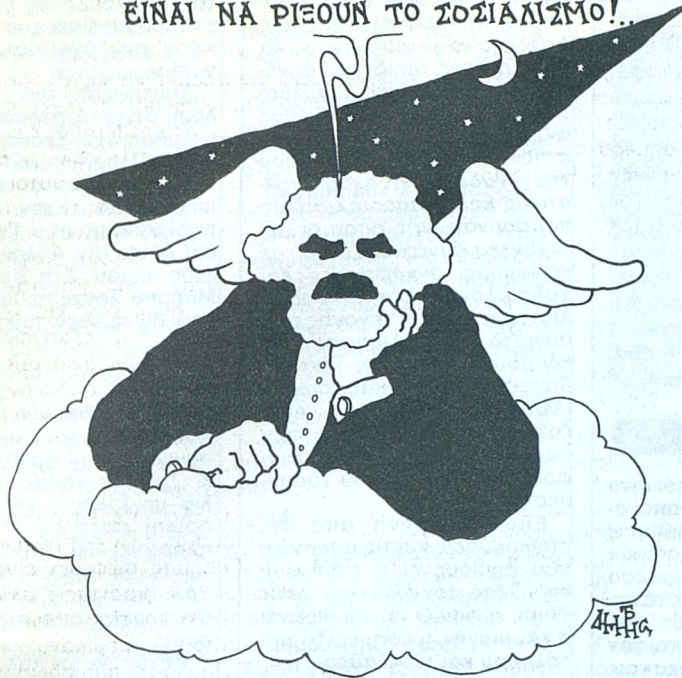
ΦΥΛΑΞΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΓΛΥΚΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

*

ΓΡΑΜΜΑ ΣΥΓΓΝΩΜΗΣ

Έκδόσεις Νεφέλη

ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΦΑΝΤΑΖΟΜΟΥΝ
ΠΩΣ ΟΤΑΝ ΕΝΘΘΟΥΝ
ΟΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΝΟΥΝ
ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΡΙΞΟΥΝ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ!..

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ δεν είναι εύκολη. Ορισμένοι λέγουν: Ζούμε το τέλος του σοσιαλισμού — όπως τον οραματίστηκαν οι κλασικοί του μαρξισμού και όπως εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού. Ακόμα και ο Ντούμπτσεκ — προσθέτουν — δεν έχει πιθανότητα να εκλεγεί πρόεδρος της Τσεχοσλοβακίας, αφού έκανε το «λάθος» να αναφερθεί στον «σοσιαλισμό με το ανθρώπινο πρόσωπο». «Ο όποιος σοσιαλισμός — σου εξηγούν — απωθεί, δεν πείθει...». Υπάρχουν, όμως, και οι άλλοι! Αυτοί που ταυτίζουν τον σοσιαλισμό με τα ανθρωπιστικά ιδεώδη, με την «τελείωση της δημοκρατίας», με την κοινωνική δικαιοσύνη και την παγκοσμιότητα. Είναι οι ίδιοι αυτοί που είχαν το θάρρος να καταγγείλουν την μπρεζνιεφική εισβολή στην Πράγα (ή στο Αφγανιστάν), οι ίδιοι αυτοί που δεν κουράστηκαν να διακηρύσσουν ότι το σταλινικό μοντέλο είναι η αναιρέση του σοσιαλισμού. Οι άνθρωποι αυτοί δεν έχασαν την ελπίδα. Και πιστεύουν ότι η νέα επανάσταση — η γκορμπατσοφική επανάσταση — θα ξαναφέρει τον σοσιαλισμό στις πηγές του, στη γνήσια ανθρωπιστική και πολιτισμική διάστασή του. Για την ώρα, πάντως, κανείς (ούτε ο ίδιος ο Γκορμπατσώφ, ίσως), δεν μπορεί να προβλέψει με σιγουριά αν οι σαρωτικές αλλαγές που συντελούνται σήμερα στην ανατολική Ευρώπη θα οδηγήσουν προς μια νέα «σοσιαλιστικού τύπου εξαλλαγή» (τον όρο χρησιμοποίησε ο Λ. Κύρκος, σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνέντευξή του στον Α. Μαυροειδή, στην «Αυγή της Κυριακής») ή προς άλλα (μικτά) πολιτικά σχήματα, που θα τείνουν στην ανανέωση της κοινωνίας, μέσα από άλλους δρόμους.

Και κάποια στοιχεία από τα «καθ' ημάς»...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ — κι ενώ οι Αμερικανοί παραμένουν ακόμα στον Παναμά, διαπραγματευόμενοι πότε με το Βατικανό και πότε με την Ελβετία, για την έκδοση του Νοριέγκα ή το πάγωμα των καταθέσεών του ... — στην Ελλάδα συνεχίζεται η συζήτηση για τον χρόνο των εκλογών ή για τη μονιμοποίηση (ή μή) των συμβασιούχων ή για το «τις πταίει»; για τα χάλια της ελληνικής οικονομίας. Κατά τον «Εκονομιστ», το εθνικό προϊόν θα είναι το 1990 μικρότερο από τα προηγούμενα έτη, ο πληθωρισμός θα αυξηθεί, ενώ το έλλειμμα στο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών θα μειωθεί ελαφρά.

ΟΣΟ ΓΙΑ το «τις πταίει», το ΠΑΣΟΚ με μια θρασύτητα που καταπλήσσει, επιμένει ότι πέτρα του κακού δεν ήταν η οκτάχρονη διακυβέρνησή του, αλλά η ... τριμνηνη συγκυβέρνηση Νέας Δημοκρατίας - Συνασπισμού! Από την πλευρά της η Νέα Δημοκρατία, ενώ δηλώνει ότι στηρίζει την κυβέρνηση Ζολώτα, μόλις και μετά βίας συγκρατεί την ταραχή της για κάθε μέρα ζωής της τρικομματικής κυβέρνησης. Η άποψη είναι γνωστή: Ο λαός «εθίζεται» στην ιδέα των συμμαχικών κυβερνήσεων. Και όσο οικειώνεται με την ιδέα αυτή, τόσο δυσχερέστερη καθίσταται η λύση των μονοκομματικών κυβερνήσεων...

ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ συμμαχικές κυβερνήσεις, όμως, δεν αναστέλλουν την πορεία των πραγμάτων. Και παρ' όλα όσα λέγονται ή γράφονται περί παραγραφής των σκανδάλων, κλπ., φαίνεται ότι οι δίκες των πολιτικών που παραπέμφθηκαν, θα διεξα-

χθούν. Κατά τον πρώην υπουργό Δικαιοσύνης Φώτη Κουβέλη, μάλιστα, οι δίκες για το καλαμπόκι και για τις τηλεφωνικές υποκλοπές ενδέχεται να αρχίσουν σε δυο μήνες...

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ, κι ενώ μπαίνουμε στη δεκαετία του 1990, άρχισαν οι σφυγμομετρήσεις για τα νέα πρόσωπα που ενδεχομένως θα μας κυβερνήσουν, είτε ως πρωθυπουργοί, είτε ως αρχηγοί κομμάτων, είτε — γενικά μιλώντας — ως επιφανείς νέοι πολιτικοί. Ένα τέτοιο γκάλοπ φέρει ως πρώτο «δελφίνο» (από πλευράς Νέας Δημοκρατίας) τον Μ. Έμπερτ, με ποσοστό 45,6%, με δεύτερο τον Α. Σαμαρά (30%), ενώ, από πλευράς ΠΑΣΟΚ, πρώτος φέρεται ο Γ. Γεννηματάς (30,1%), με δεύτερο τον Κ. Σημίτη (19,1%). Το ερώτημα, βέβαια, είναι σε τι βαθμό ένα γκάλοπ — μέσα στην κοσμογονία που συντελείται γύρω μας και όταν τα γεγονότα ξεπερνούν κάθε πρόβλεψη — μπορεί να σου δώσει μια όποια πρόγνωση προσώπων ή πραγμάτων!

ΟΣΟ για την Αριστερά, υπάρχουν βέβαια λόγοι βιολογικής ανανέωσης της ηγεσίας της (όπως υπάρχουν στη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ), αλλά και λόγοι που σχετίζονται με όρους πολιτικούς και ιδεολογικούς. Πόσοι, από τους σημερινούς ηγέτες της Αριστεράς είχαν προβλέψει τα θεαλλώδη γεγονότα των τελευταίων 45 χρόνων; Πόσοι είχαν καταγγείλει το μοντέλο του υπαρκτού σοσιαλισμού; Πόσοι είχαν συνταχθεί με την «άνοιξη της Πράγας» και πόσοι είχαν ταυτίσει τον σοσιαλισμό με τη δημοκρατία, την ελευθερία και την αυτοδιαχείριση;

ΤΟ 1990 δεν εγκαινιάζει απλώς μια νέα δεκαετία. Ανοίγει μια νέα εποχή: Του διεθνούς διαλόγου, της περεστρόικα, της «πέραν της περεστρόικα», της προσέγγισης συστημάτων, της μείωσης των εξοπλισμών, της ειρήνης. Άντε και Καλή Χρονιά!

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

τεύχος Δεκεμβρίου 1989

Σ' αυτό το τεύχος:

οι **Ηλ. Κατσούλης, Ν. Κουτσιαρης, Απ. Αποστολόπουλος** γράφουν για τις εξελίξεις στην Αριστερά.
γράφουν επίσης:
ο πρώην υπουργός **Φώτης Κουβέλης**,
ο **Χρ. Ραζάκης** για τα εθνικά θέματα,
η **Μάρω Παντελίδου** για την απουσία των γυναικών από την Κυβέρνηση Ζολώτα,

επίσης:

ο **Γιάν. Τσαρούχης** μιλά για τη Μινωική Τέχνη
κι ο **Θάνος Λίποβατς** αναλύει τη σεξουαλική ζωή των φοιτητών.

«Παραμορφώσεις» μία ποιητική συλλογή του **Τίτου Πατρίκιου**.

Κι όπως πάντα σελίδες για το βιβλίο και τον Κινηματογράφο.

ημερο δηκτής

1.1.1980 - 31.12.1989

Από την εποχή που οι άνθρωποι έχουν δέκα δάκτυλα, η πρώτη δεκάδα αρχίζει με το 1 και τελειώνει με το 10, η δεύτερη αρχίζει με το 11 και τελειώνει στο 20, η τρίτη αρχίζει στο 21 και τελειώνει στο 30, κ.ο.κ. Είναι προφανές λοιπόν ότι και η δεκαετία την οποία διανύομεν άρχισε το 1981 και τελειώνει το 1990 — κακώς λοιπόν διάφορα σοβαροφανή έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα επιδιόδονται σε ανασκολοπευτικές ανασκοπήσεις της «δεκαετίας του '80», κακώς εύχονται «καλή δεκαετία» ενόψει του 1990. Όλα αυτά θα έπρεπε να γίνουν του χρόνου τέτοια εποχή.

Όμως εις την εποχή μας οι εκδότες, όπως και οι λοιποί επιχειρηματίες, δεν ενδιαφέρονται για τη λογική και τα στοιχειώδη μαθηματικά. Το μόνο που τους νοιάζει είναι να γεμίζουν οι σελίδες γράμματα και εικόνες και εν συνεχεία να μοσχοπωλούνται. Γι' αυτό και δεν απόρρησα όταν άκουσα τον δικό μου εκδότη να μου λέει, την ώρα που έδενε βιαστικά στο λαιμό του ένα κόκκινο κασκόλ:

— Αντί να γράφεις ανοησίες για τα γεγονότα του δεκαπενθήμερου, δεν ετοιμάζεις κάτι έξυπνο για τη δεκαετία του '80;

Του ανέπτυξα τα επιχειρήματά μου για το πότε αρχίζουν και πότε τελειώνουν οι δεκαετίες.

— Βλακείες, είπε φορώντας τον μπερέ του. Ισχυρίζεσαι δηλαδή ότι οι άλλοι δεν ξέρουν τι τους γίνεται και μόνο εσύ βρέθηκες έξυπνος; Να γράφεις για τη δεκαετία.

Κινήθηκε βιαστικά προς τη θύρα, ακολουθούμενος από τον Β.Ζ. που κρατούσε τις βαλίτσες, χωρίς καν να μ' αποχαιρετήσει. Παρηγορήθηκα

με τη σκέψη πως το κόκκινο κασκόλ και ο μπερέ αποκάλυπταν και με το παραπάνω τις κομμουνιστικές απόψεις του εκδότη μου. Μπορούσα να ελπίζω ότι οι επαναστάτες του Βουκουρεστίου θα τον μεταχειρίζονταν όπως και τον ομοϊδεάτη του Τσαουσεσκου.

1980

Έτος δισεκτον, ήτοι κατ' αυτό οι προλετάριοι δούλεψαν μια ολόκληρη ημέρα παραπάνω για τους καπιταλιστές χωρίς να πληρωθούν.

Ολυμπιακοί Αγώνες στη Μόσχα — ο Ημεροδηκτής μαζί με 60 άλλες χώρες τους σμποτάρει διότι η Σοβιετία έχει εισβάλλει στο Αφγανιστάν και ο Μπρέζνιεφ αρνείται να πεθάνει.

Οι παλαιότεροι ίσως ενθυμούνται ότι τότε μας κυβερνούσε ο Κ. Καρμανλής ο οποίος στις 5 Μαΐου εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας στη θέση του ευγενώς παραιτηθέντος την κατάλληλη στιγμή Κ. Τσάτσου.

Ακολουθεί μεγάλη αναμέτρηση Ράλλη - Αβέρωφ κατά την οποία ο κ. Ράλλης διαψεύδει όλα τα προγνωστικά και κατά τη συνεδρίαση της Κ.Ο. της ΝΔ κερδίζει τον αντίπαλό του με 88-84.

Κατακαλόκαιρο ξεπούν απεργίες στην Πολωνία που οδηγούν στην ίδρυση της Αλληλεγγύης — το αστέρι του Βαλέσα ανατέλλει. Στη γειτονική Τουρκία ο στρατηγός Εβρέν ανατρέπει με πραξικόπημα τον Ντεμιρέλ.

Προφανώς θα έχετε απωθήσει στη μνήμη σας το γεγονός ότι τον Αύγουστο του 1974 η Ελλάδα είχε αποχωρήσει από το στρατιωτικό σέλος του ΝΑΤΟ. Φέτος λοιπόν τον Οκτώβρη επανέκαμψε στην αγκαλιά του.

Τον Νοέμβρη η αστυνομία

θα σκοτώσει στη διαδήλωση για το Πολυτεχνείο τον Κουμή και την Κανελλοπούλου. Απτόητο το «Αντί» οργανώνει δέκα ημέρες αργότερα συνέδριο για τις «Λαϊκές Δημοκρατίες» όπου μετέχουν πλήθος αντιφρονούντες. Ο «Ριζοσπάστης» ξεσπαθώνει εναντίον της «χυδαίας αντικομμουνιστικής και αντισοσιαλιστικής παρασυναγωγής όπου οι μετέχοντες συναγωνίζονται σε κρωγμούς, συκοφαντίες και χυδαιολογία κατά των σοσιαλιστικών χωρών γεγονός που συνιστά υποδαύλιση της αντικομμουνιστικής και αντισοβιετικής εκστρατείας του διεθνούς ιμπεριαλισμού... Αναζητείται ο συγγραφέας των παραπάνω να σταλεί τιμητική φρουρά στη σορό του Τσαουσεσκου.

Επωφελούμενη από τις συγκρούσεις και τις απεργίες που δημιουργεί η εισαγωγή της νέας τεχνολογίας στον Τύπο, εμφανίζεται και ριζώνει η «Αυριανή», η εφημερίδα του τάληρου και του Ταύρου.

1981

Αρχάς του έτους εισήλθομεν εις την ΕΟΚ, προς το τέλος του μας ήρθε κατακέφαλα η Αλλαγή. Ενδιαμέσως υπέστημεν τα 6,6 Ριχτερ των Αλκυονίδων Νήσων, τους 19 νεκρούς της «Θύρας 7», τους εμπρησμούς του «Ατενέ», του «Κλαουδάτου», του «Δραγώνα», ενώ το καλοκαίρι οι πυρκαϊές στα δάση απείλησαν την ίδια την Αθήνα.

Αλλαγή είχαμε και στη Γαλλία. Ο Γάλλος Παπανδρέου λέγεται Μιτεράν και επιμένει να προεδρεύει πάντα.

Αλλαγή και στη ΝΔ: ο κ. Α-

βέρωφ επωφελείται της ήττας του κόμματός του για να εκπαραθωρώσει του κ. Ράλλη και ν' αναλάβει αυτός την ηγεσία.

Σημειώστε, συν τοις άλλοις, ότι από πέρυσι τον Σεπτέμβρη έχει ξεσπάσει ο πόλεμος Περσίας - Ιράκ.

Σ' Ανατολή και Δύση δεν πάμε καλά: Στην Πολωνία πραξικόπημα του Γιαρουζέλσκι θέτει την Αλληλεγγύη εκτός νόμου. Στη Βρετανία ο Μπόμπυ Σαντς πεθαίνει μετά από 66 ημέρες απεργία πείνας.

1982

Για πρώτη φορά η λέξη Έιτζ προφέρεται σ' επιστημονικό συνέδριο. Για πρώτη φορά ο κ. Τρίτσας επιβάλλει δακτύλιο με μικρά - μεγάλα. Για πρώτη φορά το «Αντί» συμπληρώνει 200 τεύχη και οργανώνει το πρώτο αντιφεστιβάλ. Για πρώτη φορά έχουμε αναδόμηση αντί ανασχηματισμού.

Φέτος κι ο πόλεμος των Φώκλαντ. Η Αργεντινή χάνει από τη Βρετανία μ' αποτέλεσμα του χρόνου αντί δικτάτορα να έχουμε Αλφονσίν. Έχει προηγηθεί εφέτος η εκλογή του Γκονζάλες στην Ισπανία, η οποία καλού - κακού φρόντισε να εισέλθει στο ΝΑΤΟ. Όμως ο σοσιαλισμός γνωρίζει και πωσωγυρίσματα: στη Γερμανία ο Σμιτ ανατρέπεται από τον Κολ — που ακόμα δεν λέει να φύγει.

Το ΚΚΕ και το αλήστου μνήμης ΚΚΕ εσ. πραγματοποιούν τα συνέδριά τους, 11ο και 3ο αντιστοιχώς. Η ηγεσία του Χ. Φλωράκη επιβεβαιώνεται στο ΚΚΕ, στο ΚΚΕ εσ. ο Μπ. Δρακό-

Τα πρόσωπα της δεκαετίας.

πουλος παραχωρεί τη θέση του στον Γ. Μπανιά — με τον Α. Κύρκο να παραδοκεί.

Πεθαίνει ο Μπρέζνιεφ κι αναλαμβάνει ο Αντρόπωφ στη Σοβιετία. Στην Ελλάδα έχουμε δημοτικές εκλογές όπου θριαμβεύουν το «ΠΑΣΟΚ και λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις». Πανευρωπαϊκοί στην Αθήνα: το δίδυμο Βερούλη - Σακοράφα δημιουργεί νέο εθνικό διχασμό.

1983

Η καλή ημέρα φαίνεται από το πρωί: ο τότε Τσάρος της οικονομίας υποτιμά τη δραχμή κατά 15% αρχές Ιανουαρίου. Εν συνεχεία θα υποτιμηθεί και η νοημοσύνη μας με τον περιφημο ετεροχρονισμό της ΑΤΑ. Φέτος υπογράφηκε και η συμφωνία αποχώρησης των βάσεων — αν είναι ακόμη εδώ πρόκειται για δικό τους σφάλμα. Και το ΕΣΥ φέτος καθιερώθηκε — το ΕΓΩ μου υπάρχει από τριακονταπενταετίας.

Ο ανανεωτικός Αντρόπωφ καταρripπει το Μπόινγκ 747 με τους 269 επιβάτες. Ο κ. Παπανδρέου τάσσεται στο πλευρό του.

Έκλεισαν 100 χρόνια από το θάνατο του Μαρξ φέτος. Χάρin της επετείου λειτουργεί το ΡΑΔΙΟ ΑΝΤΙ-ΛΑΛΟΣ αλλά ο εισαγγελεύς επεμβαίνει: το κλίμα τότε δεν σήκωνε ελεύθερα ερτζιανά.

Ο Ντενκτάς ιδρύει το ψευδοκράτος του στην Κύπρο, ο Βαλέσα παίρνει το Νόμπελ Ειρήνης, η κ. Θάτσερ επανεκλέγεται στην Βρετανία, ο Πόλεμος Περσίας - Ιράκ συνεχίζεται πάντα, ο εμφύλιος του Λιβάνου το ίδιο.

1984

Ευρωεκλογές. Η ΝΔ χάνει κι είναι η σειρά του κ. Αβέρωφ να εγκαταλείψει την ηγεσία χάρin του κ. Μητσotάκη. Ακόμα χτυπούν το κεφάλι τους οι νεοδημοκράτες — ποιος τους φταίει όμως;

Ολυμπιακοί στο Λος Άντζελες όπου συμμετέχω, ολίγον ντοπαρισμένος. Ήταν λόγω ευτυχίας και εθνικής υπερηφάνειας για τη συνάντηση Παπανδρέου - Μιτεράν - Καντάφι στην Κρήτη — μόνο εγώ κατάλαβα τη σπουδαιότητά της.

Πεθαίνει ο Μπερλινγκουέρ, πεθαίνει κι ο Αντρόπωφ — απορώ πως γλύτωνα εγώ από τη δογματική αντεπίθεση.

1985

Δεν είναι δυνατόν να έχετε ξεχάσει ότι φέτος είναι η χρονιά της περίφημης «ιστορικής ρήξης» της 9ης Μαρτίου. Της «ρήξεως» ήτις έφεραν τον κ. Σαρτζετάκη εις την Προεδριάν της Δημοκρατίας, τον κ. Παπανδρέου ξανά εις την πρωθυπουργίαν και τα θησαυροφυλάκια του κράτους ξανά στα χέρια του ΠΑΣΟΚ. Τα οποία είχε σχεδόν εντελώς αδειάσει ο κ. Αρσένης, και εκλήθη ο κ. Σημίτης να τα ξαναγεμίσει. Αν δεν είχε προηγηθεί, η ρήξη δεν θα είχαμε εν συνεχεία Κοσκωτά, Μιμή, Μιράζ, Λούβαρη. Όλα σε αυτήν τα οφείλουμε, αυτή έβαλε τη σφραγίδα της στη μέση ακριβώς της δεκαετίας.

Η «ιστορική ρήξη» έγινε δυνατή χάρις εις τον ευφυή διαχωρισμόν «ομοιομόρφων» — «ομοιοχρώμων» ψηφοδελ-

τίων και εις την ψήφον του κ. Αλευρά. Τα χρηματοκιβώτια γέμισαν αφού άδειασαν οι θύλακες μας λόγω της διετούς λιτότητας και της κατά 15% υποτιμήσεως της δραχμής.

Ότε τον τραγικό δεκαπεντάχρονο Μ. Καλτεζά πρέπει να έχετε ξεχάσει, αυτόν που δολοφόνησε ο αστυφύλακας Μελίστας στη διαδήλωση για το Πολυτεχνείο: η δίκη ακόμη δεν ολοκληρώθηκε.

Προφανώς όμως ουδεις θυμάται ότι αυτό το έτος οι Αθηναί ησαν πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης. Τίποτε δεν άλλαξε ούτε εις τον εγχώριον πολιτισμόν, ούτε εις την Εσπερίαν.

Εκτός Ελλάδος η κατάσταση δεν είναι καλύτερη: αεροπειρατείες, Χείζελ, σεισμοί, καταποντισμοί, λιμοί, λοιμοί. Μόνο θετικό ότι στη Σοβιετία πεθαίνει ο Τσερνιένκο που είχε αντικαταστήσει τον επίσης θανόντα Αντρόπωφ και στη θέση του αναλαμβάνει ο Γκορμπατσώφ. Τότε όμως δεν είχαμε συνειδητοποιήσει τι ακριβώς σήμαινε αυτό.

1986

Ενταύθα, ήταν το έτος Γούκου — πολλοί επιπόλαιοι βιάστηκαν τότε να μιλήσουν για το «σκάνδαλο του αιώνας», ούτε καν της δεκαετίας δεν ήταν.

Ήταν επίσης και έτος δημοτικών εκλογών: Έβερτ, Κούβελας, Ανδριανόπουλος καταλαμβάνουν δημαρχεία κι αρχίζει και το χειλάκι των νεοδημοκρατών να γελά λιγάκι.

Το ΚΚΕ εσ. πραγματοποιεί το 4ο και τελευταίο Συνέδριό του αποφασίζοντας να «αποκομμουνιστικοποιηθεί» και να ιδρύσει νέο κόμμα.

Παγκοσμίως όμως ήταν το έτος Τσερνομπιλ —ας ελπίσουμε ότι ήταν και το τελευταίο. Πέρασε κι ο κομήτης Χάλεϋ κοντά από τη γη — κανείς δεν του έδωσε μεγάλη σημασία: δεν έδινε σπουδαία εικόνα στις τηλεοπτικές κάμερες.

Αντιθέτως, δημοφιλεστάτη υπήρξε η έκρηξις του Τσάλεντζερ που είχε ωραία χρώματα και θύματα.

Η Ακίνο αντικαθιστά τον Μάρκος στις Φιλιππίνες, στην Αϊτή καταρripεί η δυναστεία των Παπά-Ντοκ.

Στη Γαλλία αρχίζει, συγκαινοίκτηση Μιτεράν - Σιράκ, ενώ πληθαίνουν τα ραντεβουδάκια Ρέηγκαν - Γκορμπατσώφ. Τότε, δεν δίναμε μεγάλη σημασία σε όλα αυτά.

Αξίζει να αναφέρουμε πως δολοφονήθηκε ο Πάλμε κι ως με συγχωρέσουν οι υπόλοι-

ποι διάσημοι νεκροί που αποσιώπησα την αναχώρησή τους.

1987

Είναι το έτος της νίκης στο Ευρωπάσκετ, του καύσωνος, της «εταιρείας Δολοφόνων», της απελευθέρωσης των ερτζιανών, του Κώλοσσοϋ της Ρόδου. Κυρίως όμως είναι το έτος γέννησης του Ημεροδότη — εμφανίζεται την 25η Μαρτίου για την ακριβεία, τριπλή γιορτή εις το ελξ. Μόνο λίγοι και καλοί θα εκτιμήσουν τότε το γεγονός στις πραγματικές ιστορικές και φιλολογικές του διαστάσεις.

Ιδρυτικό Συνέδριο της ΕΑΡ. 12ο Συνέδριο του ΚΚΕ. Ο κ. Μπανιάς και οι περί αυτόν δίνουν την περιφημη μάχη για το «Κ».

Εις το εξωτερικόν συνεχίζονται να σφάζονται οι στρατιώτες της Περσίας και του Ιράκ. Ομοίως άμαχοι, ένοπλοι, ένοχοι και αθώοι στον Λίβανο.

Στα κατεχόμενα από το Ισραήλ εδάφη, οι Παλαιστίνιοι αρχίζουν την αματηρή και ηρωική «Ιντιφάντα».

Παραλίγο κραχ στην Νέα Υόρκη τον Οκτώβριο — αυτή τη φορά όμως ο καπιταλισμός αντέχει.

Φυσικά, η δεύτερη σε σπουδαιότητα είδηση μετά τη γέννησή μου δεν είναι άλλη από την υπογραφή της συμφωνίας Ρέηγκαν - Γκορμπατσώφ για την καταστροφή των πυρηνικών όπλων μέσωσ βεληνεκούς. Τέτοια συμφωνία στην ανθρωπότητα δεν έχει ξαναγίνει — ούτε για συμβατικά όπλα.

1988

Έτος Κοσκωτά, Δημήτρας ή Γιακούμπ; Οι ιστορικοί του μέλλοντος θα αποφασίσουν. Το βέβαιο είναι ότι ως έθνος αποκτήσαμε μια βαλβίδα και τον Ντέταρι ενώ οι θρόνες μας, με τις ευλογίες της ΕΡΤ, πλημμυρίζουν από δορυφορικά κανάλια. Δεν έλειψε και ο καύσωνας, μικροτέρας όμως εντάσεως και εκτάσεως.

Τα γραφεία του «ΑΝΤΙ» παίρνουν φωτιά την Άνοιξη. Το Φθινόπωρο καταγγέλεται η «κυβέρνηση απατεώνων». Μόλις πέρυσι όλα αυτά, είμαι σίγουρος πως τα θυμάστε όλοι.

Αν εγχωρίως ήτο χρονία προβληματική, ο υπόλοιπος πλανήτης μάλλον ανακουφίστηκε: αποχωρούν οι Σοβιετικοί από το Αφγανιστάν σταματά ο πόλεμος Ιράκ-Περσίας και ο εμφύλιος της Αγκόλας.

αρχίζουν να φεύγουν οι Βιετναμέζοι από την Καμπότζη.

Ο δικός μας Δουκάκης χάνει από τον Μπους, ο Μιτερνάν κερδίζει τον Σιράκ που καλείται να πληρώσει το νοίκι της συγκατοίκησης, η Μπούτο στο Πακιστάν συνεχίζει την οικογενειακή παράδοση, όπως σε εμάς οι Παπανδρέου και σε άλλες υπανάπτυκτες χώρες άλλα αντίστοιχα σόια.

Προς Θεού! Μη νομίσετε ότι ξέχασα τη συνάντηση Φλωράκη - Κύρκου, ούτε τα συμπαρατακτικά βήματα που θα οδηγήσουν βαθμηδόν στο κοινό πόρισμα και αργότερα στον Συνασπισμό. Ξεχνιούνται τέτοια ειδήλλια που οδηγούν σε γάμους εκ συμφέροντος;

1989

Τα έχει όλα αδιαλείπτως καταγράψει αυτή η στήλη, τα ζήσατε κι εσείς στο πετσί σας, τα είδατε στην τηλεόραση, τα διαβάσατε στις εφημερίδες, σας τα ψιθύρισαν κουτσομπόληδες στο αυτί. Αξίζει να τα επαναλάβουμε; Να ξαναθυμηθούμε τις ανακρίσεις, τον Μαντζουράνη, τον Κουτσόγιωργα, τις εκλογές του Ιονίου, τη συγκυβέρνηση, τις ατέλειωτες συνεδριάσεις της Βουλής, το «συνένα», της νέες εκλογές, τις εντολές, τις διερευνήσεις, τα τριήμερα, τον κ. Ζολώτα; Δεν δημιουργούν μια αίσθηση ματαιότητας όλα αυτά, την αίσθηση ότι πολλός θόρυβος έγινε για πενιχρά αποτελέσματα; Προς τι το μίσος κι ο αλληλοσπαγγμός τόσων μηνών. Όλα έμειναν εκκρεμή όπως ήσαν, οι «κακοί» δεν τιμωρήθηκαν, οι «καλοί» δεν δικαιώθηκαν. Αυτά συμβαίνουν μόνο στο σινεμά — εν Ελλάδι κερδίζουν οι μάγκες, ανεξαρτήτως ήθους.

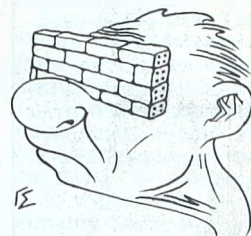
Ευτυχώς που στην Κεντρική Ευρώπη κυριαρχούν υγιέστερες απόψεις. Το ένα μετά το άλλο τα καθεστώτα συντρίβονται, ο «ανεξάρτητος» Τσαουσέσκου είναι ο μόνος που αιματοκυλά τη χώρα του, κατά το πρότυπο των γερόντων του Πεκίνου: οι υπόλοιποι δικτάτορες πέφτουν σαν σάπια φρούτα. Τι θα βγει από όλα αυτή την κοσμογονία που συντελείται στις πρώην «σοσιαλιστικές» χώρες; Τι θα απογίνουμε όσοι εδώ στη Δύση δηλώναμε αριστεροί, σοσιαλιστές, κομμουνιστές; Ας μην βιαστούμε να απαντήσουμε, έχουμε ένα χρόνο ακόμη μέχρις ότου τελειώσει η δεκαετία κι ας λένε ότι θέλουν οι κερδοσκοπικοί εκδότες.

Καλή χρονιά!

Ο ΕΝΙΑΥΣΙΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΕΝΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

ΑΝΑΜΑΡΤΗΤΟΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ

Όπως πάνε τα πράγματα, σε λίγο οι Δραγασάκης, Γιάνναρος και Λιάσκας θα αποτελούν τους μοναδικούς κομμουνιστές υπουργούς σ' όλη την Ευρώπη και δεν αποκλείεται το ΚΚΕ να είναι ίσως το μόνο ΚΚ που θα μετέχει σε κυβέρνηση, έστω και συμμαχική. Οι λαοί της Κεντρικής Ευρώπης ξεκαθαρίζουν τους λογαριασμούς τους με τα σταλινικά «σοσιαλιστικά» καθεστώτα και με τρόπο ειρηνικό ή ένοπλο απαλλάσσονται από τους κομμουνιστές που δεκαετίες τώρα μονοπωλούσαν την εξουσία.

Στη Δυτική Ευρώπη οι κομμουνιστές δεν κινδυνεύουν γιατί αντίστοιχες δεκαετίες βρίσκονται στην αντιπολίτευση — και σε χώρες όπως η Ελλάδα αντιμετώπιζαν μέχρι πριν 10-15 χρόνια ανελέητους διωγμούς. Θα διασωθούν λοιπόν από το σημερινό σαρωτικό κύμα διότι, ευτυχώς γι' αυτούς και για μας, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν τα ανέβασε ο Κόκκινος Στρατός στην εξουσία.

Κι έτσι έχουμε το παράδοξο την μεν τιμή του σοσιαλισμού να σώζουν τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Δυτ. Ευρώπης, τα δε ΚΚ να διατηρούν στοιχειώδη πολιτική υπόληψη μόνο στις χώρες που κρατήθηκαν μακριά από την εξουσία. Την «τιμή» του κομμουνισμού μόνο το Ιταλικό ΚΚ θα μπορούσε να διασώσει, μια που διαφοροποιήθηκε, εγκαίρως και αποφασιστικά, από το σοβιετικό μοντέλο — σπεύδει όμως, ακόμη κι αυτό, να αλλάξει όνομα. Στα καθ' ημάς θα μπορούσε το πάλοι ποτέ ΚΚΕ εσ. να διεκδικήσει αυτό τον ρόλο, του το απαγορεύουν όμως τα επονεϊδιστα πάρε-δώσε που διατήρησε με το καθεστώς Τσαουσέσκου. Θα μπορούσαν λοιπόν με κακία να αναρωτηθούν αυτοί του ΚΚΕ που «πάνω στα κεφάλια τους έπεσε το τίχχος του Βερολίνου»: πάνω σε ποια κεφάλια έπεσε το αίμα της Τιμισοάρα και του Βουκουρεστίου; Και μπορεί βέβαια το ΠΑΣΟΚ να επιχαιρεί γι' αυτά τα «συντροφικά μαχαιρώματα» των συνασπισμένων αριστερών, κι αυτό όμως είχε στείλει εκ πρόσωπο στο πρόσφατο συνέδριο του Ρουμανικού ΚΚ, μαζί με την ΕΑΡ και το ΚΚΕ, κι είναι πασίγνωστο πως διατηρεί λαμπρές σχέσεις με τον Κιμ ιλ Σουνγκ, τον Σαντάμ Χουσεϊν, τον Καντάφι (που η μοίρα τους δεν θα είναι βέβαια καλύτερη από αυτή του Τσαουσέσκου) κι αξίζει να θυμηθούμε πόσο είχε γοητευθεί ο κ. Παπανδρέου από την «αυτοδιαχείριση» του δικτάτορα Γιανουζέλσκου.

Με άλλα λόγια ουδείς στο «προοδευτικό στρατόπεδο» και ιδιαίτερα στο χώρο της Α-

ριστερας είναι αναμάρτητος, κανείς δεν δικαιούται να ρίχνει λίθους. Ίσως δεν αμαρτήσαμε όλοι εξίσου, ίσως να σφάλαμε καλή τη πίστει. Όλοι όμως έχουμε τη φωλιά μας λερωμένη κι οφείλουμε, όπως σωστά έγγραφε από τις στήλες της «Αυγής» ο Ν. Μπελογιάννης, να ζητήσουμε δημόσια συγγνώμη.

Θα γίνουμε άραγε πιστευτοί ως αριστεροί, ακόμη κι όσοι χρόνια τώρα καταγγέλλουμε τον «υπαρκτό σοσιαλισμό», αν διατυπώσουμε αυτή τη δημόσια αίτηση συγγνώμης; Αμφιβάλλω: ο ελληνικός λαός έχει διδαχθεί στο σχολείο για τους επιδεικτικά μετανουόντες και νηστεύοντες γραμματείς (γενικούς και μη) και φαρισαίους και δύσκολα θα πειστεί. Θ' αναρωτηθεί, σωστά, αν «οι Μπρέζνιεφ μπορούν να ασκήσουν την πολιτική Γκορμπατσώφ;» και αν «οι φίλοι του Τσαουσέσκου μπορούν να είναι και φίλοι του Ιλιέσκου;».

Είναι ολοφάνερο πως για αρκετά χρόνια η εν Ελλάδι Αριστερά θα υπάρχει περισσότερο ως πολιτικό αίτημα παρά ως πολιτικός οργανισμός. Έχει να περάσει μακριά περίοδο αναζήτησης, αναθεώρησης, επανεξέτασης αρχών, προγραμμάτων, ιδεών. Ουδείς είναι αναμάρτητος, ουδείς είναι δικαιωμένος — όσοι πιστεύουν κάτι τέτοιο είναι οι πλέον επικίνδυνοι. Απαραίτητος όρος προφανώς για να διατηρήσει η Αριστερά στοιχειωδώς την αξιοπιστία της, είναι η αποχώρηση αυτών που έχουν τις μεγαλύτερες ευθύνες —δικαιωματικά αυτήν την τιμή την έχει η μέχρι τώρα ηγεσία της.

Βέβαια, υπάρχουν οι βαθύτατα «ρεαλιστές» που είναι πεισμένοι πως όλα αυτά δεν έχουν καμιά σημασία, πως το μόνο που μετρά στην πολιτική είναι η δύναμη: οι σχέσεις ΠΑΣΟΚ - Τσαουσέσκου ξεχάστηκαν ήδη, γιατί το ΠΑΣΟΚ είναι ισχυρό. Όλοι μιλούν για τις αντίστοιχες σχέσεις της ΕΑΡ, διότι αυτή είναι αδύναμη. Στο κάτω-κάτω, μήπως δεν είδε κι ο Καραμανλής τον Μπρέζνιεφ; Δεν έτρεχε ο Παπανδρέου στην κηδεία του; Γιατί ζητάμε μόνο από τους Αριστερούς ευθύνες; Δυστυχώς, πρέπει να παραδεχθούμε πως βρίθει χαμαιλέοντων η Αριστερά που νομίζουν πως όλα λύνονται —αρκεί αυτοί να διατηρήσουν τις (σπανίως αναπαυτικές, αυτό είναι το βίτσιο) καρέκλες που κατέχουν. Αν επικρατήσουν για μια ακόμη φορά, ας περιμένουμε μικρό μονοψήφιο ποσοστό για το Συνασπισμό στις εκλογές που είναι μπροστά μας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η σημαία, ο αέρας και η τρύπα

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ΚΑΠΟΙΟΙ ΚΟΙΤΟΥΣΑΝ ΤΗΝ ΤΡΥΠΑ ΣΗΜΑΙΑ ΜΙΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΗΣ ΧΩΡΑΣ.

ΤΗΝ ΚΟΙΤΟΥΣΑΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΝΟΥΣΑΝ ΜΕΤΑΣΥ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΙ ΚΙΝΕΙΤΑΙ.

ΕΝΑΣ ΕΛΕΓΕ ΟΤΙ ΚΙΝΕΙΤΑΙ Η ΣΗΜΑΙΑ, ΕΝΑΣ ΑΛΛΟΣ ΟΤΙ ΚΙΝΕΙΤΑΙ Ο ΑΕΡΑΣ.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΗΤΑΝ ΣΙΓΟΥΡΟΣ ΠΩΣ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΕΙΝΑΙ Η ΤΡΥΠΑ.

Ο ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΑΚΟΥΓΕ. ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΚΑΜΠΟΣΟ ΕΙΠΕ: «ΟΥΤΕ Η ΣΗΜΑΙΑ...»

«...ΟΥΤΕ Ο ΑΕΡΑΣ, ΟΥΤΕ Η ΤΡΥΠΑ. ΜΟΝΟ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΚΙΝΕΙΤΑΙ!»

ΟΤΑΝ ΟΛΟΙ ΤΟΝ ΚΟΙΤΑΖΑΝ ΜΕ ΑΠΟΡΙΑ ΑΥΤΟΣ ΣΥΝΕΧΙΣΕ ΑΡΓΑ...

«ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΕΤΕ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΤΕ ΝΑ ΦΑΝΤΑΣΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΗΧΟ...»

«...ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΔΥΟ ΠΑΛΑΜΕΣ ΟΤΑΝ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΟΥΝ. ΚΑΙ ΜΕΤΑ...»

«... ΤΟΝ ΗΧΟ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ Η ΜΙΑ ΠΑΛΑΜΗ ΟΤΑΝ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙ!»

ΑΥΤΑ ΤΟΥΣ ΕΙΠΕ ΚΙ ΕΦΥΓΕ ΑΦΗΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΟΛΟΜΕΝΟΥΣ.

ΚΡΙΜΑ, ΑΝΤΙ ΝΑ ΦΥΓΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΕΦΥΓΕ ΑΥΤΟΣ.

ΗΤΕ

ΑΝΤΙ ΔΕΞΕΙΣ

Πριν 10 χρόνια...

Το Νοέμβριο του 1980 το ANTI οργάνωσε μια Διεθνή Συνάντηση στην Πάντειο (27, 28 και 29 Νοέμβρη), με θέμα «ΑΑ'ΙΚΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ: Φύση της Εξουσίας και Λειτουργία της Κοινωνίας» και τη συμμετοχή γνωστών διανοούμενων της Αριστεράς εκ των οποίων οι περισσότεροι ήταν διαφωνούντες από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Δεν μπορούμε να πούμε ότι η συνάντηση αυτή έτυχε τότε «θερμής» υποδοχής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αν και ήταν η πρώτη σχετική εκδήλωση στον ελληνικό χώρο, ενώ λίγες ήταν και οι αν-

τίστοιχες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες που είχαν αναπτυχθεί προς αυτή την κατεύθυνση κυρίως του Manifesto στην Ιταλία το 1977 και 1978.

Τότε έπρεπε να σπάσουν αρκετά ταμπού για να λεχθούν ορισμένα πράγματα που σήμερα φαντάζουν ως αυτονόητα. Κυρίως στο χώρο της Αριστεράς — η συνάντηση είχε καταδικαστεί από τον «Ριζοσπάστη» — αλλά και της Δεξιάς γιατί η αντικομμουνιστική ιδεολογία δεν άφηνε πολλά περιθώρια για μια ψύχραιμη συζήτηση πάνω στην πραγματικότητα του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Για την αντιμετώπιση της συνάντησης από το ΚΚΕ και το «Ριζοσπάστη» υπάρχει αναφορά σε άλλες στήλες του περιοδικού. Αυτό που σημειώνουμε εδώ είναι η εισήγηση που είχε κάνει ο Ρουμάνος Μπίχνα Μπερεντέι: Στην εισήγησή του είχε αναφερθεί χρόνο με το χρόνο στην πορεία αυτού που ο ίδιος παρουσίασε σαν «αποσύνθεση του σοσιαλισμού» στη Ρουμανία. Είχε επίσης αναφερθεί στο πώς οι τρομοκρατικοί μηχανισμοί εξόντωναν μια ολόκληρη γενιά διανοούμενων, στην αυθαιρεσία του μονοκομματισμού, τη διαφθορά και την οικογενειοκρατία. Ουσιαστικά μπορούμε να πούμε τώρα ότι «πρόβλεψε» τότε τα συνταρα-

κτικά γεγονότα των τελευταίων ημερών στη Ρουμανία.

Τότε πολλοί από τους θαυμαστές της πολιτικής ειρήνης του Τσαουσέσκου εσιώπησαν ενώ άλλοι έσπευσαν να καταδικάσουν ως «χυδαία αντικομμουνιστική και αντισοσιαλιστική παρασυναγωγή» τη συνάντηση.

Τώρα η «Αυγή» ανακοίνωσε τη δεύτερη μέρα των γεγονότων στην πρώτη της σελίδα ότι «η ΕΑΡ διακόπτει τις σχέσεις της με το Ρουμάνικο Κ.Κ.», και καταχώρισε στις επιστολές ένα γράμμα του Ν. Μπελογιάννη για τις σχέσεις του πρώην ΚΚΕ εσ. και της ΕΑΡ με τον Τσαουσέσκου, ενώ ακόμα περιμένουμε την απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ για τις ανατολικές χώρες. Τα σχόλια περιττεύουν...

Ελληνικό θύμα των εν Ελλάδι ανταποκριτών του Τσαουσέσκου ζητάει αποκατάσταση

Στο τεύχος σας 215 της 1ης Οκτ. 1982, είχα δημοσιεύσει επιστολή με την οποία διαμαρτυρόμουν για τις συνομιλίες του συντρόφου Γ. Μπανιά με τον Τσαουσέσκου. Τότε, ως γνωστόν ή άγνωστον, ήμουν μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ εσωτερικού. Χαρακτήρισα δε το

καθεστώς ως made in Dracula. Με κομμουνιστική άμα και ανανεωτική ταχύτητα, συνήλθε το Εκτελεστικό Γραφείο, το οποίο καταδίκασε την δημόσια θέση μου και μου απαγόρευσε να εκπροσωπώ «προς τα έξω» το κόμμα.

Κι επειδή το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι, απευθύνομαι στα τρία αρχηγικά μέλη της τότε εκτελεστικού, δηλαδή στους συντρόφους Γ. Μπανιά, Α. Κύρκο και Α. Μπριλλάκη, οι οποίοι, έκτοτε, είχαν διάφορες ανωκαθοδικές καριέρες.

1ον. Απαιτώ,
και όταν λέμε απαιτώ, εννοούμε απαι-

τώ: να μας πιθανολογήσουν έκαστος τον συντελεστή πολιτικής νοημοσύνης του και 2ον. Διατάζω,

και όταν λέμε διατάζω, εννοούμε διατάζω: να ζητήσουν, έκαστος, συγγνώμην από τον ρουμάνικο λαό. Και ειτα, απόλυσις.

Αν όχι, θα αναγκασθώ να προχωρήσω σε συνοπτική διαδικασία.

Μετά τιμής

Κώστας Ζουράρις

Χάριν της ιστορίας παραθέτουμε την επιστολή του Κώστα Ζουράρι στο τεύχος 215 της 1ης Οκτωβρίου 1982:

Σχέσεις φαρμακίας και αλληλεγγύης ανάμεσα στο Ρουμανικό κόμμα και το ΚΚΕ εσωτερικού;

● Από τον Κ. Ζουράρι, πήραμε το ακόλουθο σημείωμα:

Η Αυγή της 22ας Σεπτεμβρίου 1982 δημοσίευσε ολόκληρη την ανακοίνωση «για τη συνάντηση του προέδρου Τσαουσέσκου με την αντιπροσωπεία του ΚΚΕ εσωτ. που εκδόθηκε ύστερα από κοινή συμφωνία των δύο πλευρών και που μεταδόθηκε από τη ρουμανική ραδιοφωνία και τηλεόραση.»

Σταχυολογώ:

«Κατά τη διάρκεια της συζήτησης έγινε αμοιβαία ενημέρωση για τη δράση του ΡΚΚ και του ΚΚΕ εσωτ.»

Και για με τη δράση του Εσωτερικού, ο σ. Μπανιάς, θα του είπα τα ταπεινά-μας; πάμε μέτρια έως μέτρια, αλλά σε τρία τέρμινα θα ανακάμψουμε από μετρίως έως λιαν μετρίως. Καλά και άγια όλα αυτά.

Τι ενημέρωση όμως του έκανε ο πολὺς Τσαουσέσκου; Όχι τα πασιγνώστα βέβαια, ότι τα κάναμε μπάχαλα, χρεωκοπήσαμε, οι εργάτες με πετροβολούνε όταν τους επισκέπτομαι με ελικόπτερο κτλ. σοσιαλιστικά. Αλλά τα άλλα, η δράση του κόμματος.

Δηλαδή: το δηλητήριο που έδωσα στον πράκτορά-μου στο Παρίσι για να καθαρίσει τον αντιφρονούντα συγγραφέα, ήταν μεν άριστο αλλά ο πράκτορας βγήκε σκάρτος, γιατί με πούλησε πήρε την οικογένειά-του στο Παρίσι, τα βρήκε με τη Γαλλική αντικατασκοπία, κρύψανε το συγγραφέα εγώ το έχασα ότι καλά τα καταφέραμε, τον φαρμακώσαμε, πάει καλά.

Την πάτησα όμως, οι Γάλλοι τα βγάλανε όλα στη φόρα κι ο Μιτεράν ματαίωσε το επίσημο ταξίδι-του στη Ρουμανία.

Ο Μιτεράν λοιπόν ματαίωσε την επίσημη επίσκεψη και διακύβευσε τα κρατικά συμφέροντα — και τι συμφέροντα του κράτους-του γιατί η Γαλλία, είναι η πρώτη πιστοδότρια του υπό χρεωκοπία Τσαουσέσκου.

Γιατί λοιπόν εσύ σύντροφε Μπανιά, «να ξεχνάς τον προορισμό-σου, ... να προσπαθείς να φτάσεις με υπομήματα τον αυτοκράτορα... Πως γίνεται τόσο εσύ να ξεπέσεις;»

Γιατί τι μπορεί να μας προσφέρει ο φαρμακός; «Η ανάπτυξη των δεσμών αλληλεγγύης και φιλίας μεταξύ των δύο κομμάτων, συμβάλλει στη διεύρυνση... των παραδοσιακών σχέσεων μεταξύ Ρουμανίας και Ελλάδας στον τεχνικοεπιστημονικό τομέα ...» κτλ.

Δηλαδή, η εθνική φαρμακοβιομηχανία, θα παράγει σωφρονιστι-

κό δηλητήριο, με πατέντα Made in Dracula;

Και τι θα γίνει επιτέλους μ' αυτές τις εσποινιδιστές, ακατανόητες, μιαιρές σχέσεις, που διατηρεί το ΚΚΕ εσωτ. με τα κομμουνιστικά ή αντιστοιχώς φερώνυμα ιζήματα, που ασκούν την εξουσία, στις γνωστές τάλαινες χώρες;

Μα τι γυρευον οι ψυχές-μας πάνω σε καταστρώματα κατελυμένων καρβιτών με ασιανούς χαγάνους, Κιγκ-Κογκ - εμπόρους ναρκωτικών, μέσα στα σινικά τειχη της συνενοχής-μας;

Γιατί, δηλαδή, «αυτή την ώρα της απόδου-μου εγώ μαζί με το Βλαδίμηρο να κατατάσσομαι σε μια σειρά των χρωγράφων;»

Σύντροφε Μπανιά, χάσαμε. Κώστας Ζουράρις
Μέλος, της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ εσωτερικού

Ελληνοαμερικανικές σχέσεις: μία μαρτυρία

«Εμπάτε, σκύλλοι, αλέστετε κι αλεστικά μη δώσετε»

Ημέρα Τετάρτη, 13 Δεκεμβρίου στις 5.30 το απόγευμα η κ. Λίλη Τρουπάκη οδηγούσε το αυτοκίνητό της (ΥΥΒ 1769) στην οδό Δεινοκράτους μπροστά από την εκκλησία του Ναυτικού Νοσοκομείου. Αφού περίμενε στο φανάρι, Δεινοκράτους και Π. Κόκκαλη, έστριψε δεξιά ακολουθώντας την εξωτερική σειρά των οχημάτων στην λωρίδα που οδηγεί στην οδό Βασιλίσσης Σοφίας. Τότε το αυτοκίνητό της άγγιξε αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας ΥΑΚ 9450 που έβγαινε από τον χώρο σταθμεύσεως της Αμερικανικής Πρεσβείας. Η κ. Τρουπάκη, αφού εστάθμευσε κανονικά, θέλησε να ελέγξει

τη ζημιά. Οι δυο γυναίκες που επέβαιναν στο άλλο όχημα, αμέσως μετά το γεγονός άρχισαν να βρίζουν αγγλιστί και να χειρονομούν. Η κ. Τρουπάκη απάντησε αναλόγως και όταν διαπίστωσε πως δεν υπήρχε ζημιά —προφανώς οι προφυλακτικές των δυο οχημάτων άγγιξαν ο ένας τον άλλον— και η συμφωνία με την αλλοδαπή κυρία ήταν αδύνατη, κατευθύνεται προς το αυτοκίνητό της για να φύγει. Μπροστά στο Μέγαρο Μουσικής αστυφύλακας (;) με πολιτικά, όπως εδήλωσε, που οδηγούσε μοτοσυκλέτα, την σταμάτα και παρατηρεί πως δεν μπορεί να προκαλεί ζημιές και να το στρίβει. Τότε εκείνη αφήνει το αυτοκίνητό της και ανεβαίνει προς το αυτοκίνητο του «θύματος». Καθώς εκείνη πλησιάζει η αλλοεθνής οδηγός κρατά την πόρτα μισάνοιχτη και συνεχίζει να φωνάζει στην μητρική της γλώσσα. Η κ. Τρουπάκη σκύβει στο παράθυρο και ακουμπά το χέρι της στο μέρος του αυτοκινήτου όπου η πόρ-

τα εφαρμόζει και κλείνει. Μόλις εξήγησε πως τίποτε σοβαρό δεν συνέβη η ξένη την τραβά από τα μαλλιά προς το εσωτερικό του αυτοκινήτου και κλείνει με δύναμη την πόρτα πάνω στο χέρι της: συντριπτικό κάταγμα, σύμφωνα με την διάγνωση του ιατροδικαστή κ. Κουτσάφτη. Στο λεπτό το αυτοκίνητο ΥΑΚ 9450 εξαφανίζεται— εξαφανίζεται και ο αστυφύλακας (;) με το δίκυκλο που ως εκείνη την ώρα έκοβε βόλτες. Αυτόπτης μάρτυρας κράτησε τον αριθμό και τον παρέδωσε στην κ. Τρουπάκη η οποία με βάσανα και κόπους μεταφέρθηκε— ανίκανη να οδηγήσει η ίδια— στον γιατρό. Το ίδιο βράδυ η κ. Τρουπάκη καταθέτει στον αστυνομικό κ. Παπαδάτο στο ΚΔ' Αστυνομικό Τμήμα. Οι αρχές που ερεύνησαν για τον κάτοχο του αυτοκινήτου με τον αριθμό κυκλοφορίας ΥΑΚ 9450 εδήλωσαν στην κ. Τρουπάκη πως αυτός ονομάζεται Γεώργιος Αγαπητός και πως στην διεύθυνση του σπιτιού του έχουν ήδη τοιχοκολληθεί κλήσεις. Δεκαπέντε ημέρες μετά το περιστατικό η κ. Τρουπάκη θα γνωρίζει αν πρέπει να εγχειρισθεί...

Ο Noam Chomsky αρχή-αρχή στο άρθρο του, *Libya in U.S. Demonology* (cover Action, 26, 1986), μνημονεύει μια ιστορία που αναφέρεται από τον Άγιο Αυγουστίνο: Ο Μέγας Αλέξανδρος συλλαμβάνει έναν πειρατή και τον ρωτά, *Πώς τολμάς και λυμναίνεις την θάλασσα;* Και ο πειρατής αποκρίνεται, *Πώς τολμάς και λυμναίνεις τον κόσμο ολόκερο; Εγώ το κάνω μοναχά με ένα μικρό καράβι και με φωνάζουν κλέφτη. Εσένα που το κάνεις με στόλο τρανό σε φωνάζουν Αυτοκράτορα.* Ο Άγιος Αυγουστίνος λογαριάζει την απάντηση του πειρατή κοφτερή και εύστοχη.

Στην περίπτωση μας η παραβολή δεν ισχύει καθώς ο επίσημος πειρατής αντιδιαστέλλεται προς τον ακίνδυνο ιθαγενή. Όμως το περιστατικό αποδεικνύει πως η τρομοκρατική προδιάθεση πολλών παρεπίδημων Αμερικάνων απευθύνεται σε όλους μας.

Και ο γρακύλος αστυφύλακας; Ποιόν φυλάγει ο έρημος, και από ποιόν τον φυλάγει; Και ποιός θα μας φυλάξει από τους φύλακες;

1990...

Αυτό το τεύχος του ANTI —το τελευταίο του 1989, χρονιάς πλούσιας σε γεγονότα όσο καμιά άλλη από τη δεκαετία που φεύγει— δεν έχει τη συνήθη ύλη του περιοδικού για τις εσωτερικές και διεθνείς πολιτικές εξελίξεις. Τα συγκλονιστικά γεγονότα στις ανατολικές χώρες υπερτερούν— και νομίζουμε θα υπερτερούν για πολύ καιρό ακόμα.

Οι αναγνώστες μας ελπίζουμε να κατανοήσουν την «έλλειψη» αυτή. Άλλωστε —ποιός ξέρει;— η νέα δεκαετία μπορεί να μας επιφυλλάσσει και εδώ εξελίξεις πέραν όσων περί του '92 και του 2000 ανέφεραν οι ηγέτες μας, όταν το θυμόταν, στις προεκλογικές τους ομιλίες.

Αυτές τις μέρες ας προσθέσουμε και 'μεις τις ευχές μας για ειρηνικό, δημιουργικό και ευτυχές το νέον έτος.

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

συνθήκες εμφυλίου απαντούν: «*κανένας εμφύλιος, σκότωσαν τον εγκληματία*».

2. Το άλλο σημαντικό νέο της χθεσινής μέρας ήταν η κατάργηση με ένα μόνο άρθρο νομοθετικής διάταξης μιας σειράς νόμων και διαταγμάτων που βάρυναν τον λαό. Εκτός από εκείνο της επιστημονικής τροφοδοσίας καταργήθηκαν και οι ακόλουθοι νόμοι και διατάγματα που η απαρίθμησή τους εικονογραφεί την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα.

- Καταργούνται όλα τα διατάγματα που έδωσαν τίτλους και αξιώματα στον Νικολάε και την Έλενα Τσαουσέσκου.

- Ο νόμος 569 για την λειτουργία του Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας.

- Ο 58/1976 για την αναδιοργάνωση χωριών και πόλεων και ο

- 56/1978 για τη «συστηματοποίηση» των επιτροπών πόλεων και χωριών.

Με άλλα λόγια οι ρυθμίσεις που γίνονταν για την κατεδάφιση οικισμών και την

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΕΝΟΣ ΛΑΟΥ

Βουκουρέστι, Τετάρτη 27 Δεκεμβρίου.

Καταργήθηκε χθες η απόφαση της εθνοσυνέλευσης αριθμός 5/1984 για την «επιστημονική τροφοδοσία» του πληθυσμού. Το εθνικό διαιτολόγιο δηλαδή που υποχρέωνε τους Ρουμάνους να καταναλίσκουν 3000 θερμίδες και αυτό σηματοδοτεί το παράδοξο που συμβαίνει τις ημέρες αυτές στη Ρουμανία, σε μια χώρα που μόλις πριν λίγες ώρες απόκτησε τον πυρήνα μιας κυβέρνησης, όπου ο έλεγχος και η παρουσία του κρατικού μηχανισμού είναι ανύπαρκτος, όπου οι πολίτες αυτοοργανώνονται και ελέγχουν οι ίδιοι άλλους πολίτες προκειμένου να ανακαλύψουν τρομοκράτες, όπου η τηλεόραση ελεύθερη, άναρχη και με αυτοματισμό μεταδίδει ειδήσεις, διατάγματα, κλασική μουσική, και τη συνοπτική καταδίκη των τυράννων.

Υπάρχει αφθονία αγαθών και η επιστημονική τροφοδοσία υποχώρησε, για να αρχίσουν επιτέλους οι Ρουμάνοι να τρώνε.

Στα μαγαζιά βρίσκουν πορτοκάλια για πρώτη φορά μετά από μια οκταετία, κρέας και λαρδί στις ποσότητες που θέλουν, ενώ στα χρόνια της «χρυσής» εποχής Τσαουσέσκου και της «εύρυθμης λειτουργίας» του κράτους εύρισκαν να φάνε μόνο «αντίντας» —έτσι έλεγαν τα πόδια των γουρουνόπουλων.

Η διατροφή, ο επιουσιος, ήταν η κινητήρια δύναμη της ρουμανικής επανάστασης. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην ακροαματική διαδικασία της δίκης του ζεύγους Τσαουσέσκου, που μεταδόθηκε

χθες τα μεσάνυχτα, ο εισαγγελέας στις καταγγελίες που απήγγειλε, η αναφορά στην έλλειψη του ψωμιού ήταν συχνότερη από τις θηριωδίες στην Τιμισοάρα και στο Βουκουρέστι.

Η ζωή σιγά-σιγά ομαλοποιείται στην ρουμανική πρωτεύουσα και χθες η τηλεόραση έκανε μερικές σημαντικές ανακοινώσεις:

1. Μεταδόθηκε η μονταρισμένη κασέτα της δίκης του ζεύγους Τσαουσέσκου.

Στην πραγματικότητα ήταν μια συνοπτική διαδικασία έκτακτου στρατοδικείου. Το ζεύγος αρνήθηκε να απολογηθεί και δεν δέχθηκε τη νομιμότητα του δικαστηρίου. Ο Τσαουσέσκου φαίνεται ότι δεν πολυκαταλάβαινε τι συμβαίνει, ενώ η Έλενα με κακότητα αντιμετώπιζε την κατάσταση και τις ειρωνείες του εισαγγελέα για την επιστημοσύνη της. Ήταν στην πραγματικότητα ένας διαπληκτισμός Τσαουσέσκου - εισαγγελέα αυτή η δίκη.

Στο τέλος η εικόνα του εκτελεσμένου δικτάτορα άφησε άφωνους τους Ρουμάνους που όμως δεν έκρυβαν την ικανοποίησή τους. Έβλεπαν με τα μάτια τους ότι η τυραννία πήρε τέλος. Με ειρωνεία αντιμετώπισε ένας Ρουμάνος, πρώην μέλος του κόμματος τη δήλωση της αμερικανικής κυβέρνησης, ότι η δίκη Τσαουσέσκου έπρεπε να γίνει δημόσια και με κάθε τυπική νομιμότητα. Είναι δύσκολο να επικοινωνήσεις με τους Ρουμάνους στο ζήτημα αυτό.

Στην παρατήρηση ότι βρίσκονται σε

μαζική μετακίνηση πληθυσμών ιδίως μειονοτικών.

- Ο 29/1977 που περιόριζε τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών και ο

- 22/1981 που καθόριζε τη διαμονή σε σχέση με τον τόπο εργασίας.

- Ο 3/1982 που υποχρέωνε τους εργαζομένους να δίνουν μέρος του μισθού τους στην επιχείρηση που δούλευαν. Τα ποσά αυτά από την πρωτοχρονιά και μέσα σε μια τριετία θα επιστραφούν στους δικαιούχους.

- Καταργείται επίσης το διάταγμα 770/1966 που αφορούσε τη διακοπή της κυήσεως και αποπαικνικοποιείται η εκκτροφή.

- Καταργείται το διάταγμα 98/1983 που απαγόρευε την κατοχή και χρήση γραφομηχανών και άλλων συσκευών αναπαραγωγής έντυπου υλικού.

- Και το 2.37 του ποινικού κώδικα που αφορούσε την έκφραση γνώμης και διατύπωση ειρωνείας και σάτιρας για τα ηγετικά στελέχη.

Τέλος ο νόμος 1/1985 που ρύθμιζε το υποτιθέμενο σύστημα αυτοοργάνωσης και αυτοδιοίκησης.

3. Ανακινώθηκε χθες και ο πυρήνας μιας κυβερνητικής εξουσίας που αποτελείται από τους **Ίον Ιλιέσκου**, πρόεδρο του Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας που λειτουργεί σαν πρόεδρος της χώρας, τον σαραντάχρονο **Πέτρ Ρομάν** σαν πρωθυπουργό, τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης **Ντιμίτρου Μαζίλου** και τον υπουργό Άμυνας **Νικολάε Μιλίταρου**.

Ο **Κορνέλιε Μανέσκου** δεν ακούγεται. Πληροφορίες λένε ότι δεν είναι επιθυμητός γιατί είναι αρκετά μεγάλος στα χρόνια και όχι τόσο αντικαθεστωτικός ως προς τον Τσαουσέσκου.

Αλλά, ένα άλλο διάταγμα είναι ενδεικτικό της κατάστασης που επικρατεί:

Συστείνονται σε όλες τις πόλεις έκτακτα συμβούλια που θα εκδικάζουν τις περιπτώσεις των τρομοκρατών όπως αποκαλούνται εδώ τα απομεινάρια της «Σεκουριτάτε» που εννοούν ακόμα να ανθίστανται και να πυροβολούν στα τυφλά.

Δόθηκε προθεσμία έως αύριο για

την παράδοσή τους μαζί με τον οπλισμό. Από την Πέμπτη και μετά όσοι συλλαμβάνονται θα εκδικάζονται συνοπτικά από τα έκτακτα τοπικά συμβούλια και η απόφαση θα εκτελείται άμεσα. Ο πληθυσμός της χώρας καλείται να συνεργαστεί στην εντόπιση και παράδοση των τρομοκρατών.

Πείσμα και πάθος

Η κατάσταση στη Ρουμανία δεν είναι όπως στις άλλες χώρες του τέως υπαρκτού σοσιαλισμού. Χρόνια στυγνής καταπίεσης συσσωρεύσαν πολλά πάθη στη Ρουμανία. Εδώ ο λαός, εξε-

γέρθηκε και θυσιάστηκε γιατί δεν είχε τίποτα να χάσει. Ήταν μια γνήσια αυθόρμητη λαϊκή εξέγερση, τυφλή και απελπισμένη αλλά στο τέλος νικηφόρα.

Στις διαδηλώσεις των προηγούμενων ημερών ο λαός ενώ πυροβολείτο φώναζε: *Nun plecăm «δεν φεύγουμε, δεν φεύγουμε»* και έμεναν εκεί, δολοφονούνταν, έπεφταν αιμόφυρτοι και όσοι ήταν στις πρώτες σειρές φώναζαν *Nun plecăm* και περίμεναν τη σειρά τους οι επόμενοι. Περίμεναν να εκτελεστούν εκεί αλλά δεν υποχωρούσαν ούτε ένα βήμα.

Ποια θα είναι για το μέλλον της Ρουμανίας τα αποτελέσματα από τις μνήμες της «χρυσής» εποχής Τσαουσέσκου και των ματωμένων Χριστουγέννων του 1989; Αυτό που χαροποιεί τη στιγμή αυτή τους Ρουμάνους είναι ότι κάθονται στις ουρές αλλά επιτέλους βρίσκουν και αγοράζουν ψωμί, κρέας ή πορτοκάλια, σε σχετική για μας, αλλά πλήρη για αυτούς αφθονία.

Και οι γείτονες της χώρας και άλλα κράτη μακρινά, ή όχι τι κάνουν; Χθες μετέδωσε η τηλεόραση ότι τα Τίρανα αναγνωρίζουν τη νέα κυβέρνηση που κατάργησε το τυραννικό καθεστώς.

Η Κίνα, πολύ κομψά και διπλωματικά, αναγνώρισε και αυτή. Η Βούλγαροι διανοούμενοι καλούν τους ομοεγχούς τους να κάνουν διακοπές στα παραθεριστικά κέντρα της γειτονικής χώρας.

Αλλά στη Βουλγαρία κηρύσσεται σήμερα γενική απεργία. Τα πρώτα δείλα βήματα που ξεκίνησαν εκεί φαίνεται ότι παίρνουν έναν ταχύτερο ρυθμό. Όμως οι εξελίξεις στη Βουλγαρία δεν έχουν τίποτα το κοινό με την κατάσταση στο Βουκουρέστι. Εδώ έγινε κάτι πολύ πιο άγριο από την Βουδαπέστη του 1956.

Χ.Γ.Π.

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
Τέρμα Τρόλεϋ Αγ. ΑΡΤΕΜΙΟΥ Νο 4

- Παζαριού Ανατομή.
- Ορεινοί και Μεθόριοι.
- Αναζητώντας τις καταβολές.
- Η Γούρνα που κόχλαζε.
- Ένταξη.
- Ουρλιαχτό.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

(Αστική Θητεία III)

Εκδόσεις «Δωδώνη»
Αθήνα - Γιάννενα
1989

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ.
ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Παλιός στρατευμένος αριστερός γίνεται βιομήχανος. Στην προσπάθειά του να διατηρήσει τον ανθρωπισμό της παλιάς του ιδεολογίας αντιμετωπίζει εχθρότητα κι αμφισβήτηση τόσο από τους νέους συναδέλφους του όσο και από τους παλιούς συντρόφους του.

Πολυδιάστατη πολυφωνική και ζωντανή θεώρηση μιας ανθρώπινης περιπέτειας μέσα στους ακατάστατους κι ασυνάρτητους χώρους του έκρυθμου κι απρόβλεπτου της σύγχρονης Κοινωνίας. Αφήγηση υψηλών τόνων, όπου ο καθένας εντοπίζει τις δικές του ανασφάλειες κι αβεβαιότητες.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΗΣ

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Οι αρχές έχουν διατάξει την απέλαση του ιερέα Λάζλο Τέκες, ο οποίος κρύβεται με την έγκυο σύζυγό του στην εκκλησία που διακονεί, στην πόλη Τιμισοάρα, μετά την επίθεση μασκοφόρων στο σπίτι του. Εκατοντάδες πολίτες συγγικτικής καταγωγής δημιουργούν ανθρωπινή αλυσίδα γύρω από την εκκλησία για να προστατεύσουν τον ιερέα.

16-17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Το κύμα συμπάρστασης στον Λάζλο Τέκες διευρύνεται και μετατρέπεται σε διαδήλωση κατά του καθεστώτος Τσαουσεσκου. Οι δυνάμεις ασφαλείας επεμβαίνουν. Όπως μεταδίδει το συγγικτικό πρακτορείο ειδήσεων «η αστυνομία προσπάθησε να διαλύσει τη διαδήλωση και ακολούθησαν αιματηρές συμπλοκές με δεκάδες θύματα».

18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Η Ρουμανία ανακοινώνει το κλείσιμο των συνόρων της με τη Γιουγκοσλαβία, ενώ ο Τσαουσεσκου αναχωρεί για το Ιράν, αφήνοντας πίσω τη γυναίκα του Έλενα. Παρά τις προσπάθειες του καθεστώτος να εμποδίσει τη ροή πληροφοριών για την αιματηρή σφαγή στην Τιμισοάρα, ξένοι τουρίστες που εγκαταλείπουν τη χώρα περιγράφουν ανατριχιαστικές σκηνές. Τα τανκς χορεύουν στην πόλη της Τιμισοάρα και οι νεκροί —σύμφωνα με τις μαρτυρίες— ανέρχονται στους 2.000, μηδὲ εξαιρουμένων μικρών παιδιών και βρεφών.

19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Ο υπουργός Εξωτερικών της ΕΣΣΔ Ε. Σεβερντνάντζε που βρίσκεται στις Βρυξέλλες εκφράζει τη βαθιά του λύπη για τα γεγονότα και τονίζει την αντίθεση της χώρας του στη χρήση βίας. Οι ΗΠΑ με τη σειρά τους καταδικάζουν τα μέτρα καταστολής και ανακοινώνουν ότι εξετάζουν από κοινού με τους συμμάχους τους, την αποστολή ανεξάρτητων παρατηρητών στη Ρουμανία για να εξετάσουν την κατάσταση.

Σε ανάλογες δηλώσεις προβαίνουν και κυβερνήσεις άλλων χωρών μεταξύ των οποίων η Δυτ. Γερμανία, η Βρετανία, η Βουλγαρία και το Πολωνικό κοινοβούλιο.

20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Ενώ οι μαρτυρίες για τον αριθμό των θυμάτων στα τραγικά γεγονότα της Τιμισοάρα πληθαίνουν, ο Τσαουσεσκου που στο μεταξύ έχει επιστρέψει από το Ιράν —δηλώνει ότι θα καταστείλει οποιαδήποτε προσπάθεια παρέκκλισης από τους στόχους του 24ου Συνεδρίου του κόμματος.

Για τον Τσαουσεσκου, «ο στρατός θα σταματήσει το έργο του μόνον όταν λήξουν οι δραστηριότητες φασιστικών και τρομοκρατικών ομάδων που καθοδηγούνται από διεθνή ιμπεριαλιστικά κέντρα».

Η χώρα κηρύσσεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: «Χθες η Τιμισοάρα, σήμερα το Βουκουρέστι» είναι το σύνθημα που ακούγεται στους δρόμους της ρουμανικής πρωτεύουσας. Ο Τσαουσεσκου διοργανώνει συγκέντρωση συμπάρστασης προς το πρόσωπό του, η οποία όμως μετατρέπεται σε μπουμερανγκ για τον ίδιο.

Οι διεθνείς αντιδράσεις κλιμακώνονται και το καθεστώς απομονώνεται. «Νομίζω ότι οι μέρες αυτού του καθεστώτος στην Ευρώπη είναι μετρημένες. Αλλά με ποιο τίμημα;» διερωτάται ο Γάλλος πρόεδρος Φρανσουά Μιτεράν.

22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Η εξέγερση του ρουμανικού λαού εναντίον του καθεστώτος απλώνεται σε όλη τη χώρα.

Στο κτίριο της ρουμανικής τηλεόρασης στο Βουκουρέστι, το «κέντρο της επανάστασης» όπως χαρακτηριστικά ονομάστηκε, έχει εγκατασταθεί η πενταμελής επιτροπή του Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας με επικεφαλής τον Μανέα Μανέσκου, πρώην υπουργό Εξωτερικών. Η επιτροπή όπως ανακοίνωσε στις 1 το μεσημέρι αναλαμβάνει τη διακυβέρνηση της χώρας. Μεγάλα τμήματα του στρατού τάσσονται υπέρ του Μετώπου.

Το βουλγαρικό πρακτορείο ειδήσεων μεταδίδει ότι το ζεύγος Τσαουσεσκου διέφυγε με ελικόπτερο από το κτίριο της Κ.Ε. του κόμματος.

Η τηλεόραση καλεί τον κόσμο να αποτρέψει τη διαφυγή του δικτάτορα, τονίζοντας, όμως, ότι πρέπει να συλληφθεί ζωντανός για να δικαστεί.

Σκηνές φρίκης από την εκσκαφή πρόσφατων ομαδικών τάφων με πτώματα πολιτών που είχαν εκτελεστεί στην Τιμισοάρα από τις δυνάμεις ασφαλείας, προβάλλονται από την τηλεόραση.

Ενώ οι πληροφορίες για την τύχη του ζεύγους Τσαουσεσκου είναι συγκεχυμένες, ο γιος του Νικου συλλαμβάνεται.

23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Οι πραιτωριανοί του καθεστώτος ανθίστανται με τον τέλειο στρατιωτικό εξοπλισμό τους ακολουθώντας τακτική ανταρτοπολέμου. Σφοδρές μάχες διεξάγονται γύρω από το κτίριο της ρουμανικής τηλεόρασης και στους δρόμους της Βουδαπέστης.

Ο υπαρχηγός του γενικού επιτελείου, Εφτιμέσκου, δηλώνει ότι ο πρώην υπουργός Άμυνας Βασίλ Μιλέα, δολοφονήθηκε, επειδή αρνήθηκε να στείλει το στρατό ενάντια στους διαδηλωτές.

Το απόγευμα, ο Ίον Ιλιέσκου, μέλος του Μετώπου εθνικής Σωτηρίας, ανακοινώνει από την τηλεόραση τη σύλληψη του Νικολάε και της Έλενας Τσαουσεσκου, του αδελφού του Ιλιέ, αναπληρωτή υπουργού Άμυνας. Ο Ίον Ιλιέσκου χαρακτηρίζει τον Τσαουσεσκου «δηλητηριώδη ύαινα» και προσθέτει ότι οι συλληφθέντες θα προσαχθούν σε δίκη. Η νέα ηγεσία της χώρας δίνει στρατιωτικές οδηγίες για τη νύχτα που έρχεται.

24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Οι μάχες συνεχίζονται σε στρατηγικά σημεία του Βουκουρεστίου, όπως οι εγκαταστάσεις της τηλεόρασης, το υπουργείο Άμυνας και τα γραφεία του Κ.Κ.

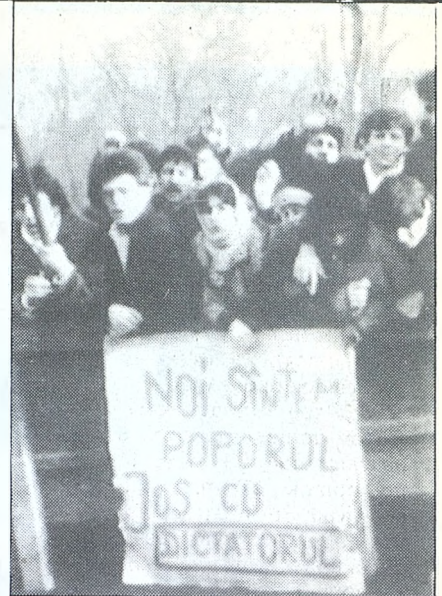
Το Ανατολικογερμανικό πρακτορείο ADN, αναφέρει ότι οι νεκροί στην πόλη του Βουκουρεστίου ανέρχονται σε 5.000.

Ομάδες αλεξιπτωτιστών πιστές στον Τσαουσεσκου πέφτουν στην πρωτεύουσα και διεξάγουν μάχες, με τις δυνάμεις του Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας στις στοές του υπόγειου σιδηροδρόμου.

Γαλλία και ΗΠΑ δηλώνουν ότι θα στήριζαν μια επέμβαση της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία όμως την απορρίπτει κατηγορηματικά.

Το Συμβούλιο του Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας διατάζει την κατάπαυση του πυρός και τονίζει σε ανακοίνωσή του ότι όπλα μπορούν να έχουν μόνο οι στρατιώτες.

Η ελβετική κυβέρνηση ανακοινώνει ότι δε-

σμευονται όλες οι καταθεσεις του Τσαουσεσκου στις ελβετικές τράπεζες.

25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Το Μέτωπο Εθνικής Σωτηρίας ανακοινώνει την εκτέλεση του Τσαουσεσκου και της συζύγου του Έλενας, έπειτα από την καταδίκη τους από έκτακτο στρατοδικείο.

Το ραδιόφωνο του Βουκουρεστίου μεταδίδει την είδηση με τη φράση: «Θαυμάσια νέα, ο αντίχριστος πέθανε».

Οι κατηγορίες για τις οποίες το ζεύγος Τσαουσεσκου κρίθηκε ένοχο ήταν: γενοκτονία 60.000 αμάχων, υπονόμευση της κρατικής ισχύος, καταστροφή κρατικής περιουσίας, απόπειρα απόδρασης από τη χώρα, χρήση καταθέσεων σε ξένες τράπεζες.

Ανακοινώνεται η σύλληψη της κόρης του Τσαουσεσκου Ζόιας, ενώ ξεσπά ανταρσία, ποινικών κρατουμένων, στις φυλακές του Βουκουρεστίου υποκινούμενη από την «Σεκουριτάτε».

Οι στρατιωτικές δυνάμεις της Ουγγαρίας παίρνουν όλα τα μέτρα για να αντιμετωπίσουν την έξοδο από την Ρουμανία ελικοπτέρων της «Σεκουριτάτε».

Το γιουγκοσλαβικό πρακτορείο ειδήσεων «Τανγιούγκι» αποκάλυπτε μια ακόμα σφαγή πολιτών στην μικρή πόλη Οραβίτα, από δυνάμεις της «Σεκουριτάτε».

Το αεροδρόμιο του Βουκουρεστίου, γύρω από το οποίο διεξήχθησαν σκληρές μάχες είναι πλέον ανοιχτό.

26 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Μεταδίδεται το βίντεο με σκηνές της δίκης και της εκτέλεσης των Τσαουσεσκου από τη ρουμανική τηλεόραση. Η μετάδοση καθυστέρησε λόγω των μαχών που συνεχίζονται γύρω από το κτίριο της ραδιοτηλεόρασης. Πρόεδρος του Μετώπου Εθνικής Σωτηρίας αναλαμβάνει ο Ίον Ιλιέσκου.

Ξεσπούν διαδηλώσεις στο Βουκουρέστι, εναντίον της συμμετοχής κομμουνιστών στη νέα κυβέρνηση, ενώ κάνουν την εμφάνισή τους τα πρώτα ύστερα από 42 χρόνια, μη κομμουνιστικά κόμματα, με κυριότερο το «Εθνικό Χριστιανικό Αγροτικό Κόμμα» το οποίο μετέχει στο Μέτωπο Εθνικής Σωτηρίας.

Τη νέα κυβέρνηση της Ρουμανίας αναγνωρίζουν οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Σοβιετική Ένωση, η Γαλλία, η Πολωνία, η Γερμανική Λαοκρατική Δημοκρατία, η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Κίνα και η Λιβύη.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΑΥΤΑΠΑΤΗΣ

του Βασίλη Ζήση

Τρίτη μεσημέρι, στο παγωμένο αεροδρόμιο της ρουμανικής πρωτεύουσας ρωτάμε έναν βρώμικο κι αξύρι στο στρατιώτη «πώς φαντάζεται το μέλλον της πατρίδας του».

Εκείνος χαμογελάει, στρώνει λίγο τον ιμάντα του «καλάσνικοφ» και απαντά: «Έναν σοσιαλισμό όπου θα είμαστε εμείς αφεντικά». Η ουτοπία ενδεδυμένη με σοβιετική στολή, ή μήπως η αληθινή κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα στη Ρουμανία; Μήπως δεν έχουν δίκιο όσοι επιμένουν ότι η εξέγερση είναι «αντικομμουνιστική»;

Ο εξεγερμένος λαός της Ρουμανίας κραυγάζει βέβαια στους δρόμους «δεν θέλουμε άλλο κομμουνισμό», αλλά μοιάζει να μην έχει ξεχάσει την ανάμνηση των μεγάλων εξεγέρσεων που από το 1917 άλλαξαν τον παγκόσμιο πολιτικό χάρτη. Και δεν ζητά μόνο περισσότερα τρόφιμα και καταναλωτικά αγαθά, αλλά και ελευθερίες, δικαιώματα, συνδικαλισμό, αυτοδιαχείριση. Κι αυτά τα τελευταία δεν μοιάζουν τόσο πολύ με «παλιόρρωση του καπιταλισμού».

Η εκτέλεση εξάλλου με «συνοπτικές διαδικασίες» του Νικολάε Τσαουσέσκου αναφέρεται κατευθείαν στο δοξασμένο παρελθόν. Οι 300 στρατιώτες που έβαλαν κλήρο για το ποιος θα έχει την τιμή να εκτελέσει τον πρώην ηγέτη του, οι τρεις που επιλέχτηκαν τελικά, οι «δικαστές» που δίκασαν με κριτήριο όχι τη νομιμότητα, αλλά το κοινό περί δικαίου αίσθημα και τα συμφέροντα της εξέγερσης, είναι φιγούρες που έρχονται κατευθείαν από το 1917 κι ακόμα πιο παλιά, το 1789.

Η επανάσταση, σαν όλες τις επαναστάσεις που δεν είναι «ειρηνικές» φαίνεται επίσης να έχει απελευθερώσει όλες τις καταπιεσμένες αρετές και ικανότητες του λαού. Ποιητές, τραγουδοποιοί, συνθήματα, νέες εφημερίδες, χαμόγελα παντού, αισιοδοξία, δημιουργικότητα. Οι Ρουμάνοι δεν είναι πλέον «μόνο έμποροι», όπως τους χαρακτήρισε εύστοχα πριν από χρόνια ο στρατάρχης Βοροσίλωφ, επικεφαλής των δυνάμεων του «Κόκκινου Στρατού» που είχαν καταλάβει τη Ρουμανία. Άλλωστε, πολλά από τα πτώματα που δεν έχουν αναγνωριστεί ανήκουν σε εργάτες από το Μπρασόβ και άλλες επαρχιακές πόλεις που πήγαν στο Βουκουρέστι για να «βοηθήσουν».

Οι άνδρες της «Σεκιουριτάτ» δεν ήταν απλώς «πραιτωριανοί» του Τσαουσέσκου. Ούτε μόνο «ορφανά που επελέγη-

σαν ειδικά και διαπαιδαγωγήθηκαν για να γίνουν τυφλά όργανα ενός τυραννικού καθεστώτος». Ήταν κυρίως «εξέχοντα μέλη του κόμματος», «απαράντοκι» οι οποίοι στο όνομα του «μαρξισμού-λενινισμού» διέπραξαν εγκλήματα ανομολόγητα σε βάρος ολόκληρης της ανθρωπότητας. Εγκλήματα που έγιναν στο όνομα της «σοσιαλιστικής νομιμότητας» και μόνο με εκείνα των «Ες Ες» μπορούν να συγκριθούν.

Η διαπίστωση αυτή δεν πρέπει να παραμείνει ένα ακόμα ρητορικό σχήμα, ούτε ο ενθουσιασμός που προκαλεί στις λαϊκές μάζες ένα πρωτόγνωρο αίσθημα ελευθερίας, πρέπει να παρερμηνευθεί. Η Ρουμανία υπήρξε η σκηνή ενός αιματηρού θεατρικού έργου, στο φινάλε του οποίου ο «εφηρμοσμένος επιστημονικός σοσιαλισμός», ο κομμουνισμός, μεταλλάχθηκε σε στυγνό και απάνθρωπο ολοκληρωτισμό. Που μολύνει το νερό των υδραγωγείων για να πεθάνουν οι εχθροί του επίγειου προφήτη του μαρξισμού και σκοτώνει τα παιδιά όσων τολμούν να διαμαρτύρονται. Κι είναι γι' αυτό σήμερα εκεί όσο τίποτε άλλο μισητό.

Πόση άραγε σημασία έχει πλέον ο ισχυρισμός ότι οι βαρβαρότητες που συνέβησαν στον «υπαρκτό σοσιαλισμό», από την εποχή του Στάλιν μέχρι σήμερα, δεν οφείλονται στη «φύση του κομμουνισμού», αλλά στη φύση των ανθρώπων που κατέλαβαν την εξουσία και διακυβέρνησαν στο όνομά του; Ποιος μπορεί να πείσει με παρόμοια επιχειρήματα τους συγγενείς των νεκρών που βρέθηκαν παραμόρφωμένοι στους ομαδικούς τάφους της Τιμισοάρα; Δεν αρκεί, άραγε, ως μόνη απάντηση η πανθομολογούμενη διαπίστωση ότι όλα αυτά έγιναν στο όνομα του κομμουνισμού; Τι σημασία έχει πλέον ποιος είναι ο πραγματικός, ο αληθινός, ορθόδοξος και μη διαστρεβλωμένος κομμουνισμός.

Η προηγούμενη εμπειρία των ειρηνικών επαναστάσεων στις άλλες χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως απαλυντικό της οδύνης που προκαλούν τα γεγονότα της Ρουμανίας σε εκατομμύρια πιστούς του σοσιαλισμού ανά τη γη.

Κι αυτό επειδή οι ηγέτες-ανδρείκελα της Τσεχοσλοβακίας ή της Ανατολικής Γερμανίας, ομοϊδεάτες και φίλοι του Τσαουσέσκου, δεν τόλμησαν να πυροβολήσουν το λαό, όχι επειδή ήταν πιστοί «στα ανθρωπιστικά ιδεώδη του μαρξισμού», αλλά απλώς επειδή ο φόβος, ο

τρομερός φόβος του θανάτου, μεταβιβάστηκε από τους καταπιεζόμενους στους καταπιεστές.

Έφτασε μόνον η διαβεβαίωση από τη μεριά της ΕΣΣΔ και η πίστη ότι ο «Κόκκινος Στρατός» δεν θα επέμβει για να αναθαρρήσουν οι δύστυχοι πολίτες αυτών των χωρών, να τρομοκρατηθούν οι δυνάστες τους και να παραδώσουν αναιμάκτα την εξουσία.

Η μόνη διαφορά της ρουμανικής περιπτώσεως είναι ότι ο Τσαουσέσκου, πάντα λίγο πιο ανεξάρτητος και πολύ πιο βάρβαρος από τους υπόλοιπους, είχε να φοβηθεί περισσότερο από έναν συμβιβασμό, παρά από μια αιματοχυσία. Και ούτως, ή άλλως, αργά ή γρήγορα, «ήταν χαμένος» από τη στιγμή που ο στρατός της χώρας του, τμήμα των Ενόπλων Δυνάμεων του Συμφώνου της Βαρσοβίας, στράφηκε εναντίον του.

Αλλά το αίμα ήταν μόνο ο καταλύτης που επιτάχυνε το τραίνο της ιστορίας. Η «μαμή» της ιστορίας δεν ήταν η παράλογη βία των πραιτωριανών του Τσαουσέσκου. Όπως η βία δεν ήταν η μοναδική αιτία και των εξελίξεων στις άλλες χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού».

Ήταν εκείνες οι παγωμένες νύκτες του χειμώνα, όταν τα καλοριφέρ των «λαϊκών» πολυκατοικιών δεν θέρμαιναν πάνω από τους 14 βαθμούς, για λόγους «οικονομίας». Ήταν εκείνες οι ατελείωτες ώρες έξω από τα εμπορικά καταστήματα, για λίγο σαλάμι ή δύο αυγά, μέχρι τις δέκα το βράδυ και στις έντεκα στο κρεβάτι για να ξυπνήσουν στις έξι την άλλη μέρα, γιατί αν δεν έπιαναν το «πλάνο» τους θα τους μείωναν το μισθό. Ήταν η απαγόρευση των εκτρώσεων, για να αυξηθεί ο πληθυσμός του σατράπη, η τηλεόραση που εξέπεμπε μόνο δυο ώρες την ημέρα και έδειχνε μόνο τον Τσαουσέσκου. Τον Τσαουσέσκου ανφάς, τον Τσαουσέσκου προφίλ, τον Τσαουσέσκου να χαιρετά τους «πιονέρους», να προσκυνά στο μνημείο του Λένιν, με τον Μπρέζνιεφ, τον Χόνεκερ και τον Κάστρο, να τρώει με την Έλενα να κάνει βόλτες με το προσωπικό του ελικόπτερο. Και πάνω από όλα η απουσία κάθε ελπίδας και εναλλακτικής λύσης ή επιλογής, όλα ίδια, να ξέρεις ότι δεν υπάρχει αύριο και μέλλον, ότι θα φοράς τα ίδια πάντα ρούχα, θα ακούς την ίδια πάντα μουσική, θα έχεις πάντα τους ίδιους δυνάστες.

Ήταν τίποτα περισσότερο από αυτά ο «υπαρκτός σοσιαλισμός»:

1989: Η ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΥ ΑΛΛΑΞΕ

Το 1989 θα μείνει στην ιστορία του 20ού αιώνα ως έτος της κατάρρευσης του «υπαρκτού» σοσιαλισμού.

Όμως το τέλος του 1989 σφραγίζεται με την εξέγερση, τη σφαγή και την απελευθέρωση, τελικά, των Ρουμάνων από το εφιαλτικό καθεστώς του Νικολάε Τσαουσέσκου.

Στην «άλλη» Ευρώπη το 1989 άρχισε με τη νομιμοποίηση, στις 18 Ιανουαρίου, της Αλληλεγγύης. Λίγους μήνες αργότερα ο στενός συνεργάτης του Λεχ Βαλέσα, Ταντέους Μαζοβιέτσκι, ορκιζόταν πρωθυπουργός. Ο πρώτος μη-κομμουνιστής πρωθυπουργός στην Πολωνία από το 1948.

Από τις αρχές του φθινοπώρου οι εξελίξεις είναι τόσο γρήγορες, ώστε δύσκολα μπορεί κανείς να τις παρακολουθήσει. Η Πολωνία πήρε το δρόμο της. Σειρά έχουν: η Ουγγαρία, η Ανατολική Γερμανία, η Τσεχοσλοβακία, η Βουλγαρία. Ας δούμε ποια ήταν τα κορυφαία γεγονότα που άλλαξαν αυτές τις τέσσερις χώρες.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Imre Ποζγκάι. Ο ριζοσπαστής υπουργός Εσωτερικών, σύμβολο της δημοκρατικής αλλαγής της Ουγγαρίας.

11 Ιανουαρίου: Η Βουλή, με εντυπωσιακή πλειοψηφία, υιοθετεί δυο νομοσχέδια με τα οποία κατοχυρώνεται το δι-

κώμα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Οι Ούγγροι μπορούν πλέον νόμιμα να διαδηλώνουν, να ιδρύουν οργανώσεις, ενώσεις, όχι όμως και πολιτικά κόμματα. Όχι ακόμα...

2 Μαΐου: Απίστευτο αλλά αληθινό. Κοντά στο χωριό Γιεγκισαλέμ στα αυστρουγγρικά σύνορα μονάδες του ουγγρικού στρατού αρχίζουν να ξηλώνουν τα πρώτα εκατό μέτρα, από το σύνολο των τριακοσίων πενήντα χιλιομέτρων, του περιβόητου σιδηρού παραπετάσματος που χωρίζει την Ουγγαρία από την Αυστρία.

Μακάβρια στατιστική: Δεκατρείς χιλιάδες Ούγγροι προσπάθησαν από το 1967 έως τώρα να διασχίσουν τα σύνορα και να περάσουν στην Αυστρία. Τα κατάφεραν μόνο τριακόσιοι. Οι υπόλοιποι είτε συνελήφθησαν είτε «έπεσαν» από τις σφαίρες των φρουρών. Ο τελευταίος νεκρός, το 1987...

16 Ιουνίου: Στην τεράστια πλατεία των Ηρώων, στο κέντρο της Βουδαπέστης γίνεται με κάθε επισημότητα η τελετή της αποκατάστασης του Imre Νάγκυ ηγέτη και μάρτυρα της λαϊκής εξέγερσης του '56 την οποία συνέτριψαν τα σοβιετικά άρματα μάχης. Η πλατεία των Ηρώων είναι ασφυκτικά γεμάτη. Το πλήθος υπερβαίνει τις τριακόσιες χιλιάδες. Στην τελετή που μεταδίδεται απ' ευθείας από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση παρίστανται όλα τα μέλη της κυβέρνησης και της Βουλής.

Αποκαθιστώντας τον Imre Νάγκυ οι Ούγγροι αποκαθιστούν την πρόσφατη ιστορία τους. Καταρρίπτουν ένα εθνικό ταμπού. Η μνήμη είναι, τελικά, πολύ επίμονη.

Την τελετή της αποκατάστασης ακολουθεί η επίσημη ταφή του Imre Νάγκυ. Ιστορική στιγμή. Ως γνωστόν ο ηγέτης του '56 «δικάστηκε» επί εσχάτη προδοσία, καταδικάστηκε και απαγχονίστηκε. Ο «προδότης» ερρίφθη σε συλλογικό τάφο μαζί με άλλους «συνενόχους» του. Τριάντα χρόνια μετά ο Imre Νάγκυ αποκτά επώνυμο μνήμη.

10-11 Σεπτεμβρίου: Η ουγγρική κυβέρνηση ξεπερνά τους δισταγμούς της. Δίνει το πράσινο φως στους εξήντα χιλιάδες Ανατολικογερμανούς πρόσφυγες που βρίσκονται στη Βουδαπέστη από τις αρχές Αυγούστου. Τους επιτρέπει να περάσουν στην Αυστρία για να πάνε στη χώρα της επιλογής τους, δηλαδή τη Δυτική Γερμανία.

Η Ανατολική Γερμανία καταγγέλλει

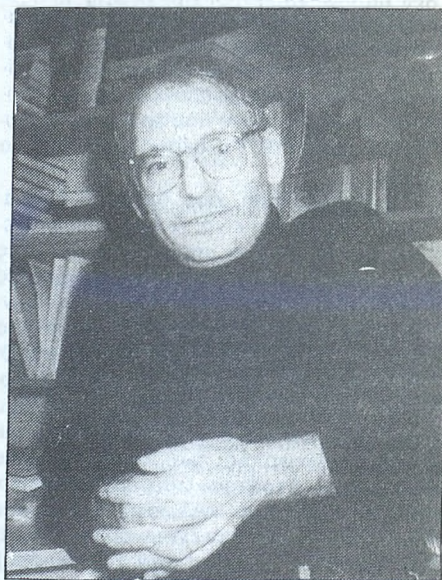
την Ουγγαρία ότι «με το πρόσχημα του ανθρωπισμού διαπράττει λαθρεμπόριο ανθρώπων». Ωστόσο τα σύνορα έχουν ανοίξει και ένα ατέλειωτο κονβού Ανατολικογερμανών περνά, με ζητωκραυγές και κορναρίσματα, στο αυστριακό έδαφος.

7 Οκτωβρίου: Οι αλλαγές κορυφώνονται. Το Ουγγρικό Κομμουνιστικό Κόμμα —επίσημως Εργατικό Σοσιαλιστικό— αυτοδιαλύεται. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται κατά τη διάρκεια εκτάκτου, και από κάθε άποψη, ιστορικού συνεδρίου. Οι σύεδροι αποφασίζουν να ιδρύσουν ένα νέο κόμμα, απλώς, Σοσιαλιστικό. Στο καταστατικό του δεν αναφέρεται πουθενά ούτε το όνομα του Λένιν αλλά ούτε και του Μαρξ.

18 Οκτωβρίου: Η Βουλή τροποποιεί σημαντικά άρθρα του συντάγματος. Κατόπιν τούτου η Ουγγαρία δεν είναι πλέον, Λαϊκή Δημοκρατία, αλλά μόνο Δημοκρατία. Επίσης καταργείται ο περίφημος ηγετικός ρόλος του κόμματος, δηλαδή το μονοκομματικό σύστημα. Τέλος, διασφαλίζεται συνταγματικά η ελεύθερη συγκρότηση και λειτουργία κομμάτων.

10 Δεκεμβρίου: Ο πρωθυπουργός Miklos Németh ανακοινώνει ότι οι εκλογές θα διεξαχθούν τον ερχόμενο Μάρτιο.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Hans Ραϊχ. Η ψυχή του Neues Forum, της αντιπολίτευσης της Ανατολικής Γερμανίας.

13 Αυγούστου: Θλιβερή επέτειος. Συμπληρώνονται είκοσι οκτώ χρόνια από την ανέγερση του Τείχους του Βερολίνου.

Η «ΑΛΛΗ» ΕΥΡΩΠΗ

της Τέτας Παπαδοπούλου

Κανείς δεν μπορεί να φανταστεί ότι σε τρεις μήνες θα έχει πέσει.

25 Σεπτεμβρίου: Στη Λειψία οκτώ χιλιάδες διαδηλωτές ζητούν πολιτικές μεταρρυθμίσεις και νομιμοποίηση του *Νόουες Φόρουμ*, το οποίο η κυβέρνηση έχει χαρακτηρίσει «εχθρό του κράτους».

1 Οκτωβρίου: Μετά από έξι εβδομάδες αναμονής στη Βαρσοβία και στην Πράγα οι Ανατολικογερμανοί πρόσφυγες αναχωρούν για τη Δυτική Γερμανία με τρένα που ναύλωσε ειδικά γι' αυτή την περίπτωση η ΡΔΑ. Η μαζική φυγή στη Δύση άρχισε στις 10 Σεπτεμβρίου, όταν η Ουγγαρία άφησε τους «δικούς» της Ανατολικογερμανούς πρόσφυγες να φύγουν μέσω Αυστρίας. Το καθεστώς Χόνεκερ εξευτελίζεται διεθνώς. Στο τέλος Οκτωβρίου περισσότεροι από διακόσιες χιλιάδες Ανατολικογερμανοί θα έχουν φθάσει στη Δυτική Γερμανία.

6-7 Οκτωβρίου: Σαραντά χρόνια από την ίδρυση της Ανατολικής Γερμανίας. Ο *Μιχαήλ Γκορμπατσώφ* στο Βερολίνο και οι Ανατολικογερμανοί στους δρόμους. Νέες διαδηλώσεις δεκάδων χιλιάδων στη Λειψία.

9 και 16 Οκτωβρίου: Μαχητικές διαδηλώσεις στη Λειψία και το Βερολίνο της τάξεως των εκατό και εκατόν πενήντα χιλιάδων. Το καθεστώς αντιλαμβάνεται ότι δεν μπορεί να εκτονώσει την οργή του κόσμου.

18 Οκτωβρίου: Ο *Έρικ Χόνεκερ*, απόλυτος άρχων της Ανατολικής Γερμανίας επί δεκαοκτώ χρόνια, παραιτείται για «λόγους υγείας» από όλα τα αξιώματά του. Ήταν γενικός γραμματέας του κόμματος, πρόεδρος του Συμβουλίου του Κράτους και επίσης Πρόεδρος του Συμβουλίου Εθνικής Αμύνης. Τον διαδέχεται ο *Έγκον Κρεντς* πρώην υπεύθυνος επί θεμάτων ...ασφαλείας.

23 Οκτωβρίου: Ο *Χόνεκερ* μπορεί να απομακρύνθηκε, οι διαδηλώσεις όμως συνεχίζονται και εξαπλώνονται σε όλες τις μεγάλες πόλεις της χώρας. Στη Λειψία τριακόσιες χιλιάδες κόσμος φωνάζει «δεν έχουμε ανάγκη το κόμμα», «να φύγουν οι υποστηρικτές των δολοφόνων της Τιέν Ανμέν».

26 Οκτωβρίου: Ντε φάκτο αναγνώριση της αντιπολίτευσης. Αρχίζουν συνομιλίες μεταξύ της κυβέρνησης και του *Νόουες Φόρουμ*.

1 Νοεμβρίου: Ενώ οι διαδηλώσεις διογκώνονται ο *Έγκον Κρεντς* μεταβαίνει στη Μόσχα και συζητά επί τριώρο με τον *Μιχαήλ Γκορμπατσώφ*.

4 Νοεμβρίου: Όλοι οι κάτοικοι του Ανατολικού Βερολίνου στο πόδι... Διαδήλωση ενός εκατομμυρίου (!) η μεγαλύτερη από... καταβολής Ανατολικής Γερμανίας. Ο κόσμος ζητά περισσότερες και πραγματικές πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Τρέμει το έδαφος κάτω από τα πόδια του *Έγκον Κρεντς*.

6 Νοεμβρίου: Οι κινητοποιήσεις παίρνουν χαρακτήρα γενικευμένης λαϊκής εξέγερσης. Στην απόγνωσή του το καθεστώς αποφασίζει να ανοίξει τα σύνορα με την Τσεχοσλοβακία και τη Δυτική Γερμανία. Ελεύθεροι οι Ανατολικογερμανοί να ταξιδέψουν στο εξωτερικό. Φεύγουν κατά χιλιάδες είτε με τα τρένα είτε με τα μικροσκοπικά Τράβαντ. Στο Ανατολικό Βερολίνο οι διαδηλωτές φωνάζουν «*εάν φύγει το κόμμα, εμείς θα μείνουμε εδώ*».

7 Νοεμβρίου: Παραιτείται η κυβέρνηση, όλο το Πολιτικό Γραφείο και η περί αυτή παλιά φρουρά των σκληρών απαρτάσκ. Στο προσκήνιο ο *Χανς Μόντροου* ο οποίος αναλαμβάνοντας την πρωθυπουργία ανακοινώνει ότι σύντομα θα διεξαχθούν ελεύθερες εκλογές. Η αντιπολίτευση αποδέχεται τον *Μόντροου* με συγκρατημένη αισιοδοξία. Εκπρόσωποι του *Νόουες Φόρουμ*, δηλώνουν πως ο *Μόντροου* ήρθε πολύ αργά και ότι στις εκλογές το κομμουνιστικό κόμμα θα υποστεί συντριπτική ήττα.

9 Νοεμβρίου: Έπεσε το Τείχος του Βερολίνου, το σύμβολο του Ψυχρού Πολέμου, του χωρισμού της Ευρώπης στα δύο. Παράλληλημα χαράς. Μετά από δύο ημέρες μπροστά στην ανοικτή, πλέον, πύλη Πόζνταμερπλάτς ο δήμαρχος του Ανατολικού Βερολίνου *Έρχαρντ Κρακ* και ο δήμαρχος του Δυτικού Βερολίνου *Βάλτερ Μόμπερ* θα δώσουν τα χέρια. Στο μεταξύ τα συνεργεία συνεχίζουν να ανοίγουν και άλλες «διόδους» στο Τείχος.

13 Νοεμβρίου: Μετά την πτώση του Τείχους, ποιο μπορεί να είναι το μέλλον της Ανατολικής Γερμανίας; Στις διαδηλώσεις που συνεχίζονται παντού με αμείωτη ένταση, τώρα, κάνουν την εμφάνισή τους πανώ με συνθήματα υπέρ της ενοποίησης των δύο Γερμανιών. Το αίτημα της ενοποίησης διχάζει την αντιπολίτευση και ανησυχεί, ομολογουμένως, τόσο τους Δυτικούς όσο και τους Ανατολικούς.

1 Δεκεμβρίου: Τέλος της ηγεμονίας του κομμουνιστικού κόμματος. Με απόφαση της Βουλής καταργείται το σχετικό

άρθρο του συντάγματος που όριζε ότι η χώρα «*καθοδηγείται από το μαρξιστικό-λενινιστικό κόμμα της εργατικής τάξης*».

3 Δεκεμβρίου: Παραιτείται σύμπασα η ηγεσία του κόμματος. Διαγράφεται ο *Έρικ Χόνεκερ*.

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

Βάτσλαβ Χάβελ. Ο ηγέτης της αντιπολίτευσης που σε λίγες ημέρες θα γίνει πρόεδρος της Τσεχοσλοβακίας.

15 Ιανουαρίου: Πριν ακριβώς είκοσι χρόνια στην πλατεία Βεντσεσλάς αυτοπυρπολήθηκε ο φοιτητής *Γιαν Πάλατς* διαμαρτυρούμενος με αυτό τον απονενοημένο τρόπο για τη σοβιετική εισβολή στην Τσεχοσλοβακία. Τιμώντας τη μνήμη του *Πάλατς*, και παρά τις απαγορεύσεις, μερικές χιλιάδες Τσέχοι διαδηλώνουν στο κέντρο της Πράγας. Κατόπιν συγκεντρώνονται στην πλατεία Βεντσεσλάς και αφήνουν λουλούδια στο σημείο της θυσίας του. Η αστυνομία επεμβαίνει βίαια. Απολογισμός: Πολλές συλλήψεις και αρκετοί τραυματίες μεταξύ των οποίων και ξένοι δημοσιογράφοι. Στους συλληφθέντες περιλαμβάνεται ο θεατρικός συγγραφέας και ιδρυτικό μέλος της *Χάρτας '77*, *Βάτσλαβ Χάβελ*.

16-20 Ιανουαρίου: Διαδηλώσεις συμπαράστασης στους συλληφθέντες καταλήγουν σε νέες συλλήψεις και τραυματισμούς.

21 Φεβρουαρίου: Δικάζεται ο *Βάτσλαβ Χάβελ*. Οι κατηγορίες που του έχουν απαγγελθεί είναι «*διατάραξη της δημόσιας τάξης*» και «*χουλιγκανισμός*». Με παρεμφερείς κατηγορίες δικάζονται επίσης οκτώ μέλη της *Χάρτας '77*, της λεσχής *Τζων Λέννον* και της κίνησης *Τα παιδιά της Βοημίας*.

22 Φεβρουαρίου: Το δικαστήριο καταδικάζει τον Βάτσαβ Χάβελ σε φυλάκιση εννέα μηνών.

21 Αυγούστου: Είκοσι ένα χρόνια από τη συντριβή της Άνοιξης της Πράγας. Η τσεχοσλοβακική πρωτεύουσα σε κατάσταση πολιορκίας. Παντού περιπολούν αστυνομικοί, πολιτοφύλακες και ματ. Παρά τα τρομερά μέτρα δυο χιλιάδες Τσέχοι διαδηλώνουν. Τα συνθήματα: «Ελευθερία», «Δημοκρατία», «Ζήτω η Πολωνία» (έχει μόλις σχηματισθεί η κυβέρνηση Μαζοβιέτσκι), «Ζήτω ο Χάβελ» (αδιαμφισβήτητος ηγέτης της αντιπολίτευσης). Σφοδρή επίθεση της αστυνομίας με τα γυνωστά επακόλουθα.

17 Νοεμβρίου: Σημαδιακή ημερομηνία. Διαδήλωση, στο κέντρο της Πράγας, σαράντα χιλιάδων φοιτητών οι οποίοι φωνάζουν «όχι άλλα ψέμματα», «παραίτηθείτε», «Τσέχοι πάψτε να φοβόσαστε». Θηριώδης επίθεση της αστυνομίας. Ευτυχώς οι φήμες ότι υπάρχουν δυο νεκροί, τελικά, δεν επιβεβαιώνονται. Για το καθεστώς αρχίζει η αντιστροφή μέτρησης. Οι Τσέχοι βγαίνουν στους δρόμους.

20 Νοεμβρίου: Δημιουργείται το Πολιτικό Φόρουμ το οποίο επικεφαλής είναι ο Βάτσαβ Χάβελ.

22 Νοεμβρίου: Τεράστιες διαδηλώσεις, για πέμπτη κατά σειρά ημέρα, στην Πράγα, στο Μπρνό, στην Μπρατισλάβα. Στην πλατεία Βεντσεσλάς διακόσιες χιλιάδες πολίτες ζητούν να διεξαχθούν ελεύθερες εκλογές. Αρχίζουν συνομιλίες μεταξύ του πρωθυπουργού Λαντισλάβ Άνταμετς και του Πολιτικού Φόρουμ ενώ στο εσωτερικό του κόμματος οξύνονται οι διενέξεις «σκληρών» και «μετριοπαθών».

24 Νοεμβρίου: Η επιστροφή του ηγέτη της Άνοιξης. Μετά από είκοσι ένα χρόνια αναγκαστικής σιωπής. Ο Αλεξάντερ Ντούμπσεκ, έχοντας πλάι του τον Βάτσαβ Χάβελ, μιλά στην πλατεία Βεντσεσλάς. Τον αποθεώνουν τριακόσιες χιλιάδες Τσέχοι. Την ίδια ώρα παραιτείται ο μισητός γενικός γραμματέας του κόμματος Μίλος Γιάγκες και όλο το Πολιτικό Γραφείο. Νέος γραμματέας ορίζεται, ο άγνωστος έως τώρα, Κάρελ Ούρμπανεκ.

26 Νοεμβρίου: Το Πολιτικό Φόρουμ αποφασίζει, για την επομένη, γενική απεργία δυο ωρών. Η αντιπολίτευση μετρά τις δυνάμεις της.

27 Νοεμβρίου: Εντυπωσιακή επιτυχία της απεργίας. Και νέες παραιτήσεις κομματικών αξιωματούχων.

29 Νοεμβρίου: Τέλος στο μονοπώλιο του κόμματος και στην Τσεχοσλοβακία. Σε ιστορική συνεδρίαση η Βουλή ομόφωνα αποφασίζει να καταργηθεί το άρθρο 4 του συντάγματος περί του ηγετικού ρόλου του κομμουνιστικού κόμματος. Καταργείται επίσης το άρθρο 16 το οποίο ο-

ριζε ότι η εκπαίδευση πρέπει να διαπνεύεται από τις αρχές του μαρξισμού - λενινισμού.

3 Δεκεμβρίου: Το Πολιτικό Φόρουμ χαρακτηρίζει *απαράδεκτη* τη νεοσχηματισθείσα κυβέρνηση στην οποία δεν εκπροσωπείται η αντιπολίτευση. Τεράστιες συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας στην Πράγα και σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Τσεχοσλοβακίας με αίτημα να παραιτηθεί η κυβέρνηση.

10 Δεκεμβρίου: Νίκη της αντιπολίτευσης. Σχηματίζεται νέα κυβέρνηση, η πρώτη από το 1948, στην οποία οι κομμουνιστές αποτελούν μειοψηφία. Αμέσως μετά την ορκωμοσία παραιτείται ο πρόεδρος της χώρας Γκούσταβ Χούζακ. Ο νέος πρόεδρος θα εκλεγεί από τη Βουλή σε δυο εβδομάδες.

21 Δεκεμβρίου: Έκτακτο συνέδριο του κόμματος. Αποπέμπεται ο γενικός γραμματέας Κάρελ Ούρμπανεκ. Ούτε ένα μήνα δεν πρόλαβε να κρατήσει τη θέση του. Διαγράφεται ο Γκούσταβ Χούζακ.

22 Δεκεμβρίου: Ο Βάτσαβ Χάβελ θα εκλεγεί σε λίγες ημέρες πρόεδρος της χώρας με την υποστήριξη όλων των πολιτικών δυνάμεων.

Ο Αλεξάντερ Ντούμπσεκ θα είναι ο υποψήφιος, κοινής αποδοχής, για τη θέση του Προέδρου της Βουλής.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Ζελίο Ζελεφ. Πρόεδρος της Ένωσης Δημοκρατικών Δυνάμεων.

Τέλη Οκτωβρίου: Ξεσπά στη Σόφια η πρώτη διαδήλωση από ιδρύσεως «σοσιαλιστικής» Βουλγαρίας. Την οργανώνει η παράνομη, φυσικά, οικολογική κίνηση *Εκογκλάστνοστ*. Το δεύτερο συνθετικό του ονόματός της δηλώνει με σαφήνεια ποιοι είναι οι ευρύτεροι στόχοι της. Η διαδήλωση έγινε σε κατάλληλη στιγμή αφού την ίδια μέρα στη βουλγαρική πρω-

τεύουσα άρχιζαν οι εργασίες πανευρωπαϊκού συνεδρίου για το περιβάλλον. Εννοείται βεβαίως ότι η αστυνομία επενέβη και διέλυσε τους «ταραξίες».

10 Νοεμβρίου: Ως κεραυνός εν αιθρία... Η ολομέλεια της κεντρικής επιτροπής «απαλλάσσει» των καθηκόντων του τον *Τοντόρ Ζίβκωφ*, ηγέτη της χώρας από το 1954. Πρόκειται για ανατροπή που παρουσιάζεται σαν παραιτήση. Γενικός γραμματέας αναλαμβάνει ο Πέτερ Μλαντένωφ υπουργός Εξωτερικών επί δεκαεπτά χρόνια. Ο Μλαντένωφ είχε παραιτηθεί μόλις προ δυο εβδομάδων και με επιστολή του προς τον *Τοντόρ Ζίβκωφ* τόνιζε μεταξύ άλλων ότι «η γραφειοκρατία, η διαφθορά και ο νεποτισμός σπέρνουν τον όλεθρο στη χώρα».

17 Νοεμβρίου: Μετά από ψηφοφορία στη Βουλή ο Πέτερ Μλαντένωφ εκλέγεται Πρόεδρος του Κρατικού Συμβουλίου της Βουλγαρίας, αξίωμα που επίσης κατείχε ο *Τοντόρ Ζίβκωφ*.

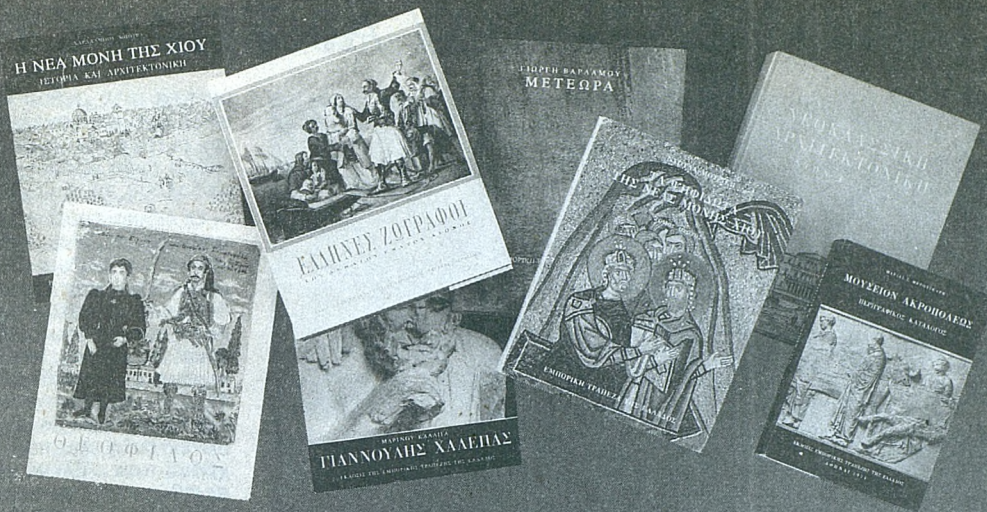
18 Νοεμβρίου: Συγκέντρωση της αντιπολίτευσης στο κέντρο της Σόφιας. Οι ομιλητές δεν κρύβουν τον ενθουσιασμό τους για την πτώση του *Ζίβκωφ* είναι όμως επιφυλακτικοί προς το διάδοχό του.

7 Δεκεμβρίου: Η αντιπολίτευση οργανώνεται. Δημιουργείται η Ένωση Δημοκρατικών Δυνάμεων με πρόεδρο τον Ζελίο Ζελεφ.

10 Δεκεμβρίου: Πενήντα χιλιάδες Βούλγαροι συμμετέχουν στη συγκέντρωση που οργανώνει η νεοσύστατη Ένωση Δημοκρατικών Δυνάμεων. Ζητούν να αρχίσουν συνομιλίες μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης, να δικαστεί ο *Ζίβκωφ*, να καταργηθεί το άρθρο του συντάγματος που κατοχυρώνει τον ηγετικό ρόλο του κόμματος. Ένας από τους ομιλητές ο Πέτρο Σιμεόνωφ, ενθαρρύνει τον κόσμο λέγοντας ότι «η εποχή του ολοκληρωτισμού έχει περάσει ανεπιστρεπτή και εμείς είμαστε σε θέση να δημιουργήσουμε ένα καθεστώς δημοκρατικό».

11-12 Δεκεμβρίου: Η ολομέλεια της κεντρικής επιτροπής διαγράφει τον *Τοντόρ Ζίβκωφ*, το γιο του *Βλαντιμίρ*, και τον εξ απορρήτων του *Μίλκο Μπάλεφ*. Ο Πέτερ Μλαντένωφ προτείνει να διεξαχθούν ελεύθερες εκλογές τον ερχόμενο Μάιο. Η Ένωση Δημοκρατικών Δυνάμεων θεωρεί ότι το χρονικό διάστημα μέχρι το Μάιο είναι πολύ μικρό και δεν αρκεί για να προετοιμασθούν για την εκλογική αναμέτρηση οι διάφορες οργανώσεις της αντιπολίτευσης.

15 Δεκεμβρίου: Επιταχύνεται ο ρυθμός των αλλαγών. Αμνηστεύονται όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι. Συγκροτείται επιτροπή για να διερευνήσει τα οικονομικά και άλλα σκάνδαλα για τα οποία κατηγορείται ο *Ζίβκωφ*. Αρχίζουν συνομιλίες κυβέρνησης και αντιπολίτευσης.

Εκδόσεις Εμπορικής Τράπεζας. Επικοινωνία με τις πολιτιστικές μας αξίες.

Η Εμπορική Τράπεζα, πρώτη απ' όλες τις ελληνικές Τράπεζες, από το 1957, έχοντας συνειδητοποιήσει το πολιτιστικό της χρέος προς τον λαό μας, προσφέρει εξαιρετικής αξίας καλλιτεχνικές εκδόσεις, όπου ταμεύει και προβάλλει την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Είκοσι ογκώδεις τόμοι και τριάντα περίπου καλλιτεχνικά ημερολόγια αποτελούν την ως σήμερα συγκομιδή και προσφορά της, ενώ συγχρόνως ετοιμάζει νέα έργα-κορυφώσεις ενός εκδοτικού οραματισμού μεγάλης εθνικής σημασίας.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΥ ΣΟΣΙ

Πράγα: Πλατεία Βεντσσελός. Διαδηλώσεις, Παρασκευή 8 Δεκεμβρίου 1989.

Ένας γέροντας τριγυρνά στη Βουδαπέστη και διαβάζει τα ονόματα των δρόμων: οδός Γκόρκι, οδός Βοροσίλωφ, οδός Λένιν... Προχωρεί και σκεπτικός κοιτάζει τον αργόσυρτο Δούναβη. Ένας νεαρός που τον παρακολουθεί του απευθύνει το λόγο: «Τι κάνεις παπού»; Και ο γέροντας του απαντά: «Αγγναντεύω τον Βόλγα, παιδί μου...».

Το ανέκδοτο κυκλοφορεί στη Βουδαπέστη. Και δίνει παραστατικά την έκταση των μετονομασιών που είχε γίνει στις πάλαι ποτέ ονομαζόμενες «σοσιαλιστικές» χώρες. Αλλά αυτή η ονοματοδοσία παίρνει τέλος και την Βουδαπέστη (από τις 7 ως τις 17 αυτού του μήνα) είναι ότι πρέπει να επαναφέρουμε στην πραγματική τους έννοια μερικές λέξεις και να παύσουμε να κακοποιούμε τη γλώσσα. Λέξεις όπως «ανατολικό μπλοκ», «σοσιαλιστικό μπλοκ», «σοσιαλιστικές χώρες» και άλλα ηχηρά παρόμοια πρέπει, πιστεύω, να εγκαταλειφθούν.

Σε συνέντευξη που έδωσε το βράδυ

της 7/12 ο, τότε πορτ-παρόλ του Civic Forum (Φόρουμ των Πολιτών) και νυν υπουργός Εξωτερικών της Τσεχοσλοβακίας, Jiri Dienstbier, είπε σε κάποια στιγμή: «Η Τσεχοσλοβακία δεν υπήρξε ποτέ κομμουνιστική χώρα». Η δήλωσή του καλύφθηκε από τα χειροκροτήματα. Λίγες ημέρες αργότερα ο Laszlo Lengel, πολιτειολόγος και από τους πιο έγκυρους αναλυτές της Ουγγαρίας —έχει διαγραφεί από το κόμμα μαζί με άλλους τρεις πριν ένα χρόνο εξαιτίας των θέσεών του— μας δήλωνε: «Δεν είχαμε ποτέ σοσιαλιστικό καθεστώς στην Ουγγαρία. Μετά την κατάλυση του μονοπρόσωπου σταλινικού καθεστώτος υπήρξε μια διαδοχή από ένα πολυπρόσωπο καθεστώς "ευγενών" που εκπροσωπούσαν κορπορατίστικα συμφέροντα. Οι "ευγενείς" αυτοί απολάμβαναν ειδικών και αυξημένων προνομίων ενώ οι προλετάριοι παρέμειναν πάντοτε προλετάριοι».

Αλλάγες: με κομμένη την ανάσα

Οι αλλαγές και οι μεταβολές που συντελέστηκαν —και εξακολουθούν να συντελούνται— στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, γίνονται

με ταχύτατο ρυθμό και κανένας πολιτικός παράγων ή αναλυτής δεν προέβλεψε την έκταση και τη φύση τους, ούτε ίσως ακόμα τώρα μπορεί να προβλέψει εκ του ασφαλούς, τη συνέχειά τους.

Οι ειδικοί του Στέιτ Ντηπάρτμεντ έπεσαν έξω σε όλες τις προβλέψεις τους. «Δεν είναι βέβαια καλοί αναλυτές οι Αμερικανοί», μας έλεγε δυτικοευρωπαίος διπλωμάτης, στο Ανατολικό Βερολίνο. Αλλά ούτε και αυτοί που ζούνε στις ίδιες τους τις χώρες, κομματικοί ή αντιπολιτευόμενοι προέβλεψαν τις εξελίξεις. Στην Πράγα ρωτήσαμε το συγγραφέα Ivan Klíma σχετικά με όσα υποστήριζε σε συνέντευξή του που δημοσιεύσαμε ένα χρόνο πριν. Έλεγε τότε: «Δυστυχώς τα περιθώρια αλλαγής είναι πολύ μικρά. Οι στόχοι μας, αν θέλουμε να έχουμε κάποια σχέση με την πραγματικότητα δεν μπορεί παρά να είναι, λίγη ελευθερία, λίγη ανεξαρτησία, κάποια στοιχειά πλουραλισμού»¹. Του παρατηρήσαμε: «Σήμερα αποδεικνύεται ότι "τα περιθώρια αλλαγής" ήταν πολύ μεγάλα». «Πραγματικά», είπε ο Ivan Klíma. «δεν είχαμε καταλάβει τι συνέβαινε».

Δεν είναι όμως μόνον ότι κανείς δεν είχε συλλάβει το μέγεθος και τη φύση των επερχόμενων αλλαγών —το ενδιαφέρον είναι ότι κανείς δεν μπορούσε τις ημέρες αυτές να παρακολουθήσει και την ταχύτητα με την οποία συντελούνται. Όλα γίνονταν μian ημέρα πριν από τότε που αναμενόταν:

Φτάνοντας με την πτήση της Malev την Πέμπτη 7/12 το απόγευμα στην Πράγα, είχα κιόλας μια εικόνα της πολιτικής κατάστασης. Ο πρωθυπουργός Antames επρόκειτο να ανακοινώσει τα ονόματα των νέων υπουργών της κυβέρνησής του που σύμφωνα με τις πιέσεις της αντιπολίτευσης έπρεπε να περιλαμβάνουν και μη κομμουνιστές.

Από το ξενοδοχείο επικοινωνήσα με έναν φίλο που με περίμενε: «Θα καθυστερήσω λίγο γιατί υπάρχει μια φήμη ότι παραιτείται ο πρωθυπουργός», μου είπε. Ώσπου να φτάσει, η φήμη είχε επιβεβαιωθεί. Για τις σαρωτικές αυτές αλλαγές στην Τσεχοσλοβακία γράψαμε ήδη ένα μικρό σημείωμα στο προηγούμενο τεύχος. Ιδού τι συνέβη: Ενώ την Παρασκευή 8/12, ο διάδοχος του Άνταμετς, νέος πρωθυπουργός Marian Calfa είχε αναγγείλει ότι πρόκειται να ανακοινώσει τα ονόματα των νέων υπουργών την Τρίτη 12/12, το Σάββατο πρωί (9 Δεκεμβρίου) μια αποκλειστική είδηση προέβλεπε ότι η κυβέρνηση θα σχηματισθεί την επομένη και ότι πρόκειται να παραιτηθεί ο Χούζακ. Στην προσπάθεια να διασταυρώσω την πληροφορία, συνάντησα ειρωνικά σχόλια. Και όμως: όλα είχαν συντελεστεί σε 24 ώρες και τη Δευτέρα (11 Δεκεμβρίου) οι καμπάνες της Παναγίας της Τυπ χτυπούσαν χαρμόσυνα για να γιορτάσουν τις μεταβολές. Ούτε γενικές απερ-

1. Συνέντευξη στην Τέτα Παπαδοπούλου, ANTI, τχ. 388, σ. 42

ΑΛΙΣΜΟΥ Ένα οδοιπορικό στο Βερολίνο, την Πράγα, την Βουδαπέστη

γίες που παζαρεύονταν μέχρι το Σάββατο, ούτε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας.

Τις ημέρες αυτές επιλέχθηκε ως νέος πρόεδρος της χώρας ο θεατρικός συγγραφέας Βάσλαβ Χάβελ. Κανείς δεν το περίμενε στο διήμερο 17 έως 19/11 όταν ξεκίνησε ο φοιτητικός ξεσηκωμός και έγινε η ίδρυση του Civic Forum. Ήταν όμως πολύ πιθανόν στις 10/12, και ο κομμουνιστής πρωθυπουργός Τσάλφα το κατέστησε σαφές με δική του πρόταση στο κοινοβούλιο την περασμένη εβδομάδα. Αντίθετα μέχρι τις 8/11 τα γκάλοπ που έκαναν οι φοιτητές έδιναν συντριπτική (10:1) την προτίμηση υπέρ του Ντούμπτσεκ αντί του Χάβελ. Όσο για τον πρώην πρόεδρο Χούζακ, αυτός διαγράφηκε από το κόμμα στις 21/12 μαζί με τον Μπίλακ για κατάχρηση εξουσίας.

Όταν ανακοινώθηκε η επίσηυση της συγκλήσης, του συνεδρίου του τσεχοσλοβακικού κόμματος για τις 24-25 αυτού του μήνα, αντί για το Γενάρη, του 1990, ένας Τσέχος δικηγόρος σχολίασε: «Θα προλάβουν».

Μέχρι το πρώτο δεκαήμερο αυτού του μήνα, στην Ανατολική Γερμανία ελάχιστες ήταν οι φωνές για την επανένωση των δύο Γερμανιών ενώ όλοι μιλούσαν για την οικοδόμηση ενός συστήματος «σοσιαλιστικού τύπου». Η διατύπωση αυτή έχει σχεδόν από όλους εγκαταλειφθεί ενώ το σύνθημα «ενοποίηση» δίνει και παίρνει σε βαθμό που έχει διχάσει και το Neues Forum το οποίο ήταν αρχικά απολύτως σαφές στη θέση: «όχι επανένωση».

Στην Ουγγαρία η αλλαγή στις συνειδησεις έγινε βαθμιαία και οι πολιτικοί σχηματισμοί δομήθηκαν με πιο αργούς ρυθμούς. Το *απρόβλεπτο*, εδώ έχει γίνει ήδη εργαλείο στις διαπραγματεύσεις των ηγεσιών των κομμάτων που έπαιξαν με αμοιβαίους εκβιασμούς και κάποια δόση δημοσκοπίας: Ενώ το μεγάλο πρόβλημα της χώρας είναι η απελευθέρωση των ενοικίων —εντασσόμενο στο πρόγραμμα σειράς οικονομικών μεταρρυθμίσεων— και είχε εξουσιοδοτηθεί η κυβέρνηση να το προχωρήσει, παίχτηκε το παιχνίδι εκβιασμών που καρποφορεί κάποτε στις ρευστές καταστάσεις. Οι «Ελεύθεροι Δημοκράτες» —ακραϊφνείς θάσσερικοί— δύο μέρες πριν την υποβολή του προϋπολογισμού από την κυβέρνηση του κομμουνιστή —και τώρα επονομαζόμενου σοσιαλιστή— Νέμεθ, ύψωσαν φωνή διαμαρτυρίας λέγοντας ότι το «μέτρο είναι αντιλαϊκό» και διακήρυξαν ότι «*μπορεί να καταψηφίσουν την πρόταση*». Το *απρόβλεπτο*, μετατρέπεται σε παιχνίδι πολιτικού αιφνιδιασμού. Και ενώ όλοι προετοιμάζονται για τις εκλογές προς τα τέλη Μαΐου ή τις αρχές Ιουνίου, την περασμένη Πέμπτη ανακοινώθηκε ότι η πολιτική αναμέτρηση θα γίνει μέσα στον Μάρτη του νέου χρόνου. Το τρένο επιταχύνει την ταχύτητά του...

Αλλά το *απρόβλεπτο* παρακολουθούμε τις ώρες αυτές στη δραματική του εκδοχή με την ομαδική γενοκτονία που

Ανατολικό Βερολίνο. Το κτίριο όπου στεγαζόταν τα γραφεία του «Νέου Φορουμ».

Βουδαπέστη. Ομιλία στο φορουμ των φορουμ (Σάββατο 16 Δεκεμβρίου). Τα βελη έχουν τα χρωματά των σημαιών της Πολωνίας, Ουγγαρίας, Τσεχοσλοβακίας και Βουλγαρίας.

«Ξαφνικά» συντελέστηκε στην Ρουμανία και την ανατροπή και σύλληψη του Τσαουσέσκου. Στην Βουδαπέστη, το Σάββατο 16/12 συνεδρίαζε το «Forum των Forum» αλλά κανείς δεν εγνώριζε ότι την ίδια στιγμή στην Τιμοσάρα δολοφονούνταν οι διαδηλωτές. Βεβαίως, δεν υπήρχε ελεύθερη πληροφόρηση από το Βουκουρέστι —αλλά όσους και αν ρωτούσες τότε, εκτιμούσαν ότι η εξέγερση στη Ρουμανία και η ανατροπή Τσαουσέσκου θα συντελεσθεί σε ένα αόριστο και μακρινό χρόνο.

Οι ανυποψίαστοι καθευδουν

Με όλο το μηχανισμό παρακολούθησης υπό τον έλεγχό τους, θα περίμενε κανείς ότι τα κομμουνιστικά κόμματα είχαν αντιληφθεί τι συνέβαινε. Ήταν όμως τέτοιο το καθεστώς του ζόφου και σε τέ-

τοια έκταση οι δοξαστικές προς την ηγεσία εισηγήσεις —που ήθελε μόνον τα αρεστά να ακούει— ώστε η *ακίνησια*, αυτό το μπρεζνιεφικό φαινόμενο είχε κυριαρχήσει. «Ο Λαός με θέλει» ισχυριζόταν ο Χόνεκερ λίγες ώρες πριν από την ανατροπή του. Και επειδή αυτό ήθελε να πιστεύει, ο μηχανισμός φροντίζε να το καλλιεργεί: Στην παρέλαση για τα σαράντα χρόνια της «Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας», μπροστά στην εξέδρα που βρισκόταν ο Χόνεκερ μαζί με τους άλλους αξιωματούχους —και τον Γκορμπατσώφ— παρέλαυαν ατελείωτες οι φάλαγγες των λαμπαδηφόρων. Όπως μαθεύτηκε αργότερα, δεν ήταν ατελείωτες. Επειδή ο αριθμός των διαθέσιμων ανδρών ήταν περιορισμένος αφού ο μηχανισμός είχε αρχίσει να παραλύει, οι λαμπαδηφόροι έκαναν γύρω το τετράγω-

Ρ. Ριμπανσκι. Πρώην γραμματέας του Καντάρ. Τώρα επικεφαλής μιας πολιτικής ομάδας. Είναι ένα από τα 40 κόμματα της Ουγγαρίας.

Σύνθημα εναντίον του Ριμπανσκι. «Ριμπανσκι είσαι ζώο» γράφει.

νο για να περάσουν άλλη μια φορά μπροστά από τους επίσημους. Τι πειράζει αν κουραζόταν λίγο παραπάνω — φτάνει ο γραμματέας να νοιώσει ευχάριστα...

Και τι έγινε μετά την κοσμογονία του Νοέμβρη και του Δεκέμβρη που όλα θρυματίστηκαν; Ένα τμήμα, μικρό, από τις ηγετικές ομάδες εξακολουθεί να εθελουφλεί ή στην καλύτερη περίπτωση έχει εξαφανιστεί από το προσκήνιο. Στην Πράγα ήταν αδύνατο να συναντήσεις κάποιο κομματικό στέλεχος τις κρίσιμες ώρες των αλλαγών από την κυβέρνηση Άνταμετς ως την κυβέρνηση Τσάλφα. Στην Ουγγαρία, οι «σκληροί» που συσπειρώνονται γύρω από τον Janos Berecz επιμένουν στην ανασύσταση του κόμματος διατηρώντας τον παλιό τίτλο, τώρα που η πλειοψηφία του κόμματος με επικεφαλής τους Ποζγκάυ και Νιερς μετονόμασε το κόμμα σε Σοσιαλιστικό. Ο Berecz δήλωσε στις 7/12 ότι οραματίζεται ένα «μαρξιστικό κόμμα βασισμένο στο συγκεντρωτισμό!» «Το μεγάλο λάθος μας», είπε, «δεν ήταν οι παραβιάσεις της νομιμότητας αλλά το ότι προσπαθήσαμε να χτίσουμε το πιο προωθημένο κοινωνικό σύστημα χωρίς να κατέχουμε τις πιο προωθημένες παραγωγικές δυνάμεις». Μαζί του συντάχθηκαν και ο παλιός γραμματέας Karoly Grosz, ο πρώην υπουργός Εξωτερικών Frigyes Puja καθώς και ο Robert Ribanszky. Ο Robert Ribanszky, πρώην γραμματέας του Καντάρ, με δέχτηκε για να μου αναλύσει τις εξελίξεις στη χώρα του. «Ο πολυκομματισμός δεν είναι αίτημα του λαού», μου είπε. «Ο πολυκομματισμός επιβλήθηκε από τα πάνω». Πιστεύει ότι ο συγγρικός λαός θα επιδοκιμάσει την πολιτική τους. Και όμως ήταν πολύ πρόσφατο το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος που σε ποσοστό μόνον 4% ως 5% ζητούσε τη μη διάλυση της παραστρατιωτικής μιλίτιας και την μη απαλλοτρίωση της κομματικής περιουσίας. Ένα από τα 40 περίπου κόμματα που εμφανίστηκαν στην Ουγγαρία, η πολιτική ομάδα του Ριμπάνσκι δεν θα θυμίζει τίποτε από την παλιά δόξα, όπως προβλέπουν πολλοί παρατηρητές. Από περιεργή τύχη, αμέσως μετά τη λήξη της συνέντευξης, βρέθηκα σε κάποιο δρόμο δίπλα στην Όπερα. Ένα γκράφιτι — στους καθαρούς κατά τα άλ-

λα δρόμους της Βουδαπέστης — έγραφε: «Ριμπάνσκι είσαι ζώο».

Αυτό το σπίτι ποιος θα το πάρει;

Η μη απαλλοτρίωση της τεράστιας κομματικής περιουσίας που ο Ριμπάνσκι υποστηρίζει είναι ένα από τα προβλήματα που απασχολούν τις κοινωνίες στις πάλαι ποτέ ονομαζόμενες «σοσιαλιστικές» χώρες. Στη Βουδαπέστη, που αντιμετωπίζει οξυτάτο πρόβλημα στέγης, υπάρχουν μερικές δεκάδες πολυώροφα και πολυτελή γραφεία του κόμματος που αντιστοιχούσαν στις κομματικές οργανώσεις των διαμερισμάτων της πόλης. Τώρα είναι άδεια και σκοτεινά. Βρέθηκα σε ένα από αυτά. Μια πρόσκληση του σοσιαλιστικού κόμματος για συζήτηση με τα άλλα κόμματα πάνω στα προβλήματα των περιθωριακών στρωμάτων των πληθυσμού, έμεινε χωρίς ανταπόκριση. Στο κτίριο βρισκονταν μόνο οι δύο θυρωροί. Με καθυστέρηση μιας ώρας έφτασαν δυο τρία στελέχη του Σοσιαλιστικού Κόμματος για να αναγγείλουν ότι η συζήτηση αναβάλλεται. Αυτούς τους νεκρούς χώρους καθώς και τις καταθέσεις, τα εργοστάσια - ιδιοκτησίες του κόμματος και άλλα αδιερεύνητα περιουσιακά στοιχεία καλούνται — και είναι έτοιμοι — να παραδώσουν στην κοινωνία, οι κληρονόμοι των κομμουνιστικών κομμάτων. Σε άλλες σελίδες, συνεργάτης μας δίνει στοιχεία για το πώς αντιμετωπίζεται το πρόβλημα αυτό στην Ανατολική Γερμανία. Στην Τσεχοσλοβακία, από τις πρώτες ημέρες, το Civic Forum φρόντισε να στεγαστεί στο χώρο του Τσεχοσλοβακικο-σοβιετικού Συνδέσμου Φιλίας.

Αψιμαχίες σε συμβολικό επίπεδο

Αν για τα υλικά αγαθά υπάρχουν αυτές οι διαμάχες, στο συμβολικό επίπεδο δεν είναι μικρότερες οι συγκρούσεις. Μετονομασίες, απόρριψη συμβόλων, επινόηση νέων ή ανάνηψη παλαιών. Ο απόηχος αυτής της συζήτησης έφτασε, όπως γνωρίζουμε, μέχρι την Ιταλία όπου το PCI αναζητά νέο τίτλο του κόμματος για να διακοπεί κάθε σχέση με ένα παρελθόν που όλοι επιθυμούν να ξεχάσουν. Στην Ουγγαρία το κόμμα μετονομάστηκε ήδη σε σοσιαλιστικό —μόνον ο Ριμπάνσκι και οι συν αυτό θα επικαλούν-

ται τον παλιό τίτλο στο μέλλον. Ανάλογος προβληματισμός οδήγησε και τους Γερμανούς κομμουνιστές, στην τελευταία σύνοδο του έκτακτου συνεδρίου, να προσθέσουν τον υπότιτλο «Ενιαίο Σοσιαλιστικό Κόμμα Γερμανίας».

Αλλά, στο παιχνίδι των μετονομασιών και της αντικατάστασης συμβόλων, την πρωτοβουλία έχει η πάλαι ποτέ αποκαλούμενη αντιπολίτευση.

Στην Τσεχοσλοβακία, όλοι σχεδόν έχουν καρφισωμένο στο πέτο τους ένα τρίχρωμο πανάκι (μπλε-λευκό-κόκκινο) με τα εθνικά χρώματα της χώρας. Και αυτό σε αντίθεση με την μονόχρωμη κόκκινη σημαία των μπολσεβίκων που συνόδευε την τσεχοσλοβακική στα δημόσια κτίρια. Όλοι παρακολουθήσαμε εξάλλου από την τηλεόραση τις εικόνες που εμφανίζαν τις σημαίες της Ανατολικής Γερμανίας πριν από ένα μήνα και της Ρουμανίας, το περασμένο Σαββατοκύριακο, φυλιδισμένες στο κέντρο τους προκειμένου να αφαιρεθούν τα εμπνεόμενα από το «σοσιαλιστικό ρεαλισμό» εθνόσημα: στάχια, σφυροδρέπανα, διαβήτες κτλ. Τις ημέρες που βρέθηκα στην Ουγγαρία, σχολιαστές αρθρογραφούσαν στον Τύπο κατά πόσον είναι σκόπιμο να επαναφέρουν το στέμμα του Αγίου Στεφάνου, στο νέο εθνόσημο της χώρας.

Το Σάββατο 16/12, στο «Forum των Forum» όπου παραβρέθηκε εκπρόσωπος των Γάλλων ντεγκωλικών για να απευθύνει χαιρετισμό, είπε: «Τη Δευτέρα πρόκειται να επισκεφθεί εκπρόσωπός μας το “Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Βουδαπέστης Καρλ Μαρξ” — αν βεβαίως λέγεται ακόμα έτσι». Και ο Ούγγρος μεταφραστής σχολίασε: «Δεν έχουμε ακόμα ασχοληθεί με τέτοιες λεπτομέρειες». Δεν είναι ακριβώς έτσι: Είχε ήδη προταθεί η μετονομασία προς τιμήν του Ισθβάν Σέτσενε, που ήταν, τον περασμένο αιώνα, ο μεγάλος μεταρρυθμιστής και οικονομικός εκσυγχρονιστής της χώρας και πολιτικός αντίπαλος του ριζοσπάστη Κοσσούθ.

«Ο λαός δεν ξεχνά...»

Το προσφιλές αυτό στη χώρα μας σύνθημα, θυμήθηκα πολλές φορές, τις μέρες αυτές. Βρισκόμουν στο σπίτι του Ivan Klima, την Κυριακή 10/12 όταν το ραδιόφωνο ανήγγειλε τον κατάλογο των νέων υπουργών της κυβέρνησης Τσάλφα. «Ποια είναι η γνώμη σας;», τον ρώτησα. «Κοιτάξτε, νομίζω ότι είναι καλή η σύνθεση», μου απάντησε. Και συμπλήρωσε: «Αλλά, ξέρετε, ανάμεσα σ' αυτούς περιλαμβάνονται και οι Τσερνογκούρσκι και Ντίενσμπιερ, που κάποτε ήταν στο κόμμα». Και όμως ο Τσερνογκούρσκι αφέθηκε από τη φυλακή την ημέρα που ορκίστηκε υπουργός. Όσο για τον Ντίενσμπιερ, δημοσιογράφος που έχασε τη δουλειά του επειδή είχε συνταχθεί με τον Ντούμπτσεκ το 1968 και φυλακίστηκε έκτοτε αρκετές φορές, αξίζει να σημειώσουμε ότι καθυστέρησε τη μετάβασή του στην ορκωμοσία γιατί είχε υποχρεώσεις από τη δουλειά που ασκούσε μέχρι τότε: Έπρεπε, όπως δήλωσε, να πάει προηγούμενος να ανάψει τους καυστήρες της κεντρικής θέρμανσης σε ένα

συγκρότημα πολυκατοικιών —αυτή ήταν η δουλειά του. «Συνεδέθη το κομμένο τηλεφώνημα στο σπίτι του νέου υπουργού Εξωτερικών κ. Ντίενσμπιερ»; ρωτούσε δηκτικά το ίδιο βράδυ στη συνέντευξη Τύπου του Civic Forum στην Λαντέρνα Μάγκικα, ξένος ανταποκριτής.

Ο άνθρωπος που συμβολίζει πιο καθαρά από όλους την αμφισβήτηση του αυταρχισμού, ο Αλεξάντερ Ντούμπτσεκ έχασε σε δημοτικότητα όταν ανέφερε ότι πιστεύει στον «σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο».

Σχεδόν πάντοτε, στην Ανατολική Γερμανία, την Τσεχοσλοβακία, την Ουγγαρία. Όταν μιλούσαν χρησιμοποιούσαν το διδυμο όρο «Σταλινισμός - Χίτλερισμός». Και όχι μόνον οπαδοί της τώως αντιπολιτεύσεως, αλλά και κομμουνιστές. Και όχι άδικα: Στην Γερμανία αναφέρονται συχνά στην περίπτωση του ιδρυτή της εκδοτικής εταιρείας της Λειψίας Aufbau. του Γιάνκα, ο οποίος βρέθηκε δυο φορές στη ζωή του στην ίδια φυλακή. Μια φορά στη δεκαετία του '30 επί Χίτλερ και μια φορά το 1956 επί Ούλμπριχτ. Τραγική ειρωνεία: και στις δυο περιπτώσεις διευθυντής των φυλακών ήταν το ίδιο πρόσωπο.

Αυτοί οι αμετανόητοι ιδεολογοί...

Δεν είναι μόνον αυτή η περίπτωση για να θυμίζει ότι στα αυταρχικά αυτά καθεστώτα, μέσα στα ίδια τα κομμουνιστικά κόμματα που έβγαλαν τους Χόνεκερ και τους Γιάγκες και Στεπάν, υπήρξαν μάρτυρες και θύματα της πίστης τους όπως ο Γιάνκα και ο Ντούμπτσεκ. Υπάρχουν οι χιλιάδες Γερμανοί κομμουνιστές που παραδόθηκαν από τον Στάλιν στον Χίτλερ και στη συνέχεια θανατώθηκαν.

Στην Πράγα είχα την τύχη να συναντήσω τους παλαιμάχους κομμουνιστές συντρόφους του Ντούμπτσεκ που μαζί με αυτόν και τον Γίρι Χάγκεκ —υπουργό Εξωτερικών της «Ανοιξης»— έχουν σχηματίσει την πολιτική ομάδα Obroda («Αναγέννηση») και συνοδοιπορούν και συνεργάζονται σήμερα με το Civic Forum. Άλλωστε, η πρόσφατη επιλογή του διδυμου Χάβελ - Ντούμπτσεκ για την προεδρία της χώρας και την προεδρία του Κοινοβουλίου αυτό σηματοδοτεί.

Στην Ουγγαρία, ο Ποζγκάου (βλ. και προηγούμενο τχ. του ΑΝΤΙ) και ο Αγκ Ατιλά συγκεντρώνουν συμπάθεια και εκτίμηση σε εθνική κλίμακα. Στην Ανατολική Γερμανία, ο νέος γραμματέας Γκρέγκορ Γκίζι, υπήρξε ο συμπαραστάτης και συνήγορος των αντιφρονούντων. Με τη συγκρότηση, το χιούμορ, την ευστροφία και την αμεσότητά του έχει κερδίσει τους Γερμανούς και βέβαια αποτελεί τον αντίποδα του καιροσκόπου Έγκον Κρεντς «που πήγε να ξεγελάσει το έθνος», όπως σχολίασε κάποιος νέος κομμουνιστής.

Πρέπει εξάλλου να τονιστεί ότι στις χώρες αυτές, μόνον μέσα στο κόμμα - μαζοθ μπορούσαν να υπάρξουν και να συμμετάσχουν με κάποιο τρόπο όσοι ήσαν ικανοί ή φιλόδοξοι. Ίσως για το λόγο αυτό οι διανοούμενοι συγκεντρώνουν κάποτε την καχυποψία των απλών ανθρώπων. Η ζωγράφος Μπολάυ, από τα ηγετικά στελέχη του Neues Forum, συ-

κεντρώνει σχόλια όπως αυτό: «Αυτοί οι διανοούμενοι θα μας μπερδέψουν πάλι. Και γι' αυτή τη ζωγράφο έχω να πω: ούτε τη ζωγραφιά μου δεν θέλω να κάμει».

Αυτή η αντιμετώπιση δεν είναι βέβαια άμοιρη ενός λαϊκισμού που συμπορεύεται με το νεοφασισμό. Στην Ανατολική Γερμανία, ανεβάζουν σήμερα τα γκάλοπ σε 20-25%, το ποσοστό των νεοφασιστών. «Με τα όσα έκανε το κόμμα, αυτά τα χρόνια, έσπρωξε τον κόσμο σε διάφορες αντιπολιτευτικές ομάδες και μέχρι τον νεοφασισμό», έλεγε η εθνολόγος Fahr σε μια ομιλία της, την Τρίτη 13/12.

Αλλά γι' αυτό το φαινόμενο θα επανέλθουμε μιαν άλλη φορά.

Την Κυριακή 10/12, στη συνέντευξη που έδωσε ο πρωθυπουργός Marian Calfa, στο Intercontinental της Πράγας είπε μια φράση αμφίσημη αλλά και ουσιαστική, όταν ρωτήθηκε τι θ' απογίνει με τους υπεύθυνους που οδήγησαν τη χώρα σ' αυτό το χάος:

«Φταίνει και αυτοί που κυβερνούσαν αλλά και εκείνοι που δέχονταν να τους κυβερνούν τέτοιοι άνθρωποι».

Αυτό σημαίνει ότι οι πολίτες αυτών των χωρών έχουν αποφασίσει να πάρουν τις ευθύνες στους δικούς τους ώμους.

Η συγγνώμη και η Ιστορία

Πιστεύω ότι αξίζει να αισιοδοξούμε για το μέλλον και τη μοίρα αυτών των λαών. Στις χώρες αυτές που οι αλλαγές και η μετάβαση στον πολυκομματισμό έγιναν με σχετικά ομαλό τρόπο —και όπου τα κομμουνιστικά κόμματα καταρρέοντα προσπάθησαν να βοηθήσουν στην ομαλοποίηση— η πολιτική ζωή και η κοινωνική δράση θα αποδώσουν καλούς καρπούς. Η τραγική περίπτωση της Ρουμανίας αποτελεί μια εξαίρεση που ενδεχομένως θα επηρεάσει αρνητικά τις εξελίξεις.

«Δεν θα κάνουμε προγράφες» υποσχέθηκε ο Βάτσλαβ Χάβελ. «Μια κοινωνία που θα την χαρακτηρίζει η ανοχή, θα είναι η χώρα μας», έλεγαν Τσέχοι του Civic Forum. «Και της συγγνώμης», συμπλήρωσε ένα μέλος του κόμματος.

Αυτή η λέξη **συγγνώμη** δίνει και παίρνει τελευταία στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Στην πρώτη σύνοδο του γερμανικού κόμματος η συνεδρίαση άρχισε με ένα μήνυμα προς τον γερμανικό λαό που ομολογούσε **συγγνώμη** για όσα δεινά επισώρευσε στη χώρα το καθεστώς Χόνεκερ.

«Ζητούμε συγγνώμη από τους φίλους Ούγγρους γιατί ανεχθήκαμε την εισβολή του 1956 και από τους φίλους Τσεχοσλοβάκους γιατί συμμετείχαμε στην εισβολή του 1968». Με τα λόγια αυτά άρχισε την ομιλία της η ιστορικός Ευγενία Ιβανόβα, εκπρόσωπος του Βουλγαρικού Φόρουμ στη συνάντηση της Βουδαπέστης το Σάββατο 16/12.

Αυτό όμως θυμισε στον φίλο Κωστα Σούλα μια ιστορία από τα παλιά. Κωμική στην υπερβολή της σοσιαλιστικής ρητορείας: Την δεκαετία του '50, είχε φτάσει στην Βουδαπέστη, μια αντιπροσωπεία από την Εξωτερική Μογγολία και απηύθυνε αυτά τα λόγια σε μια ομάδα Ούγγρων συνδικαλιστών:

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΣΕΤΑΣ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΑΡΝΤΟ

«Να μιλήσουμε επιτέλους για τον εσωτερικό δεσμό που υπάρχει ανάμεσα στη φυσική επιστήμη και την υπόλοιπη ανθρώπινη έκφραση. Να καταγράψουμε κάποτε με ειλικρίνεια τη σχολική ενδοχώρα και τη τεμαχισμένη πραγματικότητα που βιώνουν καθημερινά οι άνθρωποι/δάσκαλοι και οι άνθρωποι/μαθητές τους.

Διακόσιες είκοσι σελίδες για αναγνώστες οι οποίοι έχουντας επίγνωση του κατακερματισμού της ανθρώπινης υπόστασής μας και διακατεχόμενοι από το πάθος της συνολικότητας φτάνουν στο σημείο να επιδιώκουν κρυφές και ανομολόγητες συναντήσεις με το φάντασμα του Λεονάρντο ντα Βίντσι, του τελευταίου «ολόκληρου» ανθρώπου που έζησε στον πλανήτη μας».

200 σελ., 1.000 δρχ.

Εκδόσεις ΚΑΤΟΠΤΡΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **τροχαλία** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαιών 5 (πάροδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα τηλ. 3646426

«Σύντροφοι Ούγγροι! Αισθανόμαστε την ανάγκη να σας ζητήσουμε συγγνώμη για τις δηώσεις και το φονικό που εξαπέλυσε στην όμορφη χώρα σας, κατά τον 10ο αιώνα, ο Τζένκις Χαν»!

Το εθνικό πρόβλημα

Το ότι οι λαοί της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης αναγνωρίζουν τους προγόνους τους και ιχνηλατούν ξανά την Ιστορία και την εθνική τους ταυτότητα σε αντιπαράθεση με την κατ' όνομα διεθνιστική αλληλεγγύη του παρελθόντος — που εξυπηρετούσε βεβαίως το διχασμό του ψυχρού πολέμου — είναι ένα πολύ σημαντικό φαινόμενο.

Τώρα που φαίνεται ότι το πρόβλημα του εκδημοκρατισμού έχει δρομολογηθεί και η προσπάθεια οικονομικής ανασυγκρότησης αποτελεί το κύριο μέλημα, ίσως το εθνικό πρόβλημα, να εμφανιστεί σαν το αγκάθι που θα ξεφουτρώσει στην ευαίσθητη αυτή περιοχή. Δεν είναι του παρόντος να περιγραφεί με λεπτομέρειες, αλλά οφείλουμε να κάνουμε ορισμένες επισημάνσεις.

Με εξαίρεση την Ανατολική Γερμανία, όλες οι χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης είναι κράτη είτε πολυεθνικά, είτε με μεγάλες μειονοτικές ομάδες.

Από την άλλη μεριά υπάρχει το πρόβλημα της επανένωσης των δύο Γερμανιών. Που περιπλέκονται ακόμα περισσότερο με την παραβιασμένη διχοτόμηση του πολεοδομικού συγκροτήματος του Βερολίνου. Αν βρεθείς στο Δυτικό, η α-

ναφορά για τους άλλους είναι: «οι απέναντι». Και όταν είσαι στο Ανατολικό η φράση για τους άλλους είναι, πάλι: «οι απέναντι».

Θα καταστεί δυνατόν μέσω του εκδημοκρατισμού να υπερκεραστεί το εθνικό πρόβλημα; Ή μήπως το εθνικό πρόβλημα θα ανατρέψει εκδημοκρατισμό, οικονομική ανασυγκρότηση και την ανάπτυξη μιας σύγχρονης πολιτιστικής ταυτότητας στις χώρες αυτές; Πιστεύω πως, αν το 1989 απάντησε στο αίτημα του εκδημοκρατισμού, τα αμέσως επόμενα χρόνια θα πρέπει να δώσουν τις σωστές λύσεις για το εθνικό πρόβλημα. Αλλιώς, το αίτημα της Ειρήνης θα αναιρεθεί.

Ο φιλόσοφος Γκέοργκ Λούκατς, μέλος του Πολιτικού Γραφείου, είχε αντιταχθεί και μειοψηφίσει το 1956 στην πρόταση του Ίμρε Νάγκυ και του Γιάνος Καντάρ στο να κηρυχθεί ουδέτερη και εκτός του Συμφώνου της Βαρσοβίας, η Ουγγαρία. Ο Λούκατς ήταν βέβαια μεγάλος ανθρωπιστής και κήρυκας της ανανεωτικής προσπάθειας στη χώρα του. Σοφός όμως καθώς ήταν, καταλάβαινε ότι οι ισορροπίες εκείνης της εποχής δεν επέτρεπαν τέτοιες πρωτοβουλίες. Και ο Λούκατς πίστευε και ήθελε την ειρήνη στον κόσμο.

Αλλά, βέβαια, το 1956 είναι πολύ μακριά: ένα τρίτο του αιώνα.

Ένα υστερόγραφο — προσωπικό

Τελευταίος σταθμός του ταξιδιού μου ήταν η Βουδαπέστη. Έχοντας συζητήσει ατέλειωτες ώρες για την πολιτική, την οικονομία, τις ίντριγκες και τις προοπτικές

του μελλοντος θέλησα να κάμω έναν περιπάτο στην όμορφη πόλη που απλώνεται στις όχθες του Δούναβη.

Η Βουδαπέστη, έχω την ανάγκη να το εξομολογηθώ, σημαίνει για μένα πολλά πράγματα. Είναι εδώ το κοιμητήριο που έχουν ταφεί εκατοντάδες πολιτικοί πρόσφυγες σε τάφους ανώνυμους που κανείς δεν επισκέπτεται πια: εκατοντάδες που υπέκυψαν στα τραύματα του Εμφυλίου.

Είναι εδώ αυτοί οι δρόμοι και τα πλατεία βουλεβάρτα που έγιναν το πεδίο συγκρούσεων στην απελπισμένη και ηρωική εξέγερση του 1956. Και όσο και αν μιλούσαμε τότε για «αντεπανάσταση», ξέραμε πως οι Ούγγροι υπεράσπιζαν την εθνική τους ταυτότητα και την ελευθερία τους και ότι εκείνη η εξέγερση έπρεπε να μας κάνει υπερήφανους: μας χρειαζόταν αλληλέγγυους. Αντί γι' αυτό, και σήμερα ακόμα πολλοί είναι εκείνοι που δεν θέλουν να μιλούν γι' αυτά. Και όταν αναφέρονται το '56 υπερτονίζουν το ζήτημα της παρεμβολής δυτικών πρακτόρων. Και η εξέγερση του λαού;

Είναι εδώ, τέλος, στη Βουδαπέστη που ίδιοι κι απaráλλαχτοι μένουν οι δρόμοι που έπαιζαν πετροπόλεμο οι ήρωες του Μλόναρ στο τρυφερό και αξεπέραστο βιβλίο της εφηβικής ηλικίας για τα παιδιά της οδού Παλ. Σκιές, μουντά ψηλά σπίτια και σχολειά.

Είναι πυκνά και πολλά όσα θα 'χε κανείς να θυμηθεί στους δρόμους της Βουδαπέστης.

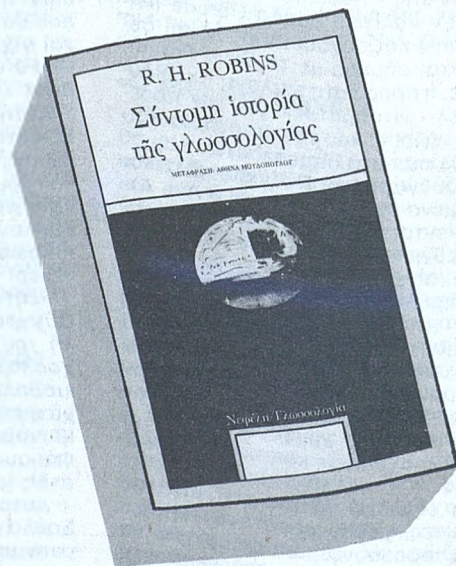
Χ. Γ. Π.

R.H. ROBINS

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

Ένα βιβλίο που απευθύνεται όχι μόνον στους μελετητές τής γλωσσολογίας, αλλά και σε όσους επιθυμούν να αποκτήσουν μιά συνολική εικόνα τής γένεσης και τής εξέλιξης τής γλωσσολογίας και κατ' επέκταση να κατανοήσουν τήν ιστορία των πολιτισμών.

Τό βιβλίο είναι μιά μεθοδική έπισηκόπηση γνωστών και άγνωστων ρευμάτων γλωσσικής σκέψης, από τήν αρχαία Έλλάδα ως τίς μέρες μας, τοποθετώντας κάθε ρεύμα στον πολιτιστικό του περίγυρο.

Ι 9 8 9

Ε Ν Α Σ
Χ Ρ Ο Ν Ο Σ

Ι Ο Ο
Β Ι Β Λ Ι Α
GUTENBERG

Οι Έκδόσεις «Gutenberg» αισθάνονται την ειλικρινή ανάγκη να εύχαριστήσουν όλους τους συνεργάτες τους, που χάρη στην πολύτιμή τους συμβολή έγινε κατορθωτό, μέσα στο έτος που πέρασε, να ολοκληρωθεί το επίμοχθο πρόγραμμα έκδοσης νέων εκδόσεων στους τομείς της εκπαίδευσης, των επιστημών του ανθρώπου και της Λογοτεχνίας. Έκφράζουν τη βαθύτατη ικανοποίησή τους από το επίπεδο συνεργασίας που τηρήθηκε και, με την ευκαιρία των Γιορτών, εύχονται Χρόνια Πολλά σ' όλους και για τον Καινούργιο Χρόνο 1990 εύτυχία και δημιουργικότητα.

«...Χωρίς γενική μυστική ψηφοφορία, ανεμπόδιστο Τύπο, ελευθερία συγκέντρωσης ή ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων και πολεμική, η ζωή ασφυκτιά σε κάθε δημόσιο θεσμό, μετατρέπεται σε πλασματική ζωή. Η δημόσια ζωή αποκοιμάται βαθμιαία. Μια ντουζίνα κομματικών ηγετών απεριόριστης ενεργητικότητας και ιδεαλισμού δίχως όρια διευθύνουν και κυβερνούν μian ελίτ της εργατικής τάξης, που από καιρού εις καιρόν συγκεντρώνεται σε συνελεύσεις για να χειροκροτήσει τους λόγους των ηγετών και να ψηφίσει ομόφωνα τις αποφάσεις που τις παρουσιάζουν...».

ΑΝ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

του Τ. Αναστασίου

Έτσι ο «Εκδοτικός Οίκος του Βερολίνου» στον οποίο ανήκουν 5 εφημερίδες και 3 περιοδικά στην πραγματικότητα αποτελεί κρατική ιδιοκτησία μια και όλα τα έντυπα εκτός από δύο περιοδικά επιδοτούνταν από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Αν το Κόμμα άλλαζε τον τίτλο του τότε μια ομάδα άλλων στελεχών του υπό τον τίτλο ΕΣΚΓ θα μπορούσε κάλλιστα να διεκδικήσει τον «Εκδοτικό Οίκο του Βερολίνου».

Σε ό,τι αφορά τους λογαριασμούς συναλλαγμάτων το περιεχόμενό τους έχει μεταφερθεί με εντολή του υπουργού Οικονομικών ούτε Νικελ σε κρατικούς λογαριασμούς. Ξενοδοχεία, κτίρια και ειδικό οικισμοί παραδόθηκαν στο κράτος ή την τοπική αυτοδιοίκηση. Τα ειδικά μαγαζιά για τα στελέχη έκλεισαν.

Ιδιαίτερο πρόβλημα υπάρχει για τα ακίνητα. Ένα μεγάλο μέρος τους προβλέπεται να περάσει στην κρατική ιδιοκτησία, αλλά όχι εκείνα που στεγάζουν θυγατρικές επιχειρήσεις ή τυπογραφεία.

Οι αμφιβολίες για τη σκοπιμότητα παράδοσης της κομματικής περιουσίας στο κράτος των συντηρητικών, ενισχύονται με το επιχείρημα ότι ορισμένα από τα κόμματα που θα πάρουν μέρος στις εκλογές της 6ης Μαΐου χρηματοδοτούνται από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Το θέμα συζητήθηκε στο συνέδριο που με μεγάλη πλειοψηφία αποφάσισε να μην πάρει υπόψη του το επιχείρημα αυτό. «...Τι κάνουν οι άλλοι είναι δική τους δουλειά. Το θέμα είναι τι κάνουμε εμείς...» είπε ένας αντιπρόσωπος από την Λειψία τεκμηριώνοντας την άποψη της πλειοψηφίας.

Το ΕΣΚΓ παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα από την άποψη της δημοτικότητας (περίπου 12%). Αλλά, τα στελέχη του πιστεύουν ότι μπορεί να κερδίσει τις εκλογές της 6ης Μαΐου. «...Ούτε και οι άλλοι ξέρουν πώς διεξάγεται ένας προεκλογικός αγώνας. Ο ψηφοφόρος σε αυτόν ψηφίζει για να κυβερνηθεί. Προπαντός ο Πρώσος ψηφοφόρος...» λέει με ειρωνεία ένα ηγετικό στέλεχος του κόμματος που δεν φαίνεται να έμαθε πολλά από αυτό που ο Γκορμπατσόφ ονόμασε «καθαρή φθινοπωρινή καταιγίδα»

Αυτή η «καταιγίδα» άνοιξε την περασμένη Παρασκευή και την πύλη του Βραδεμβούργου... Η Ανατολική Ευρώπη μπαίνει σε μια νέα εποχή.

Με αυτά τα κριτικά λόγια της Ρόζας Λούξεμπουργκ προς τους ηγέτες της ρώσικης επανάστασης ο καθηγητής Ντήτερ Κλάιν, πρόεδρος της επιτροπής προγράμματος του ΕΣΚΓ - ΚΔΣ, πήρε το Σάββατο 16 Δεκεμβρίου στο Βερολίνο, εκδίκηση μετά από 50 χρόνια, για την «μπολσεβικοποίηση» των Σπαρτακιστών.

Η κρίση του μετασταλινικού μοντέλου και η ανάγκη να διατηρηθεί η κρατική οντότητα της Γερμανικής Λαϊκής Δημοκρατίας έσπρωξαν τους συνέδρους αυτού του πρώτου δημοκρατικού συνεδρίου του ΕΣΚΓ σε μian συνολική αποτίμηση της ιστορίας τους.

«Μian αποτίμηση που γίνεται με αυτόν τον τρόπο περιέχει και τα στοιχεία του πανικού» σύμφωνα με τον Ντήτερ Ζέγκερτ, μέλος της Επιτροπής που συνέταξε το κείμενο των νέων προγραμματικών αρχών του κόμματος.

Αλλά αυτός ο πανικός δεν αφορά τους συντάκτες του προγράμματος. Οι δυο εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν από πανεπιστημιακούς στο συνέδριο κυφορούνταν τουλάχιστον μια δεκαετία και φυλάσσονταν ως κόρη οφθαλμού, απαγορευμένη φυσικά, στα συρτάρια κάποιων γραφείων του Πανεπιστημίου Χούμπολτ.

Το κόμμα δεν κατάφερε να αποκτήσει καν νέο όνομα: πώς θα αποκτούσε νέο περιεχόμενο; Το ερώτημα αυτό είναι ως ένα βαθμό αληθινό. Γιατί το να αποκτήσει ένα κόμμα νέο όνομα είναι, όσο και αν μοιάζει παράξενο, πιο δύσκολο από το να αποφασίσει την αλλαγή του ιδεολογικού, πολιτικού και οργανωτικού «φορτίου» του.

Η περιουσία

Κεντρικό πρόβλημα στην υπόθεση της αλλαγής του ονόματος αποτελεί η περιουσία του κόμματος. Σήμερα στην ιδιοκτησία του βρίσκονται εκατοντάδες ακίνητα, 250 εφημερίδες, τυπογραφεία, χιλιάδες αυτοκίνητα που έχουν αγοραστεί με τους πόρους του κρατικού προϋπολογισμού, λογαριασμοί συναλλαγμάτων στο εξωτερικό, ξενοδοχεία, ειδικό οικισμοί για τους προνομιούχους, εταιρείες εισαγωγών - εξαγωγών.

Το θέμα αυτό θα ρυθμιστεί με το νόμο για τα κόμματα που θα ψηφιστεί ως τον Φλεβάρη. Αλλά το ΕΣΚΓ δεν σκοπεύει να επιστρέψει στο κράτος περιουσιακά του στοιχεία που του είναι απαραίτητα για τον προεκλογικό του αγώνα (π.χ. τυπογραφεία).

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΥ

Μια έκθεση για τον σταλινισμό που διαβάστηκε στο συνέδριο του ΕΣΚ Γερμανίας.

«...Το κόμμα μας δεν θα παράσχει πολιτική πατρίδα σε σταλινικούς και καριερίστες που δεν είναι διατεθειμένοι να μάθουν...».

Ο λόγος του **Γκρέγκορ Γκίζι**, νέου προέδρου του Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος Γερμανίας - Κόμματος του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού (ΕΣΚΓ - ΚΔΣ) αφορά πριν από όλα τους συντηρητικούς της παλιάς φρουράς που έχουν λουφάξει στην εξέδρα των καλεσμένων του έκτακτου συνεδρίου του κόμματος στο στάδιο της «Δυναμό» του Ανατολικού Βερολίνου.

— *Ανήκετε σε ένα τέτοιο κόμμα*, ρωτάμε τον **Κουρτ Χάγκερ**, ιδεολογικό υπεύθυνο στο Πολιτικό Γραφείο του Χόνεκερ.

— *Ναι, ανήκω, γιατί είμαι ένας σταλινικός αποφασισμένος να μάθει*, απαντά αφοπλιστικά ο 78χρονος Χάγκερ.

— *Τι θα κάνατε διαφορετικά από όσα κάνατε τα τελευταία 20 χρόνια*; επιμένουμε.

— *Σχεδόν τίποτα* απαντά αναίρώντας ο ίδιος τον χαρακτηρισμό που έχει χρησιμοποιήσει για τον εαυτό του στην προηγούμενη απάντηση.

Το πώς κατάφεραν ο Χάγκερ και η παρέα του να κρατήσουν ζωντανό τον Στάλιν μετά το θάνατό του απασχόλησε τους συνέδρους το πρωινό της 18ης Δεκεμβρίου. Μια έκθεση ομάδας καθηγητών που δούλεψε με τη βοήθεια του αρχικατάσκοπου **Μάρκουσ Βολφ** και είχε στη διάθεσή της σημαντικές πληροφορίες από κρατικά αρχεία δημοσιεύει τα αποτελέσματα της έρευνάς της για τα 60 χρόνια σταλινισμού στο Γερμανικό Κομμουνιστικό και Αριστερό κίνημα.

Η έκθεση περιέχει ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για το σταλινικό και μετασταλινικό πρότυπο των κοινωνιών, για την προνομιακή σχέση Χίτλερ - Στάλιν, για τη δομή της δικτατορίας της κομματικής γραφειοκρατίας. Ιδού τα πιο σημαντικά σημεία της όπως τα διάβασε ο καθηγητής, μέλος της Ακαδημίας Επιστημών για θέματα του κράτους και του δικαίου, **Μίχαελ Σούμαν**:

Οιονεί κατάχρηση εξουσίας

«...Ο Έριχ Χόνεκερ και το Πολιτικό του Γραφείο ήταν σε θέση να καταφέρουν ένα τέτοιο πλήγμα στη χώρα διότι ενίσχυσαν τη σύμφυση, δομές, μηχανισμούς διαχείρισης και μια ιδεολογία που δικαιολογούσε τη σύμφυση αυτή και νομιμοποιούσε την κατάχρηση της εξουσίας. Στοιχεία μιας οιονεί καταχρηστικής άσκησης της εξουσίας ήταν:

- Η συγκέντρωση της εξουσίας στα χέρια ενός αλλαζονικού ηγεμόνα.

- Η διεύθυνση της οικονομίας από ένα κέντρο που έδινε εντολές και που δεν γνώριζε ούτε μπορούσε να γνωρίζει τις στοιχειώδεις ανάγκες των παραγωγικών και κοινωνικών τομέων της κοινωνίας και (σ.σ. τις ανάγκες) της ποιότητας ζωής του πληθυσμού.

- Περιορισμοί και γραφειοκρατικός συγκεντρωτισμός στην πολιτιστική ζωή, την επιστήμη και την εκπαίδευση, που οδήγησαν ένα τμήμα των πιο κριτικών μυαλών να εγκαταλείψει τη χώρα.

- Πολιτική φίμωση των πολιτών της Δημοκρατίας μας και ποινικοποίηση της διαφωνίας.

- Μετατροπή του τοπίου των μέσων ε-

νημέρωσης σε μια ανηλέτη πληροφοριακή έρμη και μια πληροφορόρηση αυλικών.

● Αποκλεισμός της κομματικής βάσης απ' όλες τις διαδικασίες της διαμόρφωσης και λήψης των αποφάσεων...

...Στο περιβάλλον της καταχρηστικής εξουσίας επεκτάθηκε η επιδημία της διαφθοράς και του προσωπικού πλουτισμού... Ανάμεσα στο λαό και την ηγεσία, ανάμεσα στην κομματική βάση και την κομματική ηγεσία άνοιξε ένα βαθύ χάσμα. Από μεμονωμένους πολίτες και από ομάδες που πίεζαν για αλλαγές, διαμορφώθηκε μια πλατιά λαϊκή κίνηση. Διεκδίκησε τα δικαιώματά της στον δρόμο όταν η μαζική έξοδος απειλούσε τη χώρα με κατάρρευση. Το κίνημα για την ανανέωση του σοσιαλισμού είναι επαναστατικό. Οι γραφειοκράτες του πολιτικού γραφείου του χαρακτήρισαν ανεπιναστατικό επειδή ήθελαν να το καταπιέσουν... Το Κόμμα δεν πήρε μέρος σε αυτό το κίνημα, ούτε θέλησε να αντιληφθεί το χαρακτήρα της εξέγερσης... Έπρεπε να οπισθοχωρούμε διαρκώς διότι η ηγεσία του Έγκον Κρεντς δεν είχε άποψη ούτε ήταν έτοιμη για μια ριζική ρήξη με το παρελθόν... Άρχισε τη ζωή της με το ψέμμα ότι ο Χόνεκερ παραιτήθηκε για λόγους υγείας. Στο κόμμα διορίστηκε ένα νέο Πολιτικό Γραφείο, ελαφρά παραλλαγμένο από αυτό του Χόνεκερ που προχώρησε σε νέο ψέμμα: Το κόμμα κίνησε τη διαδικασία των αλλαγών, είπαμε... Τέλος, προσπάθησε να εμποδίσει ένα έκτακτο κομματικό συνέδριο... Πλάι στον κόσμο εξεγέρθηκαν και τα μέλη του κόμματος...».

Εγκλήματα

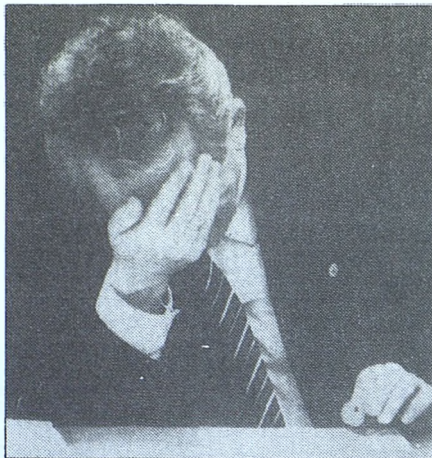
«...Ιδιαίτερα μας βαραίνουν τα εγκλήματα της εποχής του Στάλιν, που δεν έχουν ακόμα διαλευκανθεί, πολλά από τα θύματα εκείνης της εποχής δεν έχουν αποκατασταθεί ακόμα... Πρόκειται για Γερμανούς κομμουνιστές και αντιφασίστες που καταδικάστηκαν και εξορίστηκαν τα χρόνια του '30 στη Σοβιετική Ένωση, ορισμένοι μάλιστα για δεύτερη φορά μετά το 1945. Πρόκειται για σοσιαλδημοκράτες που συνελήφθησαν από σοβιετικά όργανα ασφαλείας αργότερα και από δικά μας όργανα ασφαλείας.

Πρόκειται για στελέχη του Γερμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος που συνελήφθησαν και εξορίστηκαν αφού κλήθηκαν για κάποια τυπική κομματική συνεργασία στο Βερολίνο.

Υπάρχουν ακόμα πολίτες και σύντροφοι που συνελήφθησαν για πολιτικούς λόγους μετά το 1956...

...Οι αιτίες του σταλινικού μοντέλου δεν βρίσκονται μόνο στη γραφειοκρατική δικτατορία που κυριάρχησε στη Σοβιετική Ένωση τη δεκαετία του '30 αλλά και στη δική μας υπακοή και το δέος σε σκέψη και πράξη ενώπιον του κράτους, που πηγάζουν από τις γερμανοπρωσσικές παραδόσεις μας...

...Τη δεκαετία του '20 και του '30 εμφανίζονται στη Σοβιετική Ένωση φαινόμενα που έρχονται ολοένα και περισ-

Ε. Κρεντς. Περιουλογη πριν την παραιτηση...

σότερο σε αντίθεση με τα σοσιαλιστικά ιδανικά και δυσφημίζουν το σοσιαλισμό. Αναπτύχθηκε ένα συγκεντρωτικό-γραφειοκρατικό καθεστώς, που τα κύρια χαρακτηριστικά του ήταν ο δογματισμός, ο υποκειμενισμός που τελικά μετατράπηκαν σε δικτατορική κυριαρχία πάνω σε ολόκληρη την κοινωνία... Ένα γραφειοκρατικό στρώμα φρόντιζε για τη διατήρηση του καθεστώτος έχοντας στα χέρια του το μηχανισμό του κράτους, των δυνάμεων ασφαλείας, της οικονομίας και του κόμματος. (Μέσω αυτού του μηχανισμού η Σοβιετική Δημοκρατία των χρόνων της επανάστασης μετατρεπόταν ολοένα σε μια δικτατορία των γραφειοκρατών, όπου καταπατούνταν τα δημοκρατικά δικαιώματα του πολίτη και ασκούσαν πολιτική με τη βία και τον τρόπο όπως στην περίπτωση της κολλεκτιβοποίησης).

Σταδιακά άλλαξε και ο ρόλος του κόμματος. Με τη μονοπώληση της εξουσίας, αυτή δεν πέρασε στα χέρια ολόκληρου του κόμματος αλλά μιας ηγετικής κλίμακας με γραφειοκρατικά-δικτατορικά χαρακτηριστικά. Τη θέση της πειθούς και πολιτικής δουλειάς πήρε η διοίκηση, οι πιέσεις, ο φυσικός και ψυχικός τρόμος και οι μαζικές μέθοδοι καταπίεσης. Ο άνθρωπος από υποκείμενο της κοινωνικής εξέλιξης, μετατράπηκε σε αντικείμενό της, υποβιβάστηκε σε μια «βιδοίσα» του πολιτικού συστήματος.

Τα συνδικάτα και οι άλλες οργανώσεις αποτελούσαν απλώς «ιμάντες μεταβίβασης» με τους οποίους η ηγεσία υλοποιούσε τη δικτατορία της...

...Η κουλτούρα του νεκρού Λένιν, που εφθασε στο απόγειο της επί Στάλιν, είχε σαν στόχο να συμπιέσει την αντίληψη του Λένιν για το σοσιαλισμό στο «λενινισμό». Η «μαρξιστική-λενινιστική» ιδεολογία των σταλινικών είχε σαν βασική της αποστολή να αποκρύψει την αντίφαση ανάμεσα στην πραγματικότητα του σταλινισμού και τις πραγματικές σοσιαλιστικές αξίες... Ο σταλινισμός σήμαινε τη γενική κατάπτωση των ηθών τον εκμαυλισμό της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής και την καταστροφή των ανθρώπινων αξιών...

...Η αναμόρφωση της κοινωνίας απαιτεί μια εντελώς διαφορετική από τη σταλινική προσέγγιση του θέματος της εξουσίας. Η σχέση της πολιτικής εξουσίας περιορίστηκε στις δυνατότητες ελέγχου των κρατικών κατασταλτικών μηχανισμών.

Με αυτούς, υπήρχε η αντίληψη όχι μόνο ότι θα ελεγχόταν η εξουσία αλλά και ότι θα διορθωνόταν η εξέλιξή της...

...Η επικράτηση του σταλινισμού στην ΕΣΣΔ έκανε δυνατή και την επέκτασή του στο Γ.Κ.Κ. Η περίφημη θεωρία του σοσιαλφασισμού είναι το πιο γνωστό παράδειγμα. Η επίδραση του σταλινισμού εμπόδισε αρκετούς γερμανούς κομμουνιστές να αντιληφθούν την αξία των αστικοδημοκρατικών κατακτήσεων και την ανάγκη συνεργασίας με τους σοσιαλδημοκράτες για να εμποδιστούν το φασισμό και το ναζισμό...

...Το 1948 οξύνθηκαν τα κρούσματα του σταλινισμού στη χώρα, ελήφθησαν καταδικαστικές αποφάσεις για ηγετικά στελέχη του κόμματος και διώχθηκαν ποινικά για τις αντίθετες απόψεις τους. Ανάμεσά τους ο Φραντς Ντάλεμ, ο Λεξ Έντε, ο Μαξ Φέχνερ, ο Βίλλυ Κράϊκμάγιερ και ο Πάουλ Μέρκερ...¹ Οι προσπάθειες να διορθωθεί η πορεία της χώρας με την εξέγερση του Ιουνίου του 1953 και μετά το 20ο συνέδριο του 1956 δεν

καρποφόρησαν υπό το επιχείρημα «όχι συζήτηση για λάθη».

...Την ίδια εποχή κορυφώθηκε η προσπάθεια για τη θεσμοποίηση του μονοπωλίου της εξουσίας του κόμματος. Το 1960 ελήφθη η απόφαση σύμφωνα με την οποία κάθε κομματική απόφαση ήταν υποχρεωτική για τα κρατικά όργανα.

(Ο υπερσυγκεντρωτισμός στην πολιτική ζωή οδήγησε στον υπερσυγκεντρωτισμό στην οικονομία και όχι αντίστροφα)...

...Η ώθηση της Άνοιξης της Πράγας δεν αξιοποιήθηκε, ενώ θα μπορούσε να είναι καρποφόρα για όλες τις σοσιαλιστικές χώρες. Κριτικές όπως αυτή του Ρόμπερτ Χάβεμαν² και άλλων έπρεπε να πάψουν να ακούγονται με τη μέθοδο της φήμωσης...

...Όταν ο Χόνεκερ αισθάνθηκε ασφαλής στην καρέκλα της εξουσίας ανάμεσα στους μεγάλους της σύγχρονης πολιτικής, αναπτύχθηκε η δίψα του για επιβεβαίωση αντιστρόφως ανάλογα από το πραγματικό πολιτικό του ανάστημα...

...Το 1985 όταν το ΚΚΣΕ άρχισε να πορεύεται στο δρόμο της περεστρόικα και της γκλασνόστ θα μπορούσε και η χώρα μας να μπει σε μια κατεύθυνση αποσταλινοποίησης...

...Η παλιά ηγεσία δεν το ήθελε αυτό. Όλες οι προειδοποιήσεις και εκκλήσεις δεν λαμβάνονταν υπόψη, τα κριτικά μέλη του κόμματος χαρακτηρίζονταν γκρινιαρήδες και αντιρρησίες και διαγράφονταν μαζικά...

...Ο Χόνεκερ και το περιβάλλον του απομακρύνονταν ολοένα και περισσότερο από το λαό.

Αντιστρατεύονταν την περεστρόικα, απαγορεύοντας το «Σπούτνικ»³ και δυσφημίζοντας τους Σοβιετικούς ιστορικούς, με άρθρα στο «Νόυες Ντύυτσαντ» με τα οποία αναλάμβαναν την υπεράσπιση του Στάλιν... Ο «σοσιαλισμός στα χρώματα της ΓΛΔ» ήταν το άλλοθι για το «σταλινισμό στα χρώματα της ΓΛΔ».

1. Μέλη της καθοδήγησης του ΕΣΚΓ που κατηγορήθηκαν ως πράκτορες των «σοσιαλδημοκρατών» «τιτοϊστές» που ήθελαν να «ανατρέψουν το σοσιαλισμό».

2. Διάσημος φυσικός, αντιφασίστας και κομμουνιστής συγκρατούμενος του Χόνεκερ σε ναζιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης, που έμεινε 15 χρόνια σε κατ'οίκον περιορισμό επειδή απαιτούσε «Σοσιαλισμό με Δημοκρατία».

3. Σοβιετικό, εκλαϊκευτικό της περεστρόικα, περιοδικό.

Γι' αυτούς δεν χύνουμε δάκρυα...

Στο ίδιο συνέδριο οι παλιοί συνεργάτες του Χόνεκερ εξέθεσαν τις δικές τους απόψεις για την κρίση στην κοινωνία. Η δική τους έκθεση που απορριφθηκε χωρίς να συζητηθεί καν από το συνέδριο, περιέχει σπαρταριστές λεπτομέρειες για τον τρόπο που κυβερνήθηκε αυτή η χώρα του υπαρκτού (!) σοσιαλισμού.

Ίδου μερικά αποσπάσματα:

● «...Η ιεραρχικά οργανωμένη κομματική ηγεσία έγινε το μόνο διευθυντικό κέντρο. Κατείχε το μονοπώλιο της πληροφόρησης και της οργάνωσης. Η επικοινωνία ηγεσίας και βάσης γινόταν σε μονόδρομο μόνο από πάνω προς τα κάτω. Η διπλή διάβαση των πληροφοριών ήταν ανεπιθύμητη. Οι εκθέσεις προς τα πάνω ξανασυντάσσονταν επί τω βελτίω, η επιστημονική έρευνα της κοινής γμώνης καταργήθηκε ως άχρηστη... Η λειτουργία των οργανώσεων βάσης περιοριζόταν στο να κινητοποιούν τις μάζες για αποφάσεις που είχαν πάρει άλλοι. Η εσωκομματική δημοκρατία περιοριζόταν, από ένα αυτοκολακευόμενο Πολιτικό Γραφείο που απέφευγε κάθε κριτική, όταν δεν την καταπίεζαν...».

● «...Οι εκλογές είχαν μετατραπεί σε

ένα πρωτότυπο χαρτοπόλεμο. Έτσι φθάσαμε στα αποτελέσματα του 99%...».

● «...Οι αποφάσεις του Πολιτικού Γραφείου είχαν υποκατασταθεί από την ανταλλαγή αλληλογραφίας του Έριχ Χόνεκερ με τον Γκύντερ Μίταγκ. Ακούσε η αναγραφή της λέξης «Σύμφωνοι» από τον Χόνεκερ στο Μίταγκ για να μετατραπεί μια σκέψη του Μίταγκ σε κρατική απόφαση...».

Η ενημέρωση

● «...Ότι δεν συμφωνούσε με αυτό τον τρόπο άσκησης της εξουσίας, αποτελούσε ταμπού για τα μέσα ενημέρωσης. Ευθείες απαγορεύσεις δημοσίευσης υπήρχαν για τις δραστηριότητες άλλων πολιτικών δυνάμεων και τις αρνητικές συνέπειες της επίδρασης του διοικητικού σοσιαλισμού στην Γ.Λ.Δ. Αυτό το «φαλίδι μέσα στο κεφάλι» επέτρεπε στον Έριχ Χόνεκερ να ισχυρίζεται ότι στην ΓΛΔ δεν υπάρχει λογοκρισία στον Τύπο...».

● «...Μικρές ειδήσεις που δεν άρεσαν στην ηγεσία δημοσιεύονταν μετά από εντολή, 1-2 μέρες μετά τα γεγονότα. Τυπικό παράδειγμα η συμμετοχή «αντιφρονούντων» διαδηλωτών στην παρδοσιακή συγκέντρωση του Γενάρη

στο Βερολίνο¹ με την προβολή του γνωστού συνθήματος της Ρόζας Λούξεμπουργκ...».

● «...Ο Έριχ Χόνεκερ με τον Γιοακίμ Χέρμαν² διαμόρφωναν το «Νόυες Ντύυτσαντ» και την «Επικαιρή Κάμερα». Δεν τους απασχολούσε μόνο το περιεχόμενο, αλλά και η μορφή και η τοποθέτηση των ειδήσεων, οι τίτλοι και οι φωτογραφίες...».

● «...Διευθυντής τηλεόρασης αντικαταστάθηκε διότι ο Χόνεκερ δυσανεκτήθηκε με τον αριθμό και τον φωτισμό των πλάνων από μια επίσημη επίσκεψή του...».

● «...Με τη μαζική φυγή εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών της χώρας μας στις πρεσβείες της Βουδαπέστης, της Πράγας και αργότερα στη Βαρσοβία με εντολή του Χόνεκερ γράφτηκε το άρθρο στο «Νόυες Ντύυτσαντ»... «Για αυτούς δεν χύνουμε δάκρυα...» όπου οι νέοι άνθρωποι που μας εγκατέλειπαν χαρακτηρίζονταν «προδοτές»...».

1. Διαδήλωση όπου η ηγέτης του «Νέου Φορουμ» Μπέρμπελ Μπόλαυ υψωσε το πανω με τη φράση της Λούξεμπουργκ: «Ελευθερία είναι πάντα ελευθερία γι' αυτόν που σκέφτεται διαφορετικά». Συνελήφθη και απελάθηκε στην ΟΔ Γερμανίας.

2. Μέλος του Π.Γ. επί Χόνεκερ

ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΣΣΟ Ο «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ»

Τους τελευταίους μήνες το ΚΚΕ μοιάζει με ασθενή πάσχοντα από κλινικής μορφής αφασία: και όταν το «κόμμα» δεν στέκει άφατο μπροστά στα όσα εκτυλίσσονται στον «υπαρκτό σοσιαλισμό», δίνει την εικόνα σκωροφαγμένου εκκρεμούς, σαν αυτά που συνιστούν στοιχείο διακόσμου στα φιλμς του επικαιρού σήμερα Δράκουλα εκ Καρπαθίων.

Αφορμή για τα παραπάνω δύο συνεντεύξεις στον Τύπο της Κυριακής (17/12): της κ. Παπαρρήγα, μέλους του ΠΓ του ΚΚΕ, στην Κυριακάτικη «Ελευθεροτυπία» και του κ. Φαράκου στο «Βήμα». Εδώ χρειάζεται να γίνει μια εισαγωγική παρατήρηση: ο κ. Φαράκος, ίσως και λόγω της υποχρεωτικά κεντρικής του θέσης ως Γ. Γραμματέας του ΚΚΕ, είναι περισσότερο λεπτός και προσεκτικός στο ύφος του λόγου του αλλά και σε ορισμένα ζητήματα «ουσίας» αντίθετα, η κ. Παπαρρήγα δίνει την εντύπωση ότι ακόμα μπορεί και να επεδίωξε τη συνέντευξή της αυτή, προκειμένου να δώσει καθαρότητα το στίγμα της, σε μια περίοδο κατά την οποία οι κλυδωνισμοί από την Α. Ευρώπη μεταφέρονται απ' ευθείας, αδιαμεσολάβητα στο εσωτερικό της απανταχού της γης κομμουνιστικής αριστεράς, και δημιουργούν προϋποθέσεις για ευκρινέστερες διαφορές έως και συγκρούσεις στα ηγετικά κλιμάκια των κομμάτων της.

«Σοσιαλισμός οικοδομήθηκε»

Μετά από αρκετών μηνών σιωπή και απουσία από τη δημοσιότητα — μία στάση που δεν είναι άσχετη με τις διαφορές της σε ορισμένες θέσεις της πολιτικής στρατηγικής του ΚΚΕ— η κ. Παπαρρήγα αποφάσισε να ομιλήσει για το πρόβλημα των προβλημάτων κάθε κόμματος που έχει την ιστορία του ΚΚΕ, δηλαδή για τις χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Συνοπτικά, αν ήθελε κανείς να διατυπώσει μία γενική εκτίμηση για τα όσα υποστηρίζει το μέλος του Π.Γ. του ΚΚΕ, θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι η σκέψη του έχει, ανησυχητικά, πολλά κοινά στοιχεία με τη νεοσταλινική εκδοχή και δογματική παράδοση του πάλαι ποτέ κομμουνιστικού κινήματος, με το πρόσθετο στοιχείο της τήρησης των αραχνιασμένων ισορροπιών λόγω της ηγετικής της θέσης στο

«απαράτ» του ΚΚΕ.

Η κ. Παπαρρήγα είναι αρκετά σαφής: νομιμοποιεί κατ' ουσίαν την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία αφού υπογραμμίζει ότι η «επέμβαση» (και ας μιλάει ο κ. Φαράκος για εισβολή) «έγινε με την έγκριση του Συμφώνου της Βαρσοβίας και την πρόσκληση της τότε κομματικής ηγεσίας». (Ποιος μίλησε για πραξικόπημα; Ποιος μίλησε για το «δόγμα Μπρέζνιεφ»!). Είναι αυτή η στάση που έκανε την κ. Παπαρρήγα να «μην έχει καταλήξει» στην καταδίκη της εισβολής: και ας ζητάνε σήμερα συγγνώμη γι' αυτήν οι τότε ει-

σβολείς — σημασία έχει ότι τότε υπήρχε «ψυχρός πόλεμος» και αυτόν δεν μπορούμε να τον αφαιρέσουμε «μηχανιστικά» από την τωρινή κρίση για τα όσα συνέβησαν το τρίτο δεκαήμερο του Αυγούστου του 1968: και δεν έχει καμιά σημασία το ότι ο ψυχρός πόλεμος ήταν απαραίτητη συνθήκη αναπαραγωγής του νεοσταλινικού μπρεζνιεφικού οικοδομήματος;

Σημασία έχει ότι ο «ψυχρός πόλεμος» είναι για την κ. Παπαρρήγα ικανό άλλοθι εξοικονόμησης και συγκάλυψης των γενικότερων «ανησυχιών» της για τα όσα

ΣΜΟΣ» ΒΑΣΙΛΕΥΕΙ

του Χρ. Κυριαζή

συντελούνται σήμερα στην Α. Ευρώπη. Σημασία έχει ότι «είμαστε υποχρεωμένοι να μην προτρέχουμε» στην τοποθέτηση απέναντι στις αλλαγές αυτές: βλέπετε, είναι... «πολύ μακριά» η εποχή που η ηγεσία του ΚΚΕ προσυπέγραφε τηλεφωνικώς τα όποια θέσφατα της ηγεσίας του ΚΚΣΕ, μαζί και την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία, για την οποία θα περιμένουμε ίσως αρκετά ακόμα για να μάθουμε τη σημερινή θέση του εν Ελλάδι «κόμματος της εργατικής τάξης».

Τα Κ.Κ. στην Ανατολική Ευρώπη πέφτουν σαν ξεροκαμμένα κούτσουρα, αλλά η κ. Παπαρρήγα μιλάει απλώς για «δυσαρέσκεια του κόσμου» απέναντί τους. Και πώς θα μπορούσε να είναι αλλιώς, τη στιγμή που, πιστή στην προσφιλή και καθοσιωμένη σταλινική παράδοση, θεωρεί ότι το «κοινωνικό σύστημα» στις χώρες αυτές δεν χίχτηκε από τις «παραμορφώσεις» (τι είδους είναι αυτές δεν μας το λέει...) και έμεινε «σοσιαλιστικό» ακόμα και στη Ρουμανία: σοσιαλιστική η «βάση» ενός «παραμορφωμένου εποικοδομήματος», λοιπόν, ακόμα και αν αυτή η «υγιής» βάση παράγει τους καταχραστές του κοινού ποινικού δικαίου — δηλαδή τους κλέφτες στην Α. Γερμανία ή στη Βουλγαρία, αύριο ίσως φανούν και αλλού — και τις «οικογένειες δολοφόνων» τύπου Τσαουσέσκου.

Η κ. Παπαρρήγα πηγαίνει πιο μακριά: μετά τον πόλεμο, «η πλειοψηφία του λαού ήθελε την αλλαγή του καθεστώτος το οποίο και χαιρέτησε», ενός καθεστώτος που δεν επιβλήθηκε με τον Κόκκινο Στρατό και στη βάση της μονοκρατορικής στρατηγικής του Στάλιν, αλλά με την «εξαγωγή της επανάστασης». Επαναστατικό ήταν, π.χ., το πραξικόπημα του '48 στην Τσεχοσλοβακία, επαναστατική η κατάργηση και ο αφανισμός των άλλων, πλην κομμουνιστών, πολιτικών δυνάμεων, επαναστατική ήταν η ανακήρυξη, σε εικοσιτετράωρα μέσα, «λαϊκών δημοκρατιών» δίκην προϊόντων παραγωγής εν σειρά, σε χώρες όπου τα Κ.Κ. αποτελούσαν μειοψηφία των μειοψηφιών.

Πολυκομματισμός; Εξαρτάται...

Τα νέα αυτά καθεστώτα, διαβεβαιώνει η κ. Παπαρρήγα χωρίς ίχνος μνήμης, γνώσης και πολιτικής ηθικής, «ικανοποίησαν τα βασικά δικαιώματα και τις ανάγκες του λαού» γι' αυτό και «ο σοσιαλισμός ριζώσε». Έτσι είναι: τώρα είναι άλλο ζήτημα η οικονομική χρεωκοπία, ακόμα και η πείνα, που πλήττει όλες σχεδόν τις «σοσιαλιστικές» αυτές χώρες.

Πώς η κ. Παπαρρήγα να μην δηλώνει «άγνοια», ύστερα από όλα αυτά, στην ε-

ρώτηση αν η εισβολή στην Τσεχοσλοβακία διόγκωσε τα προβλήματα της χώρας; Πώς να μην συνεχίζει να θεωρεί τα Κ.Κ. ως φύσει και θέσει πρωτοπορίες που μόνον αυτές μπορούν να εγγυηθούν τη μη «παλιννόστηση του καπιταλισμού», η οποία, αν θα γίνει «προσωπικά, πιστεύει ότι θα είναι προσωρινή»; Βέβαια, η κ. Παπαρρήγα δεν θέλει επ' ουδενί λόγω να καταλάβει γιατί αυτοκαταργούνται οι περιών ο λόγος «πρωτοπορίες»...

Αλλά και για το «παραμορφωμένο εποικοδόμημα», οι απόψεις της κ. Παπαρρήγα δεν απέχουν πολύ από τη λογική του ακορντεόν που χαρακτηρίζει συλλήβδην το σταλινισμό και τα επιγενόμενά του: πολυκομματισμός; εξαρτάται: «μπορεί σε μια χώρα το ένα κόμμα να επαρκεί» κι αυτό γιατί «δείκτης δημοκρατικότητας... δεν είναι μόνο πόσα κόμματα μέτουν στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας». Έτσι! Μπορεί, π.χ., να μην υπάρχει και κανένα κόμμα, το κόμμα είναι μια «αστική» τυπικότητα, μπορεί η εξουσία να ασκείται από τίποτα «επαναστατικά συμβούλια», όπου όλοι εκεί, χωρίς πολιτική διάκριση και ιδιότητα, θα λένε... τη γνώμη τους, έτσι, ως «ιδιώτες».

Εξάλλου, είναι και αρκετά επίφοβα τα κόμματα, αφού, στις πρόσφατες εξελίξεις στην Α. Ευρώπη, «αναδείχθηκαν και δυνάμεις με συγκεχυμένο κοινωνικό και πολιτικό προσανατολισμό». Αυτά τα λέει η «πούρα» κ. Παπαρρήγα, σταθερά πεπεισμένη για την ευκρίνεια και τη διορατικότητα των γραφών του μαρξισμού-λενινισμού και εξίσου σταθερά και επικίνδυνα υποβλεπτική απέναντι σε κάθε τι μη «κομμουνιστικό». Και, τελικά, ο σοσιαλισμός να μην «άρχισε να χάνει την ελκτικότητα του» αλλά από τότε άρχισε αυτό «είναι δύσκολο να το προσδιορίσεις με ακρίβεια» (η κ. Παπαρρήγα εμφανίζεται εδώ και με την ιδιότητα του τυφλού ή του κουφού). Και σημασία δεν έχει ότι το κόμμα της ουδέποτε είπε κάτι τέτοιο δημόσια και καθαρά: σημασία έχει «ότι υπήρχε» αυτό το πρόβλημα. Πως λέμε, υπήρχε από μόνο του, δεν χρειάζεται να το ομιλήσουμε; Έτσι ακριβώς! Γι' αυτό και η κ. Παπαρρήγα «ασπάστηκε εντελώς συνειδητά τη θέση του ΚΚΕ», — δηλαδή τον τυφλό έως δουλείας του «διεθνισμό» προς το ΚΚΣΕ όταν τα τανκς εισέβαλαν στην Πραγα — αλλά, τώρα, «δεν έχει καταλήξει» στο αν θα πρέπει να καταδικάσει αυτό το καθεστώς των «γκούλαγκ».

Οι αρχές — ακορντεόν

Όμως και ο προσεκτικός κ. Φαράκος «δεν ξέρει, δεν μπορεί εκ των προτέρων» να πει αν θα καταδικάζε σήμερα μια

εισβολή παρόμοια με αυτήν στην Τσεχοσλοβακία. Γιατί; διότι είναι μεν «θέση αρχής η υπεράσπιση της ανεξαρτησίας των χωρών», αλλά αυτή η αρχή μπορεί να τσαλακωθεί όπως στο σταλινικό ακορντεόν «αν πραγματικά υπάρχουν γεγονότα που διακυβεύουν τη σταθερότητα ή την ειρήνη στην Ευρώπη». Και βεβαίως καταλαβαίνει κανείς πάρα πολύ καλά το ποιος θα κρίνει κατά πόσο «υπάρχουν πραγματικά» τέτοια γεγονότα.

Εξάλλου ο κ. Φαράκος είναι αρκετά σαφής: οι αρχές είναι αρχές, αλλά η θέση του κόμματός του το 1968 για την Τσεχοσλοβακία υπάκουε σε κάποιες άλλες αρχές, άγραφες, αυτές που εκπορεύονταν από και παρέπεμπαν ευθέως στη λογική του κρατικού λόγου και συμφέροντος της Σοβιετικής Ένωσης: αυτό είναι το πιο κρίσιμο κριτήριο για το ΚΚΕ και γι' αυτό το λόγο ο κ. Φαράκος επιμένει, αδόκιμα, άτροπα και αυτοϋπονομευτικά, να υπενθυμίζει ότι το κόμμα του οποίου ηγείται δεν διαθέτει ίδια βούληση και λογική, αλλά «κρίνει με στοιχεία που παρέχονται», δηλαδή με όσα εκάστοτε εκφέρονται από τις Μέκκες του κομμουνισμού — ένας ακολουθητισμός βαθύτατα ριζωμένος στην εντελώς συνειδητή ιδέα και αντίληψη περί κράτους - οδηγού, ευθέως αναπαραγόμενη από διαυγέστατα τριτοδιεθνιστικά ιδεολογήματα.

Με βάση λοιπόν, «στοιχεία που παρέχονται και τότε και σήμερα», ο Γ. Γραμματέας του ΚΚΕ νομιμοποιεί ουσιαστικότερα την υπεράσπιση της εισβολής στην Τσεχοσλοβακία, αφού «δεν μπορούσαμε να έχουμε άλλη τοποθέτηση». Το ερώτημα, ασφαλώς, είναι αλλού: με βάση τα στοιχεία που έδωσαν σήμερα οι εισβολείς (καταδίκη της τότε πράξης τους) γιατί το ΚΚΕ δεν εννοεί να τοποθετηθεί ρητά και έχει μείνει στη ρήση του κ. Φαράκου «δεν θα είχαμε αντίρρηση να επανεξετάσουμε» το ζήτημα; Μήπως γιατί έχει την πολυτέλεια να μην βρίσκεται στην εξουσία και να μη γνωρίζει την αξιοθρήνητη τύχη των «αδελφών κομμάτων» της Α. Ευρώπης; Και αν είναι έτσι, ποιος από τους ιθύνοντες του Περισσού θα μπορούσε να εγγυηθεί ότι το κόμμα του δεν θα ακολουθήσει την ίδια θλιβερή πορεία με το κόμμα του Μαρσαι;

Ο κ. Φαράκος μπορεί μεν να διακηρύσσει ότι η αλλαγή στο ΚΚΕ «πρέπει να συνεχιστεί παραπέρα», χωρίς «καμιά αναδίπλωση», όμως δεν δίνει κανένα στίγμα για το πώς εννοεί αυτή την αλλαγή: και αν δίνει κάποιο στίγμα αυτό είναι τελείως αρνητικό: όχι μόνο υποβαθμίζει το διατυμpanιζόμενο πρόγραμμα «ανασυγκρότησης» του ΚΚΕ χαρακτηρίζοντας ως «τακτικές συνδιασκέψεις των οργανώσε-

ων που δεν πρόλαβαν να γίνουν το καλοκαίρι» (!) όλη την κινητικότητα που (υποτίθεται ότι) πρέπει να αναπτυχθεί στο γηρασμένο κομματικό οργανισμό, αλλά και θέτει υπό αμφισβήτηση το μείζον, δηλαδή την ενότητα της Αριστεράς, όταν «διαβεβαιώνει» ότι «η Ιστορία έχει δώσει μια συνολική απάντηση» για το ποιος είχε δίκιο στη διάσπαση του '68. Έτσι! Και, παράλληλα, ομιλεί για την «πολλή ναφθαλίνη» που «βάλαμε στα οράματά μας σαν τα κλείσαμε στα κιβώτια». Και να σκεφθεί κανείς ότι ο «κολιγιαντισμός» ούτε ναφθαλίνη χρησιμοποίησε — τα άφησε και μουχλιάσανε...

Τι θα γίνουν τα αρχεία;

Κατά τα άλλα, ο Γ. Γραμματέας του ΚΚΕ μιλάει για «υπερβολές», για «δυνάμεις που βρίσκονται σε σύγχυση» ή «υποκινούνται» (δολίως, πάντα) στις ανατολικοευρωπαϊκές χώρες, για κινδύνους «αποσταθεροποίησης» στην Ευρώπη (φαίνεται πως δεν εννοεί να φύγει από τη Γιάλτα...), για κάποια φύσει και θέσει πρωτοπορία των κομμουνιστών, μέσα στο «δημοκρατικό» μεν αλλά και... «νέου τύπου κόμμα» τους. Πράγματι είναι να αναρωτιέται κανείς πώς μπορεί ένας τέτοιος τρόπος, ένα τέτοιο πρότυπο πολιτι-

κής κουλτούρας να επιτρέψει να «ανοιχτούν στον αέρα» τα κλειδαμπαρωμένα πράματα. Πώς μπορεί ο Γ. Γραμματέας του ΚΚΕ να λέει, δυόμισι χρόνια μετά, ότι οι αποχωρήσαντες από το ΚΚΕ είχαν διαφωνίες ήδη από την παραμονή του 12ου Συνεδρίου και συγχρόνως να προσυγγράφει την «περεστρόικα», χωρίς να νιώθει την ανάγκη να εξηγήσει γιατί τότε, μεσούσης της περεστρόικα, το ΚΚΕ, εμφανίστηκε «ενωμένο στις γραμμές του», αντί να δημοσιοποιήσει τις αντιθέσεις του;

Πώς μπορεί ο κ. Φαράκος να ομιλεί για επενεξετάσεις, αναθεωρήσεις κτλ. και να μην λέει λέξη για το τι θα γίνει με τα μουχλιασμένα αρχεία τραυματικών περιόδων του ΚΚΕ ('49-'51, '54-'57, '65-'67, '68), που ο ίδιος έχει τα κλειδιά τους; Πώς μπορεί ο ηγέτης του ΚΚΕ να εκδίδει «σχόλιο κύκλων του ΚΚΕ» για τους δολοφόνους της Ρουμανίας όπου η χώρα του Δράκουλα χαρακτηρίζεται «Σοσιαλιστική Δημοκρατία»; Και, εν τέλει, πόσο μπορεί να αντέξει το ΚΚΕ τις ανατροπές των καιρών, με τον κ. Φλωράκη να μιλάει για τον «ύποπτο» ρόλο που παίζουν τα ειδησεογραφικά πρακτορεία στην περίπτωση της Ρουμανίας και να ισχυρίζεται, περίπου όπως ο κ. Κάππος για το Πεκίνο, ότι

χρειάζεται μια πιο «υπεύθυνη» πληροφόρηση;

Τι περιμένουν οι ηγήτορες του Περισού; Μήπως τη χρυσή ευκαιρία ενός Παναμά που κάθε τόσο θα τους επιτρέψει την πρόταξη του «αντιμπεριαλισμού» ώστε να εξισορροπείται η φρίκη και το άλγος που προξενεί η εκάστοτε χούντα Τσαουσέσκου — σε μια χώρα, «σε τελική ανάλυση» από την «καλή» πλευρά του χαρακώματος;

Το πρόβλημα της ελληνικής Αριστεράς δεν περιορίζεται στο ΚΚΕ, φυσικά. Αυτό καρπούται το μεγαλύτερο μερίδιο· όμως κάτι θα περιμενε να ακούσει κανείς αυτές τις εφιαλτικές ημέρες και από την ΕΑΡ τον επίγονο του ενιαίου ΚΚΕ εσωτερικού· κάτι για τις επί σειρά ετών στενές σχέσεις με το κόμμα του Δράκουλα. Κάτι γι' αυτό τον χυδαίο καιροσκοπισμό που τσαλακώνει, εξίσου με το δογματισμό αρχές, ιδέες και οράματα.

Δυο ημέρες πριν το τέλος της προτελευταίας δεκαετίας του 20ού αιώνα, οι δυο συνασπισμένοι εταίροι του κάποτε ενιαίου ΚΚΕ κοιμούνται ανάληγτα κάτω από ένα αδιαπέραστο στρώμα ομίχλης, αδύναμοι και έντρομοι να αντικρύσουν την ιστορία τους.

1990 γνώση 1990 γνώση 1990 γνώση

απο τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΖΟΥΝ

ΤΖΙΟΡΤΖΙΟ ΜΑΝΓΚΑΝΕΛΛΙ

Κεντουριά

εκατό μικρά
μυθιστορήματα - ποταμός

ΑΝΑΤΟΛΙ ΡΙΜΠΑΚΟΦ

Τα παιδιά
από το Αρμπάτ
Α & Β τόμος

ΣΥΝΤΟΜΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ 35

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΟΥΔΗΣ

Διονύσιος Σολωμός

ΡΟΜΑΝΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗ
Οι γερμανικές πηγές

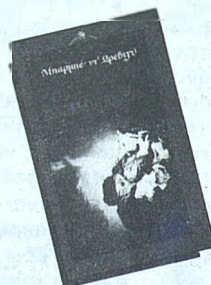

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ

Επιμέλεια
Θ. Βερέμης - Γ. Γουλιμής

ΜΙΚΡΗ ΣΕΙΡΑ

ΜΠΑΡΜΠΕ ΝΤ' ΩΡΕΒΙΓΥ
Οι διαβολικές

ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ
Η γεροντοκόρη

ΝΑΘΑΝΙΕΛ ΧΩΘΟΡΝ
Το άλικο γράμμα

ΣΥΝΤΟΜΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΡΑΛΦ ΕΛΙΣΟΝ

Ο αόρατος
άνθρωπος

ΤΟΜΑΣ ΧΑΡΝΤΥ

Κάτω
από τα δέντρα

εκδόσεις «γνώση»

Ιπποκράτους 31, 106 80 Αθήνα,
Τηλ. 3620941 - 3621194

1990 γνώση 1990 γνώση 1990 γνώση

Ι. Ε. ΣΤΕΦΑΝΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΙ ΤΕΧΝΙΤΑΙ

Συμβολές στην προσωπογραφία
του θεάτρου και
της μουσικής των αρχαίων Ελλήνων
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης,
Ηράκλειο, 1988
σελ. 616 + 15 Εικόνες

Πρόκειται για συστηματική προσωπογραφία, όπου συγκεντρώνονται και αναλύονται οι μαρτυρίες για τη ζωή και τη δράση περισσότερων από 3.000 ανδρών, γυναικών και παιδιών, που υπηρέτησαν το θέατρο και τα ποικίλα μουσικά θεάματα, «ακρόαματα» ή «αγωνίσματα», στην ελληνική αρχαιότητα, από το 500 π.Χ. ως το 500 μ.Χ. περίπου.

Οι τελευταίες 100 σελίδες του βιβλίου καλυπτόνται από καταλόγους και ευρετήρια επαγγελμάτων, εθνικών ονομάτων, πατρωνύμων, μητρωνύμων, γυναικών, παιδιών καλλιτεχνών, τόπων και αγώνων, τεχνικών, και αγωνιστικών όρων, κτλ.

«Θέατρο δεν ήταν, στην αρχαιότητα, μόνο λόγος αλλά και χώρος, μουσική, όρχηση, υπόκριση, σκηνικός εξοπλισμός, σκηνοθεσία και σκηνογραφία — όλα αυτά σε στενή μεταξύ τους συνάρτηση, ενταγμένα σε μια λατρευτική διαδικασία προς τιμήν του Διονύσου και υποκειμένα, όπως κάθε ζωντανός οργανισμός, σε διαρκή μεταβολή, ώσπου να εξαντληθούν τον 1ο μ.Χ. αιώνα υποκαθιστάμενα από τα νέα σχήματα του μίμου και του παντόμιμου. Θέατρο, επιπλέον, δεν ήταν μόνο οι παραστάσεις δράματος ήταν και οι μουσικές παραστάσεις καθώς και άλλα μαζικά θεάματα που, κατά τους δύο τρεις τελευταίους αιώνες της ύστερης αρχαιότητας, ικανοποιούσαν περισσότερο από το δράμα τα λαϊκά γούστα. Συνολικά λοιπόν δέκα περίπου αιώνες θεάματος, υπηρετημένου από ένα πολύχρωμο, πολύβουο και πολυώνυμο πλήθος προσώπων — υποκριτές, χορευτές, ορχηστές, διδασκάλους, κήρυκες, τραγουδιστές, ψάλτες, κιθαριστές, σαλπικτές, αυλητές, ραψωδούς, αυλωδούς, κυμβαλιστές, κροταλίστριες, τυμπανίστριες, υμνωδούς, φωνασκούς, γελωτοποιούς, θαυματοποιούς, ακροβάτες, νευροσπάστες, μίμους, αγωνοθέτες, οικονομούς και τόσους άλλους!

«Στην ανασυνθεση και αναβίωση αυτού του πληθους (αφανισμένου, στο μεγαλύτερο μέρος του, από το χρόνο) αποσκοπούν οι *Διονυσιακοί Τεχνίται*.

«... Ο Ι. Ε. Στεφανής δεν περιορίζεται στο να μας δώσει κάθε φορά, κατά το δυνατόν πληρέστερα βιβλιογραφικά στοιχεία, αλλά και παραθέτει άφθονα τα κείμενα των μαρτυριών έτσι ώστε η προσωπογραφία του από στεγνή καταλογογράφηση που θα μπορούσε να γίνει στα χέρια ενός άλλου ερευνητή, να μετατρέπεται σε ολοζώντανη ιστορική υλη, σε αληθινή εγκυκλοπαίδεια της δραματικής τέχνης στην αρχαιότητα.

«... διαθέτουμε επιτέλους μια λαμπρή προσωπογραφία του θεάτρου και της μουσικής των αρχαίων Ελλήνων, πληρέστερη και ανώτερη από κάθε προηγούμενη, γραμμένη από Έλληνα φιλόλογο, τυπωμένη άσφουα σε ελληνικό τυπογραφείο και προορισμένη να υπηρετήσει τις ανάγκες της επιστήμης για πολύ καιρό στο μέλλον. Έργα όπως αυτό μας δίνουν το δικαίωμα να αισιοδοξούμε ότι οι πηγές της κλασικής παιδείας δεν έχουν ακόμη στερέψει στον τόπο μας».

(Γ. Α. Χριστοδουλου, «Το Βήμα», 23-7-1989)

«... Αφάνταστα διδακτικό και για κάθε αρχαιοφιλο και ιδιαίτερα για τους Έλληνες θεατρανθρώπους, συγγραφείς, σκηνοθέτες, μουσικούς, ηθοποιούς, ενδυματολόγους και σκηνογράφους.

«... η δουλειά του Στεφανή συμπληρώνοντας και επεκτείνοντας ανάλογες εργασίες ξένων είναι αυτή τη στιγμή η πληρέστερη και εντυπωσιακότερη στη διεθνή βιβλιογραφία».

(Κ. Γεωργουσοπουλος, «Τα Νέα», 13-10-1989)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΡΗΤΗΣ

ΤΗΛ. 01-3642318, 081-231299, 0831-25810

**ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΜΟΝΑΔΙΚΟ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΤΩΡΑ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Russell Stannard

Ο Χρόνος και ο Χώρος του Θείου Αλβέρτου

Ένα βιβλίο για νέους και για λιγότερο νέους που θέλουν να κατανοήσουν το μαγικό περιεχόμενο της Ειδικής Θεωρίας της Σχετικότητας του Αϊνστάιν. Μια ιστορία γεμάτη δράση, χιούμορ, φρεσκάδα και πολύ επιστήμη.

- «Πρέπει να το διαβάσουν όλοι οι νέοι από τα 12 και πάνω».

New Scientist — Απρ. '89

950 δρχ., 125 σελ., έγχρ.

Εκδόσεις **ΚΑΤΟΠΤΡΟ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **τροχαλία** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα τηλ. 3646426

ΠΟΙΟΣ ΔΙΑΣΤΡΕΒΛΩ

Κι ενώ το καθεστώς στη Ρουμανία ψυχωρραγεί μέσα σε ένα όργιο αιματος και αποκαλυπτικής θηριωδίας, ενώ η κοινή γνώμη έχει ήδη «χωνέψει» με εκπληκτική ταχύτητα και.. ψυχραιμία, την εξάρθρωση των καθεστώτων στην Πολωνία, την Ουγγαρία, την Α. Γερμανία και την Τσεχοσλοβακία, ενώ νέες εξελίξεις ακόμη σοβαρότερες, αναμένονται στην Γιουγκοσλαβία, την Αλβανία και, τέλος, στην ίδια την ΕΣΣΔ, υπάρχουν ευτυχώς ακόμη στην Ελλάδα, και αλλού βέβαια αλλά ιδιαίτερα στην Ελλάδα φωνές που μας καλούν στον ίδιο και άνετο δρόμο της σιγουριάς, της επανάπαυσης και του φωτεινού «αύριο που τραγουδάει». Φωνές που εκφράζουν τη γνώση και την αναλλοίωτη πεποίθηση ότι όλα αυτά τα «γεγονότα», «νομοτελικά» βέβαια και απολύτως φυσιολογικά, ακόμα και προβλεπόμενα (εκ των υστέρων φυσικά...), δεν είναι τίποτε άλλο παρά οι συγκυριακές ενδείξεις της μετάβασης που «εξυψώνει» το σοσιαλισμό σε ένα ανώτερο επίπεδο. Τα όσα αποκαλύφθηκαν στη διάρκεια αυτών των «γεγονότων» δεν ήταν παρά «διαστρεβλώσεις», «νεοπλάσματα», ή «καρκινώματα» του σοσιαλισμού, ο οποίος τώρα πια μπαίνει σε μια νέα φάση.

Τον ίδιο περίπου λόγο είχαν ακούσει οι παλιότεροι μετά το 1956, όταν ο Χρουτσώφ είχε εκθέσει στους συνέδρους του ΚΚΣΕ τα εγκλήματα και την «προσωπολατρεία» του Στάλιν. Και τότε είχαν καταγγελθεί οι «παραβιάσεις της σοσιαλιστικής νομιμότητας» και εξαγγελθεί μεταρρυθμίσεις που θα αναζωογονούσαν το σύστημα επανασυνδέοντάς το με τις «σωστές» προδιαγραφές που προκύπτουν από τις αναλλοίωτες αρχές του σοσιαλισμού.

Και τότε και τώρα η ίδια διαβεβαίωση. Υπάρχει, θα έλεγε κανείς στον κόσμο των ιδεών, η έννοια του «σοσιαλισμού», εκτός χώρου και χρόνου, και οι «διαστρεβλώσεις» της. Και το ίδιο ερώτημα: πώς ορίζεται τελικά ο «σοσιαλισμός» του οποίου η κακή πίστη των αντιπάλων του τείνει να ταυτίζει με την υλοποίησή του μέσα από τις διαστρεβλώσεις του; Ξέρουμε τι δεν είναι ο σοσιαλισμός, αν τουλάχιστον πάρουμε στα σοβαρά τις κατά καιρούς, και εκ των υστέρων πάντοτε, αποκηρύξεις των επί της ενσαρκώσεών του από τους ίδιους τους προτέρους υμνητές του: δεν είναι η μπρεζνιεφική εκδοχή του (που έζησε κάπου ένα τέταρτο του αιώνα χωρίς κανείς από τους σημερινούς και λαύρους επικριτές της να έχει εκφράσει δημόσια ούτε και κάποια αμφιβολία...), δεν είναι η προηγούμενη σταλινική κατασκευή (πόσο διαφορετική ως προς τη δομή της), δεν είναι η κληρονομιά του Χόνεκερ, ούτε του Ζίβκωφ, ούτε του Γιάγκερ και των προ αυτού δοσιλόγων, ούτε η εκδοχή του Γκιέρεκ, ούτε των προγόνων αυτών (γιατί οι εν λόγω πρόγονοι είτε καταγγέλλθηκαν και αυτοί για παραβιάσεις και διαστρεβλώσεις του

σοσιαλισμού είτε αντίθετα παράδωσαν ομαλά τη διαδοχή σε αυτούς που σήμερα για ανάλογα κατηγορούνται).

Τελικά τι στο καλό είναι ο σοσιαλισμός, ο οποίος πρέπει να πάψει συνεχώς να «διαστρεβλώνεται»; Τι προσπάθησαν να «εφαρμόσουν» όλα αυτά τα διαδοχικά καθεστώτα καταλήγοντας κατά περιόδους σε παραβιάσεις και διαστρεβλώσεις, σχεδόν μαθηματικά;

Στον αμήχανο σημερινό λόγο των «θεωρητικών» της διαστρέβλωσης διακρίνει κανείς δυο γραμμές ανάληψης που συνοδεύονται από αντίστοιχες εκκλήσεις στην κοινή γνώμη, ιδιαίτερα δε στους αριστερούς πολίτες.

Η πρώτη αφορά τα ιδανικά που παραγονται μέσα στις κοινωνικές και πολιτικές αντιθέσεις των κοινωνιών μας και που ιστορικά εκφράστηκαν και από το εργατικό κίνημα, τα κομμουνιστικά και σοσιαλιστικά κόμματα: Εναντίωση στην καταπίεση και την εκμετάλλευση, διεκδίκηση της ελευθερίας, της ισότητας, της αδελφότητας και της αλληλεγγύης. Αν αυτήν την στράτευση προσπάθουν να προφυλάξουν και να την διαχωρίσουν από την κατάρρευση του υπαρκτού (και «διαστρεβλωμένου») σοσιαλισμού, δεν έχουν άδικο. Μόνο που χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός. Γιατί ο εν λόγω σοσιαλισμός και μπόλικη καταπίεση και εκμετάλλευση έφερε μαζί του και τις λοιπές διεκδικήσεις καταπολέμησε ή ακόμα και έπνιγε στο αίμα. Τα 4 εκατομμύρια ανατολικογερμανών που «ψήφισαν με τα πόδια τους» καταφεύγοντας στη Δ. Γερμανία ήσαν όλοι άθλιοι εγωπαθείς μικροαστοί. Τα δέκα εκατομμύρια απεργών της «Αλληλεγγύης» ήσαν όλοι τυφλωμένοι θρη-

ΩΝΕΙ ΤΙ;

του Μ. Παπαγιαννάκη

σκομανείς καθολικοί: Οι απεργοί της Σιβηρίας, σήμερα είναι όλοι οπαδοί της επιστροφής στο τσαρικό καθεστώς; Τα εκατομμύρια (πόσα άραγε; δέκα, είκοσι; θα περιμένουμε το επίσημο αντίλογο στο «Αρχιπέλαγος του Γκούλαγκ»;) που σάπισαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήσαν όλοι αμετανόητοι εχθροί της ελευθερίας, της ισότητας, της αδελφότητας; Ελάτε, τώρα. Ο σοσιαλισμός ως κίνημα διεκδίκησης, απελευθέρωσης, κοινωνικής αλληλεγγύης θα αναζωογονηθεί μόνο αν εναντιωθεί ριζικά στον «υπαρκτό σοσιαλισμό», διαστρεβλωμένο ή σκέτο.

Γιατί αυτή η ιστορία των «διαστρεβλώσεων» ενέχει και πολλήν υποκρισίαν ή εθελούφλωση. Ο υπαρκτός σοσιαλισμός είναι ιστορικά, όχι μια ιδεατή κατασκευή (και είναι εντυπωσιακό πως τέτοια υπονοούν όσοι θήτευσαν στον μαρξισμό - έστω και στην «μαρξιστολενινιστική» εκδοχή του...), αλλά το σύνολο της ιστορίας του, δηλαδή των «διαστρεβλώσεων» του εξαρχής. Εδώ οι θεωρητικοί των «διαστρεβλώσεων» επιδίδονται σε έργο αδιέξοδο και αχάριστο. Η γραμμή υπερασπίσης ενός αρχέγονου «μοντέλου» που δεν είναι άλλο από το «σταθεροποιημένο» σοβιετικό δεν βρίσκει άλλα στηρίγματα παρά μόνο σε όσα στοιχεία του σημερινού σοβιετικού καθεστώτος δεν άλλαξαν (ακόμη): γιατί ακόμη δεν το μπό-

ρεσε ή δεν το θέλησε η σοβιετική ηγεσία. Στοιχεία που σήμερα εμμέσως υπερασπίζονται οι θεωρητικοί των «διαστρεβλώσεων» στοιχεία δηλαδή όπως το μονοπώλιο του ΚΚ, η ανάγκη (αυτοπροκηρυγμένων εξάλλου...) «πρωτοπορειών», στην κίνηση της κοινωνίας και της θεωρίας, η επίσημη χρήση μιας εύπλαστης και ελαστικής απέναντι στις ανάγκες της εξουσίας «μαρξιστολενινιστικής» θεωρίας κλπ. Στοιχεία που θεωρούνται ότι ανήκουν στο μη-διαστρεβλωμένο σώμα του «σοσιαλισμού» είναι εξαιρετικά πιθανό ότι αύριο θα θεωρηθούν κι αυτά (από άλλους, και οι ημέτεροι θεωρητικοί, για μια άλλη φορά, θα ακολουθήσουν...) ως περαιτέρω «διαστρεβλώσεις». Αλλά τότε τι αξία έχουν οι διακρίσεις που απλώς εξυπηρετούν κάθε φορά την επανάπαυση και την έγκαιρη αποφυγή των στοιχειωδών αναθεωρήσεων, τι αξία είχαν οι εκκλήσεις για τη σωτηρία ενός τελικά φευγαλέου και πρωτεύιου «σοσιαλισμού»;

Και δεν αναφέρομαι στη θεωρητική και ιδεολογική αξία και μόνον. Υπάρχει και το πολιτικό αντίκρουσμα για την Αριστερά και τον Συνασπισμό της. Που δεν θα περάσει αβρόχοις ποσι τον χειμαρρό των λαϊκών και δημοκρατικών επαναστάσεων της Α. Ευρώπης με κάποιες, χλιαρές καταδικές του Τσαουσέσκου (έγιναν λιγότερο χλιαρές όταν η πτώση του έγινε

προφανής...) με κάποια ψελίσματα περι «τυχόν θυμάτων» ή «ανεξακρίβωτου» αριθμού τους, με διακηρύξεις πίστωσης στον αρχέγονο σοσιαλισμό και βδελυγμίας κατά τον εκάστοτε και εκ των υστέρων διαπιστωθείσων «διαστρεβλώσεων» του. Γιατί έρχονται και άλλες «διαστρεβλώσεις» από ό,τι φαίνεται. Θα πει τίποτε εκ των προτέρων για το καθεστώς της Αλβανίας, για τις εκρήξεις στην Γιουγκοσλαβία, για την πορεία των εθνικών πολιτικών και πολιτιστικών προβλημάτων στην ΕΣΣΔ για τις νέες ισορροπίες που απαιτούνται στην Ευρώπη και στον κόσμο; Και για το τι συνεπάγονται όλα αυτά για την πολιτική και το σχέδιο της Αριστεράς στην Ελλάδα, τόσο ως προς τα «εσωτερικά» της ζητήματα (όπου πολύ συχνά προτείνει «λύσεις» που εμπνέονται από τον «μη-διαστρεβλωμένο» υπαρκτό σοσιαλισμό) όσο και ως προς τα «εξωτερικά» (θέση της ως προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση, βάσεις, ΝΑΤΟ... όπου επίσης εξακολουθεί να ερμηνεύει εν πολλοίς το πρακτέον με βάση αναλύσεις και προτιμήσεις που εγγράφονται στο πλαίσιο υποστήριξης του «υπαρκτού σοσιαλισμού»);

Με την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» δεν κλείνει μόνο μια περίοδος για τους «άλλους», αλλά και για την Αριστερά στην Ελλάδα. Και, αναπόφευκτα, ανοίγει μια άλλη. Δεν είναι όμως, ούτε εδώ, καθόλου βέβαιο ότι στη νέα αυτή περίοδο θα πρωταγωνιστήσει η ίδια Αριστερά...

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

Νάσου Βαγενά

Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΙΠΤΑΜΕΝΟΥ

Ποήματα

*

ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Δοκίμια

Η ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ

Διηγήματα

Τρίτη έκδοση

Η ΕΣΘΗΤΑ ΤΗΣ ΘΕΑΣ

Σημειώσεις για την ποίηση και την κριτική

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

Ζωοδόχου Πηγής 21 - τηλ. 3615433

**ΑΥΤΗ
Η ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ,**

θέλουμε μόνο να σας ευχαριστήσουμε για την αγάπη που μας δείξατε όλον αυτό το χρόνο.

Σας καλούμε την τελευταία εργάσιμη μέρα, την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς, να πάρουμε ένα ποτό και να ευχηθούμε τα:

«Χρόνια Πολλά & Ευτυχισμένα»

ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ

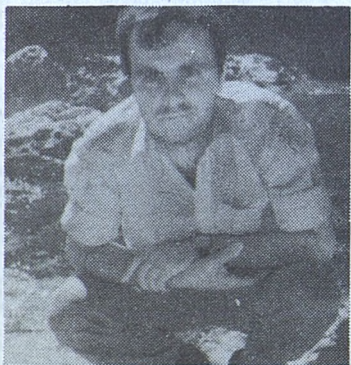
τηλ. 36 15 433 16 22 251

Ζωοδόχου Πηγής 21

ΠΕΤΡΟΣ ΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ

Προσωπική αποκάλυψη

Τη σειρά αυτή την ονόμασα Διηγήματα Συγκινησιακής Φαντασίας (emotional fiction) κατά τη γνωστή σειρά των διβλίων Επιστημονικής Φαντασίας (science fiction). Αν δηλαδή στα έργα Επιστημονικής Φαντασίας οι ήρωες ταξιδεύουν στο διάστημα, σε κόσμους φανταστικούς και σε περιπέτειες σε διαφορετικούς χρόνους ακόμα και σε διαστάσεις, οι δικοί μου πρωταγωνιστές ζουν φοβερές διαχρονικές εσωτερικές περιπέτειες που στηρίζονται στις αναμνήσεις και στη φαντασία. Ξαφνικά το παρελθόν γίνεται παρόν, αλλά και το παρόν γυρίζει πίσω να συναντήσει το παρελθόν του.

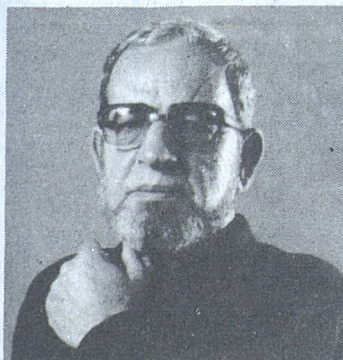

μόλις κυκλοφόρησε

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΚΑΛΙΟΤΣΟΣ

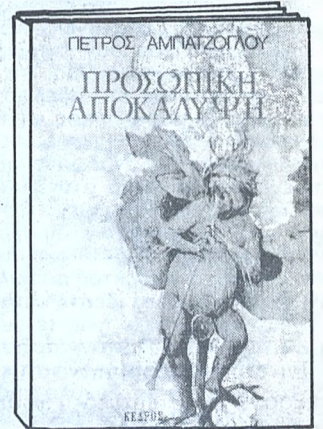
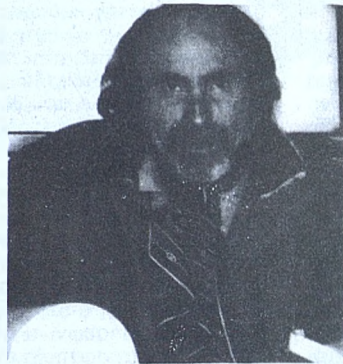
Στρατιωτικές ασκήσεις

Ο Παντελής Καλιότσος ομολογεί στο οπισθόφυλλο ότι γράφει καλύτερα όταν είναι θυμωμένος και πιστεύει ότι χωρίς θυμό δεν υπάρχει τάλεντο. Αυτά λοιπόν τα τέσσερα διηγήματα είναι γραμμένα υπό το κράτος θυμού. Στις ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ εκφράζεται μέσα στη συγκλονιστική αλήθεια αυτού του ίδιου του θέματος. Στο ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ με κλαυσίγελο και πικρότατο χιούμορ, όπως και στην αφιέρωση στον «Αγαπημένο του φίλο» Γιώργο Κοσκωτά: ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ. Τέλος στην ΩΧΡΑ ΚΗΛΙΔΑ η επανάσταση του οργισμένου λαού εκφράζεται με την κραυγή του Μήτσου: «Θεέ, παραιτήσου, ν' αναλάβω εγώ!»

εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

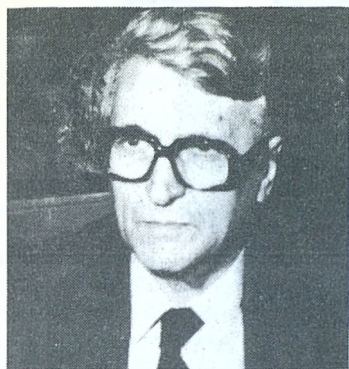
Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

ΣΩΤΗΡΗΣ Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ένα παιδί απ' τη Θεσσαλονίκη

Οι ήρωες των διηγημάτων του Σ. Δημητρίου ακροβατούν στο όριο μεταξύ κρινωνίας και περιθωρίου. Στιγματισμένοι από μια σκοτεινή μοίρα, κυνηγημένοι από την αγωνία που γεννά η αδυναμία αφομοίωσης του κοινωνικού προτύπου, με τραυματισμένο ερωτισμό και οδυνηρά βιώματα, μοιάζουν να μην έχουν πολλές επιλογές. Στο επόμενο βήμα τους, παραμονεύει ο θάνατος ή το άσυλο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Η μηχανή

Το ζήτημα είναι, βέβαια, ο κόσμος τούτος, όπου διαβατικός βρέθηκε είναι, ωστόσο, ακόμα και το πως εσύ αντιμετωπίζεις τούτο τον κόσμο. Κάποια τέτοια εκδοχή - νεοελληνική; - επιχειρεί να «μοντάρει» ο βίος και η πολιτεία του «ήρωα» της Μηχανής.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΥΡΣΕΛΑΣ

Βαμμένα κόκκινα μαλλιά

Ένα μυθιστόρημα που προκαλεί, ερεθίζει, εξοργίζει. Ερωτικό, αισθησιακό, χυδαίο, αποτρόπαιο, δοσμένο απλά, με χιούμορ, ειρωνεία και καυστική διάθεση.

- Σύγχρονοι Άμλετ, σύγχρονοι Ζορμπάδες, αγιοποιημένα κοπρόσκυλα, πόρνες, μπορντέλα, γειτονιές, παράγκες, νυμφομανείς, ανάνες, παπατζήδες, μικροαστοί, πρώην προλετάριοι, πρώην ιδεολόγοι και νυν «επιτυχημένοι» καριερίστες, κάλπιδες, ξεφτίλες, άνθρωποι που ερωτεύονται πρόσωπα μέσ' από καθρέπτες και όχι τα ίδια τα πρόσωπα, μια τοιχογραφία εποχής και ανθρώπων, διηγημένα ασθματικά, παράφορα, ωμά μ' ένα φρενήρη ρεαλισμό που τα κάνει όλα να διαστέλλονται, να μεγενθύνονται και να γίνονται ωκεανός, θάλασσα, χρώμα, μουσική, αλμύρα, έρωτας.

εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

Μόλις κυκλοφόρησαν

ΕΛΙΑΝΑ ΧΟΥΡΜΟΥΤΖΙΑΔΟΥ

Η Γειτονιά των Καλών Κλεφτών

Σε κάθε μεγαλούπολη υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι που προτιμούν να ζουν τη νύχτα. Έτσι και σε τούτη την πόλη υπάρχουν οι κάτοικοι της Γειτονιάς των Καλών Κλεφτών. Με τις απόψεις, τις συνήθειες, τις αδυναμίες και τα όνειρά τους. Μέσα από τις παράλληλες ιστορίες δύο νέων γυναικών της Γειτονιάς που αναζητούν κάποιο υποκατάστατο για να γεμίσουν την «άδεια θέση της ευτυχίας» στη ζωή τους και με φόντο την Αθηναϊκή νύχτα και την ατμόσφαιρα των μπαρ διαγράφεται μια πορεία από το ποτό και τα ναρκωτικά προς την παρακμή και το θάνατο.

ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ

Τα συγκλονιστικά γεγονότα στη Ρουμανία έστρεψαν —και δικαιολογημένα— το ενδιαφέρον στην κατάρρευση του φρικιαστικού καθεστώτος Τσαουσέσκου. Η στρατιωτική εισβολή όμως των ΗΠΑ στον Παναμά για την ανατροπή του δικτάτορα Νοριέγκα δεν αποτελεί «μικρό» γεγονός. Μπορεί ο Παναμάς να είναι μακριά μας, αλλά η επέμβαση των Αμερικανών είναι ένα απειλητικό γεγονός τεράστιας σημασίας, αφού αναιρεί την αντίληψη όχι μόνο της Μάλτας αλλά και τις αρχές της εθνικής ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας των κρατών, που επιβάλλουν την μη ανάμειξη στα εσωτερικά τους.

Οι Ράμπο-χωροφύλακες βρήκαν την ισχυρή δικαιολογία ότι ο δικτάτορας Νοριέγκα —ο οποίος ζήτησε άσυλο στο Βατικανό— κήρυξε τον πόλεμο κατά των ΗΠΑ. Αλλά όπως είπε και ένας εκπρόσωπος των Δημοκρατικών «εάν έλεγαν στους Αμερικανούς ότι ο Παναμάς θα εισβάλει στις ΗΠΑ πόσοι Αμερικανοί θα έχαναν το βράδυ τον ύπνο τους;».

Το ότι το καθεστώς Νοριέγκα ήταν δικτατορικό, το ότι ήταν μισητό είναι άλλο θέμα και άλλο η εισβολή των ΗΠΑ των οποίων άλλωστε δημιουργήμα ήταν το καθεστώς και εκλεκτό τους τέκνο ο δικτάτορας Νοριέγκα. Μην ξεχνάμε ότι η εφημερίδα «Νιου Γιορκ Τάιμς» αποκάλυψε ότι ο Νοριέγκα ήταν στις μισθοδοτικές καταστάσεις της CIA όταν κατηγορούνταν για τη διακίνηση των ναρκωτικών.

Η καταδίκη της εισβολής δεν αρκεί ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες. Ο ιμπεριαλισμός έδειξε για άλλη μια φορά πως αντιλαμβάνεται την ανεξαρτησία, την ελευθερία και τη δημοκρατία και μάλιστα λίγες μέρες μετά την Μάλτα. Ο Παναμάς δεν είναι μακριά. Είναι τόσο κοντά μας όσο η Παλαιστίνη ή η Ν. Αφρική. Και ακόμα πιο κοντά μας όσο η Κύπρος. Μένοντας αδιάφοροι ή σιωπηλοί για τη στρατιωτική επέμβαση στον Παναμά δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να δίνουμε άλλοθι σε εκείνες τις δυνάμεις που στηρίζουν τον ιμπεριαλισμό και βάζουν τους ράμπο να «καθαρίζουν» δένοντας τους λαούς στη δική τους αλυσίδα.

Μην ξεχνάμε ότι οι επεμβάσεις των ΗΠΑ στην Κ. Αμερική ξεκινάν από πολύ παλιά. Από το «δόγμα Μόνροου» μέχρι τώρα. Το πραξικόπημα στη Χιλή του 1973 δεν απέχει άλλωστε πολύ. Στόχος πάντα η εξασφάλιση της μόνιμης κυριαρχίας των ΗΠΑ στις χώρες της Κ. Αμερικής.

Αμερικανός στρατιώτης φυλάει σκοπία έξω από το καμένο αρχηγείο του Νοριέγκα.

Κάτω από το Χριστουγεννιάτικο δέντρο του Λευκού Οίκου, το βράδυ της περασμένης Τρίτης, ο Αμερικανός πρόεδρος Μπους κρατώντας τη γυναίκα του από το χέρι χαμογελούσε στους επισκέπτες του και τραγουδούσε τη «Σιωπηλή Νύχτα». Την ίδια στιγμή τα αεροσκάφη C-141 μετέφεραν τους αλεξιπτωτιστές της 82ης Αερομεταφερόμενης Μεραρχίας προς τον Παναμά. Η εισβολή είχε ξεκινήσει.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επιχείρηση αλεξιπτωτιστών από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι συμμαχικές δυνάμεις αποπειράθηκαν να καταλάβουν τις γέφυρες του Ρήνου το 1944, που συμμετέχουν στην εισβολή 24.000 στρατού με άρματα μάχης, πολεμικά αεροσκάφη και πλοία.

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις και πολιτικές κινήσεις στον Παναμά γίνονται καθημερινά γνωστές καθώς εξελίσσονται

τα γεγονότα. Αλλά περα από τα ανθρωπινα θύματα της εισβολής προκύπτουν μια σειρά από σοβαρά ερωτήματα για την αμερικανική επέμβαση που έχουν γενικότερη διεθνή σημασία.

Κανείς από τους λόγους που επικαλέστηκε ο Μπους για την εισβολή δεν ευσταθεί βέβαια, ούτε αντέχει σε σοβαρή ανάλυση. Η υπόθεση της δημοκρατίας είναι εσωτερική υπόθεση του λαού του Παναμά. Η βοήθεια και η υποστήριξη προς τον αγώνα του δεν μπορεί να πάρει τη μορφή μιας στρατιωτικής επέμβασης. Οι αρχές της ανεξαρτησίας, της εδαφικής ακεραιότητας και μη επέμβασης δεν μπορεί να παραβιάζονται σε καμιά περίπτωση, γιατί όταν οι αρχές αυτές καμφθούν, τότε οτιδήποτε μπορεί να δικαιολογηθεί, πράγμα που έχει σοβαρές συνέπειες για τη διεθνή ειρήνη. Μήπως τις ίδιες δικαιολογίες δεν έχουμε ακούσει και για

το Βιετνάμ, την Τσεχοσλοβακία, το Αφγανιστάν κτλ. Δεν βρίσκονται πάντα εύκολα οι εγχώριοι υποστηρικτές της ξένης επέμβασης;

Το ερώτημα λοιπόν από άποψη διεθνή είναι αν η εισβολή στον Παναμά σε συνδυασμό με ορισμένες άλλες κινήσεις του Μπους στη διεθνή σκακιέρα θέλει να δώσει κάποιο σήμα, ότι δηλαδή οι ΗΠΑ δεν έπαψαν να αποτελούν μια υπερδύναμη, με παγκόσμια στρατηγικά συμφέροντα τα οποία είναι διατεθειμένες να υπερασπίσουν χωρίς να λογαριάζουν κανέναν. Ο παγκόσμιος ρόλος της Αμερικής δεν έχει τερματιστεί, κι αυτό ας το ακούσουν όλοι, από τη Νικαράγουα μέχρι τη Γερμανία, είναι σα να θέλει να πει ο Μπους.

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι λίγες μέρες πριν τη συνάντηση της Μάλτας με τον Σοβιετικό ηγέτη Γκορμπατσώφ, ο Μπους διέταξε τη στρατηγική στήριξη της προέδρου των Φιλιππίνων Ακίνο. Και μόλις πρόσφατα δεν υπήρξε η επίσημη ανακοίνωση ότι ο Μπους αποφάσισε μονομερώς να θέσει τέρμα στη διπλωματική απομόνωση της Κίνας που επήλθε σαν αποτέλεσμα της σφαγής στην πλατεία Τιενανμέν; Και δεν ήταν ο ίδιος που αποφάσισε να στείλει στο Πεκίνο τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας Brent Scowcroft;

Όλες αυτές οι κινήσεις που είναι καθαρά κινήσεις ρεαλ-πολιτικ αποσκοπούν σαφώς στο να δείξουν ισχύ της στιγμή μάλιστα που η Σοβιετική Ένωση παρακολουθεί ως θεατής τη διάλυση της αυτοκρατορίας της.

Άλλωστε, και οι αντιδράσεις ήταν μάλλον χλιαρές. Οι δυτικές και σύμμαχες χώρες έδειξαν απέραντη «κατανόηση», το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ σίγουρα θα υπερασπίσει τις αρχές μη επέμβασης του Οργανισμού. η κ. Θάτσερ είναι «δικιά μας».

ΣΧΕΣΕΙΣ ΗΠΑ - ΠΑΝΑΜΑ

Οι σχέσεις ΗΠΑ - Παναμά ήταν πάντα πολύπλοκες από την εποχή που η χώρα αποσχίστηκε από τη Βολιβία το 1903 με τη βοήθεια αμερικανικών στρατευμάτων.

Η νέα χώρα γεννήθηκε περιλαμβανοντας στο Σύνταγμά της διάταξη που έδινε το δικαίωμα επέμβασης των Ην. Πολιτειών κάτω από ορισμένες συνθήκες, δικαίωμα του οποίου οι Αμερικανοί έκαναν χρήση τρεις φορές στα πρώτα 15 χρόνια της ύπαρξής του «ανεξάρτητου» κράτους του Παναμά. Μέχρι την υπογραφή της σχετικής Συνθήκης του 1977 από τον πρόεδρο Κάρτερ οι Ην. Πολιτείες είχαν διατηρήσει απόλυτη κυριαρχία στη ζώνη της Διώρυγας. Η συνθήκη μεταβίβαζε την κυριαρχία της Διώρυγας στον Παναμά το 1979 αλλά διατηρούσε το επιχειρησιακό δικαίωμα της Αμερικής μέχρι το 2000. Κατά την υπογραφή της Συνθήκης οι Ην. Πολιτείες επιφυλάχθηκαν του δικαιώματός των να χρησιμοποιήσουν στρατιωτική δύναμη για να κρατήσουν ανοιχτή τη Διώρυγα. Τα μεγαλύτερα στρατηγικά συμφέροντα των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική εντοπίζονται σ' αυτό το κομμάτι του ημισφαιρίου.

τερμάτισε δεκαετίας χαώδους πολιτικής διακυβέρνησης και διαδηλώσεων εναντίον της αμερικανικής παρουσίας. Ο Omar Torrijos Herrera, φίλος του Φιντέλ Κάστρο, ανέλαβε τη δικτατορική διακυβέρνηση της χώρας στην παράδοση των *candillo*, ισχυρών στρατιωτικών ηγετών με ισχυρή λαϊκή απήχηση, ιδιαίτερα ανάμεσα στα φτωχά λαϊκά στρώματα της υπαίθρου και των πόλεων. Αυτός υπέγραψε και τη Συνθήκη για τη Διώρυγα. Αλλά από τότε άρχισε και η αμερικανική ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων του Παναμά.

Ο στρατηγός Torrijos σκοτώθηκε σε αεροπορικό δυστύχημα το 1981. Τον

διαδέχτηκε μετά από δυο χρόνια σαν *maxim lider* (ανώτατος ηγέτης) ο αρχηγός των Μυστικών Υπηρεσιών και πράκτορας της CIA (γνώριμος του Μπους από το 1976, όταν ο σημερινός Αμερικανός πρόεδρος ήταν αρχηγός της), στρατηγός Manuel Antonio Noriega, με τον οποίο φυσικά οι Ηνωμένες Πολιτείες αρχικά συνεργάστηκαν στενά.

Ο Noriega δεν έδειχνε βέβαια κανέναν είδους ευαισθησία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στηριζόταν σ' ένα στρατιωτικό σύστημα, στο δίκτυο της λαθρεμπορίας ναρκωτικών και των διαφόρων δικτύων «ξεπλύματος» χρημάτων, δραστηριότητες για τις οποίες «φημίζεται» η χώρα. Ο στυγνός και διεφθαρμένος δικτάτωρ, του οποίου η παρουσία υπολογίζεται σε εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια, έπαιζε με τον εθνικισμό των Παναμεζών και τον κολάκευε.

Οι σχέσεις ΗΠΑ - Παναμά άρχισαν να χειροτερεύουν ότι το 1985 σε αμερικανικό ταχυδρομικό σάκκο βρέθηκε το ακέφαλο πτώμα του πολιτικού αντιπάλου του Noriega, Hugo Spadafora.

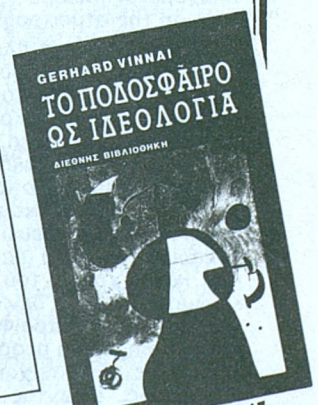
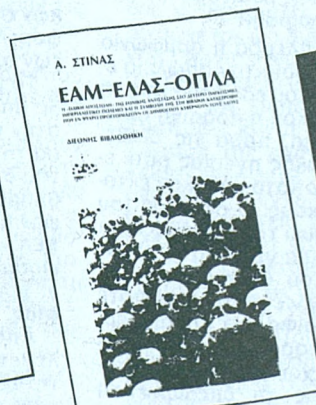
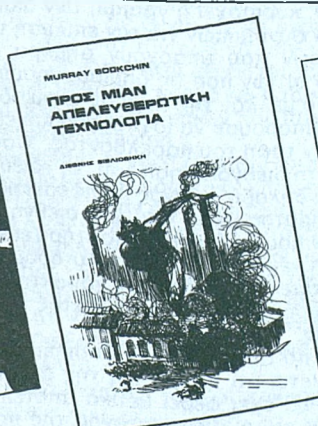
Η νοθεία στις πρόσφατες «εκλογές» στον Παναμά στέρησαν την προεδρία από τον αντιπάλό του Εντάρα και η διστακτικότητα των Αμερικανών να υποστηρίξουν το πραξικόπημα που εκδηλώθηκε εναντίον του, τον περασμένο Οκτώβριο, το οποίο τελικά απέτυχε, επιδείνωσαν ακόμα περισσότερο τις σχέσεις μεταξύ των δυο χωρών.

Την περασμένη εβδομάδα η «Νομοθετική Συνέλευση» του Παναμά, ανδρείκελο του Noriega, ανακήρυξε τον στρατηγό αργηχό της κυβέρνησης και κήρυξε «κατάσταση πολέμου» με τις Ην. Πολιτείες.

Θα λύσει η Αμερική τα προβλήματά της με την επέμβαση;

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ,
ΔΕΛΦΩΝ 2 ΚΑΙ ΔΙΔΟΤΟΥ
ΤΗΛ.: 3608635

Λευκωσία. Μια πόλη σε «ανασυγκρότηση». Παντού ξεπροβάλλουν άναρχα, νεόχτιστες πολυκατοικίες ή φρεσκοστημένες οικοδομές ανάμεσα στα ελάχιστα πλέον νεοκλασικά σπίτια και κάποια κτιριακά υπολείμματα της αγγλικής αποικιοκρατίας.

Οι προσπάθειες του κυπριακού κράτους για διάσωση των διατηρητέων, με επιδοτήσεις αποβαίνουν άκαρπες μπροστά στο άμεσο «κέρδος» του πολυώροφου κτιρίου που μπορεί να στεγάσει και καταστήματα. «Μόλις ένα κτίριο χαρακτηριστεί διατηρητέο γκρεμίζεται εντός μιας νυχτός», ήταν η διευκρινιστική απάντηση ενός ταξιτζή από τη Λευκωσία.

Η ατμόσφαιρα της ευημερίας συμπληρώνεται με τους δρόμους γεμάτους από καινούρια αυτοκίνητα και τις σφύζουσες κοσμικές ταβέρνες τα βράδια και επιβεβαιώνεται από τα «ευρωπαϊκού τύπου» ποσοστά πληθωρισμού (δεν ξεπερνά το 3,5%) και ανεργίας (γύρω στο 2,5%).

Δεκαπέντε χρόνια μετά την τουρκική εισβολή η πρωτεύουσα της Κύπρου μοιάζει με μια πρώτη ματιά να έχει ξεπεράσει τις τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος.

Μέχρι που να προχωρήσει κανείς λίγα μόλις χιλιόμετρα έξω από το «κέντρο» και να αντικρύσει το «τείχος της Λευκωσίας», αυτό που κόβει την παλιά πόλη στη μέση και φέρει την ονομασία «Πράσινη Γραμμή». Το σκηνικό της διχοτόμησης συντίθεται από τους γεμάτους συνθήματα τοίχους των σπιτιών (κατά ένα μεγάλο ποσοστό εγκαταλελειμμένων) και τα αγκαθωτά συρματοπλέγματα πίσω από τα οποία βρίσκονται τα φυλάκια του Ο.Η.Ε.

Η εγκατάστασή τους έγινε μετά τη λεγόμενη συμφωνία απαγκίστρωσης ή μη επάνδρωσης των φυλακίων από τις «αντιμαχόμενες πλευρές», με στόχο τη «χαλάρωση της ατμόσφαιρας».

Για την ελληνική πλευρά η συμφωνία αυτή σήμανε στην ουσία την απώλεια ενός ακόμη τμήματος του εδάφους της, τη λεγόμενη σήμερα νεκρή ή πράσινη ζώνη της οποίας τα σπίτια, παρά τις διαβεβαιώσεις της κυπριακής ηγεσίας ούτε επισκευάστηκαν ούτε κατοικήθηκαν έκτοτε από Ελληνοκυπρίους. Ο στρατός του Ο.Η.Ε. τους απαγορεύει την πρόσβαση με μοναδική εξαίρεση μια γριούλα 73 ετών, που κάνει χρήση του θεσπισμένου δικαιώματός της και δεν εγκατέλειψε ποτέ το σπίτι της. Η **κυρα-Φρόσω** πηγαίνει καθημερινά μέσα από ένα μικρό άνοιγμα μεταξύ «τείχους» και συρματοπλέγματος, σπώντας τη διαχωριστική γραμμή.

Οι υπόλοιποι, κόμματα και πολίτες δι-

νουν την εντύπωση ότι «ανέχονται» απλά μιαν ακόμη υποχώρηση στα πλαίσια του διακοινοτικού διαλόγου.

«Πρέπει να θάψουμε το παρελθόν για να χτίσουμε το μέλλον»

Η επανέναρχη του διακοινοτικού διαλόγου μεταξύ του **Ραούφ Ντενκτάς** και του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας **Γ. Βασιλείου** τον Αύγουστο του '88 έγινε κάτω από συνθήκες ενθουσιώδους αισιοδοξίας του τελευταίου, παρά τις άσχημες εμπειρίες του παρελθόντος και το δισταγμό που κυριαρχούσε τότε σε σημαντικό τμήμα του πολιτικού κόσμου της Κύπρου.

Σήμερα όλα τα κόμματα τάσσονται υπέρ του διαλόγου, ενώ η πολιτική Βασιλείου, που στηρίζεται κύρια στη συμμετοχή της ελληνικής πλευράς στο διάλογο, με βάση τις «Ιδέες Κουεγιάρ», μοιάζει να κυριαρχεί τώρα στο πολιτικό προσκήνιο παρά τη «τελμάτωση που έχει επέλθει μετά τη σκληρήνωση της στάσης του Ντενκτάς στις πρόσφατες συνομιλίες στη Ν. Υόρκη. Η αντιπολίτευση είναι αδύναμη (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) πλέον να περάσει το μήνυμα μιας «επιθετικής πολιτικής διαλόγου» όπως την ονομάζει στα ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Το κόμμα του κ. Κυπριανού χάνει διαρκώς ψήφους ενώ η ΕΔΕΚ παραμένει εκφραστής μιας μειοψηφίας «ρομαντικών μαχητών».

Με αυτό το δεδομένο και την υποστήριξη των δυο ισχυροτέρων κομμάτων του ΔΗΣΥ — μια και στην ουσία ο κ. Βασιλείου υλοποιεί τις θέσεις **Κληρίδη** — και του ΑΚΕΛ — στα βασικά σημεία πλην ΕΟΚ — ο «manager» του Κυπριακού μοιάζει να παραμένει ο βασικός ρυθμιστής της πολιτικής ζωής στην Κύπρο. Έτσι, προς το παρόν, κυριαρχεί η γραμμή των διακοινοτικών συνομιλιών για την επίλυση των διαφορών που υπάρχουν σήμερα και όχι των αιτίων που τις δημιούργησαν.

Το μέλλον της Κύπρου ανοικοδομείται θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς πάνω στην ταφή του παρελθόντος. Όσον αφορά τη διευθέτησή του, τη «διευθέτησή του δηλαδή ως ενός περιφερειακού προβλήματος μέσα από μια διεθνή διάσκεψη» που θεωρητικά υποστηρίζει και το ΑΚΕΛ «έχουμε ακόμα πολύ δρόμο να κόψουμε», όπως δήλωσε χαρακτηριστικά ο γ. γραμματέας του κόμματος κ. **Χριστόφιας**.

Από το περιβάλλον Βασιλείου ωστόσο λέγεται ότι η πολιτική της διαλλακτικότητας, έχει φέρει θετικά αποτελέσματα μιας και ο κύριος στόχος της που ήταν «να περάσει στη Διεθνή Κοινή Γνώμη το

μήνυμα, ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά είναι εκείνη που επιζητεί τη λύση, έτσι ώστε να φανεί, η αδιαλλαξία της τουρκικής πλευράς, να φανεί δηλαδή ποιος φταίει, έχει κερδηθεί κατ' αρχήν. Το μήνυμα αυτό, σύμφωνα πάντα με τους υποστηρικτές της πολιτικής Βασιλείου, πέρασε «λόγω της εριστικότητας και της οξύτητας που έδειξε ο Ντενκτάς στις ΗΠΑ, που άφησαν την χειρίστη εντύπωση». «Εφέρθη» όπως δηλώνουν χαρακτηριστικά, ως «ταύρος εν υαλοπωλείω». Ποιος όμως από τους πέντε εταίρους του Συμβουλίου Ασφαλείας ή τους άλλους «φίλους» στη Δύση, παραδέχθηκε κάτι τέτοιο δημόσια;

Η πολιτική των αναβολών και των «χαμένων ευκαιριών».

Η εμπειρία του παρελθόντος έδειξε, όταν για παράδειγμα η ανακήρυξη του ψευδοκράτους του Ντενκτάς αντιμετωπίστηκε από πολλούς αισιόδοξα σαν «εξέγνυμμα» του Ντενκτάς διεθνώς, ότι οι αλληπάλληλες υποχωρήσεις δεν ωφέλησαν κανέναν άλλο παρά τον ίδιο τον Ντενκτάς και την πολιτική της Άγκυρας.

Ο μονόδρομος στον οποίο οδηγείται το Κυπριακό, γεγονός που παραδέχονται και οι πιο αισιόδοξοι παρατηρητές δεν οφείλεται μόνον στην αδιαλλαξία της «τουρκοκυπριακής ηγεσίας» αλλά σύμφωνα με εκτιμήσεις πολιτικών παρατηρητών στη Λευκωσία, της ελληνικής πλευράς καθώς και στην έλλειψη πολιτικής όσον αφορά το κυπριακό στην Ελλάδα:

α. Η υποβολή αίτησης ένταξης της Κύπρου στην ΕΟΚ θα αποτελούσε, λένε στη Λευκωσία όλα τα κόμματα — πλην του ΑΚΕΛ — ένα πρόσθετο μέσο πίεσης στην Τουρκία. Διπλωματικές πηγές στη Λευκωσία εκτιμούν ότι ο λόγος αναβολής της πρέπει να αναζητηθεί στις οικονομικές σχέσεις Μ. Βρετανίας - Τουρκίας που έχουν ήδη αρχίσει να αναπτύσσονται.

Οι σχέσεις αυτές, σύμφωνα πάντα με τις ίδιες πηγές οδήγησαν την κυβέρνηση **Θάτσερ** να εντείνει τις πιέσεις στον κ. Βασιλείου για αναβολή της αίτησης με την προβολή του κινδύνου της οριστικής διακοπής του διαλόγου.

β. Το θέμα των επισιτικών (μουσουλμάνοι Βουλγαρίας και Τούρκοι από την Αν. Τουρκία) έχει αρχίσει να παίρνει δραματικές διαστάσεις, την ίδια στιγμή μάλιστα που υπό την πίεσή τους μέρος των Τουρκοκυπρίων εξαναγκάζεται, σύμφωνα με πληροφορίες προοδευτικών τουρκοκυπριακών κομμάτων σε μετανάστευση — Ο αριθμός των Τουρκοκυπρίων που υπήρχαν έχει μειωθεί από 120.000 σε

της Λήδας Καζαντζάκη

100.000. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο αριθμός όμως των εποίκων έχει φθάσει σήμερα τις 65.000 και μαζί με τις 30.000 του στρατού κατοχής αλλάζουν πλέον καθοριστικά το δημογραφικό χάρτη της κατεχόμενης Κύπρου.

Η κυπριακή ηγεσία αναστέλλει διαρκώς την προσφυγή της για τους εποίκους στα Η.Ε. με αποτέλεσμα να υποσκάπτει και τον άτυπο διάλογο που έχει αρχίσει εδώ και μερικούς μήνες μεταξύ των ελληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών κομμάτων (πλην του κόμματος των Εποίκων που δεν έγινε αποδεκτό και του «Κόμματος Εθνικής Ενότητας» του κ. Ντενκτάς που δεν αποδέχεται το διάλογο).

Ας μην ξεχνάμε ότι ο Ντενκτάς όχι μόνον μπορεί τώρα να διαμορφώσει κατά βούλησιν το εκλογικό αποτέλεσμα μεταφέροντας και άλλους εποίκους —μία και κανείς δεν τον εμποδίζει αλλά και ότι οι νέες γενιές των εποίκων θα αποτελέσουν πολύ σύντομα ένα ακόμα ανασταλτικό παράγοντα για τη δίκαιη διευθέτηση του Κυπριακού μια και στερούνται πλήρως της οποιασδήποτε επαφής με την ελληνοκυπριακή πλευρά. Ήδη ο κ. Βασιλείου ήγειρε ανθρωπιστικούς λόγους για την παραμονή τους.

γ. Η απουσία σαφούς και σταθερής πολιτικής για το Κυπριακό στην Ελλάδα, παρά τις κατά καιρούς δηλώσεις των αρχηγών των κυπριακών κομμάτων σχετικά με τη συμπαράσταση των ελληνικών κομμάτων, αφαιρεί ένα ακόμα μέσο πίεσης. Η Ελλάδα μέσα από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα μπορούσε να διαδραματίσει έναν πιο ουσιαστικό και δυναμικό ρόλο απέναντι στην Τουρκία, που θεωρείται από ορισμένους υποβαθμισμένος τώρα στρατηγικά, λόγω των διεθνών εξελίξεων, σύμμαχος του ΝΑΤΟ και παράλληλα διεκδικεί την ένταξή της στην ΕΟΚ.

Ακόμα και αν δεχθούμε την εκτίμηση αυτών που πιστεύουν ότι η προσοχή όλων είναι τώρα στραμμένη στις εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και έτσι δεν ενδιαφέρονται αρκετά για το Κυπριακό αυτό δεν σημαίνει ότι ο αγώνας για τη δίκαιη λύση του Κυπριακού πρέπει να υποβαθμιστεί από την ελληνική και κυπριακή πλευρά. Αντίθετα, η κινητοποίηση όχι μόνον των πολιτικών δυνάμεων αλλά και του κυπριακού λαού, που ορισμένοι θεωρούν ότι οδηγείται σε έναν «*παραπλανητικό ύπνο ευημερίας*» μπορεί να διαμορφώσει ευνοϊκές συνθήκες στο διεθνές χώρο.

Το χάσιμο πολύτιμου χρόνου, αλλά και ευκαιριών δεν φαίνεται να οδηγεί πουθενά αλλού, παρά στην παγίωση των προβλημάτων και στην εμπλοκή σε έναν ατέρμονα διάλογο και την ισχυροποίηση των θέσεων του Ντενκτάς και της Άγκυρας.

Η οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου με την οποία ο πρόεδρος Βασιλείου αποσκοπεί στην ισχυροποίηση της θέσεώς της διεθνώς, δεν επαρκεί. Το απέδειξε άλλωστε με τον οδυνηρότερο τρόπο ο άλλος ανθηρός Λίβανος.

Λευκωσία, Δεκέμβρης 1989

ΑΚΕΛ: ΖΕΙ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ...

Το ΑΚΕΛ είναι ο ισχυρότερος πολιτικός οργανισμός της Κύπρου.

Είναι από τα Κ.Κ. της Δυτικής Ευρώπης που έμειναν σταθερά προσανατολισμένα για δεκαετίες σε μια πολιτική γραμμή. Τώρα μοιάζει να ζει σε έναν άλλο κόσμο από το παρελθόν. Η περεστρόικα για το ΑΚΕΛ είναι μακριά παρά την κοσμογονία που συντελείται στις Ανατολικές χώρες.

Εδώ και καιρό βέβαια αρκετά στελέχη και μέλη του ΑΚΕΛ έχουν θέσει σειρά θεμάτων σχετικών με την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό του. Για την κατάσταση στο ΑΚΕΛ το «ΑΝΤΙ» είχε μια συνομιλία με τον Λουή Ηγουμενίδη πρώην στέλεχος του ΑΚΕΛ και συντάκτη της εφημερίδας «Εμπρός» που είναι μία από τις φωνές που διατυπώνουν την ανάγκη ανανέωσης και εκσυγχρονισμού του ΑΚΕΛ. Ένα μέρος αυτής της μακράς συνομιλίας που αναφέρεται στις σημερινές εξελίξεις δημοσιεύουμε στη συνέχεια.

ΑΝΤΙ: Ποια είναι τώρα η κατάσταση στο ΑΚΕΛ.

Λ. ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Κοιτάξτε να δείτε το ΑΚΕΛ είχε ανέκαθεν στους κόλπους του αρκετά στελέχη-μέλη τα οποία ήταν πιο ανοικτά απ' το ίδιο. Από την εποχή ακόμα που επεδίωκεν ο Ζαχαριάδης να θέσει το ΑΚΕΛ υπό τον έλεγχο του υπήρχαν στελέχη του κόμματος που αντέδρασαν σ' αυτό. Από την εποχή που η επίσημη ηγεσία του ΑΚΕΛ ευλογούσε τον Στάλιν υπήρχαν στελέχη και μέλη του κόμματος που έβλεπαν με σκεπτικισμό αυτές τις θέσεις. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ από την άλλη πλευρά ακολούθησε μια έξυπνη τακτική. Άφησε αυτές τις δυνάμεις να έχουν τις θέσεις τους υπό τον όρο να μην τις εκφράζουν δημόσια. Και ως εκ τούτου διατηρήθηκε μέσα στο κόμμα και η τάση που είχε άλλες απόψεις, μόνον που ποτέ δεν εκφράσθηκε δημόσια.

Πριν ακόμα οι νέες εξελίξεις στείλουν τα μηνύματά τους εδώ είχαμε την πρώτη κρίση το '85. Όταν έγιναν οι βουλευτικές εκλογές και το ΑΚΕΛ έπεσε εις το 27%, έχασε δηλαδή με τους μετριότερους υπολογισμούς το 17% της δύναμής του. Γιατί; Οι λόγοι είναι πολλοί. Ο πιο σημαντικός ήτο ότι και οι ίδιοι οι αριστεροί δεν έβλεπαν διέξοδο στην πολιτική που επρότεινε το ΑΚΕΛ.

Οι ταλαντεύσεις του, οι ευκαιριακές συμμαχίες που έκανε, μετά το θάνατο του Μακαρίου, οι παλινδρομήσεις του έ-

καμαν τους οπαδούς της αριστεράς κατ' αρχήν να πάψουν να είναι σίγουροι ότι αυτό το κόμμα θα τους οδηγήσει στη σωτηρία και τη δικαίωση. Το κόμμα από την άλλη πλευρά για να αμυνθεί σ' αυτές τις φυγόκεντρες τάσεις εσκήλησε τους μηχανισμούς του και έγινε πιο συγκεντρωτικό. Διατηρώντας μια ηγεσία που αναδείχθηκε το 1949 και παρέμεινε η ίδια μέχρι το 1985, δεν μπορούσε να προσαρμοστεί στις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις.

Εκτός αυτού η ηγεσία της ταυτίστηκε με τις πιο άσχημες στιγμές του διεθνούς κινήματος. Ήταν απ' τις ηγεσίες που χαιρέτησαν την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία το '68, την εισβολή στην Ουγγαρία το '56, την κατάπιξη της εξέγερσης το '53 στην Α. Γερμανία.

Όλα αυτά προκάλεσαν μία γενική δυσαρέσκεια που εκδηλώθηκε με την εκλογική ήττα του ΑΚΕΛ το '85, η οποία εδημιούργησε μια αναταραχή στο κόμμα. Ουσιαστικά, το 80% των κομματικών μελών άσκησε οξεία κριτική η οποία επικεντρωνόταν αλλά δεν εδιατυπώθηκε συγκεκριμένα, στο ότι φτάνει πια, πρέπει να αλλάξουν τα πράγματα στο ΑΚΕΛ. Ήταν μια αυθόρμητη έκφραση, γι' αυτό και το ΑΚΕΛ μπόρεσε όχι μόνον να τη χαλιναγωγήσει αλλά και να την εκμεταλλευτεί.

Τότε προετοίμαζε ο Παπαϊωάννου και τη διαδοχή του Χριστόφια. Αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές ερχόντουσαν οι δημοτικές εκλογές. Και επειδή εκεί δεν ενδιαφέροντοσαν ιδιαίτερα και εφობούνταν ότι θα χάσουν και άλλους ψήφους επέτρεψαν να μπουν υποψήφιοι εκλεγμένοι από τη βάση, και μάλιστα οι περισσότεροι προέρχονταν από τους χώρους των ανανεωτικών, κυρίως από τα εργατικά συνδικάτα των ΠΕΟ, πρέπει να πούμε ότι η ΠΕΟ επειδή η ηγεσία της, ο Ανδρέας ο Ζιαρτίδης ήταν ανέκαθεν ένας ανοιχτόμυαλος, ανανεωτικός, ήταν ο χώρος που συγκέντρωνε τις δυνάμεις της ανανέωσης οπότε ο κόσμος αναθάρρησεν, πίστεψε ότι κάτι αλλάζει και η ηγεσία άρχισεν τις διαδικασίες για την υποψηφιότητα του Χριστόφια, ο οποίος από γ.γ. νεολαίας γίνεται ουσιαστικά βοηθός γ. γραμματέα του κόμματος και καθιερώνεται ως διάδοχος του Παπαϊωάννου. Άρχισε από τότε να λειτουργεί μια σκληρή φράξια μέσα στο κόμμα με επικεφαλής τον Παπαϊωάννου με μέλος τον Χριστόφια και με στήριγμα κυρίως το μηχανισμό της επαγρύπνησης, της ασφάλειας όπως λέμε του κόμματος, η οποία ανέκαθεν ήλεγχε τρία βασικά πράγματα: α) την ασφάλεια του κόμματος, άρα δεν ηλέγχεται από κανέναν β) τις επιχειρήσεις του κόμματος και γ) τις σχέσεις του κόμματος με τις σοσιαλιστικές χώρες και κυρίως με τη Σοβιετική Ένωση και τη Βουλγαρία. Αυτοί οι τρεις παράγοντες έκαναν το μηχανισμό πανίσχυρο. Έτσι ξεκινώντας από την περιφέρεια και χρησιμοποιώντας την πολιτική της υπονόμευσης απομάκρυναν νέους διανοούμενους

με επιρροή.

Αμέσως μετά αντελήφθησαν ότι πρέπει να «βάλουν χέρι» στη «Χαραυγή» για να γίνει η εφημερίδα πλήρως ελεγχόμενο όργανο, διότι το σύνολο των συντακτών της είχαν ανανεωτικές απόψεις. Μη τολμώντας όμως να τους διώξουν τους υποβάθμισαν και τους ανάγκασαν σε παραιτήση. Από τότε τα πράγματα εξελίχθηκαν ραγδαία.

Η πρώτη αντίδραση ήταν να συσπειρωθούμε όλοι εμείς που είμασταν οι πρώτοι που δεχθήκαμε τα πυρά και να ιδρύσουμε νέα εφημερίδα, το «Εμπρός». Η εφημερίδα από τη πρώτη στιγμή έκανε τις διακηρύξεις της: Πάλη για την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό της Αριστεράς, πραγματικός εκδημοκρατισμός του ΑΚΕΛ. Στήριξη της ανανέωσης στην πολιτική ζωή του τόπου. Προβολή του πλουραλισμού και της πολυφωνίας.

ΕΡ.: *Τι αποτελέσματα είχατε;*

ΑΠ.: Λίγους μήνες μετά συνέπεσαν η έκδοση του «Εμπρός» με το θάνατο του Παπαϊωάννου. Τότε ακριβώς εμείς επροβάλαμε τη θέση ότι εντάξει τον Παπαϊωάννου θα τον κρίνει η ιστορία αλλά έφθασε η στιγμή για το ΑΚΕΛ να βρει το κουράγιο και το θάρρος να ανανεωθεί όχι μόνο όσον αφορά τα πρόσωπα αλλά και όσον αφορά τη νοοτροπία, τη σκέψη την πρακτική. Αυτό από τους περισσότερους που ακολουθούσαν τη δογματική ηγεσία εθεωρήθη ιεροσυλία. «*Δεν εσεβασθήκαμε τον νεκρόν και δεν υποκύψαμεν στις παρακαταθήκες του*».

Οι παρακαταθήκες του ήταν η ανάληψη της ηγεσίας από τον Χριστόφια η οποία και έγινε με όλη την τελετουργική διαδικασία των Ανατολικών Χωρών.

Εμείς προβάλαμε και υποστηρίξαμε την υποψηφιότητα του Παύλου Δίγκλη, γ.γ. της ΠΕΟ.

Βέβαια, το αποτέλεσμα ήταν προκαθορισμένο γιατί τα σώματα ήταν προκατασκευασμένα και οι αποφάσεις προεληγμένες, ήδη ένα χρόνο πριν, από το 16ο Συνέδριο του '86. Ένα συνέδριο κυριολεκτικά στημένο, έτσι ώστε στις εκλογές για την Κ.Ε. οι ηγέτες των ανανεωτικών Δίγκλης, Παπαπέτρου, Ζιαρτίδης κλπ. να πάρουν τους μισούς ψήφους από όσους τα υπόλοιπα μέλη της Κ.Ε.

Παρά λοιπόν το γεγονός ότι η πορεία του κόμματος ήταν από τότε προκαθορισμένη ο Δίγκλης έβαλε υποψηφιότητα για να αποδειχθεί ότι υπάρχουν και άλλες απόψεις. Ο Δίγκλης πήρε 13 ψήφους

και 59 ο Χριστόφιας. Εμείς τότε σαν «Εμπρός» με την ευκαιρία που μας έδωσε η υποψηφιότητα Δίγκλη, θέσαμε τα ζητήματα των διαφωνιών μας και των απόψεών μας σε σχέση με το κόμμα...

Έτσι συνεχίστηκε μέχρι και τώρα η πορεία του «Εμπρός» όπου κορυφώνεται η εξέγερση στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης...

ΕΡ.: *Πιστεύετε ότι οι ανανεωτικές φωνές που περιγράψατε πριν μπορούν να οδηγήσουν το ΑΚΕΛ στις μεταρρυθμίσεις που εσείς έχετε ως στόχο;*

ΑΠ.: Η αντίδραση της κομματικής ηγεσίας στις ανακαινώσεις των στελεχών που ανέφερα πριν ήταν αντίδραση πανικού και αδυναμίας να κατανοήσουν τις σημερινές εξελίξεις. Κάτι τέτοιο βέβαια στο παρελθόν θα επέσυρε σε 24 ώρες την αποβολή των κομματικών στελεχών που διαφνοούν. Τώρα όμως δεν τολμούν να το κάνουν... Το «Εμπρός» σε αυτή τη συγκυρία γίνεται εκφραστής όσων διαφνοούν. Αλλά δεν είναι μόνο εκείνοι που μίλησαν επώνυμα και μέσω του «Εμπρός».

Υπάρχουν δεκάδες στελέχη του κόμματος που υπέβαλαν δηλώσεις ενυπόγραφες στο κόμμα, με τις οποίες τάσσονται υπέρ των απόψεων του Δίγκλη και ζητούν να γίνει δημόσιος διάλογος και να συζητηθούν.

Και αυτό το ξέρει η κομματική ηγεσία. Ξέρει ότι η επιρροή μας μέσα στον λαόν είναι καταλυτική γι' αυτούς.

Ξέρει ακόμα ότι μέσα στην Αριστερά, τους οπαδούς του ΑΚΕΛ, διαθέτουμε την πλειοψηφία διότι οι περισσότεροι εγκλωβώνονται τις ιδέες μας...

ΕΡ.: *Βλέπετε την προοπτική ίδρυσης ενός νέου κόμματος;*

ΑΠ.: Δεν μπορώ βέβαια να μιλήσω εκ μέρους εκείνων των συντρόφων. Πάντως ειλικρινά, ούτε θέλομεν, ούτε επιθυμούμε, ούτε επιδιώκουμε την διάσπαση του κόμματος. Το κόμμα είναι η πολιτική έκφραση των εργαζομένων εδώ στην Κύπρο για επτά δεκαετίες και παρ' όλα τα λάθη του έχει προσφέρει πολλά σε αυτόν τον τόπο. Αυτό το κόμμα είναι και δικό μας, είναι ένα κομμάτι της ζωής μας και δεν μπορούμε να το χαρίσουμε σε εκείνους που τελικά θα το οδηγήσουν στην συρρίκνωση με την πορεία που ακολουθούν. Θα κάνουμε τα πάντα για να διατηρηθεί η ενότητά του αλλά δεν θα κάνουμε συμβιβασμούς αρχών. Δεν μπο-

ρει να υπάρξει ενότητα, χωρίς ανανέωση, χωρίς νέα σκέψη, χωρίς διαδικασίες εγγυημένες και πραγματικά δημοκρατικές, χωρίς διάλυση μηχανισμών που οδήγησαν το κόμμα έως εδώ και κυρίως της επαγρύπνησης, χωρίς ουσιαστικά ανάθεση της ηγεσίας του κόμματος σε σώματα όπου τουλάχιστον θα εκπροσωπούνται ισοτίμα και οι ανανεωτικές δυνάμεις. Διότι για να ξεκινήσει ένας ουσιαστικός διάλογος πρέπει πρώτα να επιτευχθεί ισοτιμία. Αλλιώς δεν θα οδηγήσει πουθενά.

ΕΡ.: *Όταν λέτε ισοτιμία τι εννοείτε;*

ΑΠ.: Να δημιουργηθεί ένα κοινό σώμα το οποίο θα επιβλέψει τις διαδικασίες συζήτησης και αναθεώρησης του καταστατικού του κόμματος που πρέπει να γίνει στο επόμενο συνέδριο που εμείς το βλέπουμε να μην γίνεται αργότερα από το τέλος του 1990, πριν τις βουλευτικές εκλογές δηλαδή. Δεύτερον πρέπει η ηγεσία του ΑΚΕΛ να αποδεχθεί τον ανοικτό δημόσιο διάλογο, εφ' όλης της ύλης. Τρίτον να αποκηρυχθούν όλες οι αποφάσεις του παρελθόντος που στιγματίζουν το κόμμα και κυρίως η απόφαση για την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία. Τέταρτον πρέπει τα καθοδηγητικά όργανα του κόμματος και κυρίως το Π.Γ. να διευρυνθούν με τη συμμετοχή ανανεωτικών στελεχών. Πέμπτον ζητούμε ο μηχανισμός της επαγρύπνησης να θεθεί υπό τον έλεγχον του σώματος του κοινού που θα οδηγήσει τις καταστατικές αλλαγές και να γίνει σε βάθος έρευνα των δραστηριοτήτων του τα τελευταία χρόνια, διότι είχε μεταβληθεί σε όργανο φακελώματος και παρακολούθησης των μελών και στελεχών του κόμματος. Ζητούμε αναγνώριση του «Εμπρός» ως μιας αριστερής εφημερίδας και των ιδεών του Γκορμπασώφ.

ΕΡ.: *Από τα λεγόμενά σας συμπεραίνουμε ότι η πίεση για ανανέωση από τη βάση είναι υπαρκτή και έντονη. Αντίθετα οι φωνές που προέρχονται από το ίδιο το κόμμα λίγες. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό;*

ΑΠ.: Θα πω ένα μόνον πράγμα. Η Κεντρική Επιτροπή του κόμματος αποτελείται από 89 μέλη, 72 τακτικά και 17 αναπληρωματικά. Από αυτά τα 84 είναι έμμισθοι του κομματικού μηχανισμού. Αυτό σημαίνει ότι το ανώτατο όργανο του κόμματος αποτελείται από ανθρώπους που έχουν και προσωπικό συμφέρον να διατηρήσουν ένα σχήμα όπως είναι σήμερα. Φοβούνται για τους μισθούς τους, τις δουλειές τους. Αυτό είναι τρομερό...

Μαίρη Γουέμπ

ΤΟ ΑΚΡΙΒΟ ΦΑΡΜΑΚΙ

*

Η ΑΛΕΠΟΥΔΙΤΣΑ

Δύο συναρπαστικά Μυθιστορήματα

Έκδόσεις Νεφέλη

Τόνυ Μόρισον

ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

Ένα συγκλονιστικό Μυριστόρημα

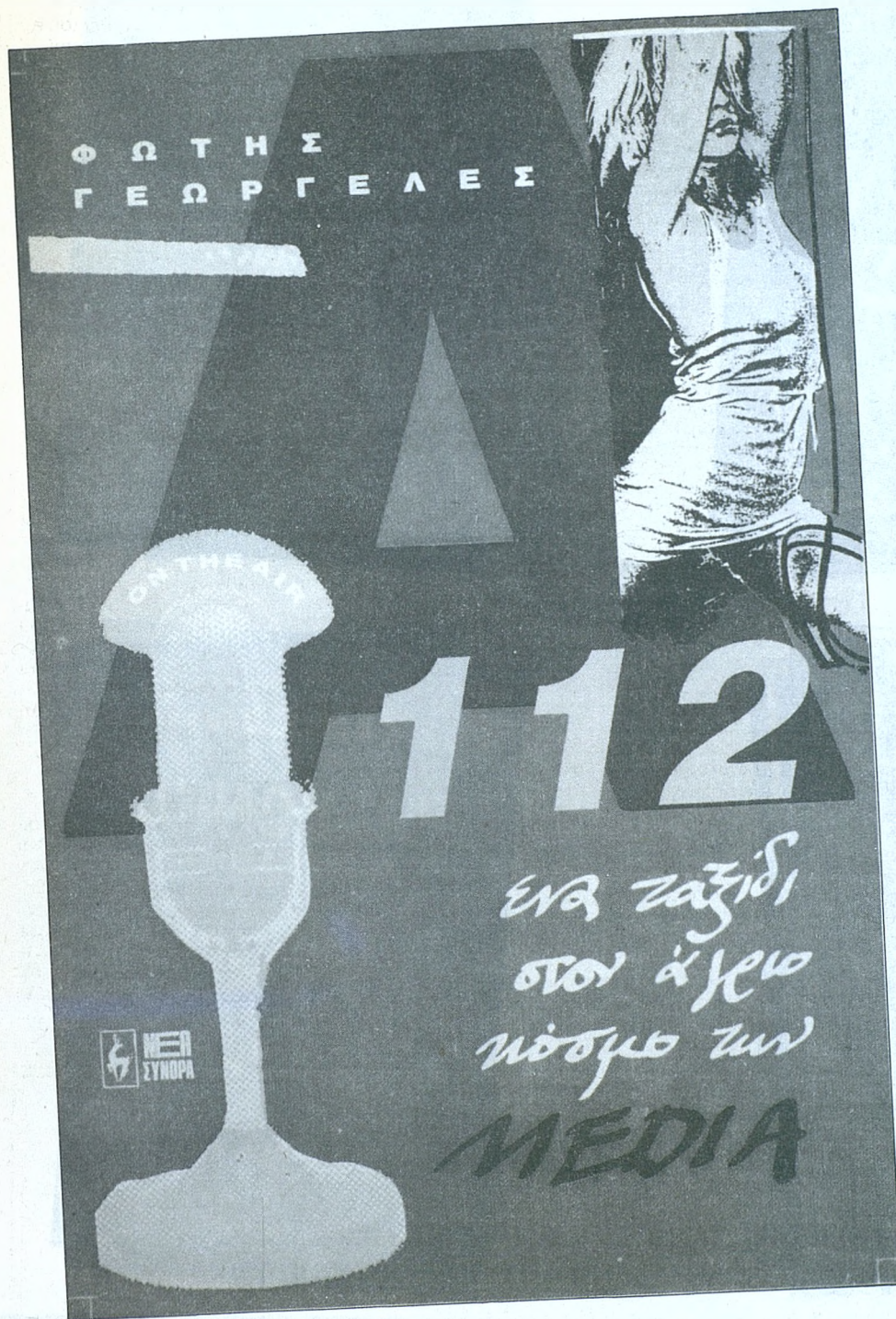
Έκδόσεις Νεφέλη

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΑΠΟ 15 ΔΕΚ - ΕΩΣ 3 ΙΑΝ. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΓΟΡΑ ΣΑΣ,
ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΔΩΡΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

A112, ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΑΓΡΙΟ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ MEDIA

ΦΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΕΛΕΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΡΟΚ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΣΤΟΝ A112

Το «ταξίδι στον άγριο κόσμο των MEDIA» ήταν μια στήλη που εμφανίστηκε στο περιοδικό «Ταχυδρόμος», το 1985. Ο A112, ο «έντυπος ραδιοσταθμός», κάθε βδομάδα έκανε ένα ταξίδι σε όλα αυτά που καθόρισαν τη δεκαετία που τελειώνει αυτές τις μέρες. Τη ζούγκλα των ερτζιανών, τα τηλεοπτικά κανάλια, τη δορυφορική, τη μουσική, το σόουμπίζνες, τη διαφήμιση, τα βιντεοκλίπ, τα κλαμπ, το σινεμά, το κόμικ, τον τρόπο ζωής μιας νέας εποχής. Ο A112, ήταν η «μουσική υπόκρουση της ζωής», αυτών που ζούσαν σ' αυτή την πόλη, αυτών που ήθελαν να ζήσουν την εποχή τους. Όταν η μουσική έγινε μόνο «υπόκρουση», το σάουντρακ παρέμεινε, όμως οι εισαγωγές των εκπομπών κάθε βδομάδα, ήταν πια όπως και η ίδια η ζωή. Χαρούμενες ή θλιμμένες, γκρινιάρικες, αισιόδοξες, απαισιόδοξες, ένα εβδομαδιαίο ημερολόγιο της ζωής μας. Τώρα που, τέλος του '89, τέλος της δεκαετίας, τελειώνει και η στήλη του Ταχυδρόμου, οι «εισαγωγές» αυτές που εκδίδουν τα «Νέα Σύνορα» είναι το ημερολόγιο των 80ς, ένα ταξίδι στα πέντε χρόνια που πέρασαν, η εικόνα της διαδρομής, όπως την είδε ο εκφωνητής του σταθμού και πολλοί από τους αναγνώστες του.

Ο A112, που κράτησε την ανωνυμία του μέχρι την τελευταία εκπομπή, είναι το ίδιο πρόσωπο με το συγγραφέα Άρη Σάρτα που το 1984 είχε εμφανιστεί με το βιβλίο «Ροκ Μυθιστόρημα». Είναι ο δημοσιογράφος Φώτης Γεωργελές.

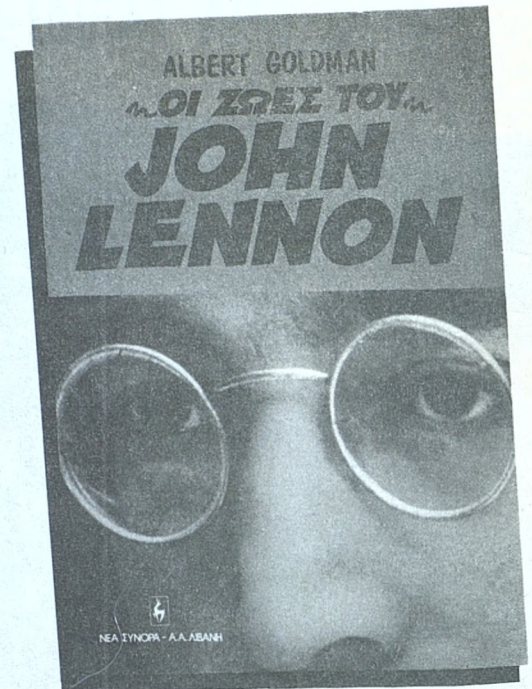
από τις εκδόσεις **ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ**

Σόλωνος 94, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 3600398-3610589-3644409 FAX 3617791

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΑΠΟ 15 ΔΕΚ - ΕΩΣ 3 ΙΑΝ. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΓΟΡΑ ΣΑΣ,
ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΔΩΡΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

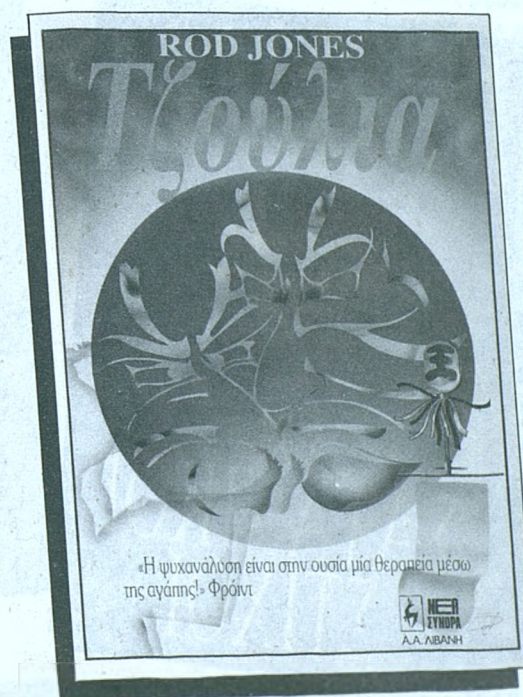
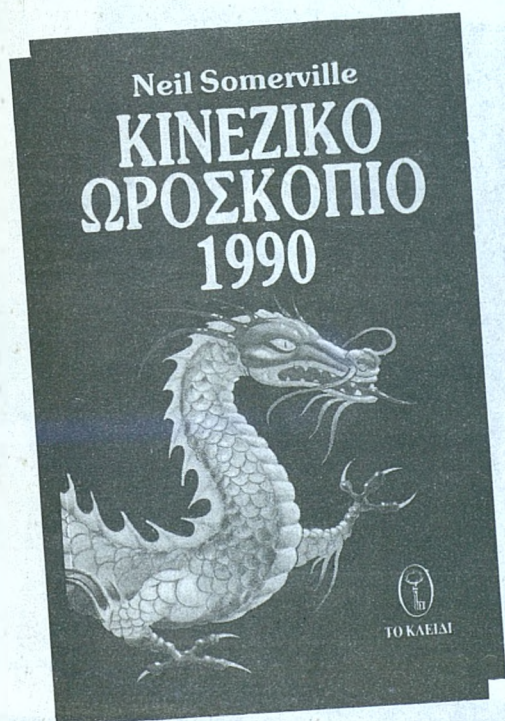
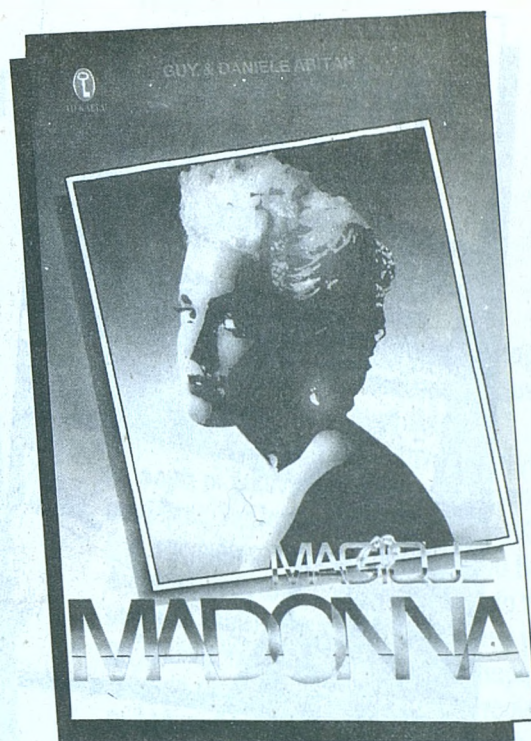
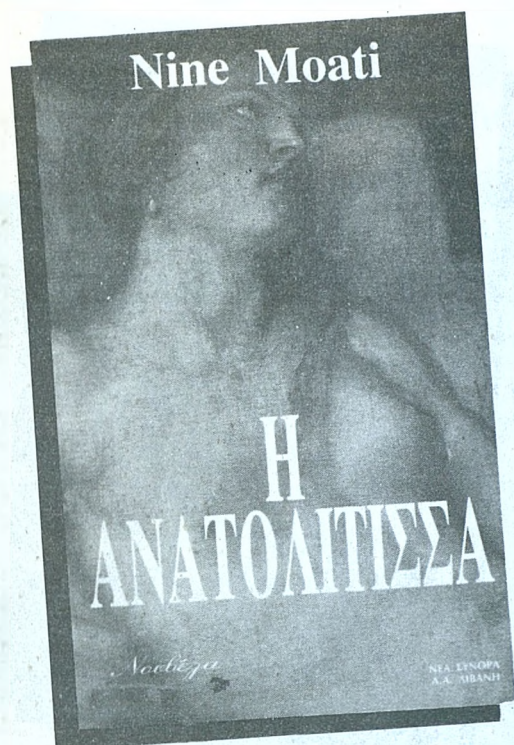
από τις εκδόσεις **ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ**

Σόλωνος 94, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 3600398-3610589-3644409 FAX 3617791

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΑΠΟ 15 ΔΕΚ - ΕΩΣ 3 ΙΑΝ. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΓΟΡΑ ΣΑΣ,
ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΔΩΡΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

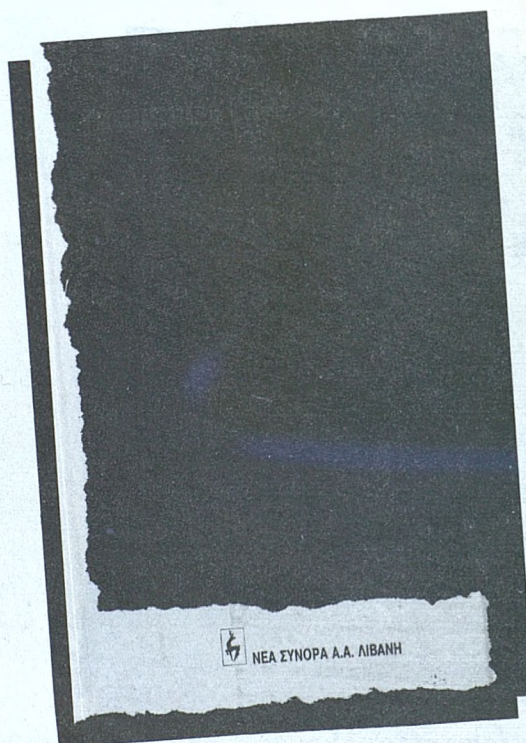
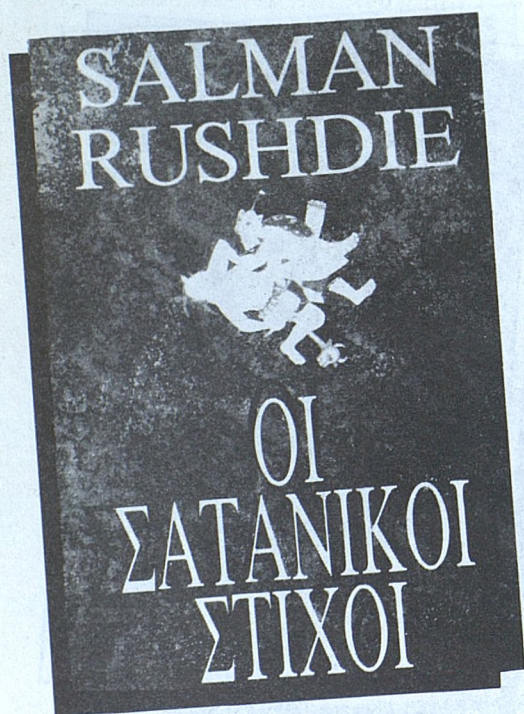
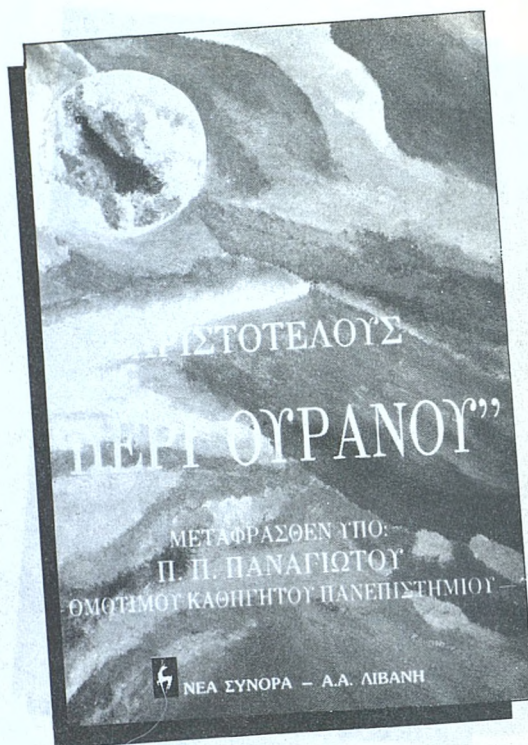
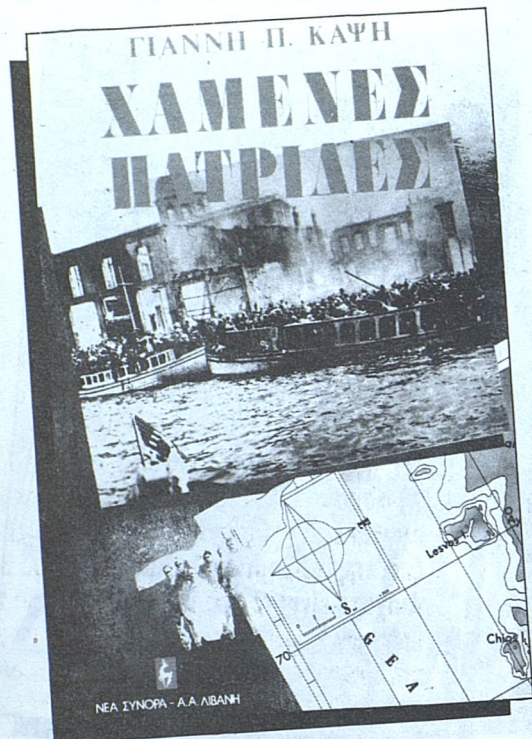
από τις εκδόσεις **ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ**

Σόλωνος 94, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 3600398-3610589-3644409 FAX 3617791

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΑΠΟ 15 ΔΕΚ - ΕΩΣ 3 ΙΑΝ. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΓΟΡΑ ΣΑΣ,
ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΔΩΡΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

από τις εκδόσεις **ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ**

Σόλωνος 94, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 3600398-3610589-3644409 FAX 3617791

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΩΡΟ

ΑΠΟ 15 ΔΕΚ - ΕΩΣ 3 ΙΑΝ. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΑΓΟΡΑ ΣΑΣ,
ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΜΑΣ, ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΔΩΡΟ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ — ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ — ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ — ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ — ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ

ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ

Το βιβλίο «ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ» είναι μία παρουσίαση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών των χωρών της Άπω Ανατολής.

Παρουσιάζονται από ένα ελληνικό μάτι για πρώτη φορά οι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές συνθήκες, της Ιαπωνίας, της Κίνας, της Καμπότζης, της Ινδίας, της Σρι Λάνκα και του Βιετνάμ. Διάχυτο είναι το περιγραφικό στοιχείο των εθίμων των χωρών αυτών που συνθέτουν μια πλήρη εικόνα της πολιτιστικής τους παράδοσης. Ιαπωνία μία ανατέλλουσα αυτοκρατορία, όπου οι δρόμοι δεν έχουν όνομα αλλά έχουν έντονη ταυτότητα.

Κίνα, η αυτοκρατορία που αιώνες μέσα από τις ρίζες της ανηζητεί τη υπόστασή της στο σύγχρονο κόσμο. Η εξέγερση της Τιεν Αν Μεν, από την οπτική γωνία ενός αντικειμενικού παρατηρητή, που καταγράφει το Σοσιαλισμό σαν το αρχικό στάδιο του Καπιταλισμού. Καμπότζη, ένας πόλεμος χωρίς τέλος.

Βιετνάμ, 13 χρόνια μετά. Τα παιδιά της Σαϊγκόν τρώνε ακόμα σκουπίδια.

Ινδία. Η χώρα των Θαυμάτων, το σκλαβοπάζαρο του γάμου στον αστερισμό των αντιθέσεων. Σρι Λάνκα. Ο εμφύλιος πόλεμος. Ψήφοι και αίμα στο νησί του παραδείσου.

από τις εκδόσεις

ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ

Σόλωνος 94, 106 80 Αθήνα. Τηλ.: 3600398-3610589-3644409 FAX 3617791

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: Ο ΛΟΥΒΑΡΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ, Η ΚΑΘΑΡ

Τον περασμένο Σεπτέμβριο, στη συνεδρίαση της Βουλής με θέμα το πόρισμα της Εξεταστικής Επιτροπής για την «αγορά του αιώνα», ο εισηγητής του Συνασπισμού κ. Γρηγόρης Γιάνναρος, «χρύσωσε το χάπι» της μη παραπομπής του Ανδρέα Παπανδρέου διαβεβαιώνοντας τους παρευρισκόμενους —γιατί κανείς νοήμων πολίτης δεν μπορούσε να τον πιστέψει— ότι η Βουλή «θα» παρενέβαινε αποφασιστικά στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, «αίροντας το απόρρητο» των σχετικών διαδικασιών και επιβάλλοντας τη διαφάνεια.

Είχαμε τότε επικρίνει την «αφέλεια» του κ. Γιάνναρου, αλλά και της ηγεσίας του Συνασπισμού, επισημαίνοντας ότι χωρίς την κάθαρση στις Ένοπλες Δυνάμεις και την τιμωρία των υπευθύνων για τα σκάνδαλα, η περιζήτητη «διαφάνεια» θα κατέληγε κενό και ανεπίδοτο γράμμα, οι προμήθειες θα παρέμεναν στα χέρια των σκανδαλοποιών.

Τρεις μόνο μήνες από τότε οι πληροφορίες που φτάνουν καθημερινά στο ΑΝΤΙ επιβεβαιώνουν δυστυχώς εκείνη την εκτίμηση. Οι πολιτικές σκοπιμότητες της Νέας Δημοκρατίας και οι διαταγμοί του Συνασπισμού όχι μόνο δεν οδήγησαν στην ικανοποίηση της κοινής απαίτησης για δικαιοσύνη, όχι μόνο δεν επέβαλαν τη διαφάνεια, αλλά επέτρεψαν στα ίδια κυκλώματα που έθρεψαν τη σήψη και τη διαφθορά του ΠΑΣΟΚ να ελέγχουν και σήμερα τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων.

Κορυφαίο παράδειγμα ο όμιλος επιχειρήσεων του **Αλέξανδρου Τσάτσου**, στενού φίλου του επανεμφανισθέντος πρώην «βασιλέως», προστάτη απόστρατων χουντικών και χρηματοδότη του Ανδρέα Παπανδρέου, αρχίζοντας από την προεκλογική εκστρατεία του 1981. Επί ΠΑΣΟΚ, ο κ. Τσάτσος χρησιμοποίησε το γνωστό μας **Γιώργο Λούβαρη** και την εταιρεία «Κεστρέλ» για να «κλείνει» προς όφελός του τις μεγάλες συμβάσεις του υπουργείου Άμυνας (αεροσκάφη «Μιράζ» πυραυλοι «Μάτζικ», φρεγάτες, ανταλλακτικά, θεωρακισμένα κλπ.).

Μετά την επίτευξη της «εθνικής συμφιλίωσης», ο κ. Τσάτσος άλλαξε κι αυτός προσώπιο και σήμερα παρουσιάζεται στους διαγωνισμούς μέσω μιας άλλης εταιρείας που ονομάζεται «**Στάριον**», χρησιμοποιώντας τα ίδια πρόσωπα και τα ίδια μέσα για να αλώσει τις νέες προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων. Όλοι στο υπουργείο Άμυνας γνωρίζουν ποια είναι στην πραγματικότητα αυτή η εταιρεία και ποιοι κρύβονται από πίσω της, αλλά όλοι κάνουν πως «δεν ξέρουν». Αυτό που έχει σημασία είναι να τηρηθούν τα προσχήματα που επιβάλλει η παρουσία της «Οικουμενικής» κυβέρνησης, το πρωταρχικό είναι να διατηρηθεί αλώβητο το «σύστημα» από τη λαίλαπα των σκανδάλων και να μην θιγούν τα κερτιμένα δικαιώματα κάποιων. Το «σύστημα» προϋπέρξε του Ανδρέα Παπανδρέου και πρέπει να

STARION

ATTN: MR GEORGE E. PATERACIS
SM 40

NAME OF COMPANY : STARION LTD
PRESIDENT : MR CHRIS RETZEPI
SHARE HOLDERS : MRS A. RETZEPI
MR C. RETZEPI
MRS T. MERIKA
DIRECTORS : MR D. DIMITRIADIS
Vice Admiral (ret.) Comp. Specialist
MR D. AGELETOS
Brig. Gen. Air Force (Ret.)
MR A. STATHIAS
Lt.-Col. Air Force (Ret.)
ASSOCIATES : MR A. PAPANIKOLAOU
Lt. Gen. Army (Ret.), ex-deputy
MR D. KALIAKMANIS
Col. Army (Ret.) Mech. & Electr. Eng.
MR A. BELOS
Col. Army (Ret.)
MR E. DRAKAKAKIS
Lt. Gen. Army (Ret.) ex-deputy of 2
and specialised in NATO matters.
MR T. GOULAS
Lt. Gen. Army (Ret.)

Ένα ντακομέντο. Στελέχωση αντιπροσωπειών μεσάζοντων. «Δουλείες» ύψους 1,5 δισ. δολαρίων. Τα σκάνδαλα πάλι στο προσκήνιο...

ζήσει και μετά από αυτόν.

Έχουμε στη διάθεσή μας έγγραφα με την «ταυτότητα» της «Στάριον» και διαβάζουμε ότι διαφημίζεται στο εξωτερικό ως η εταιρεία που «έκλεισε» μερικές από τις μεγάλες «μπίζνες» επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ, όπως η αγορά των αντιαερματικών πυραύλων «**Μιλαν**» (ένα σκάνδαλο στο οποίο πρωταγωνίασε ο Λούβαρης και βρίσκεται ήδη στον Εισαγγελέα) και η αγορά των τεσσάρων νέων γερμανικών **φρεγατών** (με πρωταγωνιστές πάλι τους Τσάτσους και το Λούβαρη).

Το καταπληκτικό είναι ότι σε ένα από τα έγγραφα αυτά, με το οποίο η «Στάριον» παρουσιάζει τα στελέχη της διαβάσαμε τα ονόματα μερικών ανωτέρων και ανωτάτων αξιωματικών, οι οποίοι την εποχή των διαπραγματεύσεων για τους «Μιλαν» και τις φρεγάτες, βρέσκονταν στην κατάλληλη θέση του ΓΕΕΘΑ.

Ας τα δούμε όλα αυτά πιο αναλυτικά. Η «Στάριον» παρουσιάζεται ως μεσάζων στους ξένους είκοις και ζητά να της αναθέσουν την εκπορώση τους στους διαγωνισμούς των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, παρέχοντας τη διαβεβαίωση ότι χάρις στις δικές της ενέργειες και επαφές, «έκλεισε» τις παρακάτω «μπίζνες» με τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις:

- Πρώτον, αγορά αντιαερματικών πυραύλων τύπου «**Μιλαν**» (ως γνωστόν το σκάνδαλο αυτό ύψους δισεκατομμυρίων βρίσκεται στον Εισαγγελέα με πρώτο εμπλεκόμενο το φίλο του Ανδρέα Παπανδρέου, Γιώργο Λούβαρη).

- Δεύτερον, σύμβαση για τις τεσερις γερμανικές **φρεγάτες** τύπου «ΜΕΚΟ». Υ-

πενθυμίζουμε ότι όπως γράφαμε στο τχ. 398 του ΑΝΤΙ «έχει επιβεβαιωθεί ότι ο Αλέξανδρος Τσάτσος, στενός φίλος και πραγματικό αφεντικό του Λούβαρη μεσολάβησε στην αγορά των ΜΕΚΟ και έχει σχέση με τη συνάντησή του Α. Παπανδρέου και του Γερμανού υπουργού Χανς Ντήτριχ Γκένσερ, στη Σκιάθο, το καλοκαίρι του 1987».

- Τρίτον, αντιαερματικοί πυραυλοι «**Στριμ**». Και η «δουλειά» αυτή κλείστηκε από τους Τσάτσους.

- Τέταρτον, κινητήρες «ντήζελ» τύπου «**Βαρτσιλά**». Όπως μαθαίνουμε οι κινητήρες αυτοί θα τοποθετηθούν στα αρματαγωγά που κατασκευάζονται για λογαριασμό του Πολεμικού Ναυτικού στην Ελλάδα και η σχετική σύμβαση υπογράφηκε ύστερα από τις κατάλληλες παρεμβάσεις του ναυάρχου Δημητριάδη.

- Πέμπτον, μηχανολογικός εξοπλισμός για τα **γαλλικά άρματα μάχης AMX-30** και **AMX-10**, τα οποία, επίσης ως γνωστόν στο «Πεντάγωνο», αντιπροσωπεύονται στην Ελλάδα από τους Τσάτσους.

Διαβάζοντας στη συνέχεια τα ονόματα των στελεχών και συνεργατών της εταιρείας γίνεται αμέσως αντιληπτό πώς οι Τσάτσοι και ο Λούβαρης έκλειναν τις δουλειές τους και σε πόση έκταση έπρεπε να έχει προχωρήσει το νυστέρι της κάθαρσης στις Ένοπλες Δυνάμεις.

Διευθυντές της «Στάριον» είναι ο αντιναύαρχος ε.α. **Δ. Δημητριάδης**, ο ταξίαρχος ε.α. **Δ. Αγγελέτος** και ο αντισμήναρχος ε.α. **Α. Σταθίας**. Συνεργάτες της είναι οι αξιωματικοί (όλοι εν αποστρατεία): αντιστράτηγος **Α. Παπανικολάου**, συνταγματάρχης **Δ. Καλιακμάνης**, συνταγματάρχης **Ε. Δρακακάκης** και **Θ. Γούλας**.

- Αρχίζουμε από τον τελευταίο, ο οποίος σήμερα είναι Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής της ΕΒΟ. Στην ΕΒΟ ο κ. **Γούλας** διαδέχθηκε τον Σταμάτη Καμπάνη με εντολή του πρώην υπουργού Άμυνας Γιάννη Χαλαμπούπου, παρά το γεγονός ότι ο Επιθεωρητής του Στρατού στρατηγός Παπασιώρης είχε διατάξει να ελεγχθεί πειθαρχικώς για την ανάμιξη του σε μια σκανδαλώδη αγορά ασυρμάτων.

Όταν υπεγράφη η σύμβαση των «Μιλαν», ο κ. Γούλας ήταν εν ενεργεία και διευθυντής του Γ' Κλάδου του ΓΕΣ, είχε δηλαδή άμεση σχέση με τις διαπραγματεύσεις και η υπογραφή της σύμβασης εξαρτάται άμεσα από αυτόν. Κλήθηκε μάλιστα να καταθέσει σχετικά στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής που ερευνούσε το σκάνδαλο. Το ερώτημα είναι αν κατέθεσε ότι μετά την αποστρατεία του προσελήφθη από τη «Στάριον», όποτε έχουμε μια «καρμπινάτη» απόδειξη εξαγοράς αξιωματικών, παρόμοια με εκείνη του σκανδάλου των «Λεοπαρτί».

Λεπτομέρεια: ο κ. Γούλας ήταν διευθυντής του Γ' Κλάδου και την εποχή που ήταν εν εξελίξει οι διαπραγματεύσεις για τον εξοπλισμό των AMX-30 και υπεγράφη η συμφωνία για τους πυραύλους «Στριμ».

Η ΣΤΙΣ ΚΑΛΕΝΔΕΣ

του Ρεπόρτερ

δου προμήθειες που όπως είδαμε καταγράφονται στο ενεργητικό της «Στάριον» και των Τσάτσων.

● Ένας άλλος εταίρος της «Στάριον», ο συνταγματάρχης **Δ. Καλιακμάνης**. Όπως γράψαμε στο τχ. 359, χωρίς να υπάρξει από τότε διάψευση, «είναι μέσω της συζύγου του μέτοχος της εταιρείας των Τσάτσων MARS με 33% και ο ίδιος έχει αναμιχθεί στο άλλο μεγάλο σκάνδαλο των "Λέοπαρντ"».

Στους κύκλους των απόστρατων είναι εξάλλου γνωστό ότι για τους Τσάτσους εργάζεται και ο συνταγματάρχης **Μπέλλος**.

Οι αναγνώστες του ANTI θα θυμούνται επίσης ότι ο Γιώργος Λούβαρης και οι Τσάτσοι χρησιμοποιούσαν ένα κύκλωμα χουντικών απόστρατων για να ελέγχουν τις προμήθειες. Επικεφαλής αυτού του κυκλώματος ήταν ο τέως λοχίας της ΕΣΑ **Σταύρος Κομνόπουλος** και ο χουντικός **Γ. Σταύρου**.

Σήμερα πρόεδρος της «Στάριον» είναι ο κ. **Χρήστος Ρετζέπης**.

«Επιτάφιος για την κάθαρση» θα μπορούσε να είναι ο τίτλος του σημερινού ρεπορτάζ, αλλά δεν τον προτιμήσαμε επειδή είναι πολύ μελοδραματικός. Εκ-

φράζει όμως την ουσία της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί σήμερα στην πολιτική σκηνή της χώρας, ύστερα από τόσους δημοσιογραφικούς και πολιτικούς αγώνες και έξι ολόκληρους μήνες από τις εκλογές της 18ης Ιουνίου και τη «Βουλή της κάθαρσης».

Στην κυβέρνηση συμμετέχουν «ισότιμα», ο διώκτης των σκανδάλων Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, ο ηθικός και φυσικός αυτοουργός των σκανδάλων Ανδρέας Παπανδρέου και ο σταυροφόρος της διαφάνειας Χαρίλαος Φλωράκης.

Η διαδικασία της παραπομπής του Ανδρέα και των υπουργών του στο Ειδικό Δικαστήριο καθυστερεί με τα κατάλληλα νομικά και δικονομικά κωλύματα και κανείς δεν πιστεύει πλέον ότι θα δει τον πρώην πρωθυπουργό στο εδώλιο.

Γίνονται βέβαια κάποιες ανακρίσεις, αλλά πολύ φοβούμαστε, μόνον για το «θεαθήναι» αν κρίνουμε από την τύχη των ανακρίσεων που έγιναν στο πρόσφατο παρελθόν για τα σκάνδαλα των «Μπόινγκ» και του ΟΤΕ.

Και στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, όπου υπεύθυνος είναι ο πιστός στον Ανδρέα **Κάρολος Παπούλιας** η κατάσταση έχει διαμορφωθεί περίπου, ως

εξής: Οι ίδιοι αξιωματικοί που πρωταγωνίστησαν σε σκάνδαλα δισεκατομμυρίων όχι μόνο δεν διώκονται, αλλά συμμετέχουν ενεργά στην επιχειρούμενη νέα αλυσή των προμηθειών, ο Γιώργος Λούβαρης βρίσκεται πάντα εκτός φυλακής και το μεγάλο αφεντικό, ο Αλέξανδρος Τσάτσος κατευθύνει τις αγορές του Στρατού και τις Αεροπορίας από το Λονδίνο, όπου συναντάται μεταξύ άλλων και με τον επανεμφανισθέντα Κωνσταντίνο Γλύξμπουργκ. Δεν μας μένει παρά να δούμε στο προσκήνιο και τον τελευταίο ως «βασιλιά».

Κατά τα άλλα, για όποιον εισαγγελέα ενδιαφέρεται, οι πληροφορίες για την «Στάριον» που δημοσιεύουμε σήμερα αποτελούν ένα πρώτης τάξεως υλικό για άσκηση ποινικής δίωξης, επειδή οκτώ ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματικοί ομολογούν, με την «υπογραφή» τους, ότι έχουν αναμιχθεί σε σειρά σκανδάλων που συγκλόνισαν πρόσφατα την κοινή γνώμη, όπως αυτό με τους «Μίλαν».

Καλό θα ήταν επίσης να κινηθεί ο υπουργός Άμυνας κ. Τζάνης Τζαννετάκης τις διαδικασίες επανεξέτασης των συμβάσεων για τις φρεγάτες, τους πυραύλους και τα ανταλλακτικά που προαναφέραμε, επειδή όπως αποδεικνύεται υπογράφηκαν με τη μεσολάβηση μεσαζόντων, οι οποίοι μάλιστα προέρχονται από τις τάξεις του στρατεύματος.

Από τις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ για ΠΑΙΔΙΑ και για ΝΕΟΥΣ

Σύγχρονη λογοτεχνία

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου
Λάθος, κύριε Νόικερ

Ζωρζ Σαρή
Το παραράδιασμα

Μάνος Κοντολέων
Το 33

Ηρώ Παπαμόσχου
Το πέτρινο σπίτι (2 τόμοι)

Κλασική λογοτεχνία

Μαρκ Τουαίν
Οι περιπέτειες του Τομ Σόγερ

Ιούλιος Βερν
Μιχαήλ Στρογκόφ

Ντοκουμέντα

Μιπ Γκις
Αναμνήσεις από την Άννα Φρανκ

Μυθολογία

Ειρήνη Μάρρα
Θεογονία, το πιο παλιό παραμύθι του κόσμου

Αργυρώ Κοκορέλη
Προμηθέας, οι πρώτοι άνθρωποι

Αργυρώ Κοκορέλη
Οι θεοί του Ολύμπου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Σύγχρονα βιβλία με σεβασμό στην υπεύθυνη γνώση
ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3, 10678 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 36.38.362

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ

Η εταιρεία ΝΤΑ'Ι'ΜΣ ιδρύθηκε το 1981 από ιδιώτες. Αντικείμενο της βιομηχανικής της δραστηριότητας η παραγωγή συριγγών μιας χρήσης.

Το εργοστάσιο μορφοποίησης των πλαστικών, συναρμολόγησής τους, και συσκευασίας βρίσκεται στην Αρχαία Κόρινθο, ενώ ένα δεύτερο εργοστάσιο αποστείρωσης προϊόντων —και φυσικά των συριγγών— με ακτινοβολία από πηγή κοβαλτίου βρίσκεται στη Μαγούλα Αττικής και συμπληρώνει τον κύκλο.

Η παραγωγική της ικανότητα μπορεί να καλύψει σήμερα τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς και να αφήσει ορισμένα περιθώρια για εξαγωγές. Υπάρχουν προγραμματισμένες επενδύσεις για να διπλασιαστεί η παραγωγική ικανότητα σε σύριγγες, με σκοπό την εξαγωγή σε χώρες της Κοινότητας. Η άριστη ποιότητα των προϊόντων επιτρέπει τέτοιες προοπτικές.

Η επιχείρηση απασχολεί περίπου 140 άτομα προσωπικό με μεγάλο ποσοστό πιστημόνων 10%, εργαστήρια ελέγχου και τμήμα ερευνών.

Στο ξεκίνημα της η εταιρεία δεν πήγε καλά. Ενώ ο τεχνολογικός της εξοπλισμός είναι καλός και το προϊόν —υψηλής τεχνολογίας— συναγωνίζεται ποιοτικά τα καλύτερα διεθνή, στον οικονομικό τομέα τα πράγματα είναι πολύ άσχημα. Δεν υπάρχουν ρευστά διαθέσιμα. Την κατάσταση επιδεινώνει η ακαδημαϊκή αντιμετώπιση των βιομηχανικών προβλημάτων από τους ιδιοκτήτες, ο σκληρός, ίσως και σθέμιτος εμπορικός ανταγωνισμός που επικρατεί στα προϊόντα υγείας και η έλλειψη κρατικής βιομηχανικής πολιτικής. Η εταιρεία βουλιάζει.

Μπροστά στον κίνδυνο να χάσουν την δουλειά τους, οι εργαζόμενοι πιέζουν και τελικά πετυχαίνουν να ενταχθεί η ΝΤΑ'Ι'ΜΣ στις προβληματικές.

Ο Ο.Α.Ε. (Όργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων) ορίζει διοίκηση στην οποία συμμετέχει και εκπρόσωπος των εργαζομένων. Παρ' όλο ότι ο Ο.Α.Ε. λύνει το πρόβλημα της χρηματοδότησης και το υπουργείο Εμπορίου υπογράφει σύμβαση για προμήθεια όλου του Δημοσίου με σύριγγες ΝΤΑ'Ι'ΜΣ, οι δυσκολίες είναι πολλές κυρίως με τους προμηθευτές που απαιτούν τις παλιές οφειλές που πάγωσε ο Νόμος. Η ΝΤΑ'Ι'ΜΣ δεν μπορεί να ξεπεράσει τις δυσκολίες της και ο Ο.Α.Ε. την κατατάσσει στις μη βιώσιμες προβληματικές και τη στέλνει σε λειτουργική εκκαθάριση.

Το πενταμελές εφετείο Ναυπλίου ορίζει εκκαθαριστή το δικηγόρο Χρήστο Βενετσάνο. Λίγους μήνες πιο μπροστά έχει

Τον τελευταίο καιρό γίνεται μεγάλη κουβέντα για τις προβληματικές. Όλοι είναι έτοιμοι να πετάξουν επάνω τους το ανάθεμα. Να τις φορτώσουν όλα τα δεινά της οικονομίας και να περάσουν την ιδεολογία ότι στο Δημόσιο τομέα δεν μπορεί να γίνει τίποτα. Ο αρθρογράφος μας, που θέλει για προσωπικούς λόγους να διατηρήσει την ανωνυμία του, έχει διαφορετική άποψη που την στηρίζει σε προσωπική εμπειρία από μια προβληματική. Την ΝΤΑ'Ι'ΜΣ.

αναλάβει τη Διεύθυνση του εργοστασίου Κορίνθου ο χημικός Περδίκας Πατακώστας.

Η δουλειά των δυο σε συνδυασμό με τη σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων από τους εργαζόμενους αλλάζουν την εικόνα της εταιρείας.

Η εταιρεία απαλλάσσεται από γραφειοκρατικές δυσκολίες και λειτουργεί σαν επιχειρηματίας, ενώ παράλληλα οργανώνεται η λειτουργία των εργοστασίων κατά τεχνοκρατικό τρόπο.

Αποτέλεσμα είναι να αυξηθεί η βιομηχανική παραγωγή κατά 30% με το ίδιο προσωπικό, ενώ προωθείται κανονικά το προϊόν στα νοσοκομεία και εκτελούνται εξαγωγές.

Συνέπεια: Η ΝΤΑ'Ι'ΜΣ αλλάζει εικόνα. Είναι πια μια δυναμική εταιρεία. Ο ισολογισμός που παρουσιάζει ο εκκαθαριστής έχει ΚΕΡΔΗ. Και ημερομηνία πλειστηριασμού ορίζεται ο Νοέμβριος του 1989, δηλαδή στο χρόνο επάνω.

Ακριβώς εξαιτίας αυτής της καλής εικόνας την ΝΤΑ'Ι'ΜΣ αγοράζει η θυγατρική του Ε.Ο.Φ. (Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων), ΕΛΒΙΟΝΥ Α.Ε.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο της νέας εταιρείας ΕΛΒΙΟΝΥ ΑΕ, διευθύνων σύμβουλος ορίζεται ο χημικός Περδίκας Πατακώστας ενώ πρόεδρος αναλαμβάνει ένας απόστρατος αξιωματικός της Αεροπορίας και αρχιτέκτονας ο κ. Μηνάς Ιωσηφίδης και αντιπρόεδρος ο γνωστός συνδικαλιστής της ΓΣΕΕ κ. Γιώργος Χριστόπουλος που αναλαμβάνει και τον εμπορικό τομέα.

Νέο πρόγραμμα αρχίζει για την καινούρια διοίκηση της ΝΤΑ'Ι'ΜΣ. Να γίνει ανταγωνιστική για το 1992.

Αφού σε χρόνο ρεκόρ ξαναλειτούργησαν όλα τα τμήματα και προσλήφθηκε όλο το προσωπικό με κάποιες ελάχιστες εξαιρέσεις μπήκε μπροστά το πλάνο αναδιοργάνωσης.

Σχεδιάστηκε 5χρονο πλάνο ανάπτυξης, με στόχο τον διπλασιασμό της παραγωγικής ικανότητας, την εξάλειψη των εργατοβόρων απασχολήσεων με εισαγωγή αυτοματοποιημένων μηχανών, την δημιουργία σύγχρονων χώρων παραγωγής, τη δημιουργία εργαστηρίων, χημικού στην Κόρινθο, βιολογικού —στη Μαγούλα για πλήρη έλεγχο πρώτων υλών και ετοιμών προϊόντων.

Δημιουργήθηκε τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης και προσλήφθηκαν νέοι ειδικοί επιστήμονες για να το στελεχώσουν. Το τμήμα αυτό θα ήταν ο οδηγός για τα νέα προϊόντα που πρέπει να σχεδιάσει και να παράγει η εταιρεία.

Το 5χρονο πλάνο μπήκε αμέσως σε εφαρμογή. Οι χώροι παραγωγής στην Κόρινθο εκμοντερνίστηκαν και διπλασιάστηκαν. Σε διάστημα 2 μηνών που σταμάτησε η βιομηχανική παραγωγή μια δεκάδα περίπου συνεργεία υπό τη διεύθυνση του προέδρου κ. Ιωσηφίδη τέλειωσαν ένα σπουδαίο έργο. Χωρίς υπερβάσεις χρονικές ή χρηματικές.

Τα εργαστήρια, πρώτα το βιολογικό και ύστερα το χημικό εξοπλίστηκαν και λειτουργούν. Ήλθαν ήδη και τα όργανα για το εργαστήριο ελέγχου υλικών του τμήματος. Τα πρώτα μηχανήματα παραγωγής έχουν ήδη εγκατασταθεί και παράγουν.

Μια μοντέρνα πρέσσα παράγει εδώ και 9 μήνες, καινούρια καλούπια σύγχρο-

νης τεχνολογίας δουλεύουν από τον Ιούλιο και αποδίδουν θαυμάσια ενώ η αποστειρωτική δύναμη έχει αυξηθεί από τον Σεπτέμβριο του 1988.

Καινούργιες μηχανές που η παραγωγή τους έγινε το Γενάρη του 1989 αναμένονται τις προσεχείς μέρες.

Σχέδια για νέες επενδύσεις υπάρχουν έτοιμα, έχουν ανασταλεί όμως από τις εκλογές του Ιουνίου.

Η Διοίκηση είχε υποσχεθεί στο προσωπικό ότι: θα εκμοντερνισθεί με αυτοματοποίηση η βιομηχανία, για να μπορεί να είναι απόλυτα ανταγωνιστική, όμως δεν θα υπάρξει πρόβλημα απόλυσης εργαζομένων γιατί θα κυκλοφορήσει νέα προϊόντα.

Οικονομικά η εταιρεία στέκει πολύ καλά. Στον ισολογισμό της 31.12.88 παρουσιάζει **κέρδη** 120 εκ. δρχ., ενώ τα έξοδα εγκατάστασης που ανέρχονται στα 52 εκ. δρχ. **αποσβέστηκαν** όλα τον πρώτο χρόνο.

Η διοίκηση λοιπόν σύμφωνα με ό,τι ισχύει στην αγορά πρέπει να θεωρείται απόλυτα πετυχημένη.

Αν μάλιστα πάρουμε υπόψη μας σοβαρά αυτό που λέγεται συχνά, ότι ο Δημόσιος Τομέας δεν διαθέτει τους κατάλληλους μάνατζερ, καταλήγουμε λογικά ότι, οι μέτοχοι θα πρότειναν στους συγκεκριμένους μάνατζερ καλύτερες θέσεις ή κα-

λύτερους όρους εργασίας.

Η κυβέρνηση όμως του κ. Τζαννετάκη, με προϊστάμενο υπουργό τον κ. Έβερτ αλλάζει τα Διοικητικά Συμβούλια.

Το Δ.Σ. της ΕΛΒΙΟΝΥ ΑΕ «**καθαιρείται!**» Γεννιέται δε εύλογα η απορία. Είναι δυνατόν να δουλέψει το δημόσιο όταν αντί να ανταμείψει τις πετυχημένες διοικήσεις τις απολύει; Αλλά ας ψάξουμε να βρούμε γιατί τους άλλαξαν. Μήπως υπήρχαν τίποτα σκάνδαλα ή ατασθαλίες; Από **κανένα** και **ποτέ** δεν έγινε ούτε η πιο μικρή νύξη.

Μήπως από πολιτική εμπάθεια γιατί ήταν ΠΑΣΟΚ; Ούτε αυτό μπορεί να ευσταθεί. Εκτός από τον κ. Γ. Χριστόπουλο που ήταν γνωστό στέλεχος της ΠΑΣΚ, πρόεδρος πιο παλιά της Ομοσπονδίας εργαζομένων στο φάρμακο και μέλος της Διοίκησης της ΓΣΕΕ ο κ. Ιωσήφιδης δεν έχει εκδηλωθεί δημόσια πολιτικά και ο κ. Παπακώστας ήταν, όταν τον καθαίρεσαν, μέλος της Κ.Ε. της ΕΑΡ.

Θα μας βοηθήσει να βρούμε την απάντηση γιατί τους άλλαξαν αν στο συλλογισμό μας βάλουμε μερικές άλλες παραμέτρους.

α. Ότι οι επενδύσεις έχουν σταματήσει από τον Ιούνιο.

β. Ότι προσλαμβάνουν κόσμο ενώ δεν έχουν ανάγκη, όπως καταγγέλλει το Σωματείο εργαζομένων.

γ. Η ΝΔ υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να αποδώσει ο δημόσιος τομέας και ότι πρέπει να περάσουν οι βιομηχανίες στα χέρια των ιδιωτών.

δ. Ο πρόεδρος της ΝΔ κ. Μητσοτάκης δήλωσε κατ' επανάληψη ότι θα κλείσει τις θυγατρικές του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (Ε.Ο.Φ.). Βέβαια δεν κατανόμασε την ΕΛΒΙΟΝΥ ΑΕ.

Μήπως λοιπόν μια πολύ πετυχημένη δημόσια επιχείρηση όπως η ΕΛΒΙΟΝΥ ΑΕ χαλάει το τοπίο της παραλυμένης δημόσιας επιχείρησης που το ιδεολογικό κέντρο της ΝΔ προπαγανδίζει;

Οι εργαζόμενοι όλα αυτά τα χρόνια έδειξαν ότι γνωρίζουν να υποστηρίζουν τη δουλειά τους. Ήδη έκαναν κινητοποιήσεις —2 ώρες στάσεις εργασίας— για να μην προσληφθούν υπεράριθμοι για να μπορέσει η ΕΛΒΙΟΝΥ Α.Ε. να παραμείνει δυναμική και σύγχρονη εταιρεία του Δημοσίου. Τι κρίμα! Καμιά εφημερίδα δεν σημείωσε αυτή την απεργία.

Μια απορία μας μένει:

Γιατί δεν αντέδρασε ο Συνασπισμός; Όταν μάλιστα ο Λ. Κύρκος έχει επισκεφθεί το εργοστάσιο ΝΤΑ'Ι'ΜΣ στην Κόρινθο και συνεχάρει τη διοίκηση για τον προγραμματισμό των έργων;

Δεν κατάλαβε; Δεν μπορούσε; Δεν ήθελε;

ΑΠΡΙΛΗ, ΨΕΥΤΗ! ΧΑΡΗΣ Ξ ΠΑΝΟΣ ΚΑΤΣΙΜΙΧΑΣ

ΣΕ ΔΙΣΚΟΥΣ,
ΚΑΣΕΤΕΣ,
ΚΑΙ C. D.

Product Advertising

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΝ ΝΑ ΟΝΕΙΡΕΥΟΝΤΑΙ

ΕΠΙ
σημαί
νουμε

Απολογισμός και ελπίδα

Σε λίγες μέρες κλείνει μια δεκαετία, της οποίας ο τελευταίος χρόνος έμελλε να είναι ο συγκλονιστικότερος ίσως, της μεταπολεμικής περιόδου για την Ευρώπη.

Η γηραιά ήπειρος αλλάζει. Και δεν είναι μόνο τα όσα συγκλονιστικά συμβαίνουν στην Ανατολική Ευρώπη αλλά και τα άλλα. Η πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, οι διαπραγματεύσεις της Γενεύης και της Βιέννης για τον περιορισμό των συμβατικών και στρατηγικών όπλων, η συνάντηση στη Μάλτα που άνοιξε μια νέα εποχή διαλόγου και συγκλίσεων.

Και ενώ η Ευρώπη πάλλεται, εμείς εδώ στην Ελλάδα περιχαρακωνόμαστε στον εαυτό μας και επιζητούμε το προσωπικό μας βόλεμα. Ενώ οι άλλοι τρέχουν με υπερηχητικές ταχύτητες, εμείς παρακολουθούμε έκπληκτοι την απόσταση να μεγαλώνει, χωρίς να θέλουμε να κάνουμε τίποτα.

Οι συγκινήσεις στον πνευματικό και στον πολιτικό ορίζοντα μοιάζουν όλο και πιο μακρινές. Η Αριστερά εκπληκτική κοιτάει τα διαδραματιζόμενα στην Ανατολική Ευρώπη και ταιμπιέται για να δει αν ονειρεύεται. Μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚ σκέπτεται ακόμα για το αν θα καταδικάσει την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία όταν οι ίδιοι οι φυσικοί αυτουργοί το έπραξαν ήδη και το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, η Ακαδημία Αθηνών, μόλις την περασμένη Πέμπτη διέγραψε από ανεπισημασμένο μέλος της τη σύζυγο και συνεργάτη του βρυκόλακα της Ρουμανίας. Τόσα χρόνια, κανένας πνευματικός μας άνθρωπος, απ' ό,τι γνωρίζουμε, δεν βρέθηκε να καταγγείλει δημόσια το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα για αυτή του την εκλογή.

Σε λίγες μέρες ξεκινά μια καινούργια δεκαετία. Όσοι, με όπλο την έμπνευση, το πάθος, τη γνώση, επιμένουν να ασχολούνται με την παραγωγή πολιτιστικού έργου, ας γνωρίζουν ότι η δημιουργική τους παρουσία αποτελεί τη μοναδική ελπίδα στο σήμερα.

Ελπίδα για να μπορέσουμε να συμμετάσχουμε σ' αυτό το καινούργιο που συντελείται, και να μην μείνουμε οι φτωχοί εταίροι με το ένδοξο παρελθόν και το ανύπαρκτο μέλλον.

ΚΙΝΗ
ΜΑΤΟ
ΓΡΑΦΟΣ

Ο υπεράνθρωπος των μαζών και... άλλες περιπέτειες

Αν ο ευρωπαϊκός κινηματογραφικός χώρος βιώνει οδυνηρά την κρίση των δημιουργών, με κυβερνήσεις, υπουργεία Πολιτισμού και φορείς των κινηματογραφιστών να αναζητούν εναγώνια πόρους, τρόπους προσέγγισης του μεγάλου κοινού, νέους λόγους ο αμερικανικός αναπτύσσεται

προσπερνώντας τους δημιουργούς και βασιζόμενος στα «εργοτάξια» των μεγάλων στούντιο και των οργανωμένων παραγωγών. Ο γιγαντισμός του αμερικανικού κινηματογράφου έχει να κάνει με τα πάντα: επιστροφή στις οργανωμένες υπερπαραγωγές, αύξηση των εισιτηρίων των κινηματογραφικών αιθουσών, διέξοδος του κινηματογραφικού προϊόντος στα νέα μέσα που επέβαλε η πλημμυρίδα της ανάπτυξης του επικοινωνιακού χώρου (βίντεο, κανάλια) και πολυποικιλία εμπορία επιμέρους στοιχείων της κινηματογραφικής ταινίας (δίσκοι, βιβλία, αφίσες, κονκάρδες), επιβολή εκ νέου των κινηματογραφικών μυθολογιών, προχώρημα χάρη και στην αλματώδη ανά-

που όλα είναι πιθανά) και την αληθοφάνεια της εικόνας (όπου, χάρη και στην πρόοδο των τεχνικών εφέ όλα δειχνονται στο экран, επί του πεδίου). Αποτέλεσμα: η προσέλκυση του κοινού που «θέλει να ξεσκάσει», η καθήλωσή του στη διάρκεια της θέασης χάρη στη λογική της συνεχούς εκκρεμότητας που προβάλλει η πλειοδοσία του οσπένς, η ταυτοποίησή του με τα είδωλα, όπως αυτά προτείνονται στην οθόνη, ικανά για το αδύνατο που ο λαός έχει αναθέσει τη διεκπαιρέωσή του μόνο στους εκφραστές του, στους εκπροσώπους του.

Η διαφήμιση και ο συμπληρωματικός λόγος του συνόλου των μέσων μεγάλης κυκλοφορίας είτε μεγάλης ακροατικότητας συμβάλλει

Chestbusters II

πτυξη των νέων τεχνολογιών των εφέ, προκειμένου να τονισθούν εμφατικά τα θεαματικά στοιχεία των φιλμ, αρτιότητα στη σύνθεση των κινηματογραφικών προϊόντων, ισχυροποίηση των μεγάλων εταιρειών παραγωγής και διανομής χάρη κυρίως στην τακτική των συγχωνεύσεων των περισσότερων με άλλες πολυεθνικές εταιρείες με κύκλο εργασιών σε όλους τους τομείς των επικοινωνιών...

Κοντά σε αυτόν τον καταγισμό, γίνεται πάλι της μόδας η θριαμβική επιστροφή του «υπεράνθρωπου των μαζών»: του πρωταγωνιστή-ήρωα που έχει κύρος, επιβολή, τρόπους να υπερνικά τα εμπόδια και να κατατροπώνει τους εχθρούς, κίνητρο την περιπέτεια και στυλ. Δάνειος του υπερήρωα των κόμικς, του απλοϊκού, συντηρητικού τοποτηρητή της μανιχαϊστικής απλοϊστευσης, ο νέος αμερικανικός κινηματογράφος προτείνει την περιπέτεια (ό-

τα μαλα στην εξοικείωση του κοινού με τις άπιαστες ικανότητες των πρωτόπων του.

Μέσα σε αυτή την κινηματογραφική Μητρόπολη, δεσπόζουν πια τα πάλα ποτέ τρομερά παιδιά του κινηματογράφου: ο Λούκας και ο Σπύλμπεργκ. Σκηνοθετώντας είτε προκρίνοντας τη σκηνοθεσία του αδύνατου (ως director είτε ως παραγωγοί αντιστοίχως) κατάφεραν να δεσπόζουν επικεφαλής μιας τρομακτικής οικονομικής επιφάνειας αυτοκρατορίας, αλλά και να ποδηγετήσουν μια ολόκληρη βιομηχανία η οποία, αν μη τι άλλο, είχε χώρο για τους αρετικούς, τους δημιουργούς που δεν υπήρξαν προβλεπόμενοι. Σήμερα, η απήχηση των τελευταίων μοιάζει να συρρικνώνεται ακόμη και στην Ευρώπη, τελευταίο προτύργιο της «πνευματικότητας» και, βέβαια, εξαιρετικής συμβολής σ' αυτή τη συρρίκνωση έχει το εκφραστικό τους αδιέξοδο, η αδυναμία

τους να βρουν και να δείξουν έναν «άλλο» δρόμο, η αίσθηση που προξενούν οι ταινίες τους πως «τίποτε δεν έμεινε στο χώρο της δημιουργίας που να μην έχει ειπωθεί».

Αυτές τις διαπιστώσεις ενισχύσαμε, τις γιορταστικές ημέρες που διανύουμε, βλέποντας ταινίες όπως ο *Μπάτμαν*, ή *Η τελευταία σταυροφορία*, κορυφαίες εμπορικές επιτυχίες της χρονιάς που πέρασε σε Αμερική και Ευρώπη.

Για μεν τον *Μπάτμαν* δεν έχουμε παρά να κάνουμε μια διαπίστωση: ότι τηρήθηκαν οι συνταγές και τα κλισέ, ότι η σχέση της ταινίας του Τιμ Μπέρτον με το κλασικό πλέον κόμικς του Φρανκ Μίλλερ *Ο σκοτεινός ιππότης* (που ανασκεύασε τη μυθολογία του ατσάλκωτου ηθικιστή υπερήρωα και την αισθητική του φτηνού κόμικς μαζικής κατανάλησης) ήταν ανύπαρκτες και ότι τα δυο ατού της ταινίας, το φουτουριστικό ντεκόρ μιας παραμασμένης «τρελαμένης», τερατούπολης παρέμεινε εντυπωσιακό φόντο και ο περιπλοκος χαρακτήρας του «κακού» Τζόκερ μετέπεσε σε μια ναρκισσιστική υπεράσπιση της κινηματογραφικής εικόνας του Τζακ Νίκολσον.

Για δε την *Τελευταία Σταυροφορία* ερχόμαστε να θαυμάσουμε την επιδεξιότητα και την επάρκεια του Στήβεν Σπύλμπεργκ στο κτίσιμο μιας ιστορίας που στηρίζεται στη συνεχή δράση, στη δυνατότητα να γίνει πιστευτή και η πλέον απροσδόκητη απιθανότητα, στην υποστήριξη του ήδη πλασμένου χαρακτήρα του αρχαιολόγου κυνηγού περιπετειών Ιντιάνα Τζόουινς από τον Χάρισον Φορντ, αλλά και τη δυνατότητα ανανέωσης της μονοδιάστατης έκφρασης

του φιλμ, η οποία κυρίως ενισχύεται από τη συμπαθέστατη εικόνα του πατέρα του ήρωα που ενσαρκώνει ο Σην Κόννερυ. Τα άλλα στοιχεία είναι ήδη γνωστά: Εξωτισμός, χιούμορ, σωματική καταπόνηση των ηρώων, αντιναζισμός, μια γυναίκα, σασπένς και, φυσικά, χάπιτυ εντ.

* * *

Στο δρόμο της περιπέτειας και του φανταστικού που άνοιξαν οι δυο αυτές ταινίες και οι υπόλοιπες που συμπληρώνουν τη γιορταστική «προσφορά» των αθηναϊκών κινηματογράφων: Τα στούντιο του Ντίσνεϋ αντεπιτίθενται και, τουλάχιστον στην Αμερική, κάνουν σουξέ με το *Αγάπη μου συρρίκνωσα τα παιδιά*, σκηνοθετημένο από τον Τζο Τζόνστον. Τα στοιχεία της «συνταγής» εδώ είναι πιο ευδιάκριτα: η μέση αμερικάνικη οικογένεια, ο πόθος της ανόδου μέσω της επαγγελματικής επιτυχίας, το αρχέτυπο του τρελού επιστήμονα, η δυναμική της παιδικής ηλικίας, μια επιφανειακή σάτιρα του μικροαστισμού και, σε μικρές δόσεις, τα κλισέ του μελοδρά-

ματος. Ντεκόρ, εφέ, επιτηδευμένες λήψεις και, βέβαια, το απαραίτητο χάπιτυ εντ κι εδώ.

Αντίθετα το χάπιτυ εντ αναστέλλεται για μια μελλοντική ταινία που προαναγγέλλει η προβολή του «Επιστροφή στο μέλλον, No II» του Ρόμπερτ Ζεμέκις. Το γνωστό δίδυμο της πρώτης ταινίας επιστρέφει στο ...μέλλον, για να κλείσει ανοιχτούς λογαριασμούς και το «ανοιχτό» φινάλε που «ειπιβραβεύει» μια πιο «κρατημένη» σκηνοθεσία —σε σχέση με το πρώτο μέρος— υιοθετεί τη λογική του τηλεοπτικού σήριαλ. Στο μεταξύ, ο σκηνοθέτης φαίνεται να έχει απορροφηθεί από την πυρετώδη προετοιμασία ενός δεύτερου Ρότζερ Ράμπιτ.

Θα δείτε ακόμη τα *Ghostbusters II* (τα γνωστά φαντασματάκια σε προβλέψιμα κατορθώματα) σε σκηνοθεσία, Ιβάν Ράιτμαν και την επιστροφή του Βουσμάνου μάγου της... κόκα κόλα στο φιλμ *Και οι Θεοί τρελλάθηκαν, No 2*, εξίσου προβλέψιμου και συμβατικού φιλμ (σκηνοθεσία: Τζαμί Ις).

Τέλος, έρχεται ο καινούργιος Τζέιμς Μποντ (*Προσωπική εκδίκηση*) με τον Τιμοθου Ντάλτον να μην μπορεί να δώσει υπόσταση στον πρώτο, στον γνήσιο «υπεράνθρωπο των μαζών». Τι μένει: η μυθολογία, το κοσμοπολιτικό περιβάλλον, οι «τέλειες» γυναίκες των σεξιστικών ονείρων, η ηθικολογία και η υπόσχεση ότι ο επόμενος Τζέιμς Μποντ (η φάμπρικα καλά κρατεί) μάλλον θα ζητήσει την ενσάρκωσή του σε άλλον πρωταγωνιστή. Τι να κάνουμε, μπρος στη μονοτονία καλή είναι κι αυτή του τύπου η ...ανανέωση.

Καλή χρονιά.

Ηλίας Κανέλλης

* Ο υπεράνθρωπος των μαζών: ο όρος που χρησιμοποίησε ο Ουμπέρτο Έκο συνοψίζοντας την εκτεταμένη ανάλησή του για το φαινόμενο Τζαίμς Μποντ.

ΟΥΪΛΙΑΜ ΣΑΡΟΓΙΑΝ

Μέ λένε 'Αράμ

Τά διηγήματα αυτά, σέ μεγάλο βαθμό αυτοβιογραφικά, διακρίνονται για τό λυρισμό, τήν άμεσότητα καί τόν αυθορμητισμό τους. Βρίσκουμε σ' αυτά τή θαλπωρή τής 'Αρμένικης κοινότητας, πού στήριξε καί έθρεψε καί τόν ίδιο τόν ΟυΪλιαμ Σαρογιάν στά δύσκολα χρόνια του μεσοπολέμου. Μέσα από τά καθημερινά προβλήματα πού αγχίζει στά κείμενά του, αναδύεται ένας κόσμος — δραμα ζωής για τούς ανθρώπους πού έβγαιναν από τά δεινά του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τό *Μέ λένε 'Αράμ*, τό βιβλίο πού καθιέρωσε τόν ΟυΪλιαμ Σαρογιάν, θεωρείται ένα από τά σημαντικότερα κείμενα τής Παγκόσμιας λογοτεχνίας. Στή γλώσσα μας ετύχησε νά μεταφραστεί από τήν Νόρα 'Αναγνωστάκη.

Μόλις κυκλοφόρησε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομυιάλη 9, 'Αθήνα 106 79
Τηλ. 360.77.44 — 36.47.93

ΕΚΚΛΩΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

καραολη & δημητρίου 12

152 32 χαλανδρί

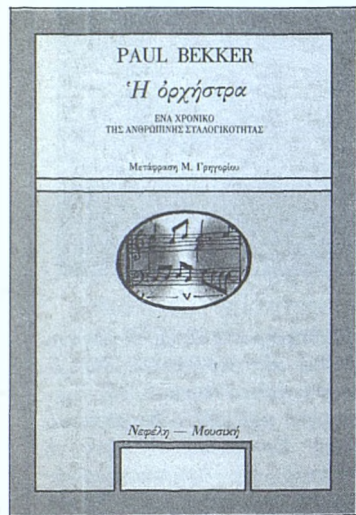
τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

Νεφέλη — Μουσική

PAUL BEKKER

‘Η όρχήστρα

Σ' αυτό τό βιβλίο παρακολουθούμε όλη τήν εξέλιξη τής όρχήστρας· τούς συνθέτες πού επέδρασαν στην δημιουργία της — από τόν Haydn και τόν Mozart μέχρι τόν Schoenberg και τόν Stravinsky — και τίς μορφές πού τής έδωσαν, τόν κοινωνικό περίγυρο τής έκάστοτε εποχής και τίς επιρροές πού άσκησε πάνω της. Τήν μορφή και τήν εξέλιξη τών όργάνων και τόν τρόπο πού μιμήθηκαν και ύποκατέστησαν τήν ανθρώπινη φωνή για να φτάσουν στην σημερινή αυτόνομία τής λειτουργίας τους.

Ένα σημαντικό βιβλίο για τούς φίλους και λάτρεις τής μουσικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9, 'Αθήνα
τηλ. 3604793 — 3607744

ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΣΚΟΙ

Δυο «άλλοι» δίσκοι με τον Άρη Χριστοφέλλη

Περίοδος εορτών μα κυρίως αγορών αυτή που διανύουμε. Και φυσικά η καλύτερη εποχή για μια αυξημένη παραγωγή από τις δισκογραφικές εταιρείες που μας κατακλύζουν συνεχώς με τα κάθε μορφής διαφημιστικά τους.

Μόνο που στις περισσότερες περιπτώσεις, η έκδοση ενός δίσκου φαίνεται πως είναι αυτοσκοπός. Εύπεπτοι ήχοι από ονόματα που «πουλάνε» πιστή αντιγραφή των πιο πρόσφατων «σουξέ» — ή για ευκολία, ανακαινισμένη επανέκδοσή τους — και οι επιχειρήσεις με εξασφαλισμένη την επιτυχία, δίνουν το παρόν τους σ' αυτό το παιχνίδι παραγωγής και κατανάληψης.

Αυτονόητο είναι πως κάτω απ' αυτές τις συνθήκες το όποιο παραγόμενο «υλικό», ούτε ποιοτικές αξιώσεις έχει, ούτε κρύβει αισθητικές αναζητήσεις, και πολύ γρήγορα μετά το τέλος της περιόδου των αγορών «σβήνει» συμπληρώνοντας έτσι τον κύκλο της ανούσιας εμφάνισής του.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο λοιπόν, είναι φυσικό να μας κινήσουν το ενδιαφέρον οι κάποιοι «άλλοι» δίσκοι που κυκλοφορούν, που ούτε προχειρότητα τους διακρίνει, ούτε εύκολα καταναλώσιμους ήχους μας προσφέρουν.

Ένας απ' αυτούς — ο δεύτερος δίσκος που κυκλοφορεί

από τη σειρά «Ρεσιτάλ» του Σείριου — είναι με τον Άρη Χριστοφέλλη που τραγουδά A. Berg, R. Strauss, Igor Stravinsky M. Tippert, Ch. Ives...

Ο κόντρα - tenόρος Άρης Χριστοφέλλης που έχει γίνει διεθνώς γνωστός κυρίως για την ειδικεισή του στην όπερα μπαρόκ, που αποτελεί και το ιστορικό ρεπερτόριο του είδους της φωνής του, ερμηνεύει εδώ τραγούδια που ανήκουν σε μεταρομαντικά μουσικά στυλ. Με εντυπωσιακή εκφραστικότητα αποδίδει τρία από τα «Τραγούδια για τον Αριέλ» (1964) (από την Τρικυμία του Σαίξπηρ) που συνέθεσε ο Michael Tippert, για κόντρα - tenόρο. Κάνοντας χρήση των φωνητικών δυνατοτήτων του, και του ιδιαίτερου ηχητικού χρώματος που διαθέτει ερμηνεύει ακόμα τρία τραγούδια του Richard Strauss (όνειρο στο λικόφως — Νύχτα — Η καρδιά μου είναι σιωπηλή). Αντιπροσωπευτικά της νεώτερης μορφής τραγουδιού των Alban Berg και Charles Ives, τρία τραγούδια του B. Britten, ανάμεσα στα οποία και τη μεταγραφή για πιάνο και φωνή του χορωδιακού του «Corpus Christi», «Η Τζίνι με τ' ανοιχτοκάστανα μαλλιά» του αμερικανού St. Foster, το «Ποιμενικό» του Igor Stravinsky καθώς και δυο λαϊκές μπαλάντες.

Μέσα στην έκδοση υπάρχει ακόμα μια αναφορά στο υλικό του δίσκου από τον Χάρη Ξανθουδάκη, και η απόδοση στα ελληνικά των στίχων των τραγουδιών.

Κατ' επανάληψη έχουμε επιστημάνει το κενό στην υπάρχουσα δισκογραφία, εκτελέσεων αξιόλογων ελλήνων ερμηνευτών της «έντεχνης» μουσικής. Η νέα αυτή σειρά «Ρεσιτάλ» δείχνει να είναι μια από τις πιο ενδιαφέρουσες προσπάθειες που γίνονται σ' αυτό το χώρο για την κάλυψη του κενού.

Και ο επόμενος δίσκος

στον οποίο αξίζει να σταθούμε είναι με βασικό ερμηνευτή τον Άρη Χριστοφέλλη. Όχι σε τραγούδια του κλασικού ρεπερτορίου, αλλά σε μουσική που δεν την άφησαν ανεπηρέαστη οι γνώσεις και οι αναζητήσεις — αυτού που ονομάζουμε — έντεχνο ιδίωμα: Το αιδόνι του αυτοκράτορα, μουσικό παραμύθι της Λένας Πλάτωνος — με αναφορές στη μορφή όπερας (ή μελοποιημένη δράση όπως το ονομάζει η ίδια) από το ομώνυμο παραμύθι του Χ. Κ. Άντερσεν σε διασκευή και λιμπρέτο του Γιώργου Βολουδάκη.

Η Λένα Πλάτωνος χωρίς στομφώδεις ρητορείες, ντύνει το κείμενο με τους προσεγγμένους ήχους του προσωπικού της ύφους αναδεικνύοντας, ανάμεσα στην αφήγηση - δράσιμο, γεμάτα λιτότητα και ευαισθησία τραγούδια - άριες.

Με τη χαρακτηριστική φωνητική ευχέρεια που τον διακρίνει ο Σπύρος Σακκάς ερμηνεύει τον Αυτοκράτορα και τον Αρχιμουσικό, ο Φραγκίσκος Βουτσινός στο ρόλο του θανάτου αποδίδει δύο από τα πιο όμορφα τραγούδια του έργου. Ακούγονται ακόμα η Σαββίνα Γιαννάτου, ο Γιάννης Σαμσιάρης και ο Χρήστος Στασινόπουλος ενώ την αφήγηση κάνει η ίδια η Πλάτωνος. Για τον κύριο ρόλο του αιδονιού όπως προαναφέραμε είναι ιδανική η αξιοποίηση των φωνητικών δυνατοτήτων του Χριστοφέλλη. Ιδιαίτερα πετυχημένη είναι η σύζευξη μουσικής και λόγου καθώς και η διασκευή και τροποποίηση του παραμυθιού για τις ανάγκες ενός σύγχρονου μουσικού έργου. Ενός έργου που παρά την επικρατούσα τάση να του αποδοθεί κάποια ταμπέλα - τίτλος δεν θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε «παιδικό» τουλάχιστον με την περιοριστική έννοια του όρου.

N. Μητρόπουλος

Η παράδοση να κυκλοφορούν στις γιορτές βιβλία με σκίτσα των γελοιογράφων φαίνεται πως δεν είναι μόνον ελληνική.

Από την Τουρκία μας ήρθε το καινούριο βιβλίο, του γελοιογράφου Ταν Οράλ, με τίτλο «Σώπα και άκου» και υπότιτλο «Μουσικές γελοιογραφίες». Πρόκειται για μια ανθολόγηση μουσικών γελοιογραφιών οι οποίες έχουν δημοσιευθεί κατά καιρούς σε διά-

φορα έντυπα.

Την αιτία της συγκεκριμένης έκδοσης θα πρέπει ίσως να την αναζητήσουμε στο εισαγωγικό σημείωμα όπου ο Ταν Οράλ μας επεξηγεί την επιλογή και ανθολόγηση των γελοιογραφιών: «Στη ζωή μου δεν με έχει τραβήξει κάτι περισσότερο από τη μουσική και τους μουσικούς. Και τίποτα δεν με έχει παρηγορήσει στις δύσκολες μου στιγμές όσο η μουσική· αν εξαιρέσουμε, ίσως, το σκίτσάρισμα»...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

ΙΣΑΑΚ ΑΣΙΜΟΦ Βιβλιοθήκη του Σύμπαντος

ΑΡΗΣ
ο μυστηριώδης
γείτονάς μας

Μόλις κυκλοφόρησαν

Ο ΗΛΙΟΣ
Ο Γαλαξίας μας
και άλλοι
Γαλαξίες

Το Ηλιακό μας
Σύστημα
Κβάζαρς,
Πούλζαρς
και
Μαύρες Τρύπες

«Να θυμάστε ότι η επιστήμη έχει την ικανότητα, αν χρησιμοποιείται με σωφροσύνη, να λύνει τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζουμε καθημερινά. Η επιστήμη, επίσης, έχει την ικανότητα, αν δε χρησιμοποιείται με σωφροσύνη, να καταστρέφει την ανθρωπότητα. Από τα παιδιά μας εξαρτάται να μάθουν τόσα γι' αυτήν, ώστε να τη χρησιμοποιήσουν με σοφία.»

Η Βιβλιοθήκη του Σύμπαντος είναι ένα συναρπαστικό κράμα επιστημονικών γεγονότων και θεωριών που παρουσιάζεται μέσα σε 33 βιβλία με θαυμάσια εικονογράφηση. Ο Ισαάκ Ασίμοφ απευθύνεται σ' όλες τις ηλικίες. Η Βιβλιοθήκη του Σύμπαντος είναι γραμμένη με το δικό του χαρακτηριστικό χιούμορ, με διαύγεια ύφους, με ενθουσιασμό και με βάση την τεράστια γνώση του γύρω από διαστημικά και επιστημονικά γεγονότα, πετυχαίνοντας έτσι να μυήσει τους νεαρούς αστρονόμους στο θαύμα του Σύμπαντος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ (Αρχαία - Μεσαιωνική - Νεότερη)

JOHN B. BURY

Οι αρχαίοι Έλληνες Ιστορικοί
(Μετάφραση: Γερ. Βανδώρος)

MARTIN P. NILSSON

Ιστορία της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας
(Μετάφραση: Αικ. Παπαθωμοπούλου)

ΤΣΙΜΠΟΥΚΙΔΗ Δ. - ΓΚΑΦΟΥΡΩΦ Β.

Αλέξανδρος ο Μακεδών
(Μετάφραση: Ι. Στεργίου)

ΤΣΙΜΠΟΥΚΙΔΗ Δ.

Φίλιππος Β' ο Μακεδών
και ο ιστορικός του ρόλος

ΤΣΙΜΠΟΥΚΙΔΗ Δ.

Ιστορία του Ελληνιστικού κόσμου

ROBERT FLACELIÈRE

Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος
των αρχαίων Ελλήνων
(Μετάφραση: Γερ. Βανδώρος)

CHARLES DELVOYE

Βυζαντινή Τέχνη 324-1453
(Μετάφραση: Μαντώ Παπαδάκη)

N.H. BAYNES - H. MOSS

Βυζάντιο.
Εισαγωγή στον βυζαντινό πολιτισμό
(Μετάφραση: Δ. Σαυκιάς)

TAMARA TALBOT RICE

Ο Δημόσιος και ιδιωτικός βίος
των Βυζαντινών
(Μετάφραση: Φ. Βώρος)

ΚΟΥΚΟΥ ΕΛΕΝΗΣ

Ιστορία των Επτανήσων
από το 1797 μέχρι την Αγγλοκρατία

ΔΕΜΟΔΟΥ ΤΑΚΗ

Για το Νιόκαστρο και για το Ναβαρίνο

ΜΠΑΛΤΑ ΧΑΡΑΛ.

Πύλος - Ναβαρίνο - Νιόκαστρο
Ανάκτορο Νέστορος

D.M. MacDOWELL

Το Δίκαιο στην Αθήνα
των κλασικών χρόνων
(Μετάφραση: Γ. Μαθιουδάκης)

D.M. MacDOWELL

Σπαρτιατικό Δίκαιο
(Μετάφραση: Νικ. Κονομής)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 8 - ΑΘΗΝΑ 106 79 - ΤΗΛ. 362.73.18 - 364.26.92

Ο ΓΚΟΝΤΟ ΔΕΝ ΘΑ ΄ΡΘΕΙ ΠΟΤΕ

Το «θέατρο του παραλόγου» έχασε έναν από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του. Ο Σάμουελ Μπέκετ πέθανε την περασμένη Παρασκευή, σε ηλικία 83 χρονών, από αναπνευστικά προβλήματα και τάφηκε την Τρίτη σε ιδιωτική τελετή, κατόπιν επιθυμίας του. Το έργο του Μπέκετ, που χαρακτήρισε τη θεατρική πράξη του αιώνα μας, ο ίδιος το είχε χαρακτηρίσει με την παρακάτω φράση: «Αισθητικά είναι η περιπέτεια της αποτυχημένης μορφής (ανεκπλήρωτη διαπίστωση της επιθυμίας του υπάρχειν)».

Ο πόνος, ο βαθύς πόνος της ύπαρξης είναι το μόνιμο θέμα που διαρκώς επανέρχεται στον συγγραφέα («Υπάρχουμε πάλι, υπάρχουμε πάλι. Αυτή η παλιά δυστυχία...») κραυγάζει δραματικά ο ηλικιωμένος ήρωας του έργου «Η τελευταία ταινία του Κραπ») κι η ελευθερία του θεατή στην πρόσληψη και την ερμηνεία των έργων του είναι δυο από τα βασικότερα στοιχεία της δημιουργικής του ταυτότητας. Το δεύτερο ιδιαίτερα στοιχείο έφερε σε αμχανία πολλούς κριτικούς, οι οποίοι γνώριζαν καλά να ανατέμνουν, να επεξηγούν και να αναζητούν μονοδιάστατα τους συμβολισμούς, τα βρήκαν σκούρα όμως σε αυτή την περίπτωση, καθώς τους προκαλούσε η απουσία δράσης, η ανέλιξη χαρακτήρων, η αδιαφορία για τη σύγκρουση, βασικά στοιχεία της κλασικής δραματουργίας.

Μια από τις σημαντικότερες κριτικές προσεγγίσεις του Μπέκετ ανήκει στον Μάρτιν Έσολιν και στηρίζεται στην ψυχανάλυση. Γράφει στο βιβλίο του «Το θέατρο του παραλόγου» για τον συγγραφέα — και ιδιαίτερα για το γνωστότερό του έργο «Περιμένοντας τον Γκοντό»:

«Η δημιουργική του διαίσθηση ερευνά τα στοιχεία της εμπειρίας και δείχνει ως πιο σημείο όλα τα ανθρώπινα πλάσματα κουβαλούν το σπόρο μιας τέτοιας κατάρρευσης και αποσύνθεσης μέσα στα βαθύτερα στρώματα της προσωπικότητάς τους. Αν οι φυλακισμένοι του Σαν Κουέντιν έδειξαν ανταπόκριση στο "Περιμένοντας τον Γκοντό", ήταν επειδή αντιμετώπισαν την προσωπική τους εμπειρία του χρόνου, της αναμονής, της ελπίδας και της απελπισίας: επειδή αναγνώρισαν την αλήθεια για την προσωπική τους ανθρώπινη σχέση στη σαδομαζοχιστική αλληλεξάρτηση του Πότσο και του Λάκυ και στο εριστικό μίγμα μίσους και αγάπης ανάμεσα στον Βλαντιμίρ και τον Εστραγκόν. Αυτό είναι επίσης το κλειδί της πλατιάς επιτυχίας που γνώρισαν τα έργα του Μπέκετ: να αντιμετωπίζεις συγκεκριμένες προβολές των πιο βαθιών φόβων και ανησυχιών, που μόλις δοκιμάστηκαν αόριστα σ' ένα μισοσυνειδητό επίπεδο, είναι μια πορεία προς την

κάθαρση και τη λύτρωση, ανάλογη με τα θεραπευτικά αποτελέσματα που βλέπουμε στην ψυχανάλυση όταν το υποσυνείδητο αντιμετωπίζει, περιεχόμενο του νου».

Αλλά η διεισδυτικότερη ανάλυση της περίπτωσης Μπέκετ που έχουμε υπόψη μας ανήκει στον Ιρλανδό δοκιμιογράφο και κριτικό Alec Reid και έχει δημοσιευθεί στο παλιό καλό περιοδικό «Εποχές» που διηύθυνε ο Άγγελος Τερζάκης (τχ. 9, Ιανουάριος 1964). Γράφει ο Reid:

«Κατά έναν τρόπο, το ενδιαφέρον του για την ανθρώπινη μοίρα είναι εκείνο που σε ξεγελάει περισσότερο, γιατί φαίνεται να έρχεται τόσο άμεσα σε αντίθεση με τις απέραντες διανοητικές του ικανότητες και τη φαινομενικά απελπιστική του άποψη για τη μοίρα του ανθρώπου. Σε αυτό μοιάζει με έναν άλλο, πολύ μεγάλο Ιρλανδό, τον κληρικό Σουίφτ. Δεν έχει ψευδαισθήσεις για τους συνανθρώπους του, μένει όσο μπορεί μακριά τους, κι όμως βρίσκουμε κι εδώ εκείνη την ίδια οργισμένη αγάπη.

Ο Σουίφτ, στα "Ταξίδια του Γκιούλιβερ", οδηγεί τον ήρωά του, συνηθισμένο άνθρωπο, σε ένα σημείο όπου δεν μπορεί πια να ζήσει με τα ελαττώματα και την υποκρισία της κοινωνίας. Κι ο Μπέκετ επίσης οδηγεί τα πλάσματά του, ανάπηρα, βυθισμένα στην άγνοια, ανίκανα και εύγλωττα, ως το χείλος της καταστροφής. Δεν είναι μηδενιστής, γιατί ακόμα κι ο μηδενισμός είναι μια θετική πίστη — οι ιδέες του Μπέκετ περιστρέφονται γύρω στη διαφορά ανάμεσα στο μηδέν - μαθηματικό όρο και στο τίποτα, μια απερίοριστη έννοια από την οποία δεν μπορεί να υπάρξει άλλο πιο πραγματικό. Αφού έφτασε το συλλογισμό του ως αυτό το σημείο, συνεχίζει και απορρίπτει όλα τα ερείσματα που η νόηση επιμένει να τα θεωρεί απαραίτητα. Ενώ ο Σαρτρ και ο Καμύ θα αποδείξουν ότι η ζωή είναι χωρίς νόημα και λογική, αλλά με λέξεις και αλληλουχίες ιδεών που είναι οι ίδιες λογικές. Ο Μπέκετ ανοίγει το δρόμο με την "αποτυχημένη μορφή" του, την επίμονη αναφορά του στην αδυναμία του "υπάρχειν". Ωστόσο κι αυτό είναι μια επιβεβαίωση της ύπαρξης.

"Σκέφτομαι, άρα υπάρχω" είπε ο Καρτέσιος. "Άγνώω, άρα υπάρχω" λέει ο Μπέκετ.

Ο ίδιος ο Μπέκετ, ήρεμος, καλός φίλος, γεμάτος χιούμορ, είναι ένας απροσδόκητος πρόμαχος της ανθρωπότητας, όσο κι αν τα έργα του είναι εντελώς απροσδόκητες επιτυχίες. Με το λαμπρό του μυαλό μπήκε πρωτοπόρος στην επίθεση ενάντια στη νόηση με το ποιητικό χάρισμα των λέξεων έκανε έφοδο στην τυραννία του λόγου με όλα τα ένστικτα του δημιουργικού καλλιτέχνη εκμεταλλεύτηκε την αξία της "αποτυχημένης μορφής". Ας του αναγνωρίσουμε λοιπόν μονάχα ένα είδος συνέπειας — τη φαινομενική ασυνέπεια: ο άνθρωπος στην καλύτερή του εκδοχή είναι ένα πλάσμα γεμάτο αντινομίες, μισό θεός, μισό κτήνος, καθώς γυρεύει να ζήσει όσο μπορεί καλύτερα το διάστημα ανάμεσα στη Γέννηση και στο Θάνατο: μιλώντας, παίζοντας, κοιτάζοντας τα χέρια του, περιμένοντας τον Γκοντό.

ΣΑΜΟΥΕΛ ΜΠΕΚΕΤ — ΕΡΓΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο Σάμουελ Μπέκετ γεννήθηκε στο Φοξρόκ, νότιο προάστιο του Δουβλίνου, στις 13 Απριλίου 1906, γόνος εύπορης μεσοαστικής οικογένειας. Μετά τις σπουδές του δραστηριοποιείται στους φιλολογικούς κύκλους του Παρισιού (βρέθηκε εκεί μετά το 1928, ως λέκτορας της αγγλικής γλώσσας στην Εκόλ Νορμάλ) ως θερμός υποστηρικτής του Τζόυς, ενώ την ίδια περίοδο προσεγγίζει το έργο του Προυστ. Πλάνητας στην Ευρώπη το διάστημα 1932-1945, θα δημοσιεύσει τα έργα «Μέρφου» (μυθιστόρημα 1938), «Ελευθερία» (μονόπρακτο, 1938). Μετά την επανεγκατάστασή του στο Παρίσι γίνεται γνωστός ως λογοτέχνης και ποιητής, μέχρι το 1951, οπότε δημοσιεύεται το «Περιμένοντας τον Γκοντό» που θα τον κάνει ευρύτερα γνωστό — πρόκειται για ένα έργο που θεωρήθηκε ότι ανανέωνε σε οριακό βαθμό τον ως τότε θεατρικό λόγο. Στις 3 Απριλίου του 1957 ανεβαίνει στο Λονδίνο και στα γαλλικά «Το τέλος του παιχνιδιού». Το 1961 δημοσιεύονται στη Νέα Υόρκη οι «Ευτυχιμένες μέρες» και ο Μπέκετ μοιράζεται το βραβείο των εκδοτών με τον Μπόρχες. Το 1964 γυρίζεται με τον Μπάστερ Κίτον το «Φιλμ», το σενάριο του οποίου είχε γράψει ο Μπέκετ. Το 1968 δημοσιεύονται τα «Νεκρά κεφάλια». Το 1969 κερδίζει το Νόμπελ για το σύνολο του έργου του «που με νέες φόρμες ζωγραφικής αφήγησης μετουσιώνει τον ξεπεσμό του σύγχρονου ανθρώπου σε έπαινό του». Το 1982 δημοσιεύεται η «Συντροφιά», ένα ημιαυτοβιογραφικό κείμενο. Το Μάρτιο του 1989 κυκλοφορεί σε 200 αντίτυπα, μιας πανάκριβης και πολυτελούς έκδοσης με ζωγραφιές του μεγάλου Ιρλανδού ζωγράφου Λε Μπροκί, το «Stirrings Still». Η έκδοση εξαντλείται σε λίγες ώρες.

NEANIKH BIBLIOTHEKH

Επιλεγμένα βιβλία για παιδιά και νέους

BIBLIA GIA PAIDIA APO 8 ETΩN KAI ANΩ

Ζωρζ Σαντ Ιστορία ενός αγαθούλη	500
Φώντας Λάδης ΑΛΚΗΣ Ο ΨΕΥΤΗΣ. Ο γάιδαρος που νίκησε το σκυλόφαρο και άλλες ιστορίες	500
Όσκαρ Ουάιλντ Ο ευτυχισμένος πρίγκιπας	500
Μάνος Κοντολέων Ο Εέ από τ' άστρα	600
Α. Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ευρώπη)	600
Α. Παπαδάκη Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ασία)	600
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Ινδιάνικοι θρύλοι	500
Αλέξανδρος Δουμάς Ιστορία ενός καρυοθραύστη	700
Αλφόνς Ντωντέ Ο Ταρταρέν της Ταρασκόν	600
Ιφιγένεια Αλμπανοπούλου Χόπιτι-Χοπ	400
Μαρία Μιχαήλ-Δέδε Θρύλοι των ιθαγενών της Αυστραλίας	600
Έλλη Αλεξίου Μύθοι του Αισώπου	600
Ντίνος Δημόπουλος Ο μαστρο-Πολύξερους κι η παλιοπαρέα του	600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Τα τρία παιδιά	600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Ένα καράβι στη βιτρίνα	500
Ότφριντ Πρόισλερ Ο Νερουλίνος, το πνεύμα της λίμνης	500
Ελένη Σαραντίτη-Παναγιώτου Ο κήπος με τ' αγάλματα	500
Χάρης Σακελλαρίου Ο Σπιθοβολάκης	400
Ντίνος Δημόπουλος Αν όλα τα πιτσιρίκια του κόσμου	700
Όσκαρ Ουάιλντ Ο εγωιστής γίγαντας	500
Νίνα Θεοχαρίδου Ασημένιος ελέφαντας	400
Λάμπρος Πετσίνης Ρωσικά λαϊκά παραμύθια	900
Φιλίσα Χατζηχάνα Η Ντιντόν, ο Παβελάκης μου κι εγώ	800
Α. Α. Μιλν Το σπίτι στη γωνιά του Πουφ	600
Γιάννης Καλατζόπουλος Τα ρούχα του βασιλιά	500
Αδελφοί Γκριμ Διαλεχτά παραμύθια	500
Χανς Κρίστιαν Άντερσεν Διαλεχτά παραμύθια	600
Σοφία Μιχαλοπούλου Ο Μήτσης και η Μίτση	500

BIBLIA GIA PAIDIA APO 10 ETΩN KAI ANΩ

Έλλη Αλεξίου Ρωτώ και μαθαίνω	1000
Τζων Στάινμπεκ Το κόκκινο αλογάκι	500
Ελένη Σαραντίτη-Παναγιώτου Ιόλη, ή Τη νύχτα που ξεχείλισε το ποτάμι	600
Σ. Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Α'	600
Σ. Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Β'	700
Σ. Μαυροειδή-Παπαδάκη Ο μικρός περιηγητής Γ'	800
Νίτσα Τζώρτζογλου Ο χρυσός δαρεικός	600
Ράντγιαντ Κίπλιγκ Απίθανες ιστορίες	600
Νικολάι Βορόνοβ Το κυνήγι των περιστερών	600
Νίτσα Τζώρτζογλου Το τσίρκο της Ίρμας	600
Ρόμπερτ Λούις Στήβενσον Το νησί των θησαυρών	1000
Αλέξανδρος Δουμάς Η μαύρη τουλίπα	1000
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη Μύθοι και θρύλοι της Ρώμης	700
Κάρολος Ντίκενς Χριστουγεννιάτικη ιστορία	600
Ι. Δ. Ιωαννίδης Το άσπρο άλογο	500
Ι. Δ. Ιωαννίδης Η ιστορία με το γαλάζιο μολύβι	500
Κιτσικοπούλου Μαίρη Ιστορίες των δερβισάδων	700
Άντον Τσέχωφ Αστείες ιστορίες	500
Γιάννης Μπάρτζης Άργειος Εσπερινός	500
Νίτσα Τζώρτζογλου Τα Τρία Σίγμα	500
Ειρήνη Μάρρα Μια ιστορία για δύο	600
Σοφία Φίλντιση Ορέστης	600
Χάρης Σακελλαρίου Διηγήματα των Χριστουγέννων	900
Ε. Παλαιολόγου-Πετρώνδα Στη χώρα των Φαραώ	500
Σοφία Φίλντιση Το Ρηνάκι και άλλα διηγήματα	500
Νίτσα Τζώρτζογλου Περπατώντας στους αιώνες	800
Μαρία Πυλιώτου Τα δέντρα που τρέχουν	600
Σώτη Χριστογιάννη Μύθοι και θρύλοι της Νορβηγίας	500
Ανν Τουέιτ Επιχείρηση «Κόκκινη Άμμος»	800
Πέτερ Χέρτλιγκ Ο Μπεν αγαπάει την Άννα	500
Ντοντάρ Ντουμπάντζε Εγώ, η γιαγιά, ο Ιλίο και ο Ιλαρίων	800

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, ☎ 360.32.34 - 360.13.31

NEANIKH BIBLIOTHKH

Επιλεγμένα βιβλία για παιδιά και νέους

BIBLIA GIA PAIDIA APO 10 ETΩN KAI ANΩ

Λούκας Χάρτμαν 'Αννα-αννα'	1000
Ι. Δ. Ιωαννίδης Καβάλα στο Χρονοδιαβήτη	600
Λεονάρ ντε Βρις Το βιβλίο των πειραμάτων	700
Λεονάρ ντε Βρις Το δεύτερο βιβλίο των πειραμάτων	700
Λεονάρ ντε Βρις Το τρίτο βιβλίο των πειραμάτων	700
Μ. Ε. Σαλτικόβ — Στσέντριν Πατέρας και γιος	600
Ιούλιος Βερν Οι πειρατές του Αιγαίου	700
Ντίνος Δημόπουλος Τα δελφινάκια του Αμβραχικού	700
Ι. Δ. Ιωαννίδης Το παράξενο δώρο	500
Σοφία Μαυροειδή-Παπαδάκη 'Αλχηστη	600
Λεονάρντο Ντα Βίντσι Μύθοι και ιστορίες	600
Χάρης Σακελλαρίου Ομήρου Βατραχομομαχία	500
Ιούλιος Βερν Ο πύργος των Καρπαθίων	700
Προσπέρ Μεριμέ Κολόμπα	700
Τζων Μπιούκαν Τα 39 σκαλοπάτια	600
Ευγένιος Σύι Κέρνοκ, ο πειρατής	500
Ι.Δ. Ιωαννίδης Ο γύρος του κόσμου χωρίς λεφτά	500
'Αλκη Γουλιμή Η αόρατη σελίδα	1000
Σέλμα Λάγκερλεφ Τα χριστουγεννιάτικα τριαντάφυλλα	600
Τιερού Ζονκέ Καταδίωξη στο μετρό	500

BIBLIA GIA PAIDIA APO 12 ETΩN KAI ANΩ

Βίκτωρ Ουγκώ Απ' όσα έχω δει	700
Χέντριξ Βαν Λουν Η ιστορία της ανθρωπότητας	1200
'Όσκαρ Ουάιλντ Το φάντασμα του Κάντερβιλ	600
Τζακ Λόντον Αγάπη για τη ζωή	600
Τζακ Λόντον Πειρατικές ιστορίες	500
Κατερίνα Γλυκοφρύδη Μελήσιππος	900
Λίτσα Ψαραύτη Στα βήματα του Σαμοθήριου	600
'Αννα Γκρέτα Βίνμπεργκ Μια Πέμπτη του Οκτώβρη	800
Νικολάι Βορόνοβ Μάσα, ένα σύγχρονο κορίτσι	600
Χάρης Σακελλαρίου Η φωτιά που δε σβήνει	500
Ράντγιαρντ Κίπλινγκ Το ωραιότερο διήγημα του κόσμου	600

Ανατόλι Αλέξιν Η τρελή Ευδοκία	600
Νίτσα Τζώρτζογλου ΣΟΣ — Κίνδυνος	500
Ανατόλι Αλέξιν Τηλεφωνήστε κι ελάτε	600
Ράντγιαρντ Κίπλινγκ Η εταιρεία Στάλκι & Σία	900
'Ερνεστ Χεμινγκουέι Ο γέρος και η θάλασσα	500
Τζ. Μιντ Φόκνερ Μούνφλιτ (Το μυστήριο του θρυλικού διαμαντιού)	900
Τζακ Λόντον Ο Ασπροδόντης	900
Κίρα Σίνου — Ελένη Χουκ-Αποστολοπούλου Το χέρι στο βυθό	600
'Αλμπερτ Λιχάνοφ Η έκλειψη του ήλιου	600
Ιβάν Τουργκένιεφ Οι αφηγήσεις ενός κυνηγού	600
Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Χακ Φιν	1000
Αιμέ Σόμερφελτ Το χαμένο όνειρο	600
Μανόλης Κορνήλιος Πολύ ωραίο τ' όνομά σου, Ελευθερία!	500
Γιώτα Φωτιάδου-Μπαλαφούτη Ποτέ ξανά	500
Λέων Τολστόι Ιστορίες	800
Γκούντρον Μεμπς Το παιδί της Κυριακής	500
Ράντγιαρντ Κίπλινγκ Δαίμονες των κυμάτων	900
Τζακ Σέφερ Σέιν, ο άνθρωπος της χαμένης κοιλάδας	600
Μαρκ Τουέιν Οι περιπέτειες του Τομ Σόγιερ	1000
Κίρα Σίνου Το πάρτι της Μιράντας	1000
Βίκτωρ Ουγκώ Οι 'Αθλιοι Α' Τόμος	1000
Βίκτωρ Ουγκώ Οι 'Αθλιοι Β' Τόμος	1000
Βίκτωρ Ουγκώ Οι 'Αθλιοι Γ' Τόμος	1000
Βίκτωρ Ουγκώ Οι 'Αθλιοι Δ' Τόμος	1000
Βίκτωρ Ουγκώ Οι 'Αθλιοι Ε' Τόμος	1000
Μαρκ Τουέιν Ο πρίγκιπας και ο φτωχός	1000
Τάκης Χατζηαναγνώστου Η μαγεία του κόσμου (Από τα ταξίδια του Μάρκο Πόλο)	800
Τζακ Λόντον Μια Οδύσσεια στο Βορρά	600
Τζακ Λόντον Το κάλεσμα της άγριας φύσης	600
Μάνος Κοντολέων Το ταξίδι που σκοτώνει	500
Αλεξάντρ Πούσκιν Ντάμα Πίκα	500

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, ☎ 360.32.34 - 360.13.31

βιβλίο

Ανάμεσα στην έλλειψη και στην επιθυμία

Η Μάρη Θεοδοσοπούλου γράφει για το βιβλίο του Σωτήρη Φ. Δημητρίου «Ένα παιδί από τη Θεσσαλονίκη», εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1989

«...Το έργο είναι έργο μόνο τότε, όταν γίνεται η ελεύθερη ενδόμυχη σχέση εκείνου που το γράφει και εκείνου που το διαβάζει, όταν γίνεται ο χώρος, τον οποίο αποκαλύπτει βίαια η αμοιβαία αμφισβήτηση του λέγειν και του κατανοείν...».

Μωρίς Μπλανσό

Αυτή ακριβώς η πνευματική σύνδεση αποκαθίσταται ανάμεσα στο συγγραφέα και τον αναγνώστη στις δύο συλλο-

γές διηγημάτων του Σωτήρη Δημητρίου αγγίζοντας τα όρια μιας σαδομαζοχιστικής αλληλοεξάρτησης. Σχέση που δεν πηγάζει από την εκδραμάτωση των φαντασιώσεων του γράφοντος αλλά από την καταγραφή μιας περιθωριακής καθημερινότητας. Σύντομα κείμενα με την αδρότητα σκίτσου, αφηγούνται χωρίς να ερμηνεύουν ή να στολίζουν την τερατογένεση που κυφορεί το «κλεινόν» άστρ στις ημέρες μας. Πρώτη ύλη, κατά κανόνα, ο επαρχιώτης που έρχεται να αναζητήσει κάποια θέση στον ήλιο και καταλήγει στην πενιχρή και αναπόφευκτη πραγματικότητα του παρία που συνωστίζεται στα στενά περιθώρια της αστικής κοινωνίας. Ο ευτελισμός της σωματικής υπόστασης παρωδεί την ανθρώπινη ύπαρξη και ο ευάλωτος απόκληρος ωθείται στη διαστροφή, την παράνοια ή τα ναρκωτικά ιδιοκατασκευάσματα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η απομόνωση και η ανέχεια τον διαφυλάσσουν από τον εγκλεισμό σε ίδρυμα: τη θέση του ασύλου αναλαμβάνει ο επιθανάτιος εναγκαλισμός της κοινωνίας που χλευάζει εν χορώ. Σε μερικά διηγήματα, κάποιο σφάλμα της φύσης ή μιανές καταβο-

λές γεννούν άτομα καθυστερημένα: τότε η αίσθηση καθήκοντος, υπόλειμμα παραδοσιακής ηθικής, επιβάλλει την ασφυκτική σχέση όπου εγκλωβίζονται θύμα και θύτης.

Ο σαδομαζοχισμός σαν αρχέγονο ένστικτο της καταστροφής και του θανάτου με λανθάνον στοιχείο την αισθησιακή διέγερση άμεσα συνδεδεμένη με το λόγο που εκφράζει τη συμπεριφορά, προσδιορίζει τον κοινό θεματικό άξονα. Ανθρώπινες ιστορίες που στην κοινωνική βαναυσότητα αντιτάσσουν την παθητικότητα της ψυχοπάθειας. Οι σχέσεις των ηρώων αποστεώνονται —μόνο σε δύο διηγήματα της πρώτης συλλογής παρεισθύνει η αγάπη στο συζυγικό δεσμό— γονικές ή ερωτικές εξαρτήσεις εστιάζονται στο σεξουαλικό ένστικτο. Η λεπτή απόχρωση του ερωτισμού, δίνεται με δεξιοτεχνία σε ένα μοναδικό διήγημα (Αγριοκερασιά), εξαιρεση στον κυρίως κορμό του βιβλίου. Στην πόλη αντιπατάσσεται το χωριό, όχι μόνο σαν τόπος προέλευσης των ηρώων αλλά ταυτόχρονα σαν χώρος από όπου αντλούνται τα πρότυπα: η γυναίκα πάντα με υποδεέστερο ανάστημα σε σχέση με τον αρσενικό, η στέρηση της αγαμίας, η σε-

ξουαλική απόδοση πρωταρχικό ανδρικό καύχημα.

Η μορφή των διηγημάτων ακολουθεί συγκεκριμένη δομή. Συνήθως προτάσσεται μια φράση που επιγραμματικά συνοψίζει την ιδιοτροπία στη φύση του ήρωα ή τα δεινά του. Αμέσως μετά τη σκυτάλη παραλαμβάνει ο προφορικός λόγος, με σύντομες προτάσεις και τονισμό του υποκειμένου δίνει τη σκέψη στην τυποποιημένη έκφραση της. Όπως στις ιστορίες συχνά συμπυκνώνεται η διάρκεια μιας ζωής, τα χρονικά περάσματα υποβοηθούνται με κάποια παροιμία ή δημώδεις θυμοσοφίες. Οι περιγραφές των ηρώων φειδωλές, παντρεύουν τη βρωμιά με παράξενη ερωτική σαγήνη.

Οι διάλογοι με ωμό, σκληρό λεξιλόγιο, καθώς διαπλέκονται χωρίς μέτρο, χαρακτηρίζουν τον ήρωα με την αναγκαία ελευθεροστομία της λαϊκής έκφρασης. Σε παράλληλια, ο λόγος του αφηγητή ακολουθεί την ευπρεπή καθομιλουμένη με ψήγματα καθαρεύουσας όπως αρμόζει στον εγγράμματο που συμπορεύεται με τους υπό παρατήρηση ήρωες. Στο τέλος, έρχεται σχεδόν πάντα σαν κατακλειδα, η δραματική κορύφωση: σπάνια ο συγγραφέας αρκεί-

εκδόσεις
ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ
ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Κείμενο - Εικόνες
ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΚΙΝΟΥ

μόλις κυκλοφόρησε

Σημαντικό Εκδοτικό Γεγονός

Με την ευκαιρία της βράβευσης του
ΔΑΛΑΪ ΛΑΜΑ
με το ΝΟΜΠΕΛ ΕΙΡΗΝΗΣ 1989

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

το σημαντικό βιβλίο του ΟΛΕ ΝΥΝΤΑΛ

Ο ΔΙΑΜΑΝΤΕΝΙΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Οι εμπειρίες του
φωτισμένου αυτού
δασκάλου κοντά
στους μεγάλους
Λάμα του Θιβέτ.

Εκδόσεις **ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ**
τηλ. 36 18 502

ται σε ενδιάμεσους ή χαμηλούς τόνους. Τα διηγήματα αποφεύγοντας τον πλατελισμό που θα οδηγούσε σε χαλαρότητα, μετεωρίζονται προς τη λιτότητα όπου συχνά ενεδρεύει ο κίνδυνος της αισθητικής αφαιμάξης.

Ο Σ. Δημητρίου δεν διακρίνει το άσπρο, μουντό έως αβυσσαλέα σκοτεινοί οι πίνακες που χρωματίζει. Σποραδικά λευκές πινελιές, οι αναφορές σε βορειοελλαδίτικα τοπωνύμια ή στην εξαγνιστική θάλασσα. Σε αντίθεση, η εμφάνιση των βιβλίων δεν προδιαθέτει για το περιεχόμενο, εκτός ίσως από το οπισθόφυλλο στο δεύτερο βιβλίο για το οποίο συνήθως την πρωτοβουλία έχει ο εκδότης. Οι ουδέτεροι τίτλοι, οι προσωπικές αφιερώσεις και η εικονογράφηση των εξωφύλλων αποστασιοποιούνται επιτρέποντας αναπνοή αγνότητας ή μελαγχολίας.

Από το «Ντιαλιθ' ιμ, Χριστάκη» στο «Ένα παιδί από τη Θεσσαλονίκη», ο συγγραφέας ενθαρρύνεται και προχωρά στο κυρίως θέμα του: όχι τον «περιθωριακό» με την «αφανή τραγωδία» αλλά τον παρνοϊκό μέσα στο κοινωνικό κέλυφος που βοήθησε την εκκόλαψη του. Ο εκ πρώτης ό-

ψεως κραυγαλέος πυρηνάς, αποδραματοποιείται με την απέρριπτη γραφή και κυρίως με την εύστοχη καταγραφή της λεπτομέρειας. Η παραφροσύνη στοιχειοθετείται ψηφίδα-ψηφίδα παρακολουθώντας τις μικρότητες της καθημερινής ζωής, αντί για κάποια γεγονότα ορόσημα που θα επέβαλαν βαθυστόχαστες φροϋδικές αναλύσεις.

Συχνά, η πεζογραφία ανταγωνίζεται το κοινωνιολογικό δοκίμιο κληροδοτώντας στους μεταγενέστερους διαυγέστερη εικόνα του κοινωνικού γίγνεσθαι. Ο Σ. Δημητρίου, με θαυμαστή παρατηρητικότητα, αποδίδει μια κατηγορία, την πλέον καταφρονημένη, του καταστροφικού όντος που είναι ο σύγχρονος Νεοέλληνας, ιδιαίτερα μετά τη βεβιασμένη αστικοποίησή του. Αν ο αναγνώστης αμφισβητεί, ανθίσταται, ίσως και απορρίπτει το κείμενο, το σφάλμα βρίσκεται στις βλάσφημες γωνίες και τα υπόγεια της πρωτεύουσας που ο καθωσπρεπισμός δύσκολα αποδέχεται στη λεπταίσθητη λογοτεχνική πραγματικότητα.

ΠΟΙΗΣΗ

ΤΑΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το αδράχτι που ματώνει

Εκδ. Πλέθρον, Αθήνα 1989

«Το ανοιχτό παράθυρο»: στον Κ.Κ. / Τουλάχιστον δεν πρόδωσε την νεανική του φήμη / Μεγάλος πια, καθηγητής / —και μάλιστα φιλόλογος— / την διατηρεί ακόμη / εκείνη την παλιά συνήθεια / από τον καιρό που ήταν μαθητής / εκείνη την παλιά συνήθεια / να ονειρεύεται την ώρα του μαθήματος / προς το ανοιχτό παράθυρο κοιτώντας / Κι όπως ο δάσκαλος / τον διέκοπτε κραδαινοντας τη βέργα / οι μαθητές του σήμερα / στην τάξη τον ανακαλούν / σειοντας μπρος στα μάτια του / τη διδακτέα ύλη».

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΗΜ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ο Πίνακας Ύψιλον

Εκδ. «Γνώση», Αθήνα 1989

Το δέκατο τέταρτο μυθιστόρημα του Δημ. Χριστοδούλου, που τείνει να κλείσει την πλατιά τοιχογραφία της ψυχολογίας μιας μεγάλης επο-

χής, της μεταπολεμικής. Ο συγγραφέας σκιαγραφεί με διεξοδικότητα τους ήρωές του, αποκαλύπτοντας έναν κόσμο ο οποίος έζησε και μαρτύρησε σιωπηλά μέσα στη δίνη των μεγάλων ιστορικών γεγονότων. Με τους δυο τελευταίους ήρωές του ο συγγραφέας επιχειρεί να ερμηνεύσει την εξέλιξη της σημερινής κοινωνίας καθώς και τις αιτίες που διαμόρφωσαν τον προβληματικό ατομικό ψυχισμό.

ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΡΑΪΤ

Γέννημα θρέμμα

Εκδ. «Σύγχρονη Εποχή», Αθήνα 1989

Μια ρεαλιστική, ωμή ιστορία, στο Σικάγο την εποχή της οικονομικής κρίσης. Ο νεαρός μαύρος Μπίγκερ Τόμας πρέπει να πεθάνει στην ηλεκτρική καρέκλα προτού νιώσει τη ζωή. Χρειάστηκε να σκοτώσει πριν βρει έναν λόγο για να ζήσει. Να σκοτώσει τους μόνους ανθρώπους που προσπάθησαν να φτάσουν την χαμένη του ψυχή: μια πλούσια λευκή κοπέλα, που πιστεύει στην ισότητα και μια φτωχή μαύρη που ήταν βέβαιη ότι ισότητα δεν υπάρχει... Πονούσε και πάλευε για να έχει κάποιο σκοπό η

Πώς θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ

Μια πρωτότυπη μέθοδος που θα σας βοηθήσει να αποκτήσετε μια μνήμη τουλάχιστον 10 φορές πιο δυνατή από αυτή που έχετε σήμερα • να θυμάστε μια λίστα 100 διαφορετικών πραγμάτων με τη σειρά ή ανακατωτά • να θυμάστε ποια μέρα της εβδομάδας πέφτει μια οποιαδήποτε ημερομηνία του 20ου αιώνα • να συγκρατείτε στη μνήμη σας με τη σειρά όλα τα φύλλα μιας ανακατεμένης τράπουλας αφού τα δείτε μόνο μια φορά • να πολλαπλασιάζετε δύο τριψήφιους αριθμούς από μνήμης • να θυμάστε αριθμούς τηλεφώνων, ιστορικές ημερομηνίες, γεωγραφικά στοιχεία... όλα όσα θέλετε, όποτε θέλετε, χωρίς γραπτές σημειώσεις.

Ξεχάστε ότι έχετε αδύνατη μνήμη. Οι περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούμε ένα μικρό μόνο ποσοστό της δύναμης του μυαλού μας. Αυτό το ποσοστό μπορείτε τώρα να το αυξήσετε σημαντικά με 10 ευκολονόητα μαθήματα και ειδικές ασκήσεις που περιέχονται σε 4 κασέτες.

Για μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ ταχυδρομήστε σήμερα το παρακάτω Δελτίο Παραγγελίας.

Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ

Τηλ. 984.0352, 983.0718.

Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 7.800 τις τέσσερις κασέτες της Μεθόδου «Πώς θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ».

Όνομα

Οδός-αριθ.

Ταχ. Κώδικας

Πόλη

Τηλ.

Υπογραφή

Η μέθοδος ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ διδάσκεται επίσης σε ειδικά σεμινάρια που διεξάγει το ΕΛΚΕΠΑ, τηλ. 80.69.901

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ο ΑΝΙΧΝΕΥΤΗΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.

ζωή του, αλλά δεν βρήκε ποτέ τα λόγια για να το εκφράσει: και έρχεται ένας λευκός δικηγόρος που τον υπερασπίζει όταν κινδυνεύει να θανατωθεί από όχλο λευκών...

Ο Ρίτσαρντ Ράιτ (1908-1960) δημοσίευσε το 1938 «Τα παιδιά του μπάρμπα Θωμά». Άλλα βιβλία του είναι το αυτοβιογραφικό «Μαύρο αγόρι» (1945) και το «Αουτσάιντερ» (1953).

ΜΕΛΕΤΕΣ

FRANCOIS JACOB
Το παιχνίδι της εξέλιξης
Εκδ. Τροχαλία, Αθήνα 1989

Ένα βιβλίο απλό, σαφές και ευκολοδιάβαστο για τη φυσική επιλογή από το νομπελίστα Francois Jacob. Μερικά από τα ερωτήματα με τα οποία ασχολείται ο συγγραφέας είναι πολύ κρίσιμα και ιδιαίτερου ενδιαφέροντος δεδομένου ότι η σύγχρονη βιο-

λογία με τις δυνατότητες που έχει να παρεμβαίνει στο γενετικό υλικό επαναφέρει στο προσκήνιο παλιούς εφιάλτες. Πώς εμφανίστηκε η σεξουαλικότητα; Πώς εξηγείται το γήρας; Πώς αναπτύσσεται το θαυμαστό έμβryo;

Η απάντηση σε αυτά δίνει την ευκαιρία στον ανθρωπιστή διανοούμενο Fr. Jacobs να διατυπώσει την άποψη πως η φυσική επιλογή ενεργεί χωρίς προκαθορισμένο σχέδιο και το έργο της μοιάζει με εκείνο του μάστορα και όχι του μηχανικού. Το μαστόρημα που αποτελεί τη βασική ιδέα στο παιχνίδι της εξέλιξης είναι υπεύθυνο για τη σημερινή μορφή του κόσμου, ο οποίος θα μπορούσε να είναι διαφορετικός ή θα μπορούσε και να μην υπάρχει. Το παιχνίδι της εξέλιξης είναι το παιχνίδι του δυνατού, το παιχνίδι του πιθανού.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΜΗΤΣΟΣ
Η ελληνική βιομηχανία στη διεθνή αγορά
Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1989

Η μελέτη αυτή του Αχ. Μητσού σε μια συγκυρία όπου λήγουν οι μεταβατικές ρυθμίσεις που είχαν προβλεφθεί στις διαπραγματεύσεις για την ένταξη στις Ευρωπαϊκές

Κοινότητες και την παραμονή της υλοποίησης των επόμενων, εξαιρετικά φιλόδοξων, φάσεων της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης έρχεται σε μια εποχή όπου η ελληνική βιομηχανία αντιμετωπίζει τη «στιγμή της αλήθειας». Αυτό την καθιστά όχι μόνο επικαιρή, αλλά και πολύτιμη.

Ο συγγραφέας στη μελέτη του αυτή αναφέρεται μεταξύ άλλων στην κρατική προστατευτική πολιτική, που επί δεκαετίες λειτούργησε ως υποκατάστατο της αναπτυξιακής πολιτικής και ήδη έχει φτάσει στα όριά της. Στις προοπτικές της εγχώριας βιομηχανίας με την πλήρη απελευθέρωση της ευρωπαϊκής αγοράς και τις νέες απαιτήσεις. Στις συνθήκες που διαμορφώνονται στο διεθνή χώρο και θα αντιμετωπίσει η ελληνική βιομηχανία καθώς και στον καταλυτικό ρόλο της «Μεγάλης αγοράς του 1993» στην ανατροπή των υφισταμένων καταστάσεων και τη δημιουργία νέων δυναμικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Η μελέτη περιλαμβάνει πέντε μέρη. Το πρώτο αναφέρεται στο πλέγμα προστασίας της ελληνικής βιομηχανίας. Το δεύτερο στην πολιτική

προστασίας εγχώριας παραγωγής· θεωρητικές προσεγγίσεις και η ελληνική πραγματικότητα. Το τρίτο στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό, ενώ το τέταρτο στην ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων. Τέλος, το πέμπτο μέρος αναφέρεται στη διαδικασία και τη δυναμική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ
Μπιλιάρδα
Αθήνα 1988

ΚΙΚΗ ΣΑΡΑΝΤΑΚΟΥ
Με την άμπωτη...
Αθήνα 1989

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΟΥΣΑΛΑΣ
Το ριζικό μας
Θεσσαλονίκη 1989

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΟΥΣΑΛΑΣ
Αγάπη και Ζωή
Θεσσαλονίκη 1989

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ
Αρμκαλύπτρα
Αθήνα 1989

ΠΕΤΡΟΣ Χ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
Ώρες ανέμων
Αθήνα 1989

ΕΝΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΤΚΛΟΝΙΣΕΙ!

Ντ. Βολκογκόνοφ
ΘΡΙΑΜΒΟΣ
ΚΑΙ
ΤΡΑΤΩΔΙΑ
οτέρτορπ όκνιτιλοπ οΤ
ΝΙΛΑΤΣ οστ

Κυκλοφορεί από την εκδοτική εταιρεία

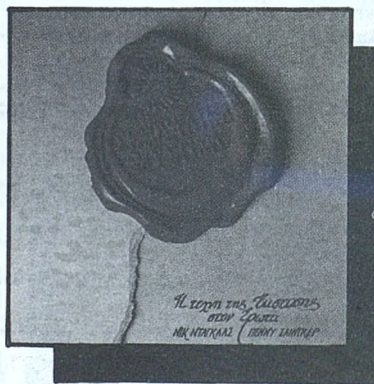
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΤΚΛΟΝΙΣΕΙΣ» ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
Κεντρική Διεύθυνση: Σαλαγγιάνη 11, Αθήνα, Τηλ. 3640713

Επανακυκλοφόρησε

το Best Seller

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

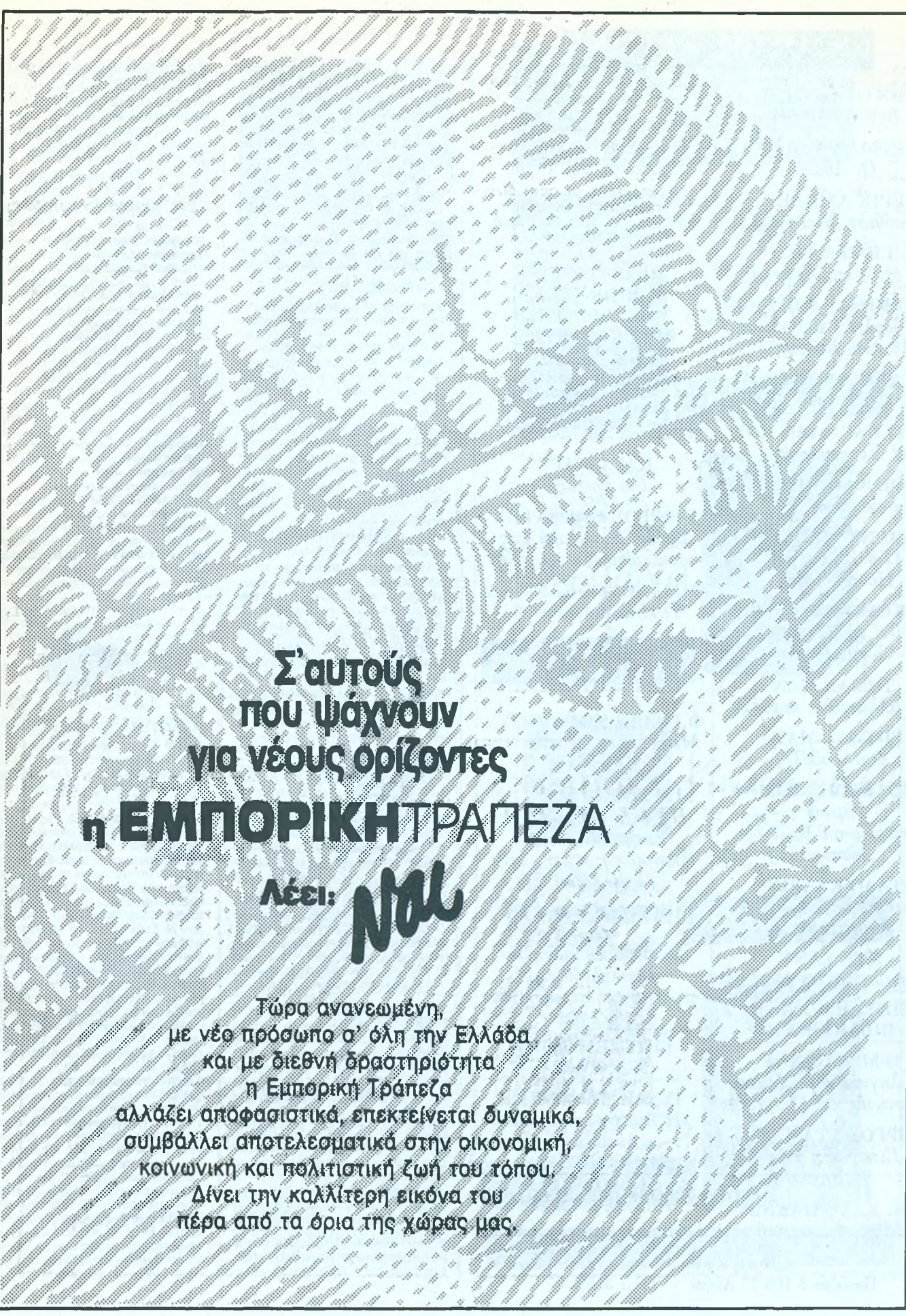
Η Τέχνη της Έκστασης στον Έρωτα

Πάνω από 600 εικόνες και πλήθος από ανέκδοτες γκραβούρες

Ανιχνεύει το μονοπάτι του έρωτα και του αποκρυφισμού φέρνοντας για πρώτη φορά τη Δύση σε επαφή με τα σεξουαλικά μυστήρια της Ανατολής.

Εκδόσεις **ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ**
τηλ. 36 18 502

Σ' αυτούς
που ψάχνουν
για νέους ορίζοντες

η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Λέει:

ΝΑΙ

Τώρα ανανεωμένη,
με νέο πρόσωπο σ' όλη την Ελλάδα
και με διεθνή δραστηριότητα
η Εμπορική Τράπεζα
αλλάζει αποφασιστικά, επεκτείνεται δυναμικά,
συμβάλλει αποτελεσματικά στην οικονομική,
κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου.
Δίνει την καλλίτερη εικόνα του
πέρα από τα όρια της χώρας μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΧΕΡΜΑΝ ΜΠΡΟΧ
Οι Αθώοι

ΕΡΙΚ ΑΜΠΛΕΡ
Υπόθεση Ντελστώφ

ΓΙΟΖΕΦ ΡΟΤ
Ο ιστός της Αράχνης

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ
*Οι δουλειές του κυρίου
Ιουλίου Καίσαρος*

ΝΤΑΝΙΕΛ ΝΤΕΦΟΥΥ
Η Πανούκλα στο Λονδίνο

ΕΝΤΓΚΑΡ ΑΛΑΝ ΠΟΕ
Ο Χρυσοκάραβος

ΟΝΟΡΕ ΝΤΕ ΜΠΑΛΖΑΚ
Μια σκοτεινή υπόθεση

ΡΙΚΑΡΝΤΟ ΜΠΑΚΕΛΙ
*Ο διάβολος στο
Ποντελούνγκο*

ΓΙΑΚΟΜΠ ΒΑΣΕΡΜΑΝ
*Το χρυσάφι της
Καχαμάλλα*

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ
Τα αλλαγμένα κεφάλια

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ
Δυο νουβέλες

Α.ΤΟΛΣΤΟΙ Ο.ΣΟΜΟΦ
*Βαμπίρ
Ιστορίες του θαμένου
θησαυρού*

ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ
*Η μέρα ενός εκλογικού
αντιπροσώπου*

ΝΤΕ ΣΑΝΤ
Ο Δήμος και το θύμα του

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Θ-Μ ΜΑΡΙΝΟΣ
*Το λογισμικό - Νομική
Προστασία και Συμβάσεις*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
*Εισαγωγή στον
P. Sraffa*

Μ. ΧΑΧΟΛΙΑΔΗΣ
Μικροοικονομική

ΣΕΙΡΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

ΜΑΞ ΧΟΡΚΧΑΙΜΕΡ
Η έκλειψη του λόγου

ΓΚΕΟΡΓΚ ΛΟΥΚΑΤΣ
*Αστική και σοσιαλιστική
δημοκρατία*

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΗΣ
ΦΡΑΓΚΦΟΥΡΤΗΣ**
*Κοινωνιολογία -
Εισαγωγικά δοκίμια*

ΚΑΡΛ ΣΜΙΤΤ
Η έννοια του πολιτικού

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ
Για την αξία

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
*Σχέδιο και αγορά στις
σοσιαλιστικές οικονομίες*

ΙΜΜΑΝΟΥΕΛ ΚΑΝΤ κ.α.
Τι είναι διαφωτισμός

**ΝΤΕΙΒΙΝΤ
ΡΙΚΑΡΝΤΟ/ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ**
Αξία και Υπεραξία

Φ.ΓΚΡΕΓΚΟΡΟΒΙΟΥΣ
*Μεσαιωνική Ιστορία των
Αθηνών*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
*Η κρατική διαχείριση
της σημερινής
οικονομικής κρίσης στην
Ελλάδα*

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ
(επιμ.)
*Οικονομική κρίση και
νεοφιλελεύθερη -
συντηρητική στροφή στην
Ελλάδα*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

ΙΣΑΑΚ ΑΣΙΜΟΦ κ.α
*Η Αυτοκρατορία των
Αυτομάτων*

**ΜΗΧΑΝΕΣ ΠΟΥ
ΣΚΕΦΤΟΝΤΑΙ**
Ιστορίες με ρομπότ

ΔΙΑ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΦΩΝ

● Από τον Περικλή Νεάρχου
λάβουμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητέ κύριε Διευθυντή,

Στη στήλη «Επισημαίνουμε», έκδοση 1η Δεκεμβρίου, γίνεται αναφορά στον διευθυντή του Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών Περικλή Νεάρχου ότι δήθεν «τολμά να αποστέλλει δελτία Τύπου και να ασκεί μηνύσεις ενώ εκκρεμεί ακόμα το άνοιγμα των 147 εκ. δρχ. στο Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών».

Θα ήθελα να πληροφορησω το σιντάκτη του δημοσιεύματος ότι πράγματι οι υποχρεώσεις του Κέντρου Δελφών ανέρχονται στο παραπάνω ποσό. Εάν όμως λάβει κανείς υπόψιν αφενός τα υπόλοιπα έσοδα προϋπολογισμού (β' δόση προγράμματος ΕΟΚ και υπόλοιπο τακτικής επιχορηγήσεως) και αφετέρου τα υπόλοιπα έξοδα (κυρίως λειτουργικά), το άνοιγμα στο τέλος Δεκεμβρίου θα διαμορφωθεί γύρω στα 115 εκ. δρχ., δηλαδή όσο περίπου και πέρι (104 εκ. δρχ.).

Θα ήθελα επίσης να τον πληροφορήσω ότι λόγω του θορύβου και της εκκρεμότητας που παρατηρείται εδώ και μήνες το Κέντρο Δελφών έχει υποστεί μεταξύ άλλων τεράστια οικονομική ζημιά. Κοινωνικά προγράμματα, δάνεια, επιχορηγήσεις για το έτος 1989 ύψους 180 εκ. δρχ. έμειναν μετέωρα.

Το Κέντρο Δελφών, όπως όλοι άλλωστε οι Πολιτιστικοί Οργανισμοί, έχει οικονομικές δυσκολίες. Αυτό όμως δε σημαίνει σε καμιά περίπτωση πως η οικονομική του κατάσταση είναι εκτός ελέγχου ή ότι το άνοιγμα είναι «ατασθαλία». Αναφέρω ενδεικτικά ότι το Κέντρο Δελφών έχει υποβάλει για το 1990 στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και αναμένει την έγκριση προγραμμάτων ύψους 220 εκ. δρχ.

Τολμά λοιπόν να λέω την αλήθεια και να υπερασπιζομαι τον εαυτό μου. Υποχρεώθηκα να καταφύγω στη Δικαιοσύνη όταν μετά την κατάθεση του πορίσματος της Επιτροπής

του ΥΠ.ΠΟ., το οποίο έχωδώσει στη δημοσιότητα, συνεχίσθηκε το ίδιο τροπάριο περί «ατασθαλιών στο Κέντρο Δελφών». Ας κρίνει λοιπόν η Δικαιοσύνη αν συκοφαντούμαι ή όχι.

Περικλής Νεάρχου
Διευθυντής
Πολιτιστικού Κέντρου
Δελφών

Σ.Σ.: Δεν είναι Γιάννης, είναι Γιαννάκης. Το «άνοιγμα» στο Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών μετονομάζεται σε «υποχρεώσεις» και «οικονομικές δυσκολίες», για τις οποίες σύμφωνα με τη γνώμη του κ. Νεάρχου δεν οφείλονται οι υπεύθυνοι του Κέντρου Δελφών αλλά ο θόρυβος που προκλήθηκε μέσω του Τύπου και οδήγησε στη διακοπή των επιχορηγήσεων από την ΕΟΚ. Πάντα ο Τύπος φταίει...

Ας ελλίσουμε ότι η Δικαιοσύνη θα κρίνει ορθά. Εκτός όμως από τη Δικαιοσύνη υπάρχει και η κοινή εμπειρία όλων μας από την Πασοκική διαχείριση της εξουσίας της οποίας ο κ. Π. Νεάρχου αποτέλεσε λαμπρό στέλεχος.

Και ένα δικό μας υστερόγραφο: Για πόσο καιρό ακόμα ο κ. Π. Ν. θεωρεί ότι επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τίτλους όπως «διευθυντής κτλ.». Όταν ο «κακός Τύπος» διαμαρτύρεται ο «καλός διευθυντής» έχει χάσει κάθε ίχνος πολιτικής ευαισθησίας.

ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

● Από τον κ. Ριζά πήραμε την ακόλουθη απάντηση στην επιστολή πέντε σπουδαστών του Κέντρου Σπουδών Video στο Δήμο Ν. Σμύρνης:

Αξιότιμε κ. Διευθυντή, Στο ANTI (τ. 421, 10/1/89, σ. 47-50), δημοσιεύθηκε επιστολή, με τίτλο «Οι περιπέτειες μιας επιδότησης», που την υπογράψαμε τέσσερις μαθητές του Κέντρου Επαγγελματικής κατάρτισης στην Τέχνη του Βίντεο-Κινηματογράφου του Δήμου Ν. Σμύρνης. Στην επιστολή υπήρχουν πλήθος ανακρίβειες, διαστρεβλώσεις και συκοφαντιών. Επειδή λόγω περιορισμένου χώρου δεν είναι δυνατόν να γίνει μια εκτενής απάντηση, θα περιορισθώ στην εξιστόρηση του τι πραγματικά συνέβη επειδή η επιστολή —και η κίνηση των μαθητών— εξυπηρετεί συμφέροντα άλλων.

1. Στα πλαίσια οδηγιών της ΕΟΚ για την «κατάρτιση και προετοιμασία νέων για την ενήλικη και επαγγελματική ζωή», προβλέπεται και η ενίσχυση σχεδίων στα οποία οι νέοι συμμετέχουν στη δημιουργία ταινιών, βίντεο, ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών και σύσταση Κέντρων Ενημέρωσης. Προκειμένου να υποβληθεί ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα για την εκπαίδευση / κατάρτιση νέων στην τέχνη του βίντεο / κινηματογράφου και να τύχουμε την ενίσχυση της ΕΟΚ, ζήτησα από την κ.

Θέκλα Κίττου (σκηνοθέτη το επάγγελμα) να μου πει πόσο περίπου κοστίζει ένα στούντιο βίντεο / κινηματογράφου ή η ενοίκιαση του απαραίτητου εξοπλισμού, ώστε να εκπαιδευτούν οι νέοι.

2. Με την κ. Κίττου μας συνδέει μια 15χρονη φιλία (ιδεολογική και πολιτική) και η βοήθεια που της ζήτησα δεν απέρριψε τόσο από την εμπιστοσύνη μου στις γνώσεις της αλλά περισσότερο από την εμπιστοσύνη μου στην φιλία — υπέρτατο αγαθό για τον άνθρωπο. Φίλη είναι δεν θα με γελήσει, σκέφτηκα. Αν μπορεί θα βοηθήσει, αν όχι θα το πει.

3. Τελικά η πρόταση προς την ΕΟΚ υποβλήθηκε από τον Δήμο Ν. Σμύρνης. Οι προτάσεις, αρχικά, περιλαμβάνουν την σκοπιμότητά τους και το προβλεπόμενο κόστος. Τίποτε άλλο. Η ΕΟΚ έκανε δεκτό το πρόγραμμα — προβαίνοντας στις προβλεπόμενες άλλωστε γραμμικές μειώσεις για την χρηματοδότησή του— και ο Δήμος προχώρησε την διαδικασία υλοποίησής του. Πρώτα απ' όλα συνέστησε μια ομάδα στήριξης του προγράμματος αποτελούμενη από τον αντιδήμαρχο, ένα δημοτικό σύμβουλο και εμένα. Στην συνέχεια η ομάδα αποφάσισε ότι είναι απαραίτητη η διεύρυνσή της και από ειδικούς περί τα κινηματογραφικά. Έτσι με πρόταση μου ενταχθηκε στην ομάδα η κ. Κίττου και ο κ. Γιώργος Αντωνόπουλος, σκηνοθέτης απόφοιτος της Ακαδημίας Κινηματογράφου του Δ. Βερολίνου και με διακρίσεις σε φεστιβάλ για το έργο του. Για την ενταξη του κ. Αντωνόπουλου στην ομάδα έφρασε από την αρχή την δυσανεμία της η κ. Κίττου. Η ίδια φρόντισε να έρθει στην ομάδα ο αδελφός της κ. Πέτρος Κίττος (έχει φοιτήσει στη Σχολή Σταυράκου), ως ειδικός για την σύνταξη της τεχνικής μελέτης (δηλ. επιλογή εξοπλισμού του στούντιο, σύνταξη μελέτης για δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό, κλπ.).

4. Η κ. Κίττου πάλι, φρόντισε να μας φέρει σε επαφή με τεχνικό που θα αναλάμβανε τη μελέτη για τις ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και την ηχομόνωση του στούντιο.

5. Στο μεταξύ διάστημα έγιναν και κάποιες εξετάσεις για τους νέους που θα παρακολουθούσαν το (επιδοτούμενο) πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, που αφορούσε κατοίκους της Ν. Σμύρνης. Στην διάρκεια των εξετάσεων φρόντισε πάλι να περάσουν γνωστά της άτομα, μη κάτοικοι Ν. Σμύρνης, ενώ έδειξε ιδιαίτερη αυστηρότητα σε νέους κατοίκους του Δήμου. Δεδομένου ότι η προσέλευση ήταν περίπου στα επίπεδα της πρόβλεψης του προγράμματος και οι «επιτυχόντες» πολύ λιγότεροι, ο Δήμαρχος κ. Μπεχλιβανίδης, μας ζήτησε να γίνουν δεκτοί όλοι οι υποψήφιοι και να υπάρξει μια νέα αξιολόγησή τους αργότερα.

6. Πέρασε λίγος καιρός και ο κ. Π. Κίττος μας πληροφόρησε ότι η μελέτη του εξοπλισμού ήταν έτοιμη και πήγε στο υπ. Εμπορίου για υπογραφή ώστε να δοθεί στη δημοσιότητα ο διαγωνισμός. Αλλά πέρασαν οι ημέρες και υπογραφή δεν έμπαινε. Τελικά μάθαμε ότι τέ-

τοια μελέτη δεν υπήρχε. Υπήρχε ένας κατάλογος μηχανημάτων, μιας συγκεκριμένης εταιρείας, χωρίς ίχνος προδιαγραφών ή περιγραφών τους, έτσι ώστε το υπουργείο δεν μπορούσε να υπογράψει και πολύ περισσότερο να γίνει δημόσιος - διεθνής μειοδοτικός διαγωνισμός. Κι αυτό γιατί ο κ. Π.Κ. δεν ήταν ειδικός (μηχανολόγος - ηλεκτρονικός) ούτε ήξερε να συντάσσει μελέτες. Ταυτόχρονα μαθαίνουμε ότι δεν υπήρχε μελέτη ηχομόνωσης, δεδομένου ότι ο κ. που είχε αναλάβει την δουλειά ήταν μεν καλός για ηλεκτρολογικές μελέτες αλλά δεν είχε καμιά σχέση με ηχομονώσεις.

7. Παράλληλα έχει ζητηθεί από τους σκηνοθέτες της ομάδας (την κ. Κίττου και τον κ. Αντωνόπουλο) να φέρουν την πρότασή τους για το πρόγραμμα και το περιεχόμενο των σπουδών. Κάτι που η κ. Κίττου αρνήθηκε αρχικά προφανώς λόγω διαφωνίας της με τον κ. Αντωνόπουλο και ζητώντας να γίνει η ίδια διευθύντρια της Σχολής, ενώ ο κ. Αντωνόπουλος της το κατέθεσε έγκαιρα. Όταν τελικά η κ. Κίττου έδωσε το δικό της πρόγραμμα, διαπιστώθηκε ότι μόνο πρόγραμμα δεν είναι. Τότε αμφισβήτησε την ικανότητά μας να καταλάβουμε ποιο είναι και ποιο δεν είναι πρόγραμμα, ισχυριζόμενη ότι δεν ξέρουμε... κινηματογράφο! Δεν ήταν μόνο αυτό, αλλά διαρκώς ζητούσε απόλυση συνεργατών και πρόσληψη νέων, δικής επιλογής, παρουσιαζόταν στο κινηματογραφικό κύκλωμα ως διευθύντρια της Σχολής με αποκλειστική ευθύνη για την πρόσληψη εκπαιδευτών, καταρτισμό προγράμματος κ.ά.

8. Μετά από όλα αυτά, δηλαδή τις αθετήσεις των υποχρεώσεών της, τις παράλογες απαιτήσεις της, την καθυστέρηση που προκαλούσε στον όλο πρόγραμμα και την εκφρασμένη πρόθεση της να παρτηθεί αν όλα όσα ζητούσε δεν γίνουν αποδεκτά, ο Δήμος προχώρησε στην καταγγελία της σύμβασής της. Λίγο αργότερα δε και του αδελφού του, αφού διαπιστώθηκε πια ότι δεν μπορούσε να φέρει σε πέρας το έργο για το οποίο είχε προσληφθεί.

Το ερώτημα είναι: πώς αυτοί οι άνθρωποι είχαν προσληφθεί για να κάνουν έργο που δεν ήταν ικανοί να φέρουν σε πέρας; να το επαναλάβω, μια και την ευθύνη για αυτό φέρω ακέραιη: έδειξα υπερμετρη εμπιστοσύνη στην φιλία και δεν στηρίχθηκα στα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα.

9. Όπως είναι γνωστό από την ιστορία, όταν θίγονται τα συμφέροντα —όταν χάνεται ο λουφές, τότε οι θιγόμενοι επικαλούνται κινδύνους για το έθνος, τη δημοκρατία, τον πολιτισμό και άλλα ηχηρά. Έτσι και η κ. Κίττου για να καλύψει την δική της ανευθυνότητα υπερασπίζεται την ομάδα του προγράμματος, ανακατεύει υπανάπτυξη, Λέρο, Πρέσπες, διαφάνειες — «που πάνε τα λεφτά της ΕΟΚ», κλπ. Τέλος δε επιστράτευσε τους «ανθρώπους της» στη Σχολή ώστε να δημιουργήσουν κλίμα ανησυχίας και ανασφάλειας με σκοπό ή να επανέλθει στην «εξουσία» η ίδια ή η σχολή να αποτύχει αφού δεν είναι η ίδια παρούσα. Έ-

ΠΕΤΡΟΣ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

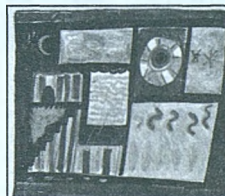

Οι
Ανήλικοι

4η έκδοση

Το
Πακέτιο

4η έκδοση

ΚΙΝΟΥΜΕΝΑ
ΣΧΕΔΙΑ

Κινούμενα
Σχέδια

3η έκδοση

Η
Καρδιά
Του
Κτηνού

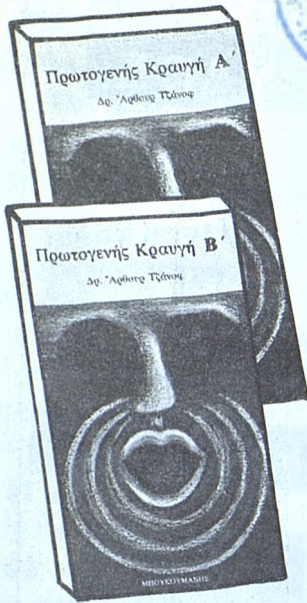
5η έκδοση

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΟΛΩΝΟΣ 60 • ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ 3615077

Επανακυκλοφόρηση

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΚΡΑΥΓΗ ΤΟΥ Δρ. Άρθουρ Τζάνοφ (2 τόμοι)

«... ένα από τα βιβλία που δίνουν ελπίδες για αναμόρφωση της κοινωνίας μας... πιστεύουμε πως θα ασκήσει τέτοια επιρροή όση και τα πρώτα γραφτά του Φρόντ, έχοντας όμως πιθανόν μια καλύτερη κατάληξη».

BERKLEY GAZETTE

Εκδόσεις **ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗ**
τηλ. 36 18 502

Ανανεωμένη - Σύγχρονη - Επίκαιρη

σοσιαλιστική
θεωρία
και
πράξη
Μηνιαία Πολιτική Επιθεώρηση

Κλώντ Ζυλιέν :
Βαρώνοι και Τρίτη Τάξη

Τεύχος 11 - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - 1989 Δελ. 200

Γ. Πανταγιάς: Διαζευκτικές προτάσεις
Σ. Χτούρης: Λαϊκισμός και εξάρτηση
Η. Παπαναστασίου: Κοινωνικές τάξεις και ΠΑΣΟΚ
Τ. Πολίτη: «Γηράσκουμε μηδέποτε διδασκόμενοι»

Θ. Μπακαλάκος :
Τραγουδάμε
από Ερωτα

φτασε μάλιστα στο σημείο, όχι μόνο την επιστολή που δημοσιεύσατε να συντάξει, αλλά και μια περίληψή της που δημοσιεύτηκε στην «Ελευθεροτυπία» (4/11) να γράφει με το χέρι της και να υπογράψει η ίδια... Κινητοποίησε και άλλο αδελφό της να καταγγείλει συνάδελφο του ηχολήπη που εργάζεται στη Σχολή, ότι τάχα του πήρε την δουλειά — που φυσικά του είχε υποσχεθεί η αδελφή του. Κι όταν η καταγγελία έφτασε για συζήτηση στο Δ.Σ. της ΕΤΕΚΤ και πήγα να δώσω εξηγήσεις η κ. Κίττου ζήτησε να μην μιλήσω μια και δεν είμαι μέλος της ΕΤΕΚΤ (μήπως αυτό σας θυμίζει τις θυρίδες του Κουτσόγιωργα);

10. Η Σχολή έχει ξεκινήσει και προχωράει πολύ καλά. Υπάρχει καθυστέρηση στην προμήθεια του εξοπλισμού λόγω της παρουσίας της οικογένειας Κίττου. Αλλά οι μαθητές ασκούνται σε μηχανήματα που ο Δήμος εξασφάλισε. Μάλιστα δε οι μαθητές γυρίζουν σε λίγες μέρες τις ταινίες που έχουν προβλεφθεί για την άσκησή τους. Παράλληλα προχωράει η μελέτη του εξοπλισμού από άτομο με υψηλή ειδίκευση που εργάζεται για αυτό με άδεια του Δ.Σ. της ΕΡΤ. Οι διδάσκοντες έχουν υψηλή ειδίκευση (διδασκωτικά και σπουδές στο εξωτερικό), μακροχρόνια παρουσία στο χώρο του κινηματογράφου. Η Σχολή διαθέτει και διοίκηση και γραμματεία και τα μαθήματα γίνονται στην Εθνική Στέγη Ν. Σμύρνης (Εθνικής Στέγης και Αρτάκης), κτίριο παραδοσιακό και φυσικά όχι γιαπί.

Μόνο που όλα αυτά γίνονται χωρίς και παρά την απουσία της κ. Κίττου. Το πρόγραμμα δεν είναι το δικό της, η διοίκηση δεν είναι της αρεσκείας της και τα μηχανήματα δεν είναι αυτά που προσδοκούσε να μας προμηθεύσει — με το αζημίωτο φυσικά... Εκείνο που συμβαίνει είναι ότι κατέρρευσε το σχέδιό της να χρησιμοποιήσει το Δήμο και την προσπάθειά του σαν εφελτήριο για τα δικά της ιδιότελη συμφέροντα.

Μικρογραφία της κρίσης της ελληνικής κοινωνίας, μικρογραφία του κοσμοταδισμού, προσπάθησε να αρπάξει, να στήσει το βιλαέτι της, χρησιμοποιώντας φίλιες και ανθρώπους, ψευδόμενη και συκοφαντώντας, κρυπτόμενη πίσω από άλλους, εκμαυλίζοντας συνειδήσεις (όπως αυτών που υπογράφουν χωρίς να ξέρουν τι γίνεται).

Δεν θα της κάνουμε τη χάρη και γι' αυτό σύντομα θα δώσει λόγο στη δικαιοσύνη.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία.

Λευτέρης Ριζάς

Συντονιστής του προγράμματος
Βίντεο/Κινηματογράφου
του Δήμου Ν. Σμύρνης

Σ.Σ.: Αν κρίνουμε από την επιστολή του κ. Ριζά η υπόθεση έχει «ζουμί». Οφείλουμε πάντως να πούμε ότι η επιστολή των πέντε σπουδαστών θίγει ορισμένα θέματα τα οποία κάθε άλλο παρά συκοφαντικά είναι, αν συμβαίνουν. Και γι' αυτό παραμένουμε γεμάτοι ερωτηματικά μέχρι να αποσαφηνισθούν τα στοιχεία αυτής της υπόθεσης.

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.32.819 — 72.48.240
FAX: 72.26.107
TELEX: 214179 ANTI

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαρίζα Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλοκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Ο καθαρός ήχος

- *Που βαδίζει ο κόσμος;*
- *Ζητείστε τη Νέα Οικολογία.*
- *Μια ειδική έκδοση με θέμα τον ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΗ και την παγκοσμιότητα της οικολογικής κρίσης*

Γιόργου Ι. Σακς, Ρ. Πασσέ, Λέστερ Μπράουν, Ρενέ Ντυμόν,
Δήμος Τσαντίλης, Γιώργος Πολίτης, Γιώργος Τσεκούρας,
Μαρτίνος Γκαίλιχ, Κίμων Χατζημήτρος, Πάνος
Πλαγιαννάκος, Ηλίας Ευθυμιάπουλος, Μιχάλης Μοδινός,
Δημήτρης Παπαϊωάννου κ.ά.

